T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 1327

١٥٢٢

مهجة الابرار

شرح

لجة الاسرار

RAGIP P.
Ka. N.
1507

اثر صالح

اشبو كتابك طبع ونشرينك حقوق
امتيازى باراده علیه مومی الیهه
مخصوصدر

جدول خطا وصواب

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٢	٨	حضرانتك	حضراتنك
٢	٨	صقه	صقة
٩	٨	اضاقت	اضافت
٥	٣	انغافل	الغافل
١٥	٥	كيفيتى	كيفيتى
١٦	١٧	مزلنده	مزلنده
١٧	٢٥	مرتبهٔ	مرتبهٔ
٢١	٩	محبث	محبت
٢٣	٢٥	همزه	همزهٔ
٢٥	٢٤	يلاندنذر	يلاندز
٢٧	١٢	سحرنك	سخره نك
٣٩	١٥	موزى	موذى
٤٣	٢٥	حانك	خانك
٤٤	٢٥	ى	بى
٤٨	١٤	غريبده	عربيده
٤٩	٦	خلال	حلال
٥٠	١٦	مواقع	واقع
٥١	٩	خوابى	خوبى
٥٢	١١	بركب	بركف
٥٤	٣	دبنوز	دينور
٥٥	٣	بواراده	بوراده
٥٦	٧	اذكانت	اذاكانت
٥٦	٢٠	ذيسهلر	ديسه لر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٥٧	٦	برذيذه	برديده
٥٨	٢	بويانمرلر	بويانمزلر
٥٨	٦	بر	پر
٥٨	٦	حال	خال
٥٨	١٣	كنخ	كنج
٥٨	١٤	حال	خال
٥٩	٢٣	يغنى	يعنى
٦٣	٢	مناسبدر	ومناسبتدر
٦٤	١٩	قلعه	قلغ
٦٦	٧	حوذ	خود
٦٧	١٤	اكلة	آكا
٦٨	١٦	وامر	اوامر
٦٩	١٢	حلحال	خلخال
٧٠	١٣	وقتده	وقتنده
٧٤	٦	اضاتيدز	اضافتيدر
٧٧	٩	اشا	اشيايه
٧٩	٦	بديهيدرز	بديهيدر
٨٦	٧	سكوت	سكون
٨٨	١٠	ويعال	زويعال
٨٩	٢٢	نانك	تانك
٩٣	٢١	پنه	پنبه
٩٦	١١	رزاتْ	رزالت
٩٨	١٢	سخلتست	سخنست
٩٩	١٤	پرده	پردهٔ

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٠١	١	کابجه	کاپخه
١٠١	١١	سفیلدن	سفلیدن
١٠٣	١٩	رشحه	رشحهٔ
١٠٦	٢١	کرجتین	کرچنین
١٠٦	٢٥	عرلنه	عرلته
١٠٧	١٩	العزلة	العرلة
١٠٩	٢١	غنجه سی	غنجه سنی
١١٠	١٧	سراسرا	سراسر
١١١	٢٢	طلاق	اطلاق
١١٣	٢٠	اصطلاحانی	اصطلاحاتی
١١٤	١	زمز و واشارتله	زمز واشارتله
١١٤	٤	فیلوب	قیلوب
١١٥	٣	لهیه	الهیة
١١٥	١٠	عاصی بن	عاص بن
١١٥	١٥	یوردیلر	بیوردیلر
١١٨	٢٢	آمه	آدمه
١٢٠	٢٤	ورنده	وزنده
١٣٦	١	پوندرکه	یوناندرکه
١٣٨	٢٣	بیت	..
١٣٨	٢٤	بکشت	بکشت
١٤٧	١٠	نصورة	بصورة
١٤٥	٦	اخنز	اختر
١٥٥	١٣	اولسه	اوانسه
١٥٨	٢٥	اریشه‌لر	ایریشیله

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٥٩	١٥	لهیدن	الهیدن
١٦٤	١٤	ایوعلی	ابوعلی
١٦٦	٢٤	زفانونش	زقانونش
١٦٨	٧	ارسطط.انس الهیانده	ارسطاطالیس الهیاتده
١٦٨	١١	معتب	معاقب
١٦٩	١٨	سکر	سکز
١٧١	١	بین لدفتین	بین الدفتین
١٧١	١٢	لدنندن	لدنیدن
١٧١	٢١	شیخوخثه	شیخوخته
١٧١	٢٢	أسندعا	استدعا
١٧٢	٢٠	غىردن	غیردن
٢٧٣	١١	اوراددر	اوراده‌در
١٧٨	٢	ابلب	لباب
١٧٣	٧	صفانلری	صفاتلری
١٨٣	١٤	قضائللری	فضائللری
١٨٦	٩	کاین	کنین
١٨٦	١٥	دوللہ	دواله

رجال دولت علیه دن معارف عمومیه نظارت
جلیله سی مکتوبجیسی سعادتلو نزهت
افندینك تقریضلریدر

مولانا (جامی) قدس سره السامی که ❊ پیمانهٔ معرفتك رنددل آکاه اخلاصی ❊ وخمخانهٔ حقیقتك صدر آرای مجلس خاص الخاصیدر (لمحرره) سلافهٔ زادن علوم درته خم ❊ قد کان باقیة من جرعة السلف) (نصیب جامیٔ سرمست فیض شد آن نیز ❊ لم یبق فی الدن الا العکر للخلف ❊ مفهومنك مصداق حقیقیسی اوله رق علوم ظاهره وباطنده مقیدات منثوره سیله (ان من البیان لسحرا) مدلول شریفنك عقود معانیسنی تصورتله حل ایتمش ومسودات منظومه سیله (ان من الشعر لحکمة) منطوق منیفنك وجنات مضامیننی نوجهله اغارتمش اولدیغی چار اقطار جهانده متداول ایادیٔ اشتهار اولان مصنفات جلیله سیله منظور ومعلوم عالمیان وبو جهتله علو فضائل وکمالات ذاتیه سی مستغنیٔ تفصیل و بیاندر ❊ ومشار الیهك کوهر کنجینهٔ حقایق ❊ ودرر کرانبهای دریای دقایق اولان جملهٔ قصاید نفیسه لرندن (لجة الاسرار) عنوانیله بنام وعوذة العقاب خواص انام اولان قصیدهٔ نضیده لرینك هر بیتی پیرایهٔ طاق بیت عزت ❊ وهر مصراعی دروازه کشای دیوانخانهٔ قدسیت ❊ اولمغه شایان ❊ وفقط رموز ونکات غامضه سی محتاج شرح وعیاندر ❊ بنابرین معارفندان زمانه نك سربلندی عساکر نظامیهٔ شاهانه بیکباشیلرندن ❊ ومکتب اعدادیهٔ ملوکانه متحیزان معلمیندن (السید محمد صالح افندی) قصیدهٔ مذکوره اوزرینه اشبو شرح مکملی تألیف وترتیب

(ومبهجة الابرار) اسمیله تلقیب ایتمش ❊ وبونده حقا که حقایق مرام ناظمی حقیله میدانه قویدیغندن ❊ ونیجه نیجه فوائد عظیمه درج وعلاوه ایلدیکندن بشقه لسان فارسینك کافهٔ ضوابط وقواعدینی تمات وفوائدیله برابر افصاح وایضاح ایلمش اولمسیله خواهشکران علوم ❊ ومعارف ایچون نه درجه باعث استفاده اولدیغنه مطالعه بیوره جق ذواتك شهادت وجدانیه لری کافی اولدیغندن بونك ستایش متن متیننی معرضنده (لله در امام طالما سطعت) (انوار افضاله من علمه السامی) الفاظه اسکرت اسماعنا طربا ❊ کانما الخمر نسق من صفا الجام) وثنای شرح کزین دلنشینی خصوصنده دخی (لله شرح به شرح الصدور لنا ❊ کانه الدر اوازهار اکام) (قد اسکر السمع اذ تتلی عجائبه ❊ والسکر لاغر ومعروف من الجام) منظومه لرینك
رحیق مزایای نشاط افزالرینی ❊ افراغ ساغر
حسن بیان ایدرك مؤلفنك مساعی
جمیله سنی تبریك ایدرز

تراب اقدام اهل معرفت
مکتوبیٔ معارف محمد نزهت

❊ مجلس کبیر معارف اعضای فضائل ❊
❊ انسامندن عزتلو خواجه مجید ❊
❊ افندینك تقریظلریدر ❊

(لجة الاسرار) که بحر خطم حقایقدن منشعب برنهر معنادر فضای بی انتهای عرفانك طوداشمی ❊ ونسخهٔ کبرای انسانك اکمل واتمی ❊ مولانا (جامی) قدس الله سره السامی حضرتلرینك منبع ماء حیات جاودانی ❊ ومداد حروف عالیات ایله جاری اولان قلم نو رانیلرندن نبعان وفیضان ایدوب مواد کلمات تامانه روح ومعنی بخش ایلیان نفس مسیحادن استفاضه یه قابل عوالم حضرات خمسی سیرایدن سرائر اخیاره ❊ ومشرق انوار تجلی اولان قلوب ابراره وارد ومنصب اولور ❊ مشار الیه حضرتلری صهبای حقیقت رایحه سیله سکران (ورق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها فتشاکل الامر) نغماتنك صفا واراحسیله حیران واجنحه باز اوله رق کنکرهٔ عرشده لانه ساز اولان قدسیان ایله همراز اولدیغجه بلا کیف وکم عطیه بیوریلان اسرار ومعانی لدنی ذوقندن عالم ملکوتدن ملکه رجوع وتنزلنده ناسوتیلره دخی بیلدیرمك وایشتدیرمك ایچون الفاظ وحروف الباسیله سلك سطوره نظم واملا بیوروب حال ومعنای حسن صورتله مشتاقینه عرض بیورمشلردر ❊ روح الله روحه اشته بزم باقیده ایچوب مست وخراب اولنلر ملعبهٔ حمقا اولان کون وفسادك نقش وآرایشنه ونمایش وآلایشنه نکاه والتفات ایتیوب ❊ هرکز نمیرد آنکه دلش زنده شد بعشق ❊ ثبتست برجریدهٔ عالم دوام ما ❊ مقام ناز ونیازیله بکام وخرم اولمشلردر ❊ درسفالین کاسهٔ رندان بخواری منکرید ❊ کاین حریفان خدمت جام جهان بین کرده اند ❊

(متعنا الله)

متعنا الله بفیوضات انفاسهم القدسیة انجق محتوی اولدیغی معانیٔ دلارا واسرار بصائر کشانك کسوه لری کالهٔ عجمستاندن معمول وملبوس وسالك راه عرفان اولان عشاق ترکستانك اکثریسی ایسه اول زبان اهل جنان ایله مأنوس اولمدیغی جهتیله نکت ومزایاسنه اطلاعدن محروم ومأیوس اولهدقلرندن بونلر کدخی اول لذائذ نعیمدن ذوقیاب اولملری نیت خالصه سیله ادبای عصر وعرفای دهردن مکتب اعدادیهٔ شاهانه فارسی خواجه سی بیکباشی ❊ السید محمد صالح افندی ❊ سمند همتی تازیانهٔ غیرتیله سوق ایدوب مطالعه ایدنلرك استفاده ایده جکلری صورتده وشرح اصولنده اول مجلهٔ مجمله نك زبان فارسیدن لسان لطافترسان ترکی یه نقل وترجمه سنه بذل مقدرت ایلمشدر ❊ لله دره ❊ طوغریسی افندی مومی الیه بو یولده معاشر خیر الناسه لاحق اولوب ترجمه سی دخی تحسین وآفرین ایله (مهجة الابرار) دینمکه
لایق برائر فائق اولدیغی طرف حقیرانه مدن دخی تصدیق
وامضا اولنمشدر ❊ حیات ربیعدن صور اجسام نشو
ونما بولوب ریاض عالمك نهال درختانی ❊ وکل
وریحانی ❊ نقش حروف اوراق ایله مزین ورنك
شکوفهٔ نقاط ایله ملون اولوب نشر فوایح
ایتدکجه همیشه خامهٔ همتی اثبات
فوا که معنادن خالی قالمیه آمین

❊ مجید ❊

١٥٤٤

RAĞIP P.
Ka. N.
1507

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لواقف نيات اعمال العباد والصلوة على رسوله الشافع للواقفين
في مواقف يوم التناد وعلى آله الذين وقفوا على دقائق الشرع ثم بينوها على
وجه السداد وبعد فقد وقفت هذا الكتاب المسمى ببهجة الابرار وقفا صحيحا
وحبسته حبسا شرعيا صريحا ووضعته بكتبخانة المرحوم راغب باشا رفع الله
مراتبه في الجنة الى ماشاء ابتغاء لمرضات الملك الغفار واستنانا لحديث
سيد الابرار الكيس من دان نفسه وعمل لما بعد الموت وشرطت
ان يستعمل فيها وان لا يخرج منها فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه
وذلك في سنة ١٢٩٥ وانا الفقير المهجور صاحب الكتاب المرور صالح العارف بالله
الفقير ... العسكرية المعلم لمكاتب العالية العثمانية

﴿ مخرج اقلام شاهانه فارسی خواجه سی ادبای ﴾
﴿ عصردن مکرمتلو رأفت افندینك تقریضلریدر ﴾

﴿ حضرت صالح فرید زمان ﴾
﴿ آن سمیٔ محمد مختار ﴾
﴿ سرهزار عساکر فضلا ﴾
﴿ خواجهٔ مکتب صنوف کبار ﴾
﴿ یك قصیده زمنطق جامی ﴾
﴿ شهرت افزا بلجة الاسرار ﴾
﴿ شرح کردآن قصیدهٔ رنکین ﴾
﴿ محتوی بر فوائد بسیار ﴾
﴿ هست آن شرح لجة الاسرار ﴾
﴿ صدفی پرز کوهر شهوار ﴾
﴿ نسخهٔ جانفزای رنکینش ﴾
﴿ شد مسمی ببهجة الابرار ﴾
﴿ نشئه بخش مذاق جامی شد ﴾
﴿ آن رحیق معانیٔ آثار ﴾
﴿ کرزتسویدآن کندسزاست ﴾
﴿ سرمهٔ دیدهٔ اولوا الابصار ﴾
﴿ رأفتا آن قصیده کلزاریست ﴾
﴿ شرح شارح برآن نسیم بهار ﴾

﴿ رأفت ﴾

لجة الابرار

﷽ بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وسپاس بی پایان ✻ آفریننده‌ٔ کنکره‌ٔ عرش برین ✻ وآراینده‌ٔ
فرش زمردین زمین ✻ حضرتلرینك بارگاه مجد الوهیت
اکتناهنه ✻ وتسلیمات فراوان ✻ هر بر کلام احسن نظامی ✻
حیرت افزای فصحای عدنان ✻ وطاقتفرسای بلغای قحطان ✻
کل صدیرك گلستان ملاحت ✻ وبلبل معجزبیان بوستان فصاحت ✻
افندمز حضرتلرینك جبهه‌سای پیك امین اولان مبارك روضه‌ٔ
رسالتپناهنه ✻ وتحیات هزاران ✻ هر بری مستغرق لجهٔ علم وعرفان ✻
اولان آل سعادتنشان واصحاب هدایتعنوان ✻ حضراتنك ارواح طیبه‌ٔ
پرنداهنه تعظیم بی‌عد ✻ وتکریم بیحد ✻ بعد الرفع والتقدیم ✻
بوتراب اقدام علما وعرفا حقیر یوابه بیکباشی ✻ سید محمد
صالح ✻ بوصورتله بسط مقال عجز ومسکنت ایدرکه هنگام
طفولیتمده مهندسخانه‌ٔ بریٔ همایونه دخالتله مکتب مذکورده
تدریس اولنان علوم متنوعه‌دن ✻ ذهن زنك آلوده‌ٔ قاصرانه‌م
احاطه ایده‌بیلدیکی مرتبه بحردن برقطره اوله‌رق کسب

ویوزباشیلق ایله عربی وفارسی خواجه‌لکنه معاون نصب ✻
وچند سنه مرور نده صاغقول اغالق رتبه‌سیله مذکور درسلره
اصالةً خواجه تعیین ✻ ودها صکره‌لری خدمت عاجزانه‌م ماجنه‌ده
کائن مکتب اعدادیهٔ جناب شاهانه‌ده ✻ فارسی وقواعد عثمانیه
وتاریخ عثمانی ✻ درسلرینی تدریسه تحویل بیورلیوب بیکباشیلق
رتبه‌سی دخی احسان قلنمغله مظهر اولدیغم بونجه نعم جلیله‌نك
ادای ذره‌ٔ تشکرنده‌ برمصداق ✻ بیت ✻ (من شکر چون کنم که همه
نعمت توأم) (نعمت چکونه شکر کند برزبان خویش) عاجز
وحیران بولندیغم باهر وعیان ایکن ✻ علو فضائل وکمالات
ذاتیه‌سی مصنفات جلیله‌سیله مشهور ومعلوم عالمیان اولان ✻
مولانا ✻عبد الرحمن الجامی✻ قدس سره السامی حضرتلرینك جمله‌ٔ
قصائد نفیسه‌لرندن ✻ تسبیح دری کبی صد بیتی مشتمل
✻ لجة الاسرار ✻ عنوانیله نامدار ✻ قصیده‌ٔ ✻ نضیده‌لریکه
جناب (امیرخسرو دهلوی) علیه رحمة رب القوینك قصائد
بلیغه‌لرندن کذلك یوز بیتی محتوی ✻ ومطلعی اشبو (کوس شه
خالی وبانك غلغلش ذرذ سرست) (هرکه قانع شد بخشك وترشه
بحروبرست) بیتی اولان (دریای ابرار) ایله بنام قصیده‌ٔ
منیفه‌لرینه نظیره اوله‌رق انشاد بیورمشلردر ✻ ایمدی مذاکره‌سی
بوعبد فقیره منیسر کرده‌ٔ رب قدیر ✻ اولمغین بعض اخوان باصفا
طرفلرندن قصیده‌ٔ مذکوره‌نك بعض رموز ونکات غامضه‌سنی
حل وکشف ایله تبیین وتوضیح اولنمسی حقنده واقع اولان التماسلری
اوزرینه ✻ بوبابده فقدان بضاعهٔ عاجزانه‌می اعتراف ایله برابر
جناب (جامی) کبی برمخدوم سامینك کلمات حکمت آیاتی
شرحه قالقشمه تجاسلندن بشقه برشیٔ منتج اولمیه جغنی
بالبیان متشبث اذیال اعتذار اولدیجه بتکرار اولنان افادات

مبرمه‌لرینه بناء ومحضا ﴿ جناب افصح العرب والعجم صلی الله تعالی علیه وسلم ﴾ افندمز حضرتلرینك (لسان اهل الجنة العربية والفارسية الدرية) حدیث شریف صحت ردیفلریله قدری اعلاقلنان زبان نزاکت بیان فارسیدن استفاده ایده‌بیلدیکم معلومات جزئیه‌دن خواهشکران علم وادب اولان نورسیده‌کان بهارستان فضل وکماله حدمجه برپادکار عاجزانه وخلف صالح کبی ذکر باخیره وسیلهٔ حسنه اولمسی نیت خالصانه‌سنه ابتناء صره‌سی کلدکجه فوائدی بسیار ومنافعی اکثار ایتمك ملاحظه‌سیله رسیدهٔ نظر قاصرانه‌م اولان کتب ورسائلدن بعض قواعد وفوائد دخی مهردن برذره اوله‌رق درج وعلاوه‌سیله لسان اطافترسان ترکی اوزره همان ❊ متوکلا علی الله ❊ ومتوسلا برسول الله ❊ ترجمه‌سنه خامه جنبان وبمنه المنان اتفاقات حسنه‌دن اوله‌رق اسماء حسنادن ﴿ غفور ﴾ اسم مبارکی عددنجه بیك ایکیوز سکسان التی سال فرخنده فالی مشتمل اولدیغی شهر رمضان غفران فیضاننده قرین حسن ختام و (مبهجة الابرار) ایله بنام اولدقدنصکره ❊ آیین بهین بندهٔ دیرین اولدیغی وجهله مستغرق لجهٔ احسان بی پایانلری اولدیغمز حسبیله دعاء دوام ایام عمر وشوکتلری او زریمزه لازم اولان ولی نعمت بیمنتز پادشاه عالمپناه ❊ شهنشاه معارف اکتناه ❊ نخبهٔ سلالهٔ عثمانی ❊ صفوهٔ خاندان خاقانی ❊ فرازندهٔ رایات سروری ❊ فروزندهٔ مشکوة دین پیغمبری ❊

السلطان ابن السلطان السلطان ﴿ عبد العزیز خان ﴾
ابن السلطان الغازی محمود خان ❊ افندمز حضرتلرینك
اسم سامیٔ ملوکانه‌لری اشبو وجیزهٔ ناچیزه‌نك
سرمباهاتنه تاج پر ابتهاج قلندی

ایمدی اشبو اثر حقیرانه‌ده بحسب البشریه ضروری الصدور اولان خطا وقصوری مطالعه‌سنه نکاه اندازتنزل بیوران ذوات مکارم سماتك ﴿ التغافل من اخلاق الكرام ﴾ فحواسنجه قلم کرملریله تصحیح وذیل عفو واغماض ایله ستر بیورملری رجا ونیاز اولنور

﴿ وبالله التوفیق ﴾ ﴿ وهو نعم الرفیق ﴾

﴿ قطعه ﴾

﴿ چون ببینی زآشنا عیبی ﴾
﴿ که به بیکانکان نکوبی به ﴾
﴿ زانکه در کیش آخر اندیشان ﴾
﴿ عیب پوشی زعیب جویی به ﴾

بهجة الابرار

* بسم الله الرحمن الرحيم *

١ * كنكر ايوان شه كزكاخ كيوان برترست *
* رخنهادان كش بديوار حصاردين درست *

(كنكر) كاف عربيه نك ضمى ونونك سكونى وكاف فارسيه نك ضمى ورا ايله هرشيئك طبقه طبقه يوكسك يرينه دينور وخاصة مناره وحصار قورقولغنه دينوركه * عربجه اكا ضم شين وسكون را ايله شرفه ديرلر * آخرينه برها زياده سيله كنكره دخى بومعنايه در * لجناب خواجه حافظ قدس سره * بيت * * ترازكنكرهٔ عرش ميزنند صفير * ندانمت كه درين دامكه چه افتادست * (ايوان) عربيده همزه نك كسريله در اما عجمده فتح همزه ايله اوقور * صفه وديوانخانه وشاهنشين معنالرينه در * لجناب ناظم قدس سره * بيت * زكيوان برترست ايوان وصلش * خوشا مرغى كه اورا پرو باليست * (شه) شاه لفظندن مخففاولوب براقليم اوزرينه فرمان فرماوحاكم اولان ذات شريفه دينور وحسن وعظمتده فائق الاقران وبهتر

* وبز *

وبزركتر اولان شى معناسنه ده كاور (ودخى) آخرى ها اولوب وماقبلى الف اولان كلمات فارسيه نك لغى حذف ايتمك جائزدر مثلا * شا. وجا. وما. * لفظلرنده * شه وجه ومه كبى * كنكرك ايوانه وايوانك شهه تتابع اضافاتى لاميه در * (معلوم اوله) كه اضافت براسمى ديكر اسمه ربط ايتمكدن عبارت اولوب اولكيسنه مضاف ايكنجيسنه مضاف اليه دينور وفارسيده دائما مضاف مجرور اولق قاعده در * واضافت اوچ قسم اوزره اولوب اولكيسى * اضافت بيانيه * ايكنجيسى * اضافت لاميه * اوچنجيسى * اضافت ظرفيه در * اكر مضاف مضاف اليهك جنسى يعنى مضاف اليهى وغيرى بى شامل واصلى اولوب ومضاف اليه دخى كذلك مضافى وغيرى بى شامل برجنس اولور ايسه اضافت بمعنى (من) اولوب اكا اضافت بيانيه ديرلر (قفل زر) كبى مضاف اولان قفل برجنسدر كه مضاف اليهى اولان زردن وغيرى نسنه دن دخى اولور كذلك مضاف اليه اولان زردن دخى هم قفل وهم غيرى نسنه اعمال اولنور (ودخى) اضافت تشبيه كه مشبه بهك مشبهه اضافتى در يعنى برشيئك برشيئه تشبيهنده مبالغه قصديله مشبه به اولان اسمك مشبه اولان اسمه اضافتى دخى اضافت بيانيه در * كعبهٔ دل وهماى همت وجواهر حكمت * كبى كه كعبه كبى كوكل وهما كبى همت وجواهر كبى حكمت ديمكدر واكر مضاف اليه مضافك جنسى اولماز ايسه اضافت بمعنى (لام) در كه اكا اضافت لاميه درلر * كتاب من وصحيفهٔ كتاب * كبى كه تملك ونسبت معنالرينى اشعار ايدر واكر مضاف اليه مضافك ظرفى اولور ايسه اضافت بمعنى (فى) دركه اكا اضافت ظرفيه ديرلر (ايام سلامت) كبى كه سلامت كونلرنده ديمكدر (ودخى) مضاف ايله مضاف اليه بينده اكثر اختصاص كامل اولوب وبعضا لادنى ملابسة دخى

اضافة اولنو رمثلا زماندن بحث ایدن کسنه نك زمان کندوبی حاوی
اولمق اعتباریله (زمان من) دیو مجازا نفسنه اضافه ایتدیکی کبی (ودخی)
اضافتدن غرض اکر براسم معرفه به مضاف اولور ایسه تعریف ونکره یه
مضاف اولور ایسه تخصیص کسب ایدر (کز) فتح کاف ایله
رزوزنده (که از) دن مخففدر (که) کاف عربینك کسری
وهاء رسمیله اسم وحرف ماببننده مشترکدر اسم اولدیغی حالده
ذات ذوی العقوله دلالت ایدر (که آمد) کبی که کیم کلدی
دیمکدر وحرف اولدیغی حالده ایکی شیئك بینی ربط ایچون کاور
مبتدا ایله خبر وصفتله موصوف کبی بونده صفتله موصوفك
بینی ربط ایلمشدر (از) ادوات مرکبهٔ فارسیه دن اولوب عربیده
(من وعن) معناسنه حرف جردرکه ترکیده (دن) ایله ادا اولنور سندن
وبندن کبی ودخی (ادوات) فتحاتله اداتك جمعیدر که آلت معناسنه در
جنك ایچون سیف وکتابت ایچون قلم کبی وکلمه نك اقسام
ثلثه سندن اسم وفعلك ماعداسی اولان حروف معانی یه دیرلر که
کلمه لری و یاخود جمله لری بری برینه ربط ایدوب و یاخود معنالرینه
خصوصیت زائده ویرمك ایچون استعمال اولنور و(ادات) ایکی قسم
اولوب بری بسیط ودیکری مرکبدر ایمدی بونلردن هر بری
ان شاء الله تعالی کلدیکی محللرده بیان اولنور (کاخ) کوشك وقصر
معناسنه در کیوانه اضافتی لامیه در (کیوان) فتح کافله ایوان وزننده
کواکب سیاره دن فلك سابعده کائن زحل یلدزینه دینور (برتر)
فتح باایله عربیده (علی) وترکیده اوزره معناسنه اولان (بر) حرف
جری ایله فتح تاایله (تر) ادات اسم تفضیلندن مرکب اولوب زیاده
یوجه ورفیع معناسنه در وبرلفظی تحسین لفظ ایچون مشتقات
ومصادره دخی داخل اولور (برکزیده) کبی معانیٔ سائره سی دخی
واردر (است) همزه نك فتحی وسینك سکونیله ادات خبردر حکم وخبر

معناسنی افاده ایدر ترکیده کسر دال ایله (در) لفظی کبی لاحق
اولدیغی برترکلمه سنك آخری حرف صحیح اولدیغی ایچون همزه سی
ساقط اولمشدر (رخنها) رخنه نك جمعیدر رخنه رانك فتحی وخانك
سکونی ونون ایله کدك ودلك وضرر معنالرینه در دیوارده
وغیریده اولسون قلچ وخنجر کبی (خفی اولمیه که) آخرنده هاء رسمیه
اولوب ذی روح اولمیان هر براسم جمعلنمك مراد اولندقده
هاء مذکوره جمع حالنده ساقط اولوب ادات جمع اولان (ها) لفظی
کتورمکله جمعلنور مثلا (نکته) و (غنچه) لفظلرینك جمعلرنده
نکتها وغنچها کبی بونلرده هاء رسمیه یی یازمق غلطدر ولیکن
(نام) ایله (نامه) نك وداسز معناسنه اولان (لال) ایله (لاله) نك جمعلری
بیننده تحریرا فرق بولنمق ایچون حین کتابتده هاء رسمیه لرك
ابقاسیله نامه ها ولاله ها یازلمق ارباب قلم بیننده جاری اولان قاعده یه
دها زیاده موافقدر (ودخی) ذی روح اولان هر براسم (الف)
و (نون) ایله جمعلنور ❊ عارف وراست ❊ کلمه لرینك جمعلرنده
❊ عارفان وراستان ❊ کبی (دان) لفظی دانستن مصدرندن تانك داله
قلبی وسینك دخی حذفی ونونك فتحیله مشتق اولان داند مضارعندن
حذف دال وسکون نون ایله مأخوذ امر حاضردر بیل واعلم
معناسنه تحتنده مستتر توضمیر مخاطبی فاعلی ورخنها مفعولیدر
(کش) فتح کافله کزوزننده (که) ادات رابطه سیله ضمیر غائب
اولان (شین) دن مرکبدر دینه مقید اولوب شهره راجعدر (ودخی)
ضمیر اسمك یرینی طوتان لفظلردر ایکی قسم اولوب برقسمی (ضمیر متصل)
وقسم آخری (ضمیر منفصل) در انشاء الله تعالی کلدیکی محللرده
بیان اولنور (کش) بوندن بشقه کشیدن مصدرندن فعل
امرده اولور چك معناسنه (دیوار) فارسیدر ترکیده دخی
متعارفدر شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ چه غم دیوار امت را که

باشد چون تو پشتیبان ❊ چه باك ازموج بحر آنرا كه باشد نوح كشتیبان ❊ اولنده باء مفتوحه عربیده (فی) وتركیده (ده) معناسنه ظرفیت ایچون حرف جردر (معلوم اوله كه) فارسیده باء مفتوحه عربیده باء مكسوره نك ترجمه سیدر یعنی عربیده باء مكسوره نك مدلولی اولان الصاق وقسم وظرفیت وسببیت وسائر معانی یه فارسیده باء مفتوحه دلالت ایدر واوائل مشتقات ومصادره داخل اولان (با) دفع التباس ایچون دائما مكسور اوقونمق لازمدر (حصار) كسرحا ایله قلعه معناسنه عربیدر (دین) كسردال ایله شریعت واسلام معناسنه در (شریعت) الله تعالی نك عبادی ایچون مشرع یعنی دینده طریقت قیلدیغی نسنه دركه آنك اوزرینه سلوك ایدوب كیدرلر واول شریعته وضع الهی دیرلر كه رسول الله صلی الله علیه وسلم كتورمش وآنك وساطتیله متعین اولمشدر ❊ پس شول نسنه كه كتاب وسنتدر ایكیسی دخی شرعدر ❊ زیرا سنت دخی (وما آتاكم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولكه كتاب وسنتدن علی سبیل الاجتهاد استنباط اولنمشدر احكام فقهیه كبی ویا اجماع علماء آنك اوزرینه منعقد اولمشدر بو ایكیسی كتاب وسنت اوزرینه متفرعدر ❊ كذا فی شرح پند عطار لاسمعیل حقی قدس سرهما ❊ دیوارك حصاره اضافتی لامیه وحصارك دینه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر (در) فتح دال ایله ظرفیت ایچون حرف جردر بونده بدیوار لفظنده كی بانك ظرفیت ایچون اولدیغنه قرینه در ❊ نتكم شیخ سعدینك ❊ بدریادر منافع بی شمارست ❊ مصرا عنده اولدیغی كبی بوندن بشقه (در) لفظی باب معناسنه ده كلوركه كتب ورسائلده ذكر اولنور مثلا عجم بر كتاب تصنیف ایلدكده (این كتاب برهشت در) دیر وجنس ونوع ووادیٔ جبل ❊ معنالرینه ده كلور

وتحسین لفظ ایچون افعال ومصادر اوائلنه ادخال اولنور (درستوده) كبی ویرتمق معناسنه اولان دریدن لفظندن فعل امرده اولور (سین) و (تا) ادات خبردر

١ ﴿ محصول بیت ﴾

جناب مولانا عبدالرحمن جامی قدس سره السامی حضرتلری درر زواهر دین برین ایله مملو عمان الجواهر وبرسبحهٔ دردانه كبی صد بیتی مشتمل اولان اشبو قصیدهٔ نضیده لرینی شریعت بیضای محمدیه یه كمال تعظیم وانقیاد واتمام انسانه موجب عزت وسعادت هردو سرا وخلاف شرع شریف حركت ایسه مورث ندامت وفلاكت بی انتها اوله جغنی افاده وبیان صددنده اشبو بیت منیفلریله تصدیر ایدوب بیوررلركه ❊ سلاطین عظامه مخصوص اولوب طبقه وذروه سی زحل یلدیزینك قصری بولنان فلك سابعدن دها بالاتر اولان ایوان ودیوانشانه یه رخنه وخلل بیل كه رخنهٔ مذكوردین برین وشرع گزین حصارنده در ❊ یعنی شریعت مطهره ده بیان بیوریلان اوامر علیهٔ الهیه یه امتثال وانقیاد ایتمیوب ونواهیدن دخی پرهیز واجتناب ایتمامكله حصن حصین كبی اولان دینه رخنه وخلل پیدا ایلیان كیمسه لر فی الحقیقه كندو سنك شهرستان وجودینی هدم وتخریبه قصد ایتمش اولورلر ❊ حضرت شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ وجود توشهریست برنیك وبد ❊ توسلطان ودستور داناخرد ❊ حضرت شیخ عطار ﴿ نظم ﴾ هرچه باشد درشریعت ناپسند ❊ كرد اوهر كز مكرد ای هوشمند ❊ ای پسر مكذار راه شرع را ❊ اصل یابی تابكیری فرع را ❊ ازشریعت كرنهی بیرون قدم ❊ درضلالات افتی ورنج والم ❊ حضرت شیخ مصری ﴿ نظم ﴾ سرای دین اساسیدر شریعت ❊ طریق حق هد اسیدر شریعت ❊ بودر اول قپو دركاه حقه ❊ كه یولك ابتداسیدر

شریعت ❊ دخی بونکله بو یول ختم اولینور ❊ بو راهك انتهاسیدر شریعت ❊ جهانده چوقدر انواعی علومك ❊ قوسینك همساسیدر شریعت ❊ شریعتسز حقیقت اولور الحاد ❊ حقیقت کون ضیاسیدر شریعت ❊ حقیقت عرش اعلادر محقق ❊ اوعرشك استواسیدر شریعت ❊ جمیع انبیا واولیانك ❊ نیازی رهنماسیدر شریعت ❊

٢ ﴿ چون سلامت مانداز تاراج نقداین حصار ﴾
﴿ پاسبان درخواب وبرهررخنه دزددیکرست ﴾

(چون) واومعروفه ایله نیجه ونصل معناسنه عربیده کیف کبی ادات استفهامدر (سلامت) سینك فتحیله آفات واکداردن بری اولمق معناسنه در (ماند) ماندن ویاخود مانستن مصدرندن مشتق فتح نون ایله فعل مضارع مفرد غائبدر قالور معناسنه وبکزر معناسنه ده کلور (تاراج) یغمایه دینور (نقد) فتح نون وسکون قافله کامل العیار اولان التون واقچه معناسنه در (این) کسر همزه ایله قریبده مستعمل اسم اشارت اولوب (بو) دیمکدر (واسم اشارت) کندوسیله محسوس اولان برشخصه یاخود برشیئه اشارت اولنان لفظدر ❊ نقد لفظی ماندك فاعلی سلامت مفعول صریحی ازتاراج غیرصریحیدر (پاسبان) سکون سینله آسمان وزننده کیجه نك درتده بری معناسنه اولان (پاس) لفظی ایله ادات اسم فاعل اولان (بان) لفظندن مرکب اولوب کیجه بکجیسی معناسنه در (خواب) باب وزننده او یقویه دینور (واو) بونده معنای حالیتی افاده ایدر (بر) بمعنی علی (هر) فتح ها ایله ادات حصر در (دزد) ضم دال وسکون زا ایله خرسز معناسنه درکه عربیده سارق دینور ❊ دزدیدن مصدرندن فعل امرده اولور دیکره اضافتی موصوفك صفتنه در

(دیکر) دالك کسری وکاف عجمینك فتحیله غیر وبشقه معناسنه در (است) بونده هست کبی واردر معناسنه در

٢ ﴿ محصول بیت ﴾

بو حصارك نقد ومتاعی تاراج ویغمادن نصل سلامت قالور یعنی قالماز زیرا حافظ وحامیسی اولان ذات بر فحوای (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) وشیخ عطار ﴿ بیت ﴾ مرد ما تا سر بسر درخواب دان ❊ کشت بیدار آنکه اورفت ازجهان ❊ خواب غفلتده اولوب وحالبوکه قلعۀ مذکوره نك هر بر رخنه وکدکنده (نوم الحارس عید اللصوص) خصوصی اوزره فرصت بین اولان نفس وشیطان رهزنان وغارتکرانی واردر ﴿ بیت ﴾ نفس وشیطان زدکریماراه من ❊ رحمت باشد شفاعت خواه من ❊

٣ ﴿ چیست زرناب رنکین کشته خاکی زافتاب ﴾
﴿ هرکه کردافسر ززرناب خاکش برسرست ﴾

(چیست) چه ادات استفهامیه سیله (است) ادات خبریه سندن مرکب اولوب ندر معناسنه مقدم خبردر بو بیتده سؤال وجواب صنعتی وار (چیست زرناب) سؤال (رنکین) مابعدیله جوابدر (زر) فتح زا ایله التون معناسنه در مؤخر مبتدا نابه اضافتی بیانیه در (ناب) خالص وصافی معناسنه زرك صفتیدر رودخی (صفت) بر اسمك حال وکیفیتی بیان ایچون اول اسمه علاوه اولنان لفظ اولوب واول اسمه موصوف دنیلور (رنکین) کاف فارسیه ایله زنکین وزننده رنکلو معناسنه محل مدحده استعمالی شایعدر یانسبت ونون تأکید نسبت ایچون کلمشدر (کشته) کاف فارسینك فتحیله کشتن لفظندن اسم مفعولدر اولمش معناسنه در منقلب ودونمش معناسنه ده کلور (خاك) پاك وزننده طپراق معناسنه در وسلیم النفس ومتواضع کمسنه یه ده اطلاق اولنور یاسی وحدت نوعیه در (ز) ازدن

مخففدر من بیانیه معناسنه (آفتاب) ماهتاب وزننده بحسب اللغه
تاب آف معناسنه درکه پرتوشمس دیمکدر و بحسب الاصطلاح
شمس معناسنه در وارباب سلوك عندنده آفتابدن روح وماهتابدن
نفس مراد اولنور کویاکه بدنده روح ونفس فلکده شمس وقمر
منزله‌سنده درلر (هرکه) هرکس کدن مخففدر هرکیم که معناسنه
مبتدا (کرد) فتح کافله کردن مصدرندن ماضئ مفرد غائبدر
ایلدی معناسنه تحتنده مستتر فاعلیله برابر جمله‌سی خبر مبتدادر
(افسر) برسر وزننده تاج معناسنه اولوب کرد فعلنك مفعول
صریحی ززرناب غیرصریحیدر (سر) فتح سینله باش معناسنه‌در
ومجازا فکروخیال معنالرینه‌ده کلور خاکشده کی ضمیر سره مقید
اولوب خاك برسر شست تقدیرنده‌در

﴿ محصول بیت ﴾ ٣

خالص وصافی اولان التون ندر تأثیر شمسدن رنکین ولطیف اولمش
برنوع طپراقدر هرکیم که زرخالصدن باشنه تاج ایلدی خاك آنك
باشی اوزرینه‌در ❊ یعنی کمال حرص ومحبتندن ناشی التونی باشنه تاج
کبی قویان ورضای باری ایچون محلنه انفاق ایده‌میان ناکسك
طپراق باشنه اولوب بومثللو کیمسه البته خاك مذلنده بی قدروبی اعتبار
قالور ویاخود قالسون دیمکدر شیخ عطار ﴿ بیت ﴾ بخل
شاخی ازدرخت دوزخست ❊ وآن بخیلك ازسکان مسلخست

﴿ کرندارد سیم وزر دانامنه نامش کدا ﴾
٤
﴿ دربرش دل بحر دانش اوشه بحروبرست ﴾

(کر) کاف فارسیه‌نك فتحیله ادات شرط اولان اکردن مخففدر
وبرکلمه آخرینه لحوقنده کارلفظی کبی ادات فاعلیت اولور (دادکر)
کبی که عادل دیمکدر واویوز علتنه‌ده دینورکه عربیده جرب
درلر (ندارد) داشتن مصدرندن تانك داله وشینك دخی راء

مفتوحه‌یه ادخالیله نفی مستقبلدر طوتماز معناسنه فعل شرط (سیم)
جیم وزننده کومش معناسنه‌در (دانا) دان امر حاضری آخرینه
الف فاعلیت الحاقیله صفت مشبهه‌در علیم وعلام کبی زیاده بلیجی
معناسنه اولوب ندارد فاعلی وسیم مفعول صریحی وزر لفظی
سیم اوزرینه معطوفدر (منه) نهادن لفظندن حذف الفله
نهد مضارعندن مأخوذ نه امری اوله برمیم ناهیهٔ مفتوحه ادخالیله
نهی حاضر اولوب قویمه معناسنه جزاء شرطدر (نام) اسم
وآد معناسنه ضمیره اضافتی لامیه زیرا ضمائره اضافت جمع
زمانده لامیه‌در ضمیر دانایه راجعدر (کدا) کاف عجمینك فتحیله
سائل ودلنجی دیمکدر منه فعلنك نام وکدا لفظلری مفعوللریدر (بر)
فتح باایله کوکس معناسنه ضمیره مضافدر ضمیر دانایه راجعدر (دل)
کسر دال ایله قلب ووسط معنالرینه‌در (بحر) فتح با وسکون حاایله
دکز معناسنه عربیدر دانشه اضافتی مشبهه بهك مشبه لفظنه
اضافتیدر (دانش) دان امر حاضری اخرینه برشین معجمه الحاقیله
بیلش وبیلکو معناسنه اسم مصدردر ولکن بعض مواضعده اسم
مصدر نفس مصدر یرینه استعمال اولنور پس بومحلده دانش
بیلمك دیمك اولور علم کبی وبوشین مصدریه‌نك ماقبلنی دائما
مکسور اوقومق لازمدر زیرا ضمیر غائب متصل اولان شینه التباس
لازم کلورکه آنك ماقبلی مفتوحدر (او) ضمیر غائبی دانایه راجع
مبتدا اشه خبری (بر) فتح باایله بحر مقابلی یعنی قره معناسنه عربیدر

﴿ محصول بیت ﴾ ٤

اکر عالم ودانا اولان کمسنه التون وکومشه مالك دکل ایسه آنك
اسمنی سائل ودلنجی قویمه زیرا آنك کوکسنده قلبی علم وعرفان
دریاسی اولوب وکندوسی بحروبرك سلطانیدر یعنی اعلی المراتب
اولان مرتبهٔ علم شریفی حائز اولان ذوات کرامه فقر صوریلرندن

ناشی چشم حقارتله نظر ایدرك اسملرینی كدا وجرار قویمه زیرا انلر صفت جلیلهٔ علمله متصف اولسه‌قلرندن اكرام واجلاله الیق واحرادرلر زیرا (العلماء باقون مابقی الدهر اعیانهم مفقودة وآثارهم فی القلوب موجودة) بیورلمشدر شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ وجود مردم دانا مثال زرطلاست ✻ كه هركجا كه رود قدر وقیمتش داننــد ✻ نتكم مــولانا ناظم قدس سره ابن فارض حضرتلرینك قصیدهٔ خمریه‌سی شرحنده فضائل علم شریفی بیان صره‌سنده بیورمشلردر ﴿ رباعی ﴾ علمست حیات جاودان علما ✻ چشمی بكشا بچشمهٔ سار علم آ ✻ چشمه كه خورد خضر ازو آب حیات ✻ بو د آتیناه من لدنا علما ✻ شیخ عطار قدس سره ﴿ بیت ﴾ یكدمی بودن بمردان خدا ✻ بهتر ازصد سال بودن در تقی ✻ مولانا جلال الملة والدین بیورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ خاتم ملك سلیمانست علم ✻ جمله عالم صورت وجانست علم ✻ وله ﴿ مثنوی ﴾ همنشین اهل معنی باش تا ✻ هم عطا یابی وهم باشی فتی ✻ جمله دانایان همین كفته همین ✻ هست دانا رحمة للعالمین ✻

---

٥ ﴿ زن نهٔ مردی كن ودست كرم بكشا كه زر ﴾
﴿ مردرا بهر كرم زنرا برای زیورست ﴾

(زن) فتح زا ایله عورت وقاری معناسنه‌دركه مرد مقابلیدر وزدن لفظنسدن فعل امرده اولور او رمعنــاسنه (نهٔ) نون مفتوحه وهاء رسمیه ایله حرف نفی در اخرنده‌كی همزه یاء خطابدن بدلدر دكلسین معناسنه زیرا همزه خطاب ایچون كلمز یادر كلان زیرا هاء رسمیدنصكره (یا) یازلمدیغندن اول عین بتراشكلنده نشان یازیلور (مرد) فتح میمله آدم وشجیع وبهادر معنالرینه‌در یاسی مصدریه‌در (كن) فتح كاف ایله ایلك معناسنه اولان كردن مصدرندن علی خلاف القیــاس ضم كافله مشتق اولان كند

مضــارعندن مأخوذ فعل امردر تحتنده مستتر توضمیری فاعلی ومردی لفظی مفعولیدر (دست) فتح دال ایله یدوال معناسنه‌در وفائده وقدرت معنــالرینه‌ده كلور (كرم) فتحتینله سخا وهمت معناسنه عربیدر دستك مضاف الیهیدر (بكشا) ضم كافله كشودن مصدرندن مشتق كشاید مضارعندن مأخوذ امردر فتح وكشاد ایله معناسنه اولنده اولان (با) تأكید ایچوندر (كه) حرف تعلیل بهر فتح با ایله شهر وزنــنده (وبرای) فتح با ایله ادات علتدرلركه برحكمك علتی اولان شیئك اوائنه داخل اولورلر عربیده لام جاره مرادفی اولوب وتركیده ایچون معناسنه‌درلر (بهر) بهره كبی حصه ونصیب معنــاسنه‌ده كلور (زیو ر) دیكرو زنده‌زینت واسباب زینت معناسنه‌در

٥ ﴿ محصول بیت ﴾

قاری دكلسین آدملك ایله ده جود وسخــا الی آچ زیرا التون حد ذاتنده آدمه مستحقنه كرم واحسان ایلمك ونسایه حلی وزینت ویرمك ایچــوندر چونكه آدمك شرف وزینتی هنر وكمال وادبله اولوب حسن وجمــالی وسیم وذهبیله دكلدر زیرا (حلی الرجال الادب وحلی النساء الذهب) بیورلمشدر شیخ عطار ﴿ نظم ﴾ باش پیوسته جوانمردای اخی ✻ زانكه نبوددوزخی هر كز سخی ✻ دررخ مرد سخی نور وصفاست ✻ زانكه در جنت قرینش مصطفاست ✻ ﴿ بیت ﴾ سایه‌سن درویش بی برك ونوادن دور ایدن ✻
صاقلسون آرایش تابوته نخل همتن

---

٦ ﴿ كیسه خالی باش بهر رفعت یوم الحساب ﴾
﴿ صفر چون خالیست زارقام عدد بالاترست ﴾

(كیسه) عربیدر تركیده دخی متعارفدر (خالی) تهی وبوش معناسنه عربیدر (باش) باشیدن لفظندن امردر اول معناسنه

(رفعت) كسر دال ايله رتبه واعتبارى عالى اولمق معناسنه‌در
(يوم الحساب) تركيب اضافيدر حساب كونى يعنى روز
قيامت ديمكدر (صفر) كسر صاد وسكون فا ايله بوش وخالى
وهيچ‌بر اشارت اولان رقم نقطه‌سى معنالرينه عربيدر (چون)
جيم فارسينك ضمى وواو مجهول ايله چونكه معناسنه ادات
تعليلدر (ارقام) فتح همزه ايله رقمك جمعيدر (رقم) فتحتينله
يازى وحساب ايچون قوللانيلان يازى اشارتى معناسنه‌در عدده
مضافدر (عدد) صايى وصاياش معناسنه‌در (بالا) عالى ويوجه
معناسنه‌دركه پست مقابليدر (تر) فتح تا ايله اسم تفضيل اداتى
اولوب دائما آخر كلمه‌يه لاحق اولور وياش معناسنه ده كلوركه
قورى مقابليدر

٦ ﴿ محصول بيت ﴾

روز قيامتده مرتبه‌ك عالى اولمق ايچون بو عالمده ايكن كيسه‌نك
درونده كنى بذل واعطا ايلكله بوش كيسه‌لى اول مصراع ثانى ارسال
مثل اوله‌رق ذكر اولنمشدر * شويله كه چونكه صفر خاليدر انكيچون
ارقام عدددن زياده عاليدر يعنى صفر قوت مطلقه‌دن خلو وتجردى
حسبيله آحاد سائره اوزرينه تفوق ايلديكى كبى سندخى ترك محبت
ماسوا ايله تجرد اختيار ايدر ايسك روز رستخيزده حسابك يسير
اولوب آنده ناس دها محاسبه‌لريله مشغول ايكن بفضل الله تعالى داخل
خلد برين اولورسين (معلوم اوله كه) علم حسابده بيان اولنديغى
وجهله اعدادك منفردا تحريرلرنده برمعدوده دلالتلرى اولديغى كبى
صفرك حين انفرادنده برشيئه دلالتى اولمديغى جهتله كافهٔ اعداد
اوزرينه تفوقى وتقدمى واردر شويله كه اعداد طبيعيه‌يى هنكام
تحريرده اولا صفردن ابتدا اولنه‌رق ١ ,٢ ,٣ ,٤ ,٥ ,٦ ,٧ ,٨ ,٩
شو وجهله كتب وتحرير اولنور (بودخى) معلوم اوله كه ارقامك

﴿ عدده ﴾

عدده دلالتى حسبيله ايكى قوتى اولوب برى مطلقه وديكرى
اضافيه‌در مثلا اشبو (٧٠) يتمش رقمده كائن صفر يدى رقمك صاغ
طرفنده بولنمغله كندوسى هرنقدر قوت مطلقه‌سيله برشيئه دلالت
ايتمز ايسه‌ده رقم رتبه‌سنى حفظ ايلديكندن اشبو (٧) يدى رقمى
قوت اضافيه كسب ايدوب (٧٠) يتمش اولور

٧ ﴿ عاشق هميان شدى لاغرميانش كن زبذل ﴾
﴿ حسن معشوقان رعنا درميان لاغرست ﴾

(عاشق) عشقه كرفتار اولان آدمه دينور و (عشق)
افراط اوزره محبت ايلك معناسنه‌در هميانه اضافتى اسم فاعلك مفعوله
اضافتيدر (هميان) درمان وزننده بيله بغلنان اوزون كيسه
وكمر معناسنه‌در (شدى) ضم شين ايله شدن مصدر شاذندن
ماضئ مفرد غائبدر اولدك ديمكدر (لاغرميان) سيا، چشم
قبيلندن اوله‌رق يعنى صفتى موصوف اوزرينه تقديم وآخر
موصوفدن علامت توصيف اولان كسره‌يى حذفله وصف تركيبى
اقسامندندر اينجه بللو معناسنه ضميره اضافتى لاميه‌در (معلوم
اوله كه) لسان فارسيده كندوسندن اسم فاعل وياسم مفعول
وياصفت مشبهه وياخود اسم منسوب معناسى فهم اولنوب
وصف تركيبى دنيلان صفتلر بش قسمدر (اولكيسى) قاعدهٔ
فارسيه اوزره واقع اولان اضافت بيانيه‌لرده يعنى مشبه‌بهك
مشبهه اولان اضافتنده مضافك كسره‌سى حذف اولندقده
مضاف ايله مضاف اليهك مجموعى وصف تركيبى اولور مثلا آى كبى
يوز معناسنه اولان (ماه‌رو) تركيبنده ها سكون ايله اوقوندقده
(ماه‌رو) بركلمه حكمنده اولوب آى يوزلى معناسنه‌در زيرا لسان تركيده
(لى) و (لو) ادات صفت مشبهه وادات نسبتدر (ايكنجيسى) قاعدهٔ
فارسيه‌جه اضافت لاميه صورتنده مضاف اليه مضاف اوزرينه

تقديم اولنوب وسكون ايله اوقونه‌رق مجموعی وصف تركيبی اولور نتكم (بوی كل) عباره‌سی كلك قوقوسی معناسنه اولوب (كلبو) كل قوقولی ديمك اولور (اوچنجيسی) قاعدهٔ فارسيه اوزره اولان صفتك موصوف اوزرينه تقديميله واول صفت ساكن اوقنمغله اولوب صفت ايله موصوفك مجموعی براسمه صفت اولور نتكم آيدين كوكل معناسنه اولان (دل‌روشن) عباره‌سنده (روشن‌دل) دينلديكی وقت ايدين كوكللو معناسنه وصف تركيبی اولور (دردنجيسی) فارسی امرحاضرلرينك مفعولی تقديم اولندقده مجموع كلمتين وصف تركيبی قبيلندن برصفت اولور (حكمت آموز) (وخرده دان) كبی كه حكمت اوكرنيجی وخرده بيلنجی معنالرينه‌در بونلر فی الاصل (آموز حكمت) (ودان خرده) اولوب حكمت اوكرك وخرده بيل ديمكدر وعندالبعض اسم فاعل مفعولنه مضاف ايكن فاعليت علامتی اولان (نده) لفظی حذف ومضاف اليهی اوزرينه تقديم ايله‌در (آموزندهٔ حكمت) و(دانندهٔ خرده) كبی و (بشنجيسی) فارسی اسم مفعوللريله وصف تركيبی ياپيلور (دلكشفته) ورخسوده) كبی كه قلبی اچق ويوز سورمش ديمكدر كاهی امرحاضر اوزرينه ادات نفی اولان (نا) لفظی ادخال ايله وصف تركيبی اولور (نادان آمديم) كبی كه جاهل كلدك ديمكدر (بذل) فتح باوسكون ذال ايله احسان واعطا ايلك معناسنه‌در كن امرينك هميان ولاغرميان لفظلری مفعول صريحلری و زبذل غيرصريحيدر (حسن) ضم حا ايله كوزللكه دينور معشوقانه اضافتی لاميه اولوب مصدرك فاعلنه‌در (معشوقان) قاعدهٔ فرس اوزره معشوقك جمعيدر زيرا بعضا عربی لفظلر فارسی قاعده‌سی اوزره جمعلنور لكن الفاظ فارسيه عربی قاعده‌سی اوزره جمعلنمزلر رعنايه اضافتی بيانيه‌در

﴿ زيرا ﴾

زيرا موصوفك صفتنه اضافتی جميع زمانده بيانيه اولور (رعنا) فتح را ايله حمرا وزننده فتح همزه ايله ارعن كلمسنك جمعيدر بون وصالق واحمق خاتونه دينور لسان شعراده محبوب ومحبوبه‌يی رعنا ايله توصيف استرخادن ناشی نهال تازه كبی تمايل اعتباريله‌در (در) حرف ظرف (ميان) كسرميمله بل ووسط معناسنه‌در (لاغر) فتح غينله ارق وضعيف معناسنه درميانك لاغره اضافتی بيانيه‌در

٧ ﴿ محصول بيت ﴾

عاشق اولديغك كيسه‌يی درونده اولان سيم وزرينی بذل وعطا ايتمكله اينجه بالی ايله زيرا رعنا ونازك اندام اولان محبوبلرك حسن وملاحتی بللرينك اينجه لكنده‌در نتكم خواجه حافظ بيورر (مصراع) مويست آن ميان ونداnم كه آن چه موست ﴿

﴿ نيست سرخ ازاصل كوهر تنكهٔ زركوييا ﴾ ٨
﴿ بهرداغ بخل كيشان كرده سرخ ازآذرست ﴾

(نيست) (نی) ادات نفی ايله (است) خبريه‌دن مركب اولوب يوقدر ودكلدر معناسنه (سرخ) ضم سين وسكون را ايله قرمزی رنكه دينور (از) بمعنی من (اصل) لغتده (مايبتنی عليه الشیٔ) معناسنه‌در اصطلاحده راجح وحقيقت ودليل وقاعدهٔ كليه معنالرينه كلور (كوهر) كاف فارسيله جوهر وزننده ذات وعقل وادب معنالرينه‌در واقسام جواهردن الماس وياقوت ولعل وزمرده دينور (تنكه) فتح تا وسكون نون ايله اقچه‌دن مقدار معين كسيلان قطعه‌در كه تركيده كسرنون ايله تنكه بوندن مأخوذدر آخرينه برهمزهٔ زائده الحاقيله زره مضافدر (معلوم اوله كه) آخرنده (ها) وياخود (ياء) ممدوده اولان كلمه‌يه اضافت حالنده برهمزه

زائده كتورمك قاعدۀ فارسيه‌دندر (خواجۀ جهان) و(صوفئ صافى) كبى (كويـا) كاف فارسيه ايله غالبا وكانه وصانكه معنالرينه‌در (داغ) ياقى معناسنه‌در طواره وبعض جسد انسانه اورر لر ونشان وعلامت معناسنه‌ده كلور (كيش) كاف ممدوده‌نك كسرى وشين ايله ملت ومذهب معناسنه‌در سمور وقاقم كورك وشمشاد يعنى چمشير اغاجى معنالرينه ده كلور (بخل كيش) سكون لام ايله بخل مذهبلى معناسنه كه بخيل وخسيس ديمكدر الف ونون ادات جمعدر (كرده) كردندن اسم مفعولدر ايدلمش معناسنه (از) حرف ابتدا (آذر) ذال معجمۀ مفتوحه ايله آتش معناسنه‌دركه عربيده نار ديرلر وعشقدن دخى كنايه اولنور

٨ محصول بيت

آلتون قطعه‌سى اصل حقيقتدن قرمزى دكلدر كويا بخيل وناكسلره عذاب ايتمك ايچون آتشده قزديرلمش برپارچه‌در چونكه آلتون معدنندن چيقارلدقده طاش وطپراق وقوم كبى برطاقم مواد ايله مخلوط حالنده بولنديغندن رنكين اولميوب صكره آتشده قل واذابه اولنه‌رق مواد اجنبيه‌دن تخليه وتصفيه اولندقده كمال صفوتندن وجهنده قرمزيلق وصاريلق ظاهر ونمايان اولور اشته آلتونك شوقرمزيلغى كانه بخلايى تعذيب وتنكيل ايچون آتشده تسخين اولنمش برقطعۀ ناريه‌در ❊ حكيم كاملك برندن نه‌مقوله عيبدر اول عيبكه جمله هنرلر انكله پوشيده ومستور اوله‌ديو سؤال اولندقده جوابنده بخلدر ديدى ❊ ونه كونه هنردر اول هنركه جمله عيوبى سترايليه سخادر ديدى ❊ شيخ عطار

بيت ❊ درسخاوت كوش اكردارى غنا ❊ تافزايد آب رويت ازسخا ❊

٩ ❊ زربود درجيب ماروميل اودرجان وبال ❊
❊ لعل آتش رنك بركف دردل اواخكرست ❊

(بود) بودن مصدرندن فتح واو ايله على غير القياس فعل مضارع مفرد غائبدر اولور معناسنه لكن بونده است كبى ادات ربط وخبردر (در) حرف ظرف (جيب) غيب وزننده لباسده واقع اولان كيسه مثللو ظرف معناسنه عربيدر (مار) ييلان وحيه معناسنه‌در زرمبتدا مارخبرى ماركلمه‌سنك اولندن مبالغه قصدندن ايچون چوادات تشبيهى حذف اولنمشدر نتكم شيخ سعدينك كلستانده اشبو ❊ عمر برفست وآفتاب تموز ❊ مصراعنده حذف اولنديغى كبى مار بوندن بشقه ميار لفظندن مخفف اولوب كتوره‌ن معناسنه‌در (ميل) فتح ميله كوكل برنسنه‌يه محبت ايلك وبرطرفه اكلك معناسنه‌در (در) حرف صله (جان) روح حيوانيدركه حياتك اصلى ومنبعى اولان قوتدر (وبال) فتح واو ايله ثقلت ومضرت معناسنه عربيدر (لعل) برنوع زيقيمت طاشدر اضافتى بيانيه‌در (آتش) فارسيدر تركيده دخى بو اسمله معروفدر (آتش رنك) آتش رنكلو معناسنه وصف تركيبيدر (بر) حرف استعلا (كف) فتح كاف ايله ال آيه‌سى وراحه معناسنه عربيدر ويارمق معناسنه اولان كفيدن لفظندن فعل امرده اولور (دل) بونده وسط معناسنه‌در (اخكر) همزه وكاف فارسينك فتحه‌لريله اختر وزننده آتش قورى معناسنه‌در عربيده جمره دينور ومادۀ عشق ومايۀ محبتدن دخى كنايه اولنور (است) بمعنى هست

٩ محصول بيت

آلتون جيبده ييلاندر حالبوكه ييلانه محبت ايلمك جانه زياندر وآتش رنكلو ذيقيمت اولان لعل اله آلنور زنده‌در اما آنك درونده

قور واخكر واردر يعنى كال محبتدن التونى يانندن آيرميان كيسه مالك دوستى ومالدارك دشمنى چوق اولديغنى بيلدبكندن شايد طرار ويان كسيجى مقوله‌لرى سزوبده چارپارلر دبو دائما خوف واندیشه اوزره بولنديغندن كويا قوينده ماريدكردار وار كبى برآن اضطرابدن خالى اولماز ❋ وپرمغه طاقلان خاتم لعلك دخى وجهنده ظاهر اولان حمرت وقرمزيلغى (كل اناء يترشح بما فيه) مألنجه درونده مضمر اولان آتشندن براثر اولمش اولوب اثرمذكور ايسه (فرع الشئ يخبر عن اصله) فحواسنجه هميشه لسان حال ايله كندوسنك حقيقتندن صاحب مفتخرنه زنهار روى زيبامه مغرور وفريفته اولوبده سينهٔ پركينه مده‌كى آتش پرالتهابدن امين اوله ديو خبرويرمكده‌در

10 ❋ بكذر از ويرانهٔ گيتى سلامت كرچه هست ❋
❋ كنجهادروى كه برهريك طلسم ديكرست ❋

(بكذر) كاف فارسيه‌نك ضمى وذال معجمه‌نك فتحيله كذشتن مصدرندن شينك رايه تبديليله مشتق اولان كذرد مضارعندن مأخوذ امر حاضر دركچ معناسنه (از) بمعنى من جاره (ويران) ديوان وزننده خراب اولان محله دينور كيتى يه اضافتى بيانيه در (كيتى) كاف فارسيه‌نك كسر ومديله دنيا وجيهان معناسنه در (كرچه) كاف فارسيه‌نك فتحى ورانك سكونى وجيم فارسينك كسريله اكرچه دن مخفف ادات شرطيه وتسليميه در هرنقدر معناسنه وكاف عجمينك كسرى ورانك سكونى وجيم فارسينك فتحيله ايقه‌يه دينور (هست) وار معناسنه اولان (ها) ايله ادات خبر اولان (است) دن مركب اولوب واردر معناسنه (كنجها) كنجك جمعيدر (كنج) كاف عجميه‌نك فتحيله خزينه‌يه دينور (وى) ضمير منفصلى خزينه‌يه راجعدر (كه) حرف بيان

(يك) فتح يا ايله مبدأ اعداد اولان واحد معناسنه در (طلسم) طانك فتحى وكسريله منحل اولماز عقد معناسنه در بعضيلر ديمشلردر كه مسلط لفظنك مقلوبيدر كه ايكيسنك دخى جوهرى قهر وتسلطه دلالت ايدر ❋ (ودخى) مقدمهٔ ابن خلدون فصل سادسى ترجمه‌سنده تحرير وبيان اولنديغى وجه اوزره (طلسم) برطاقم استعداداتك كيفيتنى بيلمكدر كه انارله نفوس بشريه يا بغير معين وياخود امور سماويه دن برمعين ايله عناصرده تأثيره مقتدر اولور ❋ بغير معين اولان سحر اولوب برمعين سماوى ايله اولان طلسماتدر ❋ بو علملر ضررى موجب وجناب واجب الوجوددن بشقه بركوكبه ياخود سائره توجه ايله مشروط اولدقلرى حسبيله عند الشرايع ممنوع ومتروك وكتابلرى دخى بين الناس مفقود كبيدر ❋ ودخى نفوس سحرنك اوچ مرتبه‌سى اولوب (اولكيسى) آلتسز ومعينسز اوله‌رق فقط همت وتوجه قلب ايله مؤثر اولنلردر كه حكما بوكا سحر تسميه ايدرلر (ايكنجيسى) مزاج افلاكدن ياخود عناصردن وياخود خوص اعداددن برمعين ايله مؤثر اولنلردر كه حكما بوكا طلسم تسميه ايدرلر بونك رتبه‌سى اولكى يه نسبتله دون وضعيفدر (اوچنجيسى) قوهٔ متخيله ده برتأثيردر كه صاحبى سائر قواى متخيله‌يه قصد وتوجه ايدوب انلرده برنوع تصرف ايله قصد ايتديكى خيالات وصور واوهامى انلره القا ايلر صكره بوصور وخيالاتى كندى نفسنك يعنى روحنك قوهٔ مؤثره‌سيله ناظرينك حس ومشهودى درجه‌سنه تنزيل ايتمكله نظر ايدنلر انلرى خارجده موجود كبى كوررلر حالبوكه خارجده برشى يوقدر ❋ نتكم بعضيلرى خارجده برشى اولمديغى حالده بستانلر ونهرلر وقصرلر كوستردیکى حكايه اولنور حكما بوقسمه شعوذه وشعبذه تسميه ايدرلر كه لسان تركيده بوكا كوزباغجيلق تعبير اولنور

خواجه حافظ ❊ بيت ❊ كنج عزلت كه طلسمات عجايب دارد ❊
فتح آن درنظر رحمت درويشانست ❊

١٠ ❊ محصول بيت ❊

ويرانه وخرابه كبى اولان جهاندن سلامت كچ هرنقدر آنده خزينه‌لر وارايسه‌ده نظر والتفات ايله زيرا آنلرك هربرى اوزرنده برنوع طلسم واردركه اكا ظفر بولوبده دفائنه مالك اولمقده تلف نفس كبى نيجه خطرلر واردر ❊ نتكم شيخ سعدى بيورمشدر ❊ يا كنج بركيرى يادرطلسم بميرى ❊ فى الحقيقه ملعبهٔ صبيان ديمكه شايان اولان بوجهان بى بقانك صورت ظاهره‌ده خوب ورعنا كورينان اطراف واكنافى نيجه مصائب متنوعه ايله پر ومشحون اولديغندن ارتق انلرك آرايش صوريسنه نظر والتفات ايليوب دائما عاقلانه ومتبصرانه حركت ايلمليدر شيخ سعدى ❊ بيت ❊ جهان كرچه سراسر لاله زارست ❊
برهنه پامرو آنجا كه خارست ❊

---

١١ ❊ هركجا ان بينى در كنجى وبردر حلقهٔ ❊
❊ حلقه مارى حلقه كرده درد هان اژدرست ❊

(كجا) ضم كاف ايله مكاندن سؤالدركه قنده ونرده معناسنه عربيده فتح همزه ايله اين كبى (بينى) باء ممدوده‌نك كسريله سنى وزننده كورمك معناسنه اولان ديدن مصدرندن شاذ اوله‌رق مشتق فعل مضارع مفرد مخاطبدر كوررسين معناسنه وانف يعنى بورون معناسنه‌ده اسم اولور (در) قپومعناسنه‌در كنجى‌يه اضافتى لاميه‌در (كنجى) برخزينه ديمكدر (حلقه) حاء مهمله‌نك فتحى ولامك سكونيله عربيدر تركيده‌دخى متعارفدر ❊ بينى فعلنك دروحلقه لفظلرى مفعول صريحلرى وبردر غير صريحيدر حلقه مبتدا مارى خبرى (حلقه كرده) حلقه لنمش معناسنه خبرك صفتيدر (دهان) امان وزننده اغز وفم معناسنه‌در

اژدره اضافتى لاميه‌در (اژدر) لشكر وزننده بيوك يلان معناسنه كه عربيده ثعبان ديرلر

١١ ❊ محصول بيت ❊

جناب ناظم قدس سره اشبو بيت منيفلريله اموال دنيويه‌يى برخزينه‌يه وتحصيلنده چكيلان بونجه تعب ومشقتى بربيوك يلان ايله مقابله‌يه تشبيه ايدوب بيوررلركه ❊ اى حريص مال دنيا اولان كيمسه هرنره‌ده كه برخزينه قپوسى واول قپو اوزرنده برحلقه كوررسين اشته اول حلقه بيوك حيه اغزنده چور كلمش بريلاندر ❊ نتكم بالق كبى حيه‌نك بيوكى كوچكنى اكل وبلع ايلديكى حياة الحيوان نام كتابده مذكوردر ❊ الحاصل دفينهٔ مطلسمه‌يه مالك اولمق سوداسنه دوشن ديوانه قپوسنده‌كى طلسم مسلطه ظفرياب اوله‌مديغى صورتده خائب وسركردان اولديغى كبى نحن قسمنا مطبخندن وقتيله تعين وتخصيص قلنمش اولان ارزاق مقدره‌سنه قانع وراضى اوليوبده زياده‌لكى قيدنده اولان كيمسنه دخى نفسنى فم اژدردن حيه اخذى كبى نيجه امور مهلكه‌يه القا ايله بنه انجامند، كندوسنه فتح كنجينهٔ مراد ميسر اولمامغله ارتق چكمش اولديغى رنج والمدن غيرى بيچاره‌نك النه برشئ كچمديكندن افتادهٔ چاه ندامت وخسران اوله‌جغى بى شك وكماندر ❊ جناب ناظم ❊ نظم ❊ بهر فراغ دل طلب كنج ميكنى ❊ آن كنج راكه ميطلبى كنج ازواست ❊ خلق اژدها وصحبتشان كام اژدها ❊ ازكام اژدها بحيل رستن ازدهاست ❊

---

١٢ ❊ حرص كارمور باشد كر روى باآن بكور ❊
❊ حشوكور خويشتن بينى كه موربى مرست ❊

(حرص) كسرحا ايله آز يعنى طمع معناسنه‌در (كار) ايش وصنعت معناسنه وكاشتن مصدرندن مأخوذ امر مخاطبده اولور

تخم الك معناسنه موره اضافتی لامیه‌در (مور) ضم میمله دور وزننده قرنجه معناسنه‌در (باشد) باشیدن لغتندن مأخوذ مضارع مفرد غائبدر اولور معناسنه (کر) حرف شرطدر جملهٔ شرطیه اوزرینه داخل اولور عربیده کسر همزه ایله (ان) شرطیه کبی (روی) فتح را ایله رفتن مصدرندن علی غیر القیاس مشتق مضارع مفرد مخاطبدر کیدرسك معناسنه فعل شرط (با) مصاحبت ایچوندر که علاوه اولدیغی اسم ایله برشیئك برابر اولدیغنی افاده ایدر (بافرزندم رفتم) کبی که اوغلوم ایله برابر کتدم دیمك اولور ❊ ووساطت وآلت معناسنی افاده ایلدکده (استعانه) معناسنه اولور (باقلم نوشتم) کبی که قلم وساطتیله یازدم دیمك اولوب (با) استعانه ایچون اولمش اولور ❊ (آن) بعید موضوع اسم اشارت اولوب مشار الیهی حرصدر (کور) کاف عجمینك ضمیله قبور مزار معناسنه در همدخی حماروحشی معناسنده کاور ❊ نتکم عمر خیامك شور رباعیسنده واقع اولمشدر ❊ رباعی ❊ این قصر که بهرام دروجام کرفت ❊ آهو بچه کرد وروبه آرام کرفت ❊ بهرام که کور میکرفتی همه عمر ❊ نکر که چه کونه کور بهرام کرفت ❊ (حشو) حانك فتحی وشینك سکونیله برشیئك درونه دینور عربیدر (خویشتن) کسر خا ایله نیتن وزننده مصدر صیغه‌سی اوزره اسم جامد اولوب کندو دیمکدر ❊ نتکم استاد بزرکوارم السید الشیخ محمد مراد علیه رحمت رب الجواد تألیف بیورمش اولدقلری قواعد فارسیه نامیله بنام اولان رسالهٔ مطبوعه‌لرنده اشبو (پس کودن وخویشتن مصدر نیند بلکه دو اسم جامدند معنیٔ یکی بالسان ترکی شاشقن ومعنیٔ یکی کندی) عبارسیله بیان بیورمشلردر ❊ ودخی حشو کور خویشتن تتابع اضافاتی لامیه‌لردر (بینی) کوررسین معناسنه جزاء شرطدر (که) حرف بیان (بی) باء ممدوده‌نك کسریله

ادات نفی‌درکه عربیده (لا) وترکیده (سز) ایله تعبیر اولنور مثلا بی حد کبی که حدسز دیمکدر (مر) هر وزننده صایی وحساب معناسنه واعداددن هر عدده ومرتبه‌یه اطلاق اولنور ❊ مثلا اللی عدده (یك مر) ویوز عدده (دومر) اطلاق اولندیغی کبی ❊ نتکم اشبو قصیده‌نك طقسان طقوزنجی بیتنده واقع اولمشدر (است) بمعنی هست

۱۲ ❊ محصول بیت ❊

حرص وآز قرنجه‌نك ایشیدر اکرسن حرصله قبره کیدرسك درون قبرکی بی حساب قرنجه کوررسین ❊ حرص لفظی موره جمعیت اولور ❊ زیرا قرنجه کبی ادخار رزق ایدوب شیٔ قلیل ایله تعیش ایدن برحیوان یوغیمش ❊ یعنی حرص وطمعی ترك ایتمیوب قرنجه کبی دائما جمع وادخار ایدرسك بعد الوفات درون مزارکی همسیرتك اولان مورلر ایله پر وطولو وکندوکی دخی صورت نمله‌ده حشر اولمش کوررسین ❊ زیرا انسان هرنه خلق خبیث وسیرت مذمومه اوزره متخلق ومجبول اولورسه روز قیامتده برحیوان شکلنده بعث اولورکه اول صفت آنده غالبدر ❊ نتکم جناب عزیز محمود هدایی قدس سره بو معناده بیورمشلردر ❊ نظم ❊ نه‌حال اوزره اولیسر کشی بونده ❊ آنکله قوپیسر یارنکی کونده ❊ بو قولك صدقنه ای اهل عفت ❊ ایدر تأتون افواجا شهادت ❊ ونتکم حضرت ابراهیم حقی قدس سره معرفتنامه‌لرنده بیورلرکه اهل حکمت وعرفان دیمشلردرکه ❊ رب العالمین حضرتلرینك اسماء حسناسندن براسمی جلیل وبراسمی جمیل اولوب مظهر جلالی جهنم ومظهر جمالی جنتدر چونکه حق تعالی ❊ وعلم آدم الاسماء کلها ❊ بیوروب بو انسانك مظهر جمیع اسما اولدیغنی طیورمشدر ❊ پس جلال وجمال دخی انسانده اولوب هر کیمده

قنغیسی غالب ایسه‌ عاقبت آنك سرانجامی آنده‌در اکر انسانده صفت جلال غالب اولوب آندن نشئت ایدن اوصاف ذمیمهٔ حیوانیه ایله متصف اوله‌رق و قنغی صفت حکمنده. ایکن موت ایله بدندن خلاص بولورسه نشأت ثانیه‌ده اول صفت صورتنده حشر اولوب مکانی جهنم اولور ❊ مثلا حسد حکمنده اولان ذئب وغضب حکمنده اولان کلب صورتنی بولور ❊ اولئك کالانعام بل هم اضل ❊ زمره‌سندن اولوب عذاب الیم ایچنده قالور ❊ واکر انسانده صفت جمال غالب اولوب اندن نشأت ایدن اوصاف حمیدهٔ ملائکه ایله متصف اولورسه اول نشأت ثانیه‌ده صورت انسانیه‌ده حشر اولوب مکانی جنت اولور والعیاذ بالله دولتنی بولور ❊ اکر انسان اوصاف نفس حیوانیه سیله توقیف ایدرسه اصناف عذاب الیم ایله متألم اولور که آنك کندی خوییدر جهنم ❊ واکر انسان قلبنی اوصاف بهیمیه‌دن تخلیه ایدوب اخلاق الهیه ایله تحلیه ایدرسه انواع لذات نعیم ایله متنعم اولور ❊ نظم ❊ سیرتی کان بر وجودت غالبست ❊ هم برآن تصویر حشرت واجبست ❊ جملهٔ اوصاف واخلاق ای پسر ❊ هر زمان کردد ممثل درصور ❊ هفت دوزخ هست اخلاق بدت ❊ هشت جنت حسن اخلاق خودت ❊ حور وغلمان جلکی اوصاف تست ❊ مهر ومه روحست وقلب صاف تست ❊ خلق نیکو شد بهشت وحور عین ❊ خلق بدرا دوزخ سوزان ببین ❊ خلق نیکو خاصهٔ انسان بود ❊ آدمی باخلق بد حیوان شود ❊ چون شود اخلاق واوصافت نکو ❊ هشت جنت خود توبی ای نیك خو ❊ کر بخلق بد کرفتار آمدی ❊ هم تو دوزخ هم عذاب سرمدی ❊ آنچه کفتم هست ازعین الیقین ❊ نی زاستدلال وتقلیدست این ❊

١٣ ❊ شد دهان حرص سنجر پر ولی ازخاك مرو ❊
❊ این سخن بشنو که مروی ازدهان سنجرست ❊

(سنجر) فتح سین وسکون نون ایله خنجر وزننده ملوك سلجوقیه‌دن بر پادشاهك اسمیدر واهل عشق اولان کیسه‌یه‌ده دینور دهان حرص سنجر اضافتلری بیانیه ولامیه‌در (پر) باء فارسیه‌نك ضمیله طولو وکثیر معناسنه‌در وفتحیله قناده دینور وپریدن مصدرندن امر حاضرده اولور (ولی) حرف استدرکدر عربیده (لکن) کبی کلام متقدمدن متولد اولان توهمی دفع ایدر (از) بمعنی من بیانیه خاك مروه اضافتی لامیه‌در (مرو) میمك فتحی ورانك سکونیله خراسانده برشهر آدیدر که مروشاهجان ایله مشهوردر وفتح را ایله کمه معناسنه نهی حاضر اولور (سخن) ضم سین وفتح خا ایله سوز وکلام معناسنه‌در وبالعکس یعنی سینك فتحی وخانك ضمیله ده لغتدر (بشنو) شیننده حرکات ثلثه‌نك جوازیله شنودن وشنیدن وشنویدن مصدرلرندن مأخوذ امر حاضردر بومقامده ضرورت وزن ایچون شینی اسکان واجبدر دکله معناسنه حضرت مولانا ❊ مثنوی ❊ بشنو ازنی چون حکایت میکند ❊ ازجدائیها شکایت میکند ❊ (که) ادات تعلیل (مروی) روی رویدن یعنی ثلاثی مجردك باب ثانیسی لفیف مقروندن فتح میمله اسم مفعولدر نقل وحکایه اولنمش معناسنه (است) معناده مروی لفظنه مرتبطدر دهانك سنجره اضافتی لامیه‌در

١٣ ❊ محصول بیت ❊

خراسان ملکی اولان سلطان سنجرك اغزی طولوا ولدی اماخاك خرساندن طولدی بو کلامی ایشیت وقبول ایله زیرا بو کلام بر اهل حال دهاندن نقل وروایت اولنمشدر ❊ ودخی خراسان وعراقین

ولايتلرينه حكم ايدن ملوك سلاجقه كه بونلرك دار الملكى اصفهان وظهورلرى درتيوز اوتوز ايكى وانقراضلرى بشيوز طقساننده اولوب مدت سلطنتلرى يوز اللى سكز سنه‌در ❋ مشار اليه سلطان (سنجر) دخى سلاجقه‌دن سلطان (معز الدين) سنجردر كه بشيوز اون اوچ سنه سنده تخت سلطنته جلوس ايدرب غز طائفه سيله ايكى دفعه يوز بيك عسكر ايله محاربه ايلديسه ده بامر الله سنجر منهزم اولديغندن منكدر اولوب تختندن ايندى ومرو شهرينك تكيه كاهنه كيروب سلطنتدن ال چكدى ❋ سنجر اوچ سنه غز اشقياسنك حبسنده قالەرق عظيم زحمت ومشقت چكوب عاقبت بشيوز اللى بر سنه سى رمضاننده فرار ايلدى ❋ لكن كورديكى محن وآلامك تأثيرى كندودن زائل اولميوب بشيوز اللى ايكى ربيع الاولنده قولنج مرضندن فوت اولدى ❋ مدت عمرى يتمش بش ومدت سلطنتى قرق سنه در حين وفاتنده خراسان اوزرينه همشيره زاده سى محمودى استخلاف ايتمشدر ❋ بورانك تفصيلى منجم باشى تاريخنده در

---

١٤ ❋ معنئ زر اترك آمد مقبلى كوز د تو ❋
❋ زامتثال امر زردر ترك دنيا بوذر ست ❋

(معنى) كلمه وكلامك مدلولنه دينور وازاسنه الفاظ وضع اولنان صورت ذهنيه‌دن عبارتدر بر همزه زائد الحاقيله زر كلمسنه مضاعدر (زر) كلمه سى فتح زا ايله كلام عربده اترك معناسنه فعل امردر كه آنك ماضى ومصدرى واسم فاعل واسم مفعولى يوقدر فقط فعل امر ايله مضارع اولور (اترك) ضم همزه ايله باب اولدن امر حاضر اولوب فراغت ايله ديمكدر (آمد) آمدن مصدر شاذندن ماضى در كلدى معناسنه (مقبل) ضم ميم وكسر با ايله اقبالدن يعنى افعال بابندن اسم فاعل اولەرق بخت واقبال صاحبى اولان آدمه دينور ياسى وحدت ايچوندر (كو) ضم كافله موقع

استفهامده چه شدو بجارفت معناسنه دركه تركيده قنى ونيجه اولدى وقنده كتدى ايله تعبير اولنور وجاده عظيمه يعنى اولو وايشلك يول معناسنه كلور رطاريوله ادات تصغير ايله كوچه دينور (نزد) فتح نون وسكون زا ايله نزديك مرادفيدر كه يقين وقريب معناسنه‌در (تو) عربيسده انت مثلو ضمير مفرد مخاطبدر كه سن ديمكدر (امتثال) افتعال بابندن موافقت وانقياد ايتمك معناسنه مصدردر امره اضافتى مصدرك مفعولنه‌در (امر) همزه‌نك فتحى وميمك سكونيله بيورق وبيورمق معناسنه‌در زره اضافتى مصدرك فاعلنه‌در (ترك) تانك فتحيله براقق وواز كچمك معناسنه‌در دنيايه اضافتى مصدرك مفعولنه‌در (دنيا) كلمه سى ادنى لفظنك مؤنثيدر بو عالمه دنيا اطلاقى آخرته نسبتله اقرب اولديغنه مبنيدر (بوذر) ذالك فتحيله اصحاب كرامدن جندب ابن جنادة الغفارى رضى عنه البارى حضرتلريدر (بو) بودن تخفيف اولنمشدر پدر وبابا معناسنه‌در عرب برمعناده مبالغه ايلسه يا (اب) ايله ويا (ام) ايله تعبير ايدر ❋ مثلا ابو الفساد وام الخبائث وابو العجب وابو الهوس وابو الفضول دير ❋ كويا فساد وخبائث وعجب وهوس وفضول اندن تولد ايتمشدر زيرا بو معانى يه كثرت ملابسه وشدت اتصالى واردر (خفى بيورلميه كه) شخص معينك ذاتنى ادراكه وضع اولنان كلمه (اب) و (ابن) ايله مصدر اولورايسه (كنيه) مصدر اولميوب مدح وذمى ده شامل اولماز ايسه (اسم) ومدح وياخود ذمى افاده ايدر ايسه (لقب) دينور بو محلده (ذر) دن مراد خرده قرنجه اوله‌جقدر ❋ زيرا مشار اليه حضرتلرى خصوصا فرزندلرينك جثه لرى بغايت صغير وقصير ايديلر

١٤ ❋ محصول بيت ❋

زر كلمه سنك معناسى عربيده اترك يعنى ترك وفراغت ايت ديمك

کلدی سنك یانکده قنی برمقبل کەزرامر ینه امتثالدن ایچون محبت
دنیایی ترك ایلشدر ❊ یعنی دنیایی ترك ایلیان مقبل اصحاب کرام
ذوی الاحترامدن ابوذر غفاری حضرتلریدر یعنی فارسیده الوون
معناسنه اولان زرلفظی عربیده ترك وفراغت قیل معناسنه
امر اولمغله اشبو امره امتثالا ترك دنیا ایلیان حضرت ابوذر غفاری
رضی عنه البارید ر❊ ودخی مشارالیه حضرتلری سابقین الی الاسلامدن
اولوب اسلامه کلنلرك بشنجیسی اولمشدر اکابر علما وزهاددن برذات
ستوده صفات اولمغله سنه ده عطایاسی درتیوز دیناره بالغ اولوب
برشیی ادخار ایتمزلردی اوتوز ایکی تاریخنده ارتحال داربقا
بیورمشدر ﴿ بدایعه ﴾ حضرت صدیق اکبر رضی الله تعالی عنه
ارتحال دارعقبا بیوردقدنصکره حضرت ابوذر شامه نقل ایدوب
حضرت عثمان رضی الله عنهك زمان خلافتنه قدر اوراده اقامت
ایتمشیدی ❊ مشارالیه حضرتلری عالم وعامل وامر دینده لائمك لومندن
قورقمز برذات اولدیغندن حاکم شام بولنان ذاتك بعض حرکاتنه
تعریض بیوردقلرینه حاکم مشارالیه کوجنوب حقلرنده حضرت
عثمانه شکایتنامه تقدیمیله ابوذر حضرتلرینی ربده نام محله
نفی ایتدرمشیدی ❊ یانلرنده حرمیله فرزندندن بشقه کمسه سی اولمدیغندن
حین وفاتنده انلره بنی بعد الوفات غسل وتکفین ایدوب یول
اوزرینه براغوب ابتدا ظهور ایدن کمسه یه بنی تعریف ایدەسز
دیو وصیت ایلدکده آنلر دخی وصیتلری اوزره عمل
ایدوب جنازەسنی بعد الغسل والتکفین یول اوزرینه کتوردیلر ❊
مکر کبار صحابهٔ کزیندن عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه عراقدن
عمره قصدیله مکهٔ مکرمه یه کلور ایکن اتفاقا اول کونده مشار
الیهك جنازەسی اولدیغی محله کلوب کیفیتی سؤال ایدوب وقوع
حالی اوغلی ایله حرمندن استماع ایلدیکندن ابن مسعود حضرتلری

کریه وزاری ایلیه رك ❊ صدق رسول الله ﴿ تمشی وحدك وتموت
وحدك وتبعث وحدك ﴾ دیه رك همان رفقاسیله برابر حیوانلرندن
نزول ونمازینی ادا ایدوب اوراده تودیع خاك مغفرت بیورمشلر ❊
رحمة الله علیه ❊ ودخی قلبی محبت دنیادن خالی اولان کیمسه یه غنای
ظاهری راه حقده مانع اولماز ❊ نتکم حضرت مولانا قدس سره
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چیست دنیا ازخدا غافل بدن ❊ نی قماش ونقره
وفرزند وزن ❊ وینه بو مضمونده (الدنیا ماشغلك عن الله) بیورلمشدر
﴿ نظم ﴾ هی الدنیا اقل من القلیل ❊ وعاشقها اذل من الذلیل ❊ تصم
بسحرها قوما وتعمی ❊ فهم متحیرون بلادلیل ❊ جناب ناظمك عزیز
مشارالیهی تخصیص بالذکر بیورملری زر وابوذر کلمه لرنده جناس
اولدیغی ایچوندر ❊ یوخسه کافهٔ اصحاب رسول الله حضراتنك نزد
شریفلرنده سیم وزرخاك ومدرله برابر بلکه دها کمتر ایدوکی
وسیما اول یارغار سید البشر ❊ حضرت صدیق اکبر افندمز
بالجمله مامَلکلرینی راه خداده بذل وانفاق بیوردقلری ونیجه نیجه
مناقب جلیله لری کتب سیر وخصوصا مناقب چهاریارده مفصلا
تحریر وبیان اولنمشدر ﴿ بیت ﴾ هردم ازما صد درود وصد سلام ❊
بر رسول وآل واصحابش تمام ❊

١٥ ﴿ زربده وزفحش اولاد الزنا رالب ببند ﴾
﴿ دیده باشی قفل زرازبهر فرج استرست ﴾

(بده) باحرف تأکید (ده) دادن ویاخود کسر دال ایله دهیدن
مصدرندن مشتق اولان دهد مضارعندن مأخوذ فعل امردر
ویرمعناسنه زرمفعول صریحیدر (واو) عاطفه (فحش)
فانك ضمی وحانك سکونیله حدی متجاوز عظیم القبح اولان
قول وفعل معناسنه در (اولاد الزنا) ترکیب اضافی عربیدر زنا

چوچەلری دیمکدر کە ییج تعبیر اولنور (را) تخصیص ایچوندر (لب) هب ءزندە طوداق معناسنەدر بیندك مفعولیدر (بیند) بستن ویاخود بندیدن مصدرندن مأخوذ امر مخاطبدر بغله معناسنە (دیدە) دیدن مصدرندن مشتق ماضیٔ مقیددر وچشم کبی کوز معناسنەدە اسم اولور (ودخی) معلوم اولە کە ماضی ایکی نوع اوزرینە اولوب نوع اولی (ماضیٔ مطلق) ونوع ثانیسی (ماضیٔ مقید) در ماضیٔ مطلق شول ماضی در کە آنك معناسی قرب وبعد وتوسطدن برشی ایلە مقید اولمیە وبوکا ماضیٔ شهودی دخی دیرلر کە متکلمك رأی العین کوردیکنی ویاخود کورمش کبی بیلدیکنی خبر ویرن صیغەدر ❊ مثلا سکون نون ایلە (خواند) کبی کە اوقودی معناسنەدر ❊ وماضیٔ مقید اوچ نوع اولوب اولکیسی (ماضیٔ مقید بالقرب) ایکنجیسی (ماضیٔ مقید بالبعد) اوچنجیسی (ماضیٔ مقید بالتوسط) در ❊ ایمدی ماضیٔ مقید بالقرب شول ماضیدر کە ماضیٔ مطلقك آخری مفتوح قلنوب واول فتحەیە علامت برهاء رسمیە زیادە قلنور وبوکا (ماضیٔ نقلی) دخی دیرلر کە متکلمك سماع ایلە بیلدیکنی بیان ایدن صیغەدر ❊ (خواندە) کبی کە اوقومش معناسنەدر ❊ وماضیٔ مقید بالبعد شول ماضیدر کە ماضیٔ مطلقك اولنە بر (می) لفظی زیادە قلنور وبوکا (حکایە عن حال الماضی) دخی دیرلر ❊ (می خوند) کبی کە اوقودی ایدی معناسنەدر ❊ وماضیٔ مقید بالتوسط شول ماضیدر کە ماضی مقید بالبعدك آخرینە برهاء رسمیە زیادە قلنور وبوکا (حکایهٔ ماضیٔ نقلی) دخی دیرلر (می خواندە) کبی کە اوقومش ایدی معناسنەدر ❊ (قفل) قافك ضمی وفانك سکونیلە کلید معناسنە عربیدر زرە اضافتی بیانیە (فرج) فانك

فتحی ورانك سکونیلە انسانك عورت یرینە اطلاق اولنور کیدرك خاتونك قبلندە اغلب اولمشدر وفتح را ایلە انشراح وشادمانی معناسنەدر استرە اضافتی لامیەدر (استر) فتح همزە ایلە دستر وزندە دابهٔ معروفەدر کە قاطر تعبیر اولنور عربیدە بغل دینور وجامە ایچندە اولان استارە دخی دینور کە جامەنك ایچ یوزیدر

١٥ ❊ محصول بیت

التون ویردە کلام فحشدن والدزنالرك اغزینی قپا زیرا کورمش اولورسنکە التون کلید قاطرك فرجی ایچوندر ❊ یعنی جنس اولان قسراغك فرجنی همجنسی اولمیان حیوانك مقاربتندن محافظە ایچون اغنیا التون کلید ایلە بند ایلدکلری کبی سندخی کندی ناموسنی حفظ ووقایە ایچون صفت ذمیمە ایلە متصف اولان اشخاص رزیلەیە سیم وزر اعطاسیلە آنك دهانی بند ایدوب زبان پرزیاندن خلاص اولەسین ❊ نتکم شیخ سعدی کلستانندە بیورر ❊ بیت ❊ بد اندیش هم نکویی کن ❊ دهن سك بلقمە دوختە بە ❊ وله ❊ بیت ❊ سخن آخر بدهن میکذرد موزیرا ❊ سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن ❊ (ودخی) سعایت ونمیمت یعنی قوجیلق اخلاق رزیلەدن پك بیوك معصیت اولدیغندن بونکلە مألوف اولانلرك دار النعیمدن محروم وتبعید قلنەجقلری حدیث صحیحدە وارد اولمشدر

١٦ ❊ کرچە خوش باشد زرابرا کن کە خود ابراست تاج ❊
❊ بهر ابراهیم وزر نعلین پای آزرست ❊

(کرچە) هرنقدر (خوش) خوب وکوزل معناسنەدر (ابرا) کسر همزە ایلە افعال بابندن مصدر دربعید ایلمك معناسنە وخستەیی صاغ ودرست ایلمك معناسنەدە کلور (خود) خاء معجمەنك ضمی وواو مجهول ایلە شدوزندە بوند تأکید ایچوندر وذات ونفس وآشنا معنالرینەدە کلور (تاج) سلاطین سالفەنك باشلرینە

کیدکاری مجوهرلی کسوه‌یه دینور جمی کسرتا ایله تیجاندر
(است) معناده تاج لفظنه مرتبطدر (ابراهیم) جناب
خلیل الرحمن علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك اسم شریفلریدر
(نعلین) کلمه سنده اولان یانسبت ونون تأکید نسبتده
اوله‌بیلور یاخود فتح لام ایله نعلك تثنیه سی اوله رق ایکی
پاپوج دیمکده اوله‌بیلور ترکیده نالین دیدکاری نعلینك محرفیدر
وزره‌بتداسنك خبریدر (پای) پای وزننده ایاق معناسنه درقوت
وقدرت معناسنه‌ده کلور (آزر) همزهٔ ممدوده‌نك وزانك فتحیله
ابراهیم علیه السلامك عموجه‌لرینك اسمیدرو پدرلرینك اسمی تارخدر
شارح قاموس دیرکه آزره اب اطلاقی عادت عرب اوزره جاری
اولمشدر ❊ نعلین پای آزر اضافتلری لامیه‌درلر

١٦ ﴿ محصول بیت ﴾

هرنقدر آلتون خوش وایو ایسه‌ده سن انی کندوکدن بعید ایت
زیرا ابرا لفظی ابراهیم کلمه‌سیچون تاج اولوب زرلفظی دخی آزر
لفظنك ایاغنك نعلینیدر ❊ یعنی عربیده بعید قلق معناسنه اولان
ابرا لفظی حضرت خلیل اللهك اسم شریفلری اولان ابراهیم
کلمه‌سنك جزء اولی واقع اولمغله کانه مبارك باشلرینك تاجی مثابه‌سنده
اولمش اولیور ❊ وفارسیده آلتون معناسنه اولان زرلفظی ایسه
حضرت خلیل الرحمانك عملرینك اسمی اولان آزر
کلمه‌سنك جزأ اخیری واقع اولمغله کویا قدم نحوست توأمنك
نعلینی مقامنده بولنمش اولدیغندن شایان اعتبار دکلدر ❊
الحاصل افسر سرسعادت حضرت ابراهیم ایله نعلین
پای آزربت تراش میاننده فرق عظیم اولدیغی اظهر
من الشمسدر (مصراع) ببین تفاوت ره کز کجاست تابکجا ❊
ودخی ترجمهٔ ابن زیدونده مذکوردرکه مأمون خلیفه‌نك کاتبی

اولوب بلاغت وفصاحت وحکمتده عصرینك وحیدی اولان
سهل ابن هارون آلتونی بووجهله ذم ایدوب آلتون الدن اله
انتقال ایدر برمتاع بی‌وفادر ❊ وآلتونك عربیده اسمی ذهب
اولمغله ذهاب کتمك معناسنه اولوب اسمنده شأمت واردر ❊ وآلتون
اکثریا لئیم وخسیس اولانلره کیدوب اسخیایی ترك ایدر وکندوینی
حفظ وحراست ایدنلره مکر وآشوب پیدا ایتمدن خالی دکلدر ❊
وابلیس علیه اللعنه‌نك انسانی صید ایلدیکی داملردن بردامدر
ولسان عربیده آلتونك براسمی دخی احمر اولوب (اهلك الرجال
الاحمران) مثل اولمشدر کرچه احمراندن مراد لحم وخمردر ❊
لکن لفظ احمر آلتونه دخی اطلاق اولنور دیمشدر ❊ انتهی ❊
(ودخی) برکون جناب امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه زمان
خلافتلرنده خزانهٔ بیت المالە کیروب جمعیت سیم وزری کوردکلرنده
❊ یا احمر ایا بیضا غراغیری ❊ بیورمشلردر ❊ یعنی ای زر زرد رخسار
وای نقرهٔ ناتمام عیار جلوهٔ دلربا وعشوهٔ عقوبت فزا ایله غیره
غرور ویریکز دیمکدر

١٧ ❊ ازر پایپشه مجو حاجت که جودش عارضست ❊
❊ میوه‌کی آرد درخت خشك کزباران ترست ❊

(ریاپیشه) ریاضعتلی یعنی مرائی دیمکدر (مجو) ضم جیم ایله
جستن مصدرندن مأخوذ استمه معناسنه نهی حاضردر اولنده‌کی
میم مفتوحه ادات نهیدر (حاجت) جیمك فتحیله کشینك محتاج
اولدیغی شیئه دینور فارسیده بایسته وترکیده کرکلو تعبیر اولنور
(جود) جوانمردلك ایلمك معناسنه در ضمیر ریاپیشه‌یه راجعدر
(عارض) کسر را ایله عوض وبدل جهتیله ویریلان عطیه‌یه
دینور عربیدر وفارسیده یکاق معناسنه در جود مبتدا عارض
خبریدر (میوه) میمك کسریله یمش معناسنه که عربیده ثمر

وفا کهه دیرلر (کی) کافك فتحیله استفهام ایچوندر چون ونصل
معناسنه انکار موقعنده ایراد اولنور ویائی یه دخی اطلاق اولنور
وپادشاه اعظم معناسنه ده کلنور وعربده فعل مضارعی نصب ایدن
حروف اربعه دن بریدر (آرد) فتح واو ایله آوردن مصدرندن
حذف واو ایله فعل مضارع مفرد غائبدر کتورر معناسنه واو ایله
آورده جائزدر (درخت) دالك کسری ورانك فتحیله اغاج
وشجر معناسنه درخشکه اضافتی بیانیه در آرد فعلنك درخت
فاعلی ومیوه مفعولیدر (خشك) خانك ضمی وشینك سکونیله
قوری ویابس معناسنه در وناکس وبخیله ودرشت طبیعتلو اولان
آدمه دخی دیرلر (کز) که ادات رابط صفت واز بمعنی من (باران)
یغمور ومطر معناسنه در وباریدن دن امر حاضر اولان بارلفظنك
آخرینه برالف ونون زیاده سیله صفت مشبهه ده اولور (تر) فتح
تا ایله یاش معناسنه در که قوری متقابلیدر وعلی طریق الکنایه
مردار وملوث وفاسق کسه یه ده اطلاق اولنور

۱۷ ﴾ محصول بیت ﴿

ریاصنعتلیدن یعنی مرائی اولان کسه دن حاجت طلب ایلمه زیرا
انك جود وسخاسی ذاتی اولمیوب برعوض وغرض تحتنده در
نصل میوه کتورر برقوری اغاج که یغموردن یاش اوله ❊ یعنی
ایچروسی قوریمش اولان اغاجك اوزری یغموردن کسب ایتمش
اولدیغی رطوبتله تازه اولوبده میوه دار اولمسی حد امکانده اولمدیغی
کبی جود طبیعتسی اولمیوب انجق خلق کندوسنه سخی دیسونلر دیو
تصنعله اظهار سخاوت ایلیان قوجه مرائینك دخی رضای باری
ایچون برکسنه یه خیر ومنفعتی اولمسی عدیم الامکاندر ❊ از جلاء
الروح ناظم ﴾ بیت ﴿ ریاپیشه چواز شوق ومحبت لافدو کرید ❊
مبین جز چشمه سار کذب وبهتان چشم کریانش ❊ الحاصل ریاکارك

جود عارضیسنه فریفته اوله رق حصول حاجت ایچون دوکیلان
آب رولر وایدیلان رجا ونیازلر ﴾ مصراع ﴿ درسنك خاره قطره
باران اثر نکرد ❊ منطوقنجه آنك قلب سنکیننه عدم تأثیرندن
ناشی بیهوده یره صرف اولنمش اولور ❊ ودخی حقیقت ریا کورمك
معناسنه اولان رؤیتدن مشتقدر یعنی کشی طاعتنی پنهان
ایتمیوب خلقه ارائه ایدوب کوسترمکدر که اول عبادتك آثارندن
کندویه بعض تعظیم ومدح وثنا کبی تمدحات کثیره حاصل اوله
فضولی رحمه الله ﴾ بیت ﴿ کمال حسن مشرب عاری اولمقدر تعرضدن ❊
ریا اهلینه هم چوق اعتراض ایتمك ریادندر ❊

﴾ لب نیالایند اهل همت ازخوان خسان ﴿
۱۸
﴾ درخور دندان انجم کرده ماه وخورست ﴿

(نیالایند) بولاشدرمق معناسنه اولان آلودن مصدرندن
واو حذف اولنوب یرینه برالف ویا کتورلمکله نفی استقبال جمع
غائبدر بولاشدرمزلر معناسنه اصلی مد همزه ایله آلایند کلمه سیدر
اولنه نون نافیه داخل اولمغله همزه سی یایه قلب اولنمشدر (ودخی)
اولنده همزه اولان کلمات فارسیه یه باء زائده ویاخود باء امر ویاخود
میم نهی ونون نفی داخل اولدیغی وقتده همزه مز بوره یاء تحتانی یه
منقلبه اولور مثلا بیاموخت ونیاموخت وبیاموز ومیاموز
کلمه لرنده همزه یایه منقلب اولدیغی کبی (اهل) منسوب ومتعلق
واقربا وماهر واستاد معنالرینه در (همت) هانك کسری وفتحیله
برخصوصك فعله چیقارلمسنی ضمیرده قصد ایله سعی ایتمك معناسنه در
اهلك مضاف الیهیدر (خوان) نان وزنده سفره معناسنه درکاه
اولور که ذکر محل واراده حال ایدوب مجازا طعام مراد ایدرلر
بوراده اولدیغی کبی بوندن بشقه خواندن فعل امرده اولور
اوقو معناسنه (خسان) خسك جمعیدر (خس) خانك فتحیله

ناكس وبد كوهر معناسنه در وياباني اوت وچور چوب وكوهستانده نشئت ايتمش اشخاص معنالرينه ده كلور ❊ نبالايند فعلنك اهل همت فاعلي ولب مفعول صريحي وازخوان غيرصريحيدر (درخور) دالك فتحي ورانك سكوني وخاء معجمه نك ضمي وواو مجهول ورا ايله لايق وسزاوار ومناسب معناسنه در (دندان) فتح دال ايله خندان وزنده ديش معناسنه در كه عربيده كسر سين ايله (سن) دينور اوتوزايكي دركه يكرمي سكزي حروف عربيه ودردي حروف عجميه مقابله سنده در (انجم) همزه نك فتحي ونونك سكوني وجيمك ضميله نجمك جمعيدر نجم نونك فتحي وجيمك سكونيله يلدز معناسنه در فارسيده اختر وستاره دينور (كرده) كاف فارسيه نك كسري ورانك سكوني ودالك فتحيله برنوع بوقغه اتمك معناسنه در بوندن بشقه دكرمي اولان نسنه يه ده ديرلر ماهه اضافتي بيانيه در (ماه) نيراصغردركه آيدر عربيده قمر دينور محلي فلك اولدروشهر مرادفيدركه سنه نك اون ايكي حصه سندن برحصه سنه دينور (خور) ضم خا ايله شمس معناسنه در ويمك معناسنه اولان خوردن مصدرندن فعل امرده اولور درخور داندن انجم تتابع اضافاتي مجازا لاميه لردر درخور مبتدا كرده خبريدر

١٨ ﴾ محصول بيت ﴿

اهل همت اولان كيمسه دني وناكس اولان كيمسه لرك سفره سنده بولنان طعاملرندن اكل ايلمك شويله طورسون دوداقلريني بيله بولاشدرمزلر ❊ مصراع ثانيي ارسال مثل اوله رق بيورمشلردر زيرا كورمزميسين كه يلدزلرك ديشلرينك لايق انجق شمس وقمرك چوركيدر حاصل معنى اداني واسافل سفره لرينه بلادعوت زباب آسا واروب قونمقدن كمال حذراوزره اولوب اماخاتم كبي مشهور عالم اولان برذات سخاوت نهادك نعم بي امتناندن اكل وتناول ايلمك عين شفادر ❊

شيخ عطار ﴾نظم﴿ اي پسر هر كز مخور نان بخيل ❊ كم نشين در عمر برخوان بخيل ❊ نان ممسك جمله رنجست وعنا ❊ ميشود نان سخي نور وضيا ❊ تانخوانندت بخوان كس مرو ❊ وزپي مردارچون كركس مرو ❊ خواجه حافظ ﴾بيت﴿ دولت ازمرغ همايون طلب وسايهٔ او ❊ زانكه بازاغ وزغن شهپر دولت نبود ❊ شيخ سعدي ﴾قطعه﴿ نخورد شيرنيم خوردهٔ سك ❊ ور بسختي بميرداندرغار ❊ تن به بيچارگي وكرسنكي ❊ بنه ودست پيش سفله مدار ❊ (معلوم اوله كه) اقسام عالم اطلاق اولنان اجسام شمس وقمر وكواكب مثللو برطاقم اجرامه اطلاق اولنوركه اجرام مذكوره كواكب ثابته وسياره يه وقويرقلي يلدزلره تقسيم اولنمشدر ❊ (كواكب ثابته) ديوشول يلدزلره اطلاق اولنوركه سماده متعلق اولدقلري موقعلريني دائما حفظ ووقايه ايدوب كندولرينه مخصوص اولان ضيا ايله مضي اولورلر ❊ وكواكب مذكوره دن هر برلرينه برشمس كبي نظر اولنه بيلوب حتى بتون دنيايي ضيادار ايدن شمس دخي شموس مذكوره دن بريدر ديرلر (وكواكب سياره) ديوشول بركوكبه اطلاق اولنوركه آنلرك حدذاتنده ضياسي اولميوب طبعا سياه جسملر ايسه ده شمسدن وكواكب ثابته دن اقتباس نور وحرارت ايدوب شمسك وكواكب ثابته نك اطرافنده دوران ايدرلر وجناب ناظمك دخي ❊ درخور دندان انجم كردهٔ ماه وخورست ❊ مصراعنده انجم دن مراد عاليلري الله اعلم كواكب سياره اولوب كواكب ثابته دكلدر ❊ چونكه هر بركوكب ثابت شمس مثللو ناريه برعالم مستقل اولوب يعني شمس كندو اطرافنده دوران ايدن وبربرلريله ابعاد مختلفه ده كائن كواكب سياره يي اضائه وتسخين ايلديكي مثللو هر بركوكب ثابت اطرافنده دخي كوكب سياره موجود اوله رق كوكب ثابت انلره مركز اولمغله انلري

اضـائه وتسخين ايدرو (قويرقلى يلدزلر) دخى كواكب
سيـاره‌دن اوله‌رق حركتلريله شمسك اطرافنـده برقطع ناقص
طولانى رسم ايدوب اكثرحالده قويرق وصاج مثللو ضيا انشرا ايتملريله
(كواكب زنبيه) و(كواكب شعريه) تسميـه اولنمشلردر ❊
بو بحثك تفصيلينى مراد ايدن هيئت كتابلرينه مراجعتله ايضاحات
مطلوبه حاصل ايدر

19 ❊ طامعـان ازبهر طعمه پيش هرخس سرنهند ❊
❊ قانعـا نراختده برشاه ووزير كشور ست ❊

(طامعان) طامعك جمعيدر حريصلر ديمكدر (طعمه) ضم طاايله
غرفه و زنده يدجك نسنه‌يه دينور (پيش) باء فارسيه‌نك كسريله
اوك وايلرو معنـاسنه در و عاقل ومتفطن و ماضى ومستقبل
معنالرينه‌ده كلور خس بومقـاعده يعنى بخيل وفرومايه (نهند)
نهادندن مشتق فعل مضارع جمع غائبدر قورلر معنـاسنه‌در ❊
طامعان فاعلى وسر مفعول صريحى ازبهر طعمه غير صريحى و پيش
ظرفيدر (قانعـا نرا) قانعلرك ديمكدر چونكه را تخصيص ايچوندر
(خنده) خانك فتحيله خندن مصدرندن مشتق اولديغنه نظرا
اسم مفعول صيغه‌سى اوزره و ياخود خنديدن مصدرندن مشتق
اولديغنه كوره فعل امر صيغه‌سى اوزرينه برهاء رسميه زياده‌سيله
اسم مصدر اولوب ضحك و كولمه معناسنه‌در (وزير) اميروزنده
خواص پادشاهيدن دستور اعظم وصاحب مهر مفخم اولان ذات
عاليقدره دينور (ودخى) منجم باشى تاريخنده مسطوردركه دولت
اسلامده ابتدا وزير لفظى خلفـاء عبـاسيه‌دن يوزاوتوز ايكى
سنه‌سنده برنجى خليفه اولان ابوالعباس السفاحك وزيرى ابوسلمه
حفص ابن سليمـانه اطلاق اولنمشدر ❊ و بولفظك اشتقـاقنده
اختلاف اولنوب كيمى ديركه معاونة معناسنه اولان موازره لفظندن

وكيمى حمل معنـاسنه اولان كسر واو ايله وزرتدن ياخود ثقل
معنـاسنه اولان وزردن مشتقدر كوياكه وزير سلطان طرفندن
متكفل تحمل حمل وثقال اولديغيچون اطلاق اولنمش اوله وكيمى
دخى ديركه فتحتينله وزر لفظندن مشتقدركه وزر متاعب ومهالكدن
خلاصك التجا ايتدكلرى طاغه ديرلر سلطـان دخى وزيره اعتمـاد
ايتديكى ايچون اطلاق اولنمشدر انتهى ❊ كشوره اضافتى لاميه‌در
(كشور) كسر كاف ايله مهتروزننده اقليم معناسنه‌دركه يدى
حصه اعتبار اولنـان كرهٔ ارضدن برحصه‌در (ودخى) قدماى
حكما كرهٔ ارضى اختلاف ليل ونهـار اعتباريله خطاستوادن تقدير
ايله يدى اقليمه تقسيم ايلمشلردر ❊ ومتأخرين جغرافيين يدنجى
اقليمدن دهـا اوزاق اولان محللرك مسكن اولديغنى بيلوب التمش
يدى عرضنه وارنجه تقسيم ايدرك يكرمى درت اقليم تعيين ايتديلر ❊
بورانك تفصيلاتنى استيانلر دخى كتب جديدهٔ جغرافيا مطالعه‌سيله
معلومات كامله آله بيلورلر

19 ❊ محصول بيت ❊

حريص وطمعكار اولنلر يه‌جكدن ايچون هردنى ونا كسك اوكنده
باش قورلر يعنى اظهار تذلل ايله سرفرو ايدرلر ارزاق مقدره‌سنه
راضى وقانع اولنلرك ايسه شـاه ووزير اوزرينه خنده‌سى واردر ❊
نتكيم ناظم قدس سره ديكر برقصيده‌لرنده بيوررلر ❊ بيت ❊
تاج وتخت سلطنت راخواب بيننده وخيـال ❊ شب چو آسـايند
سربرخشت وتن بربوريا ❊ وله ❊ نظم ❊ يارب زدو كون بى نيازم
كردان ❊ وزافسر فقر سرفرازم كردان ❊ درراه طلب محرم رازم
كردان ❊ زان ره كه نه سوى تست بازم كردان ❊ شيخ
سعـدى قدس سره بيورمشلردر ❊ قطعه ❊ اى قناعت
توانكرم كردان ❊ كه وراى تو هيچ نعمت نيست ❊ كنج صبر
اختيار لقمانست ❊ هركه راصبر نيست حكمت نيست ❊

٢٠ ❋ ماکیان از بهردانه میبرد سرزیرخاك ❋
❋ قهقهه برکوه وبردر شیوهٔ کبك نرست ❋

(ماکیان) کسر کاف ایله خاکیان و زنده طاوق دیدکلری حیواندر (دانه) حبه معناسنه در اربه وبغدای کبی (برد) ضم بایله کتورمك معناسنه اولان بردن مصدرندن فتح بایله کتورر معناسنه فعل مضارعدر (می) لفظی مضارعه دخولنده ادات حالدر واستمرار ایچوندر کلور شیخ سعدینك ❋ هرنفسی که فرومیرود ممد حیاتست ❋ فقره سنده اولدیغی کبی وفعل ماضی‌یه دخولنده زمان ماضیدن حکایه ایچوندر (زیر) کسرزا ایله اشاغی معناسنه در وکیزلو و پوشیده معناسنه ده کلور ❋ ماکیان میبردك فاعلی وسرمفعول صریحی ازبهردانه وزیرخاك لفظلری متعلقات فعلدندرلر (قهقهه) قافلرك فتحه‌لریله قه‌قه دیو آواز ایله تکرار بتکرار کولك معناسنه در (کوه) کاف عربیه نك ضمیله طاغ معناسنه در که عربیده جبل دینور کاف عجمیه ایله بخس معناسنه در (واو) عاطفه در (در) بوراده وادی وذره معناسنه در (شیوه) شینك کسریله طور وقاعده وقانون معنالرینه در (کبك) کافك فتحی وبانك سکونی وکاف فارسیله ککلك قوشنه دینور (نر) فتح نون ایله ارکك معناسنه در شیوهٔ کبك نر اضافتلری لامیه وبیانیه در

٢٠ ❋ محصول بیت ❋

طاوق دانه ایچون باشنی طبراق التنه کتورر یعنی چوبلکده دانه بولورم امیدیله باشنی درون خاکه کتورب برحبه بولمق ایچون نیجه مشقت ومزلات اختیار ایلر ایمدی طاوغك اشبو بیهوده احتیاجاتنه طاغلرده ودره باشلرنده خرامان اوله‌رق قه‌قه ایله کولك انجق ارکك ککلکك شیوه وعادتیدر ❋ ازبهارستان ناظم ❋ حکایت ❋ کوکرجینه

نیچوندر که ایکی یاوریدن زیاده کتورمیورسین طاوق کبی زیاده‌یه قدرتك یوقیدر دیدکلرنده جوابنده کوکرجینك یاوریسی پدر ومادرینك قورسغندن یروطاوغك بلیجی هر راست کلدیکی مزبله‌دن یوب یکنور ایمدی بر قورسق انجق ایکی یاوری بسلیه بیلوب یارم مزبله‌دن بر کونده بیك بلیج اشمك ممکن دکلدر دیمش ❋ قطعه ❋ خواهی که شوی خلال روزی ❋ همخانه مکن عیال بسیار ❋ دانی که درین سراچهٔ تنك ❋ حاصل نشود حلال بسیار ❋ لکن طیرمز کورده هر نقدر لسان حال ایله ❋ ع ❋ اکرخواهی سلامت درکنارست ❋ مألنی کویا ایسه‌ده ❋ بیت ❋ هرکس بقدرخویش کرفتار محنت است ❋ کس را نداده اند برات مسلمی ❋ فخواسنجه او بیچاره دخی پنجهٔ شاهین قضادن بروجهله خلاص اوله‌مز ❋ بیت ❋ دیدی آن قهقههٔ کبك خرامان حافظ ❋ که زسرپنجهٔ شاهین قضا غافل بود ❋

٢١ ❋ نفع عامه را اولیست آری دم خر ❋
❋ خوش مکسرانیست لیکن کون خررادرخورست ❋

(نفع) فتح نون ایله فائده لندرمك معناسنه عربیدر (عامه) تشدید میمله خاصه مقابلیدر هرکس وجمله معناسنه در نفعك عامه‌یه اضافتی مصدرك فاعلنه در (را) ادات مفعول ویاخود ادات تعلیلدر (اولی) فتح همزه ایله زیاده لایق ومناسب معناسنه در نفع مبتدا اولی خبری است ادات خبردر (آری) اوت ونعم معناسنه جوابده مستعملدر وآوردن مصدرندن حذف واو ایله فعل مضارع مفرد مخاطبده اولور کتوررسین معناسنه (دم) ضم دال ایله قویرق معناسنه در وعربیده دوامدن فعل امر اولور وفتح میمله نفس معناسنه در خره اضافتی لامیه در (خر) خانك فتحیله اشك وحمار معناسنه در ومجاز افهم وادراکی اولمیان کیمسنه‌یه ده دینور وخریدن

لفظندن صاتون آل معناسنه فعل امرده اولور (مکسران)
سنك سوریجی یعنی سنکلك معناسنه وصف ترکیبی اقسامندن
اولوب اصلنده رانندهٔ مکس ایدی چونکه (مکس) میمك
وکاف فارسیه نك فتحه‌لریله سنك که عربیده ذباب ولسان
چغتایده کسرتین ایله جبین دیرلر ادات اسم فاعل اولان نون
ودال وهاء رسمی بعدالحذف معنای عام ترکیبندن معنای خاص
علیه یه نقل ایچون مفعولی اولان مضاف الیهی تقدیم ایله مکسران
اولدی جمیع مشتقاتدن اولان وصف ترکیبلرده بوقاعده
جاریدر یاسی وحدت ایچون اولوب دم مبتدأ مکسران
خبریدر (لیکن) کسرلام وسکون یاوکسر کاف ایله حرف
استدراکدر عربیده لکن کبی کلام متقدمدن متولد اولان
توهمی دفع ایدر (کون) ضم کاف ایله دبرومقعد معناسنه‌در
خره اضافتی لامیه‌در (کون خر) درشت وناهموار و بی ادراك
ونادان کمسنه یه اطلاق اولنور ※ نتکم شیخ سعدینك (شو
کربی هنر بمال کند کبر برحکیم ※ کون خرش شمار اکرکاو عنبرست ※
بیتند مواقع اولمشدر بونده اشك دبری معناسنه‌در (درخور)
لایق ومناسب معناسنه‌در

٢١ ※ محصول بیت ※

عوامك نفع وفائده‌سی ینه عوامه مناسبدر و بویله اولدیغی
مسلمدر مصراع ثانی ارسال مثلدر زیرا حمارك قویروغی برخوش
سنکلکدر امانه کندو دبرینه لایقدر یعنی خبیثك اکرامی ینه
کندوسی کبی خبیثه‌در دیمکدر

٢٢ ※ مرد کاسب کز مشقت میکند کف را درشت ※
※ بهر ناهمواریٔ نفس دغل سوهان کرست ※

(مرد) آدم کاسبه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتیدر

(کاسب) سعی وعمل ایله رزق طلب ایدیجی معناسنه‌در (که)
حرف بیان (از) بمعنی من ابتدا (مشقت) فتح میمله رنج
ومحنت وصیقندی معناسنه (میکند) ایلر (کف) آوج ※
ودست معناسنه عربیدر (را) ادات مفعولدر (درشت)
دالك ورانك ضمه‌لریله درست وزنده غلیظ وسرت وقبا وخشین
نسنه معنالرینه‌در مرد میکندك فاعلی کف ودرشت مفعوللریدر
(ناهموار) دوز ومستوی اولمیان شیٔ معناسنه‌در (یا) سی
حرف مصدر (ودخی) (یا) حرفی صفتلرك آخرینه لاحق اولدقده
مصدریت اداتی اولوب خوابی کبی کوزللك دیمکدر واسملرك
آخرینه کلدکده محلیت اداتی اولور کلی ودرختی کبی کللك
واغاجلق دیمکدر ※ وترکیده مصدریت ومحلیت معنالرینی افاده
ایدن (لك) و (لق) اداتلریدر (یاسمنلك) و (لیمونلق)
کبی همزه‌سی اضافت ایچوندر (نفس) فتح نون وسکون فا ایله
جان وروح معناسنه‌در جسد وعند وجوهر معنالرینه‌ده کلور
(دغل) فتحه‌لریله مکار ومعیوب وخباثت وفساد وقلب اقچه
معنالرینه‌در ناهمواریٔ نفس دغل اضافتلری لامیه و بیانیه‌در
(سوهان) ضم سینله سوزان وزنده دوربی واکه تعبیر اولنان
آلت معناسنه وتخفیف ایله سوهن دخی جائزدر (کر) کاف
فارسیله ادات اسم فاعل اولوب (سوهان کر)
دوریجی معناسنه‌در

٢٢ ※ محصول بیت ※

کسب ایدیجی اولان کمسنه که رنج ومحنتدن آوجنی دوربی کبی
درشت وغلیظ ایلر ایمدی اویله ناهموار اولان المکار وحیله کار
اولان نفس اماره ایچون دوریجیدر ※ یعنی کسب اقوات یومیه
ایچون جد وسعی ایله تعبدن الده حاصل اولان ناسورلر نفس

اماره ومكاره‌يى تربيه واصلاح ايچون كويا براكدر ❊ نتكم ناظم قدس سره جلاء الروح نام قصيده‌لرنده بيورمشلردر ❊

❊ بيت ❊ تراتا هست ناهموارئ درخود غنيمت دان ❊
درشيتهاى دور چرخ را كانست سوهانش ❊

٢٣ ❊ ساغر عشرت بود از كسب بر كف آبله ❊
❊ وقت آنكس خوش كه راحت يافته زين ساغرست ❊

(ساغر) فتح غينله لاغر وزننده قدح و پياله معناسنه عشرته مضافدر (عشرت) حسن معاشرت ومجلس ايدوب نفيس طعام وشراب تناول ايتمك معناسنه‌در (آبله) سيولجه تعبير اولنان كوچك چبانه دينور ❊ آبله بودك فاعلى وساغر مفعول صريحى از كسب و بر كب مفعول غيرصريح محلريدر (وقت) زماندن بر مقدار مفروضدر كه فارسيده هنكام ديرلر آنكسه اضافتى لاميه‌در وقت مبتدا خوش خبرى ادات خبر محذوفدر (كه) حرف بيان وياخود حرف تعليلدر (يافته) ماضيدن قسم يعنى ماضئ منقول اولوب بولمش معناسنه‌در (است) ادات خبرى يافته‌يه مقيد اوله‌رق زين ساغر راحت يافته است تقديرنده‌در

٢٣ ❊ محصول بيت ❊

❊ جناب ناظم بو بيتده الده‌كى قبارجغى قدحه تشبيه ايدوب بيوررلركه ❊ سعى وكوشش ايله كسبدن الده حاصل اولان ناسورلر وقبارجقلر عشرت قدحى كبى نشئه ويريجيدر ودخى ايكنجى ساغردن حالت ومحليت علاقه‌سيله باده مراد اولنور اول كيمسه‌نك وقتى خوشدركه آوجنده قدح كبى چبانلر وناسورلردن محذون ومكدر اولميوب راحت وآسايش بولمشدر ❊ يعنى (حرفة المرء كنزه) فحواسنجه وجه حلالدن نفقهٔ نفس وعيالى

ايچون كسب ايتمك عبادات مفروضه‌دن اولديغنى بيلوبده مشغول اولديغى كسب وكارينك خساست وصعوبتندن اصلاغمناك اولميان كيمسه كويا ساغر صهباذن بادهٔ حمرا نوش ايتمش كى دائما نشئه‌مند وخوشحال اولور ❊ زيرا كسب وكاره عار ايليوب مع الاقتدار كشت اسواق و بازار ايدرك ذل سؤال ايله خلق بيزار ايلين بطالين حيواناته ملحق بلكه حيواندن دخى ارزلدر ❊ از مثنوى شريف رمز الكاسب حبيب الله شنو ❊ در توكل از سبب كاهل مشو ❊ نتكم ترك سؤال وكسبله اشتغال خصوصنده حضرت امام على كرم الله وجهه ❊ بيت ❊ يقول الناس لى فى الكسب عار ❊ فقلت العار فى ذل السؤال ❊ و ❊ ابو العيال احق ان يحمل ❊ وينه ❊ لا ينقص الرجل من كماله اذا حمل لعياله ❊ بيورمشلردر ❊ صائب رحمه الله ❊ بيت ❊ بيكارى وتوكل دورست از مروت ❊ بردوش خلق ميفكن زنهار بارخودرا ❊

❊ فرج را بند از كلو كن كز زنان سعترى ❊
٢٤ ❊ فارغست آنكس كه قوت اوزنان وسعترست ❊

(فرج) انسانك عورت محلنه اطلاق اولنور (را) ادات مفعولدر (بند) فتح با ايله باغ ودوكم وحيله وريا وعهد ورهن وقوشاق معنالرينه كلور (كلو) كاف فارسيه‌نك فتحى ولامك ضم ومديله بوغاز معناسنه‌در ❊ كن امرينك فاعلى تحتنده مستتر توضميرى ومفعوللرى فرج را و بند لفظلرى وغيرصريحى از كلو لفظيدر (زنان) عورتلر معناسنه‌در صفتنه مضافدر وزدن مصدرندن صفت مشبهه‌ده اولور اوريجى معناسنه (كه) بيانيه (سعتر) فتح سينله استر وزننده زبق ديدكلرى آلتمدر كه بعض عورتلر بللرينه بغليوب انكله بربرلرينه جماع ايدرلر ايمش ياء نسبتله (سعترى) زبق

قوللنان خاتونه دیرلر (فارغ) اشتغالی ترك ایله بوش طوران
آدمه دینور (قوت) ضم قاف وسکون واو ایله حوت وزننده
بدنی طوته‌جق مقداری غدایه دینور جمعی اقوات کاور ضمیره
اضافتی لامیه‌در (ز) ابتدائیه (نان) اتمکدر که عربیده
ضم خا ایله خبز دیرلر (سعتر) بونده معروف نبات اسمی
اولوب عامه ذعتر دیرلر که اشتها ایچون تناول اولنور

٢٤ ﴿ محصول بیت ﴾

فرجنی بوغازندن بغله زیرا زبقجی عورتلردن فارغدر اول کیمسه که
آنك قوت وغداسی اتمك وسعتردندر ❊ یعنی اطعمهٔ نفیسه‌یه میل
ورغبت ایتیه‌سوب یالکز نان خشك ایله قاتق مقامنده سعتره قانع
اولان کیمسه ریاضت ایله نفسنه غلبه ایتمش اولمغله ارتق تابع
شهوت اولمقدن خلاص اولمش اولور (ودخی) الله تعالی
حضرتلری نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلا ایدوب
تربیه قلمش واعتراف ربوبیت ایتدرمشدر ❊ پس هرنه زمان
شهوانی یوزندن طوق اولوب وهواسنه مساعده بولسه معصیت
دکل عصمنا الله تعالی بلکه کفره بلکه ادعاء ربوبیته داعی اولور ❊
نتکم نیجه‌لرینه واقع اولدی جمشید ونمرود وفرعون وامثالی کبی ❊
بوسببدندر که قرأن عظیم الشانده کلور ﴿ ولو بسط الله الرزق
لعباده لبغوا فی الارض ﴾ ودیمشلردر که شهوت بطنه مساعده
بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز ❊ شیخ سعدی ﴿ قطعه ﴾
اندرون از طعام خالی دار ❊ که درو نور معرفت بینی ❊ تهی از حکمتی
بعلت آن ❊ که پری از طعام تا بینی ❊ وامیر علی شیر نوایی ﴿ بیت ﴾
با دهان خشك وچشم تر قناعت کن ازانك ❊ هر که قانع شد بخشك
وتر شه بحر و برست ❊

﴿ هر که را خر ساخت شهوت نیم خردل کو بعقل ﴾
٢٥
﴿ خود بفهم خرده دانان نیم خردل هم خرست ﴾

(هرکه را) هر کیمسه‌یی که (خر) بو اراده بی ادراك
معناسنه‌در (ساخت) یاپدی ساخت فعلنك شهوت فاعلی هرکه را
وخر لفظلری مفعول صریحلریدر (شهوت) برنسنه‌یه میل
ورغبت اولنمسیدر (نیم) میم وزننده یارم ونصف (خردل)
خا ودالك فتحه‌لری ورانك سکونیله بعض طعامه لذت ویرمك
واشتها اچمق ایچون استعمال اولنان برنوع تخمدر (کو) ضم
کاف فارسیه ایله سویله معناسنه‌در (عقل) برنور روحانیدن
عبارتدر که نفس انسانی انك وساطتیله علوم نظریه وضروریه‌یی
ادراك واذعان ایدر انك ابتدای وجودی ولدك رحمده استکمال
خلقتیله هنوز جنین اولدیغی هنکامدر بعده تدریجیله بلوغی وقتنه
قدر تزاید ونما اوزره اولور اولنده کی (با) ظرفیت ایچوندر
(بفهم خرده دانان) بفهمنده کی باده ادات ظرفیت فهمك
خرده دانانه اضافتی مصدرك فاعلنه‌در (خرده دانان)
خرده دانك جمعیدر خرده دان وصف ترکیبیدر اصلنده داننده
خرده ایدی خرده بیلیجی یعنی اهل دقت ورمز اشناس کمسنه‌لر
دیمکدر (نیم خردل) ترکیب اضافیدر خردل لفظنك نصفی
دیمکدر (هم) دخی (خرست) خر لفظیدر

٢٥ ﴿ محصول بیت ﴾

هر کیمسه‌یی که شهوتی بی ادراك ایلدی اکا عقلده یارم خردل
سویله زیرا شهوتنك مغلوبی اولان کیمسه‌ده یارم خردل قدر عقل
یوقدر تحقیق اهل دقت اولنلرك فهمنده خردل لفظنك نصفی
خر لفظیدر که احمق وبی ادراك دیمکدر ❊ یعنی معناده عبد البطن
والشهوة اولان کیمسه‌نك ظاهرده حر وآزاد اولدیغنك نه شرفی

واردر چونكه شهوت نفسانيه امور سافله دن اولمغله صاحبی
دخی خوار وذليلدر آنكچون طائفهٔ صوفيه سلوكلرينی رياضتله
بدأ ايدرلرمش ❊ شيخ عطار قدس سره ❊ نظم ❊
آنكه باشد دركف شهوت اسير ❊ كرچه آزادست اورا
بنده كير ❊ آن بود ابلهترين مردمان ❊ كزپی نفس هوا باشد
دوان ❊ وبعض شعراء عرب ديمشدر ❊ بيت ❊ ومايتفع
الاصل من هاشم ❊ اذكانت النفس من باهلة ❊ يعنی هاشمی الاصل
اولديغنك فائدهسی اولماز نفسی باهله دن اولدقدنصكره ❊ وباهله
عربدن دنائت ايله معروفه برقبيله دركه عظام ميته نك مخنی يعنی
ايلكنی چيقاروب اكل ايدرلرمش ❊ حكايه ❊ عبدالملك ابن مروان
زماننده حجاجك توصيفيله خراسان واليسی اولان قتيبه
بن مسلم باهلی كه سخی وحليم وعاقل ونيك سيرت برذات اولوب
قبيلهٔ باهله دن اولمسندن غيری برعيب ايله معيوب دكل ايدی ❊
مرويدركه بركون تندخوی براعرابی ايله لطيفه قصد ايدوب
يااعرابی بنم كبی امير وباهلی اولمق سنی مسرور ايدرمی ديدی
اعرابیٔ بدخوی دخی بومقوله قبيلهٔ دنيه دن اولمغی قبول اتمم ديدی
بعده قتيبه ياخليفه لك ايله قبول ايدرميسن ديدی اعرابی خليفه لك ايله
دكل شرقدن غربه قدر دنيايی زير قبضهٔ تصرفه المق
شرطيله دخی باهلی اولمغی قبول وارتكاب ايلم ديدكده قتيبه
يااعرابی اكر باهله دن اولورسك اهل جنت اولورسين ديسه لر
قبول ايدرميسن ديوب اعرابی برمقدار تفكردنصكره بنم باهلی
اولديغمی اهل جنت بيلامك شرطيله قبول ايدرم ديدكده قتيبه
خنده وقهقهه ايدوب اعرابی يه خيلی احسان ايلمش رحمة الله عليه ❊

❊ سفله رامنظور نتوان ساختن كوخو بروست ❊
٢٦ ❊ ميخ رابر ديده نتوان كوفتن كواز زرست ❊

(منظور) نظر اولنمش معناسنه در (نتوان) توانستن مصدرندن
ممكن دكلدر معناسنه نفی استقبالدر ❊ اصلنده نتواند ايدی بوراده
دالی حذف اولنمشدر (ساختن) ياپمق وقيلمق معناسنه در (كو)
كه اودن مخففدر ضمير منظوره راجعدر (خوبرو) كوزل يوزلو
معناسنه وصف تركيبيدر (ميخ) كسر ميله اكسر وقاذق معناسنه در
(برديده) كوز اوزرينه ديمكدر (كوفتن) كاف ممدوده نك ضمی
وفانك سكونی وتانك فتحيله اورمق وضرب ايلك معناسنه مصدردر
مضارعی فتح با ايله كوبد وامر حاضری كوب كلور (كو) كه ايله
اودن مركبدر (كه) ادات تعليل (او) ضمير غائبی ميخه
راجع (است) ادات خبردر

٢٦ ❊ محصول بيت ❊

دنی وفرومايه اولان كيمسه يی خوبرودر ديواندن نظرينی آيرميه رق
منظورك قيلمق مناسب دكلدر زيرا اكسری التوندندر ديو كوزه
اورمق جائز دكلدر ❊ يعنی هرجايی وهزار آشنا اولان
محبوبی حسن بی بقاسندن اوتوری برآن وبرلحظه كوزينك
اوكندن آيرمامق روا ولايق اولمديغنی مؤكد مصراع ثانی يی ارسال
مثل طريقيله بيورمشلردر ❊ شويله كه ميخ زرينه اعتبار
ايدوب كوزينه قاقان شخص بی ادراكك ديده سی نابينا اولوب
جهانی كورمز اولديغی كبی بويله محابيب مبتذله ايله الفت وانسيت
ايدن كيمسه نك دخی آرتق چشمنه عالم كورنمز اولوب ايشندن
وكوجندن آواره ودور وبوجهتله احبابندن دخی كريزان ومهجور
اوله رق بی قدر وبی شرف اوله جغی آزادهٔ قيد سطوردر ❊ نتكم
صبيح الوجه اولنلر ملتحی اولوب اولكی رونق وبها زائله وحسن
وجمال مضمحل اولسه عشاق انلردن بيزار وكلستان املری خارزار
اولور ❊ پس دوراندیش اولنلر بومعنايی قبل الوقوع ملاحظه

وبلكه دیدهٔ باطن ایله مشاهده ایلیوب ایركندن تعلق رنكنه بو یانمرلر وصوكندن آتش هجرانه یانمزلر ❊ لجناب (جامی) ﴿ نظم ﴾ یارب دلم از بتان سركش برهان ❊ وزخط خوش وعارض مهوش برهان ❊ یعنی كه جمال خویش بیرون زهمه ❊ بنما ومرا ازین كشاكش برهان

٢٧ ﴿ شاهدان زرطلب راعارض برخط وحال ﴾
﴿ دركف طامع بقصد مال مردم محضرست ﴾

(شاهدان) شاهدك جمعیدر شاهد فارسیده محبوب معناسنه‌در زرطلبه اضافتی موصوفك صفته‌در (زرطلب) التون طلب ایدیجی معناسنه وصف تركیبیدر زیرا طلب لفظی هرنقدر عربیده مصدر ایسه‌ده فارسیده طلبیدن مصدرندن امر حاضردر (عارض) یكاق معناسنه عربیدر برخطه اضافتی بیانیه‌در (پر) باء فارسیه‌نك ضمی ایله طلو وچوق معناسنه (خط) كنج كمسه‌نك یكاغنده‌كی اینجه توی معناسنه‌در (واو) عاطفه (حال) بعض انسانك وجودنده بولنان كوچك سیاه مدورلكه‌در كه بك تعبیر اولنور (در) ادات ظرف (كف) الطامعه اضافتی لامیه‌در (طامع) طمعكار معناسنه‌در (قصد) فتح قافله برنسنه‌یه توجه وعزم ایلك معناسنه‌در (مال) برآدمك مالك اولدیغی نسنه‌یه دینور (مردم) فتح میمله شخص واحد معناسنه‌در قصدك ماله اضافتی لامیه‌در (محضر) میمك فتحیله طرف بالایه عرض وافاده ضمننده متعدد كمسه‌لر طرفندن امضا اولنان عریضه‌در كه عرض محضر دخی تسمیه اولنور

٢٧ ﴿ محصول بیت ﴾

طالب زر اولان محبوبلرك شیخ سعدی ﴿ نظم ﴾ سبزه درباغ كفته‌اند خوشست ❊ داند آنكس كه این سخن كوید ❊ یعنی ازروی دلبران

خط سبز ❊ دل عشاق بیشتر جوید ❊ مفادنجه رخسار خط آوری طمعكارك آوجنده یعنی خط برآورده اولان محابیك دستنده افتاده‌لرینك مالی الموق قصدیله برمحضردر ❊ یعنی عرض عارض خط آوری ایله كندولرینه مجبور ایلدكلری بیچاره‌كانك اموال موجوده‌سنی اخذ وقبض ایله كروه قلندرانه الحاق ایدرلر شیخ سعدی ﴿ نظم ﴾ نشاید هوس باختن باكلی ❊ كه هرروز باشد ورابلبلی ❊ چوخودرا بهرمجلسی شمع كرد ❊ تودیكر چو پروانه كردش مكرد ❊

٢٨ ﴿ روزكارت تیره دست خالی ودل پرهوس ﴾
﴿ شب درازوناخنان افتاده اعضا پركرست ﴾

(روزكار) بوراده كاف فارسی ایله زمانهٔ ناپایدار معناسنه‌در ضمیره اضافتی مجازا لامیه‌در كه بیانی بیت اولده اضافت بیانیه مرورایتدی (ت) ضمیر مخاطبدركه ماقبلی مفتوحدر وكاهی ضرورت وزن ایچون ساكنده اولور نتكم جناب حكیم سنائی‌نك قدس سره اشبو ❊ علت روزوشب خورست یقین ❊ چون كذشتی نه آنت ماند نه این ❊ بیتنده واقع آنت كلمه‌سنده‌كی تاء خطابك ماقبلی ساكن اولدیغی كبی (تیره) تانك كسریله بولانق ومنكدر معناسنه‌در (دست) مست وزننده یدوآل معناسنه‌در ضمیره مضافدر (پر) طلو (هوس) آرزو واستك معناسنه‌در (شب) هب وزننده كیجه‌یه دینور (دراز) فتح دال ایله اوزون وطویل معناسنه‌در لكن دالك كسریله مشهوردر (ناخن) خانك ضمیله طرناق معناسنه‌در (افتاده) افتادن لفظندن دوشمش معناسنه ماضیدن قسمدر یعنی ماضئ نقلیدر (ودخی) لسان تركیده مادهٔ اصلیه‌نك كه امر حاضر صیغه‌سیدر آخرینه (مش) علاوه‌سیله ماضئ نقلینك مفرد غائبی و (لر) علاوه‌سیله جمع غائبی اولور وسائر

تصریفاتی ان شاءالله آتیده عاجزانه بیان اولنور (اعضا) فتح همزه ایله عضوك جمعیدر (عضو) ضم عینله بدنك برجزئیدر برقول و برایاق مثللو (کر) فتح کاف فارسیه ایله اویوز وکاف عربیله صاغر معناسنه‌در

۲۸ ﴾ محصول بیت ﴿

سنك زمانك کدرلی والك بوش وحالبوکه کوکلك دخی آرزو وهوس ایله طلودر سنك شوحال پرملالك اویوز علتنه مبتلا اولوب وطرنقلری دوکلمش اولان بیچاره‌نك حال فلاکت مآلی کبیدر ❊ یعنی حفظنا الله اویوز علتنه مبتلا اولوبده قاشناجق طرنغی اولمیان کسنه‌نك شب طویلده خواب وحضوری سلب اولدیغی کبی روزکار زورکارك روی مساعده کوسترمدیکی کیسه دخی کوکلنده‌کی آرزو واملارینی بالفعل اجرایه مقتدر اوله‌مدیغندن دائما مضطرب ومتألم اولور شیخ سعدی ﴾ بیت ﴿ آنکس که توانکرت نمی کرداند ❊ او مصلحت تواز تو بهتر داند ❊ وله ﴾ بیت ﴿ کربهٔ مسکین اکر پر داشتی ❊ تخم کنجشك ازجهان برداشتی ❊ وله ﴾ نظم ﴿ سفله چوجاه آمد وسیم وزرش ❊ سیلئ خواهد بحقیقت سرش ❊ این مثل آخرنه حکیمی زداست ❊ مورهمان به که نباشد پرش ❊

---

۲۹ ﴾ دست ده باراستان درقطع پشتهای طبع ﴿
﴾ بی عصا مکذر که درراه توصد جوی وجرست ﴿

(دست ده) ال و یر (با) بورادہ مفعول الیه اداتیدر (راستان) راستك جمعیدر (راست) طوغری و کرچك وموسقیده برمقام آدیدر لکن بونده رهبرومرشد کامل مراددر (در) ادات ظرف (قطع) فتح قافله کسمك و برمحلدن مرور ایدوب کچمك معناسنه‌در (پشت) ضم باء فارسیله بورادہ ارقه وصرت معناسنه‌در (ها) ادات مصدر (وها) ادات جمعدر

(طبع) طبیعت وخوی معناسنه پشته‌نك طبعه اضافتی مشبه‌به‌نك مشبهه اضافتی قبیلندندر که بیانیه‌در (بی عصا) دکنکسز (مکذر) کچمه ومرور ایله معناسنه نهی حاضردر (ودخی) لسان ترکیده نهی حاضر امر حاضرك آخرینه (مه) لفظی علاوه‌سیله‌در مثلا تضییع اوقات ایتمه کبی (راه) یول وطریق معناسنه ضمیره اضافتی لامیه‌در (صد) فتح صاد ایله مراتب اعداددن یوز ه دینور بونده کثرت مراد اولنور (جوی) ضم جیمله جستن مصدرندن استه معناسنه فعل امردر لکن بونده نهر وچای معناسنه اسمدر (جر) فتح جیمله بونده یاریق وچتلاق ویارلمش زمین معناسنه‌در (است) بومقامده واردر معناسنه‌در

۲۹ ﴾ محصول بیت ﴿

خوی وطبیعت صرتلرینی قطع ایتمه‌ده طوغرولره ال ویر عصاسز مرور ایتمه زیرا سنك یولکده چوق دره‌لر وچایلر واردر ❊ یعنی افعال واقوالی شرع شریفه مطابق برمرشد کامله بیعت ایدوب تسلیم اول زیرا مفطور اولدیغك خوی وطبیعت صرتلری وتپه‌لرینی قطعده که اخلاق ذمیمه‌دن اخلاق حمیده‌یه سیر وسلوکدن عبارتدر تنکم جناب جامی قدس سره بیورمشلردر ﴾ نظم ﴿ سلوك راه عشق ازخود رهائیست ❊ نه قطع منزل وطی مقالات ❊ سعادت خواهی ازعادت کذرکن ❊ که ترك عادتست اصل سعادات ❊ طریقنده صعب المرور چایلر ودره‌لر ورهزنلر واردر که احوال راهدن آکاه اولان بررهبره اقتدا ایدوب دست کرامت پیوسته‌نه تسلیم اولمدقجه انلردن سلامتله کذر ایدوبده منزل مقصوده وصول هیچ برطریقله ممکن دکلدر خواجه حافظ ﴾ بیت ﴿ رهبری جو که درین بادیه هرسوی رهیست ❊ مردسر کشته چه داند که کجا باید رفت ❊ وله ﴾ بیت ﴿ هرشبنمی درین ره صد بحر آتشینست ❊ دردا که این معما

شرح وبیان ندارد ❊ وله ❊ بیت ❊ عجائب ره عشق ای رفیق
بسیارست ❊ زپیش آهوی این دشت شیر نر برمید ❊ ودخی
شیخ ابراهیم حقی قدس سره بیوررلر که اهل الله دیمشلردر که
سلوك طریق انبیا ومرسلین اخلاقندندر وخلاصهٔ عباد صالحین
اطوارندندر ❊ حالبوکیم آنلرك سلوك طریق حقدن مراد ومقصودلری
بودر که روح انسانی منازل تنزلات مذکوره سندن تدریج ایله
ینه اولکی مقامنه ترقی قیله ومعرفت نفس ایله معرفت حقه واصل
اوله وبو طریقك اهلی بیننده منازل معلومه سی واردر که سالك
آنلری بری برندنصکره قطع ایدوب آخرینه وصول بولور ❊ آندن
سلوك منازل منقطع اولور ❊ وتجلیات حق منقطع اولمز ❊ زیرا
تجلیاتك نهایتی اولمز بو سالکك حالی منازل طریق محسوسی قطع
ایدن مسافرك حالی کبیدر سالکه برمرشد لازمدر که اکا بو یولك
خیرنی وشرنی بیلدیره وبوکا سلاح اقتضا ایدر که ذکر الله‌در ❊
تاکیم آنکله نفس وشیطاندن تحصن ایلیه وسالك سیر وسلوکنده
اهل الله آراسنده مشهور اولان مقاماتی کچوب کیدر که آنلر یدی
مقامدر ❊ اولکیسی مقام ظلمات اغیاردر که انده بو نفس ناطقه
(اماره) نامیله تسمیه قیلنمشدر ❊ وایکنجیسی مقام انواردر که بو نفس
(لوامه) تسمیه اولنمشدر ❊ واوچنجیسی مقام اسراردر که بو نفس
آنده (ملهمه) اسمیله بیلنمشدر ❊ ودردنجیسی مقام کمالدر که بو نفس
انده (مطمئنه) تسمیه قیلنمشدر ❊ وبشنجیسی مقام وصالدر که بو نفس
آنده (راضیه) تسمیه اولنمشدر ❊ والتنجیسی مقام تجلیات افعالدر که
بو نفس انده (مرضیه) اسمیله بولنمشدر ❊ ویدنجیسی مقام تجلیات
صفات واسمادر که بو نفس آنده (کامله) نامیله بیلنمشدر ❊ وسالك
بو مقامات سبعه نك هر برنده اولدقجه اول مقام ایله مابعدندن محجوبدر ❊
پس حدیث شریفده وارد اولمشدر عبد ایله مولاسی آراسنده عبده

نسبتله نور ایله ظلمتدن حجب سبعین اولوب وحقیقتده حجبدن مراد
دخی انجق بعد مناسبدر نه حجب امور حسیه‌در ونه بعد اوقات
ومسافه‌در زیرا که حق تعالی بعد وقرب حسیدن وزمان ومکان
وجهتدن منزهدر ❊ اما سلوك طریق حق وبتمش حجابی تمزیق
ایچون وضع اولنمشدر که حجب سبعین مرقومه مقامات سبعهٔ معلومه یه
راجعدر ❊ پس نفس ناطقه مقامات سبعه دن هر برنده اون حجاب ایله
محجوبدر که اول حجب عشره نك اولکیسی ایکنجیسندن اکثفی
وایکنجیسی اوچنجیسندن اکثفدر ❊ تا اونجی یه دك بو قیاس ایله
هر بر مقامك حجبی مابعدنده اولان مقامك حجبندن اکثفدر
تا مقام سابعه دك بو ترتیب اوزره کلمشدر ونفس امارهنك حجبی ظلمانی
اولوب مافوقنك حجبی نورانیدر ❊ پس اکر سالك مقام اولده
ایکن اولکی اسمی اعنی ❊ لا اله الا الله ❊ کلمهٔ طیبه سنی مرشدندن
تلقین ایدوب هر حالنده مداومتله تلاوت ایدرسه حق تعالی بو اسمك
برکتیله انك باطننده بر مصباح ملکوتی ایقاد ایدر که اول سالك
مرتکب اولدیغی قباحتلری بصیرت کوزیله کوروب انلرله
متصف اولدیغندن اکراه ایدوب فوت اولان اوقاتنه متحسر ونادم
اولور ❊ وقبایح ظاهره‌دن خلاص بولمغه سعی مدام ایدوب
ودرونندہ بخل وحسد کبی قبایح باطنه یی اخراج ایتمکه
اهتمام ایدر وبو اسمی تلاوتده مداومت ایلدکجه افعال
قبیحه واخلاق ذمیمه دن کراهت ونفرتی زیاده اولوب
عین توبه اولان ندامت حصوله کلور ❊ نظم ❊ وجه
دلداره بن نقاب ایتمشم ❊ چهرهٔ یاره بن حجاب ایتمشم ❊ شمس
وجهنی بنمله ستر اولمش ❊ بن بکا ابر آفتاب ایتمشم ❊ دیدهٔ
دل اوکنده وارلق ایله ❊ پردهٔ ظن وارتیاب ایتمشم ❊ ظن ایدردمکه
آب ریانم ❊ واقف اولدم همان سراب ایتمشم ❊ هر نه سویلرسه

عشق ای حق ❊ خوش اکا قابل خضاب ایمشم ❊ انتهی بالخلاصه

٣٠ ❊ باش دردین ثابت ارترسی زقهر حق که پا ❊
❊ کرده محکم درزمین عرعر زبیم صرصرست ❊

(باش دردین ثابت) دین وشریعت محمدیه‌ده ثابت قدم اول (ار) فتح همزه ایله اکر کبی حرف شرطدر (ترسی) فتح تا ایله ترسیدن مصدرندن مضارع مخاطبدر خوف ایدرسك معناسنه فعل شرط اولوب باش دردین جزاء شرطدر (زقهر حق) حق تعالینك غضبندن (که) زیرا (پا) ایاق (کرده محکم) متین ایلمشدر (درزمین) یرده (عرعر) مرمر وزننده تیکنلو آردج اغاجی که طاغ سرویسی درکرده ماضیٔ منقولنك فاعلی یامفعول صریحی زبیم صرصر غیر صریحیدر (زبیم صرصر) شدید وکورلدیلو اولان روزکارك قورقوسندن دیمكدر

٣٠ ❊ محصول بیت ❊

اکر قهر الهیدن خوف ایدر ایسك دینکده ثابت قدم اول زیرا طاغ سرویسی زمینده کوکنی بیم صرصردن ایچون محکم قیلمشدر ❊ یعنی قهر خدای متعالدن خوف وهراسك وار ایسه دین اسلامده ثابت قدم اولوب اوامر علیهٔ الهیه‌یه کمال امتثال ونواهیدن اجتناب اوزره اول زیرا کورمزمیسنکه طاغ سرویسی ریح شدیدك حین ظهورنده کندوسنه قلعه کبی برآفت ایرشمسی خوفندن اباغنی زمینه متین واستوار ایلمشدر خواجه حافظ ❊ بیت ❊ نه هر درخت تحمل کند جفای خزان ❊ غلام همت سروم که این قدم دارد ❊ شیخ عطار ❊ بیت ❊ ترس ای دیندار ازجبار خویش ❊ شرم دار ازعقل ناهموار خویش ❊

٣١ ❊ نیکی آموز ازهمه ارکم زخود آخرچه عیب ❊
❊ راستی درجدول زرکرز چوبین مسطرست ❊

(نیکی) ایولك (آموز) آموختن دن امر اولوب اوکرن معناسنه‌در (ودخی) لسان ترکیده امر حاضر صیغه‌سی مصدرك آخرندن (مك) و (مق) ادات مصدرلرینی حذف ایله‌در مثلا اوکرنمك واوقومق مصدرلرندن اوکرن واوقو امرلری کبی که بوکا صیغهٔ اصلیه دیرلر زیرا ماضی ومضارع وسائر صیغه‌لر کندوسندن مشتقدرلر (ازهمه) جمله دن (ار) هرنقدر (کم) فتح کافله غم وزنده آز وقلیل وحقیر وناقص معنالرینه‌در (زخود) کندودن (آخر) آلبته (چه عیب) نه عار واردر (راستی) طوغریلق (جدول) جعفر وزننده نهر صغیره دینور لکن بومقامده مراد یازونك اطرافنه چکیلان اینجه جزکیدر (زرکر) آلتون قیوجیسیدر بوراده مذهب ومجلد معناسنه‌در (مسطر) میمك کسریله سطر رسم ایتمکه مخصوص اولان آلتدر ودخی (چوبین) چوبه منسوب دیمکدرکه یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر بوراده یاء نسبت منسوب الیهك ماده وجودنی بیان ایچوندر ❊ یعنی چوبین مسطر اغاجدن یاپلمش مسطر دیمکدر تیموردن دوزلمشه آهنین دیدکلری کبی ❊ وکاه اولورکه منسوب الیهك بعض اوصافنی بیان ایچون اولور مثلا رنکنی بیان ایچون قرمزی کله کل آتشین دیدکلری کبی (چوبین مسطر) سیاه چشم قبیلندن اوله‌رق وصف ترکیبیدر

٣١ ❊ محصول بیت ❊

جمله دن ایولك اوکرن اول کیمسه هرنقدر سندن ادنا وحقیر ایسه‌ده نه عار ونه‌ده نقیصه واردر مصراع ثانی ارسال مثلدر زرکرك جدولنده کی طوغریلق برچوبین مسطردندر ❊ یعنی

ثقلات و یرمیه رك كندندن عالم وفاضلتر اولان كمسنه دن علم
ومعرفت وتهذیب اخلاق اوكرن او كیمسه هر نقدر مال وجاه وسال
جهتیله سندن مادون نكده ایسه ده نتكم دینلمشدر ﴿ مصراع ﴾
نه مال ایله در نه سال ایله در بكم اولولق كمال ایله در * زیرا تعلمده
عار اولماز كورمزمیسین كه مجلدك كتاب صحیفه‌سی اطرافنه چكدیكی
التون جزكیسنك استقامتی برطوغری جدول تختهسندندر * لجناب
جامی ﴿ نظم ﴾ مشو باكم ازخود مصاحب كه عاقل * همه صحبت
بهتر ازخود كزیند * كرانی مكن بابه ازخود كه اوهم * نخوهد كه
باكمتر از خود نشیند *

٣٢ ﴿ نیست قدر عالی ودون جز بمقدار هنر ﴾
﴿ قصرشه راپاسبان بربام ودربان بردرست ﴾

(عالی) علودن اسم فاعل اولوب قدرك صفتیدر (دون) ضم دال ایله اشاغیجه دیمكدر (جز) جیمك ضمیله غیر معناسنه در (مقدار) كسر میله برنسنه‌نك اندازه واولچسنه دینور (با) مصاحب ایچوندر (هنر) ضم ها ایله معرفت وصنعت معناسنه مقدارك مضاف الیهیدر (قصر) فتح قافله كوشك وكاخ معناسنه شهه اضافتی لامیه‌در (را) تخصیص ایچوندر (بام) طام وسقف دیمكدر (دربان) قپوجی (بر) عند ویان معناسنه در

٣٢ ﴿ محصول بیت ﴾

قدر ومرتبه‌نك عالی ودون اولمسی هنر ومعرفتك مقدارندن غیریله دكلدر پادشاه قصرینك بكجیسی كوشك یانده وقپوجیسی قپونك دبنده در * یعنی كشینك خدمات عالیه‌ده استخدام اولنمسنه سبب كندوسنك كسب وتحصیل ایتمش اولدیغی معلوماتیدر زیرا قصر پادشاهینك نظافت وحراسته مأمور اولان كمسنه‌نك محلی بالای

سطح یعنی قصر همایونك یوقاروسی اولوب وقپوسی محافظه‌سنه تعیین قلنان شخصك دخی یری سرای قپوسنك یانیدر ﴿ بیت ﴾
هست ذرین دائره لاجورد * مرتبهٔ مرد بمقدار مرد * از بوستان
شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ نه هر كس سزاوار باشد بصدر *
كرامت بفضلست ورتبت بقدر ﴿ بیت ﴾ هنرمند
اولیان ممتاز اولورمی اهل عالمدن * چنده هر كیه همقدر
ورد ویاسمین اولمز *

٣٣ ﴿ حكمت اندر رنج تن تهذیب عقل وجان تست ﴾
﴿ قصد واعظ زجر اصحاب واكد برمنبرست ﴾

(حكمت) كسر حا ایله بونده سرخفی معناسنه در بوندن بشقه حكمت صوفیه قتنده اشیانك حقیقتی اوزره معرفتنه دیرلر نتكم حدیث شریفده كاور ﴿ رب ارنی الاشیاء كما هی ﴾ بوكا حكمت ذوقیه دیرلر كه سائر علوم كسبیه كبی كسب ایله حاصل اولمز بلكه موهبهٔ الهیه در كه سالك اكله حقه وصولندن صكره نائل اولور فاما اول كیمسه‌لر كه حكمتی (تحقیق العلم واتقان العمل) دیو تفسیر ایدرلر تحقیق علمه عند المتكلمین حكمت نظریه دیرلر كه انك بیاننه علم كلام متكفل اولمشدر واتقان عمله حكمت عملیه دیرلر كه آنك تفصیلنی علم فقه درعهده قلمشدر بو حكمت ذكر اولنان حكمت ذوقیه‌نك مقدمه‌سیدر زیرا علم وعمل حقیقة بابدر وقرآن عظیم الشانده كلور ﴿ وأتوا البیوت من ابوابها ﴾ وبر محلده دخی كلور ﴿ واتقوا الله ویعلمكم الله ﴾ وحدیث شریفده واقع اولمشدر ﴿ من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم ﴾ صدق رسول الله * اندر فتح همزه ایله ادات ظرفیه‌در (رنج) فتح را ایله كنج وزننده رنجیدن مصدرندن امر صیغه‌سی اوزره المحنة والآزار معناسنه اسم مصدردر (تن) بن وزننده كوده وبدن وجسد معناسنه در (تهذیب) برشیئ

اصلاح ایدوب خالص ایلمك معناسنه در كه اصلاحی سببیله صورت
حسنه یه افراغ اولنور اضافتی مصدرك مفعولنه در قصدك واعظه
اضافتی مصدرك فاعلنه در (واعظ) وعظ ونصیحت ایدیجی
معناسنه صفتدر (زجر) فجر وزننده منع ونهی ایلمك وصوت
وآواز ایله طرد ایلمك معناسنه در اصحابه اضافتی مصدرك مفعولنه در
(اصحاب) فتح همزه ایله یاران وجماعت واتباع دیمكدر (لكد)
لامك وكافك فتحه‌لریله پته معناسنه در (منبر) كسر میمله خطبه
اوقومق ایچون خطیب افندینك جامعده چیقوب اوتوردیغی یوكسك
یردر ❊ لكن بومقامده كرسی معناسنه اولسی دها مناسبدر

٣٣ ﴾ محصول بیت ﴿

وجوده ایدیلان رنج والمك سبب وحكمتی عقل وجانكه صفوت
ولطافت ویرمك ایچوندر ❊ مصرع ثانی ارسال مثلدر ناصح
وواعظك قصدی جماعتی مناهیدن زجر ومنعدر وحالبوكه پته‌سی
كرسی یه در ❊ یعنی قلت اكل ونوم وكلام كبی امورایله وجوده
ویریلان ریاضات شاقه دن مقصد انجق توسن نفس سركشی
زیرلجامه آلوب زبون ایدرك وامر الهیه یه رام ومطیع قیلق
ایچوندر ﴾ بیت ﴿ اقبل علی النفس واستكمل فضایلها ❊ فانت
بالنفس لا بالجسم انسان ❊ صائب ﴾ بیت ﴿ زن دست بردار جان را
صفا ده ❊ كه آینه چشمست آینه دانرا ❊ وله ﴾ بیت ﴿ بهمت
جسم را همرنك جان كن در سبكروحی ❊ ببرزین فرش باخود
این غبار عرش جولانرا ❊

٣٤ ﴾ ناقص وكامل نه یكسانند درقطع امور ﴿
﴾ آنچه ازشمشیرمی آیدنه حد خنجرست ﴿

(ناقص وكامل) اولان كیمسنه‌لر (نه یكسانند) مساوی دكللردر
(درقطع امور) مصلحتلری بتورمكده (آنچه) اول نسنه كه

(ازشمشیر) قلیجدن (می آید) كلور یعنی حاصل اولور
(نه حد خنجرست) خنجرك حدی دكلدر

٣٤ محصول بیت

قطع امور ورؤیت مصالح جمهورده كامل ایله ناقص
مساوی دكللردر زیرا اول نسنه كه سیفدن وجوده كلور خنجرك
حدی دكلدر ❊ قلجك كوروب بتورمش اولدیغی ایشی خنجر
بتورمكه قادر اولمدیغی كبی عاقل ودور اندیش اولان ذاتك دخی
بالرأی الصائب رؤیت ایدوب اكمال ایلمش اولدیغی امور ومصالحی
احمق وغبی اولان كسنه هیچ بروجهله بتورمكه مقتدر اولەمز ❊
ایمدی هر بر امری اهل وارباننه تفویض واحاله ایلمك لازمدر كه
انجامنده شأمتی كورلمیه نتكم (لله درمن قال) (اكل عمل رجال)
و (اعط القوس باریها) (والتاج للرأس والخلخال للقدم)
دینلمشدر شیخ سعدی ﴾ قطعه ﴿ ندهد هوشمند روشن رای ❊
بفرومایه كارهای خطیر ❊ بوریاباف اكرچه بافندست ❊
نبرندش بكاركاه حریر ❊

٣٥ ﴾ چون كنند اهل حسد طوفان طریق حلم كیر ﴿
﴾ كاه موج آرام كشتی راز ثقل لنكرست ﴿

(چون) چونكه (كنند) ایلرلر (حسد) محسودك نعمتی زائل
اولوب حاسده انتقالنی تمنی ایتمكدر كه ابواب سبعهٔ جهنم مقابله‌سنده
واقع اولان صفات سبعهٔ مذمومه نك بریدر (طوفان) افراط
ومبالغه اوزره یاغان یغموره اطلاق اولنور بونده غوغا وعربده
معناسنه در (طریق) یوله دینور حلمه مضافدر (حلم) كسر حا ایله
انسانده اولان یواشلغه دینور وعقل معناسنه مستعملدر سبب حلم
اولدیغیچون (كیر) كسر كاف فارسیله كرفتن مصدرندن
امر حاضردر طوت دیمكدر (كاه) كاف فارسیله وقت وزمان

معناسنه در (موج) فتح میمله فوج وزننده دکز طالغه سنه دینور جمعی امواجدر اضطراب معناسنه ده کلور (آرام) آرامیدن مصدرندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر طورمق وسکون وقرار معناسنه در کشتی یه اضافتی مصدرك فاعلنه در (کشتی) دستی وزننده کمی وسفینه معناسنه در وضم کافله کورشه دینور (را) تخصیص ایچوندر (ثقل) کسر ثا ایله آغرلغه دینور مابعدینه مضافدر (لنکر) فتح لام وسکون نون وفتح کاف فارسیه ایله کمی تیمورینه دینور که سفینه یی آنکله ضبط وربط ایدرلر خانقاه وتکیه وباقردن بیوك صحنلره وتربه یه وام الفساد اولان شخص ثقیله دخی دینور

﴿ محصول بیت ﴾ ٣٥

چونکه سنك زوال نعمتکی استیان کمسنه لر غوغا وعربده ایدرلر ایسه سن حلم طریقنی طوت زیرا دریانك تموجی وقتده سفینه نك قراری دریایه آتدیغی تیمورینك آغرلغندندر ❊ یعنی سکا حسد ایدنلر معارضه ومخالفت اوزره اولورلر ایسه انلره مقابلهٔ بالمثله قالقشمیوب خواجه حافظ شیرازی قدس سره نك اشبو ❊ آسایش دوکیتی تفسیر این دوحرفست ❊ بادوستان تلطف بادشمنان مدارا ❊ بیت مشهورلری و (واحسن لمن اساء الیك) مضمونیله عمل ایدوب سید الاخلاق اولان حلم ایله معامله ومجامله ایلك لازمدر زیرا بیلزمیسن روزکار شدیدك هنکام ظهوریله بحرك حین تموجنده سفینه نك قرار وسلامتی انجق لنکرینك ثقلتندندر خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ غمناك نباید بود از طعن حسود ای دل ❊ شاید که چو وابینی خیر تو در ین باشد ❊

٣٦ ﴿ باحسود ان لطف خوش باشد ولی نتوان با آب ﴾
﴿ کشتن آن آتش که اندر سنك وآهن مضمرست ﴾

(لطف) ضم لامله رفق وملایمت ایله معامله ایتمك (بآب) صو استعانه سیله (کشتن) ضم کافله اولدرمك وتبدیله مك وآتش ایله استعمال اولندقده سوندرمك معناسنه در (آتش) فارسیدر ترکیده اود دیرلر (سنك) کاف فارسیله رنك وزننده طاش معناسنه وتمکین ووقار ومجازا قدر وقیمت معناسنه ده کلور بوراده چاقماق طاشی مراددر (واو) عاطفه (آهن) فتحتینله تیموره دینور (مضمر) ضم میمله اضماردن اسم مفعولدر دروننده کزلنیلان سره دینور

﴿ محصول بیت ﴾ ٣٦

حسد ایدنلره لطف ایله معامله ایلمك ایوشیدر اما صو ایله سوندرمك ممکن اولماز اول آتشیکه طاش وتیمورد روننده کزلنمشدر ❊ یعنی چقماق طاشنك درون آبده طورمسیله ایچروسنده مکنون ومخفی اولان آتشی محو وزائل اولمدیغی کبی حسود بی سودك دخی سینهٔ پرکینه سنده مضمر اولان نار حسدینی آب لطف ایله بالکلیه اخماد واطفا ایلمك ممکن دکلدر ❊ اعاذنا الله من شر حاسد اذا حسد آمین ❊ نابی ﴿ بیت ﴾ حسد قلب عدو لطفله اولماز زائل ❊ سنکده مضمر اولان آتشه آب ایتمز اثر ❊ لجناب جامی ﴿ بیت ﴾ کر حسود از فتنه آتش زد جهانرا باك نیست ❊ آتش نمرود کلزار آمد ابراهیم را ❊

٣٧ ﴿ کرنهٔ همکار با نیکان زهمنامی چه سود ﴾
﴿ یك مسیح ابراء اکمه کرد دیکر اعورست ﴾

(همکار) فتح ها وسکون میمله عمل وصنعتده برابر اولان کمسنه یه دینور (با نیکان) ایولر ایله (همنام) اسمداش دیمکدر زیرا (هم) ادات شرکتدر (چه) نه (سود) بونده فائده ومنفعت وسودن مصدرندن سوردی معناسنه ماضیده اولور (دیکر) یا ایله ویاسز دخی غیر معناسنه در تکرار اولان

نسنه نك ایكنجیسندن دیكرله تعبیر اولنور ایكندی نمازینه نماز دیكر دیرلر بردخی نماز معناسنه زیرا كوندز نمازلرینك ایكنجیسیدر زیرا ابتدا صلوة ظهر اقامت اولنمشدر (مسیح) فتح میمله حضرت عیسی علیه السلامك اتعب شریفلریدرمین و بركتلری سببیله تسمیه اولنمشدر ※ ودجالك دخی اوغورسزلغندن ناشی اتیدر (ابراء) افعال بابندن خسته یی صاغ ودرست ایلك معناسنه در اكمهه اضافتی مصدرك مفعولنه در (اكمه) فتح همزه وسكون كاف وفتح میمله انادن كوزسز طوغان آدمه دینور (كرد) ایلدی معناسنه (اعور) فتح همزه وسكون عین ایله یكچشم یعنی بركوزلو كشی یه دینور

٣٧ ﴿ محصول بیت ﴾

اكر ایولر ایله عملده برابر دكل ایسك آنلر ایله آد داش اولمقدن نه فائده واردر یعنی یوقدر زیرا برمسیح كه حضرت عیسی علیه السلامدر انادن كوزسز طوغانلره باذن الله كوز اعطا ایدردی ودیكر مسیح كه دجالدر بركوزی كوردر ※ ایمدی انبیاء عظام واولیاء كرام حضراتی ایله همسیرت وهم فعال اولمیوب ده مجرد همنام اولمق كشی یه فائده ومنفعت ویرمز زیرا منفعت ویرمش اولیدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام ایله همنام اولمسی دجال كذابه فائده ویروب یدمبارك حضرت مسیحدن ظهوره كلان معجزات باهره كبی ید كذابدن دخی حاشا معجزه نك ظهوری لازم كلوب بوتقدیرجه خبیث مرقوم جمله دن اول كندو چشم نابیناسنی آچوب كورلك بلای عظیمندن خلاص اولوردی اسماعیل حق قدس سره ﴿ نظم ﴾ ※ نامی رضوان افندی اولمغله ※ جنت معنی یه خازنمی اولور ※ طوتالم حرفلری اوچر اواش ※ هنر وعیب موازنمی اولور ※ حضرت عیسی

علیه السلام حین دعوتده قومنك وقوعبولان طلبنه بناء برنیجه زمان اول دار آخرته ارتحال بیورمش اولان حضرت عزیر علیه السلامی قوه جلیله معجزه سیله احیا ایلك وكذلك چاموردن مصنوع قوش صورتنه اوفلیوب باذنه تعالی افاضه روح ایله احیا ایتمك واكمهی یعنی انادن طوغمه اعمایی وابرصی علتلرندن خلاص بیوروق وصو اوزرنده یوریمك كبی نیجه نیجه معجزات باهره اظهار بیورمشدر وجناب حق ﴿ ربنا انزل علینا مائدة من السماء ﴾ مصداقنجه نعم جلیله مائده یی انزال بیوروب مذكور مائده دن پك چوق كیمسه لر اكل ایلدیكی حالده ینه بفیضه تعالی اصلا اكسلمز واكل ایدن خسته لر مبتلا اولدقلری دردلردن قورتیلورایدی ※ ودخی آخرزمانده نزولی اشراط ساعتدن اوله رق حضرت عیسی علیه السلام شام شریفك طرف شرقیسنده واقع مناره بیضاعندنده مبارك ایكی اللری ایكی ملك مكرم قنادلرینه یاپشمش اولدیغی حالده جانب سمادن شرفنزول بیوروب شام شریف جوارنده فیق اسمیله مسمی اولان محلك یقوشنده دجال لعینی كندولری قتل ایلدكدنصكره قیامت علامتلرینك بك بیوكلرندن عد واعتبار اولنان وامر ظهورلری آیت جلیله قرآنیه ایله منصوص بولنان یأجوج ومأجوج طائفه كثیره سیدر ※ حضرت عیسی یریوزنده اراده الهیه تعلق ایتدیكی قدر معمر اولدقدنصكره مدینه منوره ده ترك حیات مستعار ایله آخرته انتقال ایدرك حضرت عمر رضی الله عنهك قبر شریفی یاننده دفن اولنسه لر كركدر ※ ودخی حضرت عیسی علیه السلامك ترجمه احوال علیه لری ونیجه نیجه معجزات جلیله سی كتب تفاسیر وتواریخده مفصلا تحریر وبیان اولنمشدر ※

٣٨ ﴿ خلق نیكو كیرد آن كز نیك كیرد تربیت ﴾
﴿ شیر حكمت نوشد آن كام الكابش مادرست ﴾

(خلق) ضم خا ایله خوی وطبیعت معناسنه در ❊ نیکویه
اضافتی بیانیه در (نیکو) ایو معناسنه (آن که) اول کیمسه که
(زینك) ایودن (کیرد) طوتار (تربیت) اخلاق وکیفیات
روحانیه وجسمانیه یی کماله ایرشدرمك وکماله ایرشدرمکه مناسب
اولان حالاته مظهر قیلق معناسنه در حکمته اضافتی مشبه بهك مشبهه
اضافتیدر حکمتك معناسی اوتوز اوچنجی بیتده مرور ایلدی
کیردك فاعلی آنکه ومفعولی شیر حکمتدر (کام) کیمسه معناسنه
اولان که ایله عربیده ضم همزه ایله والده واصل معناسنه اولان
ام لفظندن مرکبدر (ام الکتاب) اصل کتاب ولوح محفوظ
وسورهٔ فاتحهٔ شریفه ومجموع قرآن کریم معناسنه در (مادر)
فتح دال ایله انا ووالده معناسنه در

٣٨ ﴿ محصول بیت ﴾

ایو خوی طوتار شول کیمسه که ایو اولان کیمسه دن تربیت طوتار
حکمت سودینی ایچر اول کیمسه که فاتحهٔ شریفه آنك اناسیدر
یعنی فاتحهٔ شریفه ده مندرج اولان حقایق ودقایق الهیه یه
ومندمج اولان رموز واشارات فرقانیه یه کسب اطلاع ووقوف
وموجبیله عمل ایدوبده درون وبیرونی آداب حسنه واخلاق
مستحسنه ایله تزیین وتحلیه ایلیان عارفان مظهر اسرار قرآن
عظیم الشان اولورلر ❊ پیشوای اولیاء امام علی المرتضی
رضی الله عنه ﴿ کل ماکان فی کتاب الله فهو فی فاتحة الکتاب
وکل ماکان فی فاتحة الکتاب فهو فی بسم الله الرحمن الرحیم وکل ماکان
فی بسم الله فهو بالباء وکل ماکان فی الباء فهو فی نقطة الباء
وانا النقطة تحت الباء ﴾ بیورمشلردر ❊

---

٣٩ ﴿ فعل نیك از نیك خویان جو که در تصریف دهر ﴾
﴿ مشتق اندر صورت ومعنی بوفق مصدرست ﴾

(فعل) لك معنای لغویسی کار وایش دیمکدر ❊ واصطلاحیسی
کلمه نك اقسام ثلثه سندن اسم وحرفك ماعداسی اولان یعنی ذاته
منسوب وزمانه مقارن اولدیغی حالده برایشه ویاخود برحال وکیفیته
دلالت ایدن کلمه در ❊ مثلا لسان ترکیده (اوکرندی)
وفارسیده (آموخت) وعربیده (تعلم) فعل ماضیسی کبی
(از نیك خویان) کوزل طبیعتلیلردن (جو) طلب ایله (که)
زیرا (تصریف) صرف قواعدی اوزره کلمه نك شکلنی بشقه
کلمه لره تبدیل ایتمکه دیرلر (دهر) اصلنده عالمك مبدأ وجودندن
انقضاسنه دك اولان مدتك اسمیدر صکره هر مدت کثیره ده استعمال
اولندی زمان ایسه مدت قلیله وکثیره اوزرینه واقع اولور ❊
دهری دیرلر بقاء دهره ذاهب اولدقلرینه بوراده دهرله مراد زماندر
قال الله تعالی ﴿ ومایهلکنا الا الدهر ﴾ ای الزمان (مشتق)
ضم میمله اشتقاقدن اسم مفعولدر اشتقاق برکلمه یی کلمهٔ آخردن
اخراج ایلمك معناسنه در مثلا مصدردن ماضی ومضارع واسم فاعل
واسم مفعول مشتق اولدیغی کبی ماضی ومضارعه مشتق ومصدره
مشتق منه دینور (اندر صورت) شکلده صورت دخی ایکی کونه اولوب
بری محسوسدر که انسان واکثر حیوان آنی ادراك ایدر انسانك وفرسك
بالمعاینه صورتلری کبی ❊ وبریسی معنویدر که خاصه ادراك
ایدوب عامه ادراك ایلمز انسانك مختص اولدیغی عقل وزونی کبی ❊
(معنی) کلمه وکلامك مدلولنه دینور (وفق) فتح واو ایله برنسنه
برنسنه یه اویغون کلمك وموافق اولمق معناسنه در (مصدر)
فتح میمله مصدر میمی واسم مکاندر ❊

٣٩ ﴿ محصول بیت ﴾

ایو ایشی کوزل خویلولردن طلب ایله زیرا قاعدهٔ علم صرفده
مشتق اولان کلمه صورتده ومعناده مشتق منهنه موافقدر ❊ یعنی دائما

علماو عرفا ایله هم صحبت اوله‌رق تهذیب اخلاق ایدوب کندوکی آنلره بکزت زیرا لفظ مشتق صورت ومعناده مشتق منهنك یعنی مصدرینك حکمنی اخذ ایلر ❊ مثلا بیلمك معناسنه اولان (دانستن) مصدرندن بیلدی معناسنه (دانست) فعل ماضیسی مشتق وکلمك معناسنه کلان (آمدن) مصدر شاذندن کلدی معناسنه شاذ اوله‌رق مشتق اولان (آمد) فعل ماضیسی وهکذا صیغ سائره مشتق منهنك حکمنی اخذ ایدرلر

٤٠ ﴿ خارخارشك درون دل بودجا نراچو کر ﴾
﴿ معنئ آن کز برای شك بودزان رو کرست ﴾

(خار خار) زارزار وزننده اضطراب قلب معناسنه در شکه اضافتی بیانیه‌در (شك) فتح شنله برقولك صحتیله کزبی بینده شبهه ایتمکدر یقین آنك مقابلیدر (درون) دالك فتحیله ایچرو معناسنه در (کر) فتح کاف فارسیله ادات شرط واویوزعلتی معنالرینه‌در (معنئ آن که) کرلفظنك معناسی که (برای شك) شك ایچون (بود) اولور (زان رو) اوسبدن دیمکدر

٤٠ ﴿ محصول بیت ﴾

شك وکمانك اضطراب وخلجانی درون دلده روحه اویوزعلتی کبیدر یعنی برشیٔ ظندن عاری اوله‌رق یقینا بیلنمز ایسه اطمئنان قلب حاصل اوله‌میوب انسانده واقع اولان شبهه الم واضطراب درونه سبب اوله‌جغی بی ریب وکماندر

٤١ ﴿ هست مرد تیره دل درصورت اهل صفا ﴾
﴿ آن زن هندو که ازجنس سفیدش چادرست ﴾

(تیره دل) قاره کوکللی معناسنه وصف ترکیبی اولوب مردك صفتیدر (هست) لفظی هندویه مربوط اولوب مرد تیره دل آن زن هندوست که تقدیرنده دروبعضا (ها) لفظی کبی وار

معناسنده کلور خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ بهست ونیست مرنجان ضمیر خوشدل باش ❊ که نیستیست سرانجام هر کمال که هست ❊ (اهل صفا) صفا اهلی یعنی پاك وصافی اولوب اخلاق حمیده ایله متصف اولان کیمسنه‌یه دینور که اولیاء الله مراددر (هندو) هانك کسری ونونك سکونی ودالك ضمیله آنجق هند مملکتنده تولد ایلیان کیمسه‌لره دینور اما هندده تولد ایتمیوب مؤخرا توطن ایلیانلره وانساندن ماعدا تیمور وقلیج کبی هندك امتعه واشیای سائره‌سنه یا ایله هندی اطلاق اولنوب واو ایله هندو دیمك جائز دکلدر وسائر اشیایه مثلا تیموره وقلیجه هندی دیرلر هندو دیمزلر ❊ (که) بیانیه (جنس) کسر جمیله موجود آتدن برصنف وقسمه دینور صفتنه مضافدر (سفید) کسر سنیله آق وبیاض معناسنه‌در ومجازا ظاهر وآشکار معناسنه ده استعمال اولنور ضمیره مضافدر ضمیرزنه راجعدر (چادر) جیم فارسیله عورتلرك بورندکلری آق بزه دینور وخیمه معناسنه ده کلور

٤١ ﴿ محصول بیت ﴾

قاره کوکللو اولوبده اهل صفا صورتنده بولنان کیمسه اول هندلی عورتدر که آنك فراجه‌سی بیاض جنسندندر ❊ یعنی سیرت مستحسنه ایله کندوسنك شب مظلم کبی اولان قلب تیره‌سنی اصلاح وتنویره سعی وغیرت ایتمیوب مجرد جلب دنیا ایچون صورت ظاهره‌سنی تزیین ایلیان شخص کراه اول سیاه وزشت اولان چهره‌سنی ستر ایتمك ایچون بیاض فراجه‌یه بورنمش هندلی عورت کبیدر نتکم شیخ سعدی بیوررلر ❊ بس قامت خوش که زیر چادر باشد ❊ چون باز کنی مادر مادر باشد ❊ وجناب ناظم قدس سره آخر برقصیدلرنده بیورمشلردر ﴿ بیت ﴾ جمال دل طلب کن نی جمال کل که چون خورشید ❊ جمال دل شود تابان شوند آفاق حیرانش ❊

٤٢ هر خلل کاندر عمل بینی زنقصان دلست
رخنه کاندر قصر بینی از قصور قیصرست

(خلل) خا و لامك فتحه لريله اكسك ونقصان وضعف معناسنه در (كاندر) كه اندردن مخففدر (عمل) فتحتيله فعل ايله مرادفدر وعند البعض فعلدن اخصدر زيرا فعل بقصد وبغير قصد اولانه شاملدر (بينى) كوررسين بعض نسخه ده (يابى) واقع اولشدر كه بولورسين معناسنه (نقصان) ضم نون ايله اكسلتمك واكسك وضعف معنالرينه در اضافتى مصدرك فاعلنه در (قصر) فتح قافله بونده كوشك معناسنه در (قصور) ضم قافله قباحت ايتمك ونقصان معناسنه درونسنه نك بقيه سى وقصرك جمعى اولوب قصرلر معناسنه ده كلور اضافتى مصدرك فاعلنه در (قيصر) فتح قافله رومى لغتنده شول معصومه دينور كه قبل الولادة والده سى فوت اولوب والده سنك بطننى شق ايله اخراج اولنه سلاطين رومك آك اولكيسى كه اغستوس ايله مسمادر بوطرزه ظهور ايتمكله قيصر ايله تلقيب اولندى مؤخرا مطلق اوله رق روم پادشاهلرنده علم خاص اولدى عجم شاهلرينه كسرى وهند پادشاهلرراى وچين پادشاهلرينه فغفور ديلديكى كبى

٤٢ محصول بيت

هر ضعف وخللى كه ايشكده كوررسين قلبكك ضعف ونقصانندندر هر رخنه وضررى كه قصرده كوررسين ياخود بولورسين قيصرك يعنى معمارينك عجز وقصورندندر ※ ايشته بونك كبى كشى كندى اعمال وافعالنده حلاوت وجدانيه بوله ميوب واعمالنك دخى باركاه اجابت دستكاه ربانيده قبوله مقارن اولمامسى نيتنده خلوص بولنميوب اول عمل ريا ايله آلوده اولديغندندر ※ زيرا آدمك نيتى خلوصه مقارن اولمدقجه ايشلديكى

اعمال حسنه سى دخى حقيقتده بى رونق وبى حاصل اولغله نزد الهيده حسن قبوله قرين اولميه جغى بى اشتباهدر ※ يعنى قصرده رخنه وكدك مثللو واقع اولان قصور ونقصان قصر مذكورك قيصرى يعنى بانى ومعمارينك قصور وعدم اهتمامندن نشئت ايلديكى كبى اعمال وافعالده ريا كبى وقوعه كلان حالات قبيحه دخى اقليم وجودك اميرى اولان قلبك عدم خلوصندن نشئت ايلديكى بديهيدر ※ بركيسه امام حنبلى حضرتلرينه اخلاص ندر ديو سؤال ايلدكده الاخلاص هو الخلاص من آفات الاعمال ديو بيورديلر يعنى اخلاص اولدر كه عملك بى ريا وسمعه اولغله آفات اعمالدن خلاص اولمقدر ※ شيخ عطار نظم پاك اكردارى عمل را از ريا ※ شمع ايمان ترا باشد ضيا ※ هركه را اندر عمل اخلاص نيست ※ درجهان از بندكان خاص نيست ※ خواجه حافظ بيت حافظ بحق قرآن كز زرق وشيد بازآى ※ باشد كه كوى دولت بامخلصان توان زد ※

٤٣ نفس ظلمت رو بحبل الله زجنبش بازماند
رشتهٔ خورشيد بند بال مرغ شبپره ست

(نفس ظلمت رو) قرانلغه كيديجى نفس ديمكدر (حبل الله) حبل حاء مهمله نك فتحى بانك ولامك سكونلريله ايپ ورسن معناسنه در لفظة الله يه اضافتى لاميه در على طريق الاستعاره قرآن عظيم الشان وفرقان جليل العنوانه اطلاق اولنور بو رانك ايضاح وبيانى مراد ايدنلر استعاراتى شامل اولان رسائله مراجعت بيورسون (با) استعانت ايچوندر (جنبش) جيمك ضميله جنبيدن مصدرندن حاصل مصدردر كه حركت معناسنى افاده ايدر (باز) بوراده كيروده معناسنده در وآچق وشاهين معنالرينه كلور وبازيدن مصدرندن فعل امرده اولور (ماند) قالدى معناسنه

ماضيدر (رشته) كسر را ايله ايپلك وخيط معناسنه در (خورشيد) كنش معناسنه لفظ مركبدر معلوم اوله كه بو لغتده سكز لغت اولوب جمله سى كنش معناسنه دركه بونلردر (خور) (خر) (شيد) (شد) (خورشيد) (خورشد) (خرشيد) (خرشد) رشتهٔ خورشيد كنشك ايپلك كبى اولان اشعه سيدر (بند) فتح با ايله باغ ودوكم معناسنه در (بال) يعنى جناح طائر همدخى سائر حيوان قنادى معناسنه ده كلور بند بال مرغ تتابع اضافتى لاميه لردر (مرغ) ميمك ضميله قوش وفتحيله چاير وچمن معناسنه در شپره يه اضافتى بيانيه در (شپره) سكون با ايله پراسه دركه عربيده وطواط وخفاش ديرلر اصلنده هاء رسميه سز كيجه اوچيجى معناسنه وصف تركيبى ايدى بعده پراسه معناسنه نقل اولنجه علامت نقل برهاء رسميه الحاق اولندى شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ كرنبيند بروز شپره چشم ＊ چشمهٔ آفتابراچه كناه ＊

٤٣ ﴿ محصول بيت ﴾

ظلمته كيديجى اولان نفس اماره موجب حبل الله ايله عمل وحركت ايلمكدن كيرو قالدى يعنى امتناع ايلدى خورشيدك ايلكى پراسه نك قنادينك باغيدر ＊ زيرا كورمزميسن خفاش نور شمسى اصلا قبول ايتميوب دائما ظلمات ليلده طيران ايلديكى كبى راه حقده شپره صفت كورولنسك اولان نفس اماره دخى شمس بى زوال حقيقت اولان حضرت قرآن عظيم الشانك احكام جليله سيله عمل وحركت ايتمكدن امتناع ايدر اماهوايه مائل وعاقبت كاردن غافل اولديغندن مستقبحات اكا مستحسن كورنوب ظلمات منهيانه پويان ودوان اولور ＊ عصمنا الله تعالى من ظلمات انفسنا شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ نور كيتى فروز چشمهٔ خور ＊ زشت باشد بچشم موشك كور ＊ ودخى حق تعالى كندى كتاب مبيننه تشبث وحبل متيننه تمسك ايتمكى

ترغيب ومخالف كتمكدن ترهيب ايدوب كلام قديمنده بيورمشدر ﴿ الم ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين ﴾ ﴿ واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ﴾ صدق الله العظيم ＊ وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه اى امت واصحابم تحقيقا بو قرآنك براوجى الله تعالينك يدنده در ＊ وبر طرفى سزك الكزده در اكا محكم تشبث ايليكز كه تحقيقا سز قرآن ايله عامل اولدقدنصكره هركز آزوب ضلالته دوشمزسكز والبته هلاك اولمزسكز وبيورمشلردركه كيمكه قرآن عظيمى اوقيوب ازبر ايدرسه وحلالنى حلال وحرامنى بيلوب مقتضاسنجه كيدرسه حق تعالى آنى قرآن ايله جنته ادخال وكندى اهل بيتندن ناره مستحق اولان اون كمسه يه شفيع ارسال ايدر ﴿ صدق رسول الله ﴾

٤٤
﴿ بى كناهى را زجرم ديكرى ازروى جهل ﴾
﴿ سرزنش كردن نه رسم عاقل ودانش ورست ﴾

(بى كناهى را) برقباحتسزى (زجرم ديكرى) برغيرك جرمندن ايچون (ازروى جهل) جهالت سببندن (سرزنش كردن) لوم وتوبيخ ايلمك (نه رسم عاقل ودانشورست) عاقل وعالمك رسم وعادتى دكلدر (سرزنش) باشه قاقق معناسنه سرزدن مصدرمركبندن حاصل مصدردر عربيده توبيخ ديرلر (دانشور) عالم يعنى عالم ديمكدر ＊ زيرا (ور) فتح واو ايله ادات نسبتدر

٤٤ ﴿ محصول بيت ﴾

بر بى كناهى برغيرى كيمسه نك جرم وقباحتى ايچون جهالت سببيله بلاسبب توبيخ وسرزنش ايلمك عاقل ودانا اولان كيمسه نك رسم وعادتى دكلدر حضرت ناظم قدس سره بو بيتى ايضاح ايچون بيت ثانى يى تاكيد وتمثيل طريقيله اتيان بيورمشلردر ＊

٤٥ کرم را کش می توان عین کرم خواندن چه عیب
کر بزعم مردمش ام الخبائث دخترست

(کرم) فتح کاف وسکون را ایله درخت انکور یعنی مادهٔ شراب مشهور اولان آصمه معناسنه عربیدر ❊ نتکم مست صهبای عشق وحقیقت وسکران بادهٔ عرفان ومحبت اولان شیخ ابن فارض قدس سره حضرتلرینک قصیدهٔ میمیهٔ خمریه لرینک مطلعی بولنان اشبو ❊ شربنا علی ذکر الحبیب مدامة ❊ سکرنا بها قبل ان یخلق الکرم ❊ بیت منیفلرنده واقع اولمشدر ❊ ویاش اوزم معناسنه ده کلور (را) ادات مفعول (کش) که اشدن مخففدر (توان) تواندن مخفف ممکن اولور معناسنه (عین) فتح عینله برنسنه نک ذات ونفس وحقیقتنه دینور کرمه مضافدر (کرم) کاف ورانک فتحه لریله مایندیغی اولان نسنه یی لالغرض افاده ایتمکدر ❊ آنکیچون جلب منفعت ودفع مضرت ایچون هبهٔ مال ایلیانه کریم دیمزلر ❊ آنکیچون اهل حق بیورمشلردر که افعال حق معلل بالاعراض دکلدر وبرکیمسه برغیره سکین هبه ایلسه که اول غیر ذکر اولنان سکین ایله کندی نفسنی هلاك ایدر اولسه اول واهبه کریم دینلمز کذا فی روح المثنوی (خواندن) اوقومق معناسنه در (چه عیب) نه نقیصه واردر (زعم) زانک حرکات ثلثه سیله سویلمك معناسنه در هم صدق وهم کذب اولان سوزده مستعمل اولمغله اضداددندر واکثر محقق اولیوب مشکوك ومظنون اولان محلده استعمال اولنور مردمه اضافتی مصدرك فاعلنه در (شین) دختره مقید اولیوب کرمه راجعدر (ام الخبائث) قاعدهٔ عربیه اوزره ترکیب اضافی اولوب هربرر ذالتك والده سی مقامنده اولان شرابك کنیه سیدر زیرا ضم همزه ایله (ام) انا ومادر و (خبائث) خبیثه نك جمعی اوله رق مرداراتلر وافعال ناسزا معناسنه در

(دختر) دالك ضمی وخانك سکونی وتانك فتحیله قز وبنت معناسنه در

٤٥ محصول بیت

اوزومه که ذات کرم وعین نعمتده اطلاقی ممکن وجائز ایکن انسانك شرابه بنت عنبدر دیو سویلمسندن ذات عنبده نه عیب ونه قباحت واردر ❊ یعنی شیره سندن منهی وحرام اولان خمر یاپیلیور دیه رك خدای متعال حضرتلرینك مباح وحلال قلدیغی وبکمز ونارد کبی نیجه حلال اولان شیلر اتخاذ اولنان اوزومده باده کبی حرام نظریله باقه رق تقبیح وتوبیخ ایلك کار عاقل اولمدیغی کبی کریم الذات ونیك سیرت اولان برکیمسه نك دخی دختر وفرزندی والدینك تادیبیله مؤدب اولیوب آنلرك کسب ایتمش اولدقلری شرف وحیثتی ضایع ایتمسیله بی قدر واعتبار اوله رق هدف تیر ملامت اولدیغی کبی بی جرم وکناه ابوینیده فرزندنا پسندی سببیله آماجکاه توبیخ وسرزنش ایلك شرعا وعقلا جائز دکلدر زیرا بیچاره پدر ومادرینك فرزند ناهموارندن چکدیکی خجلت کندینه یتر ایکن برقاتده زید وعمروك سنك طعنیله مجروح الخاطر اولملری انصاف دکلدر صائب رحمه الله ❊ بیت ❊ مادراز فرزند ناهموار خجلت میکشد ❊ خاك سر بالا نیارد کرد از تقصیرها ❊ شیخ سعدی قدس سره ❊ قطعه ❊ زنان باردار ای مرد هشیار ❊ اکر وقت ولادت مار زایند ❊ ازان بهتر بنزدیك خردمند ❊ که فرزندان ناهموار زایند ❊

٤٦ هرچه می یابی زوی آن خاصیت کش ممکن ست
طعن ای برفقد هر نا ممکنی مستنکرست

(می یابی) بولورسین معناسنه مضارعدر زاء مکسوره بمعنی من (وی) فتح واو ایله ضمیر غائب منفصلدر (خاصیت) منفعت

وفائدهٔ مخصوصه معناسنه در (کش) (که اش) مخففیدر
(ممکن) حد قدرتدن خارج اولمیان نسنه ضمیر خاصیته راجعدر
(طعن) فتح طاایله برینك عیب وقصورینی بیان ایدوب بدنام
ایتمك (فقد) نقد و زننده موجود نسنه یی غائب ایتمك و بولمامق
اوزره آرامق معناسنه در ❊ اضافتی مصدرك مفعولنه در ❊
(ناممکن) ممکن اولمیان نسنه زیرا (نا) عربیده (لا) وترکیده
(دکل) معناسنه ادات نفی در کاهی صفاته وکاهی افعاله
وکاهی جوامده داخل اولور (نابینا) و (نادان) و (ناکس)
کبی (مستنکر) استنکار مصدرندن ضم میم وسکون سین وفتح
تاوسکون نون وفتح کافله اسم مفعولدر انکار اولنمش معناسنه
طعن مبتداسنك خبریدر

٤٦ ❊ محصول بیت ❊

هرنه شیکه ممکن اولان خاصیتی سن آندن بولورسین هر ممکن اولمیان
شیئك فقدانی اوزرینه برغیریسنك طعن ایلمسی مستنکردر ❊
یعنی توفیق الهیله حصولی تحت امکانده اولان برنسنه دن
بولمش اولدیغك خاصیة ومنفعت مخصوصه نك مثلنی برغیر کیمسه
کندوسنده عدم حصولی سببیله طعن ومزمت ایلمسی عند العرفا
ناروا اولدیغندن مستنکر ومستبعددر ❊ خواجه حافظ ❊ بیت ❊
کرجان بد هد سنك سیه لعل نکردد ❊ باطینت اصلی چه کند بد کهر
افتاد ❊ وله ❊ بیت ❊ کوهر پاك بباید که شود قابل فیض ❊ ورنه
هرسنك وکلی لؤلؤ ومرجان نشود ❊

٤٧ ❊ نیست کره از بهر همراهی که کویی مزمن ست ❊
❊ نیست شرا زبهر همخوابی که کویی ابخرست ❊

(کره) فتح کافله برنسنه دن خوشلنمامق (همراه) رفیق
و یول ارقه داشی یاسی مصدریه (کویی) سویلرسین (مزمن)

میمك ضمی وزانك سکونی ومیمك کسریله بونده کوترم معناسنه در
(شر) فتح شینله خیر مقابلیدر (همخوابی) اویقو ارقه داشلغی
(که) بیانیه (کویی) سویلرسین (ابخر) همزه نك فتحی
وبانك سکونی وخانك فتحیله اغزی بد قوقان کشی یه دینور
ونمام وغماز ونقال کیمسنه یه ده اطلاق اولنور

٤٧ ❊ محصول بیت ❊

رفاقتدن ایچون کوترمدر دیرسین کریه وفسادکلدر دخی برابر
اویومقدن ایچون اغزی بدقوقولیدر دیرسین شر وظلم دکلدر ❊
یعنی کوترم اولان کیمسه یی رفاقت و یولداشلغه قبول ایتمزایسك
معذورسین وعدم قبولکده دخی سنی کیمسه تعییب ایلمز ❊
زیرا سالك راه خدا اولان کیمسه طریق حقده کوترم کبی متکاسل
اوله رق ❊ قطعه ❊ ان البطالة والکسل ❊ احلی مذاقا من عسل ❊
ان لم تصدقنی فسل ❊ عمن کسل عمن کسل ❊ منظومه سنك
فحوای شیریله ذوقیاب اولغله بطالة وتکاسل ایلیان کیمسه یی
رفاقتنه قبول ایدرایسه آنك بطائت وکسالتی کندوسنك
دخی مطالب عالیه یه وصولنه مانع قوی اولمش اولور ❊ واغزی
بدقوقان کیمسه ایله همخواب اولمقدن دخی امتناع ایدرسك ینه
معذورسین زیرا ابخر اولان کیمسه نك رائحهٔ کریهه سندن قرینی
متأذی اولدیغی کبی نمامك نمیمه وسعایتی دخی کندوسنی حقیر
ورذیل ایلدکدن بشقه همدم وهم صحبتی اولان کیمسه نك اسرار
نهانی سنی افشا واظهار ایلمسیله آنیدخی محجوب ایدراشته نمامت
وسعایت صفت انسانیه یه یاقشمیان اخلاق ذمیمه دن غایت بدوقنا
برخویدر نتکم ❊ السعایة قبیحة وان کانت صحیحة ❊ دینلمشدر ❊

❊ سفله کر خجلت کشد زآثار فعل خود کشد ❊
٤٨ ❊ کاغذی را روسیه ازدود یا خاکسترست ❊

(سفله) کسر سینله ناسك اراذل وفرومایه لرینه اطلاق اولنور (کر) ادات شرط (خجلت) خاء معجمه نك فتحی وجیمك سکونیله اوتانمق معناسنه در (کشد) فتح کافله چکر معناسنه مضارعدر (آثار) اثرك جمعیدر (اثر) فتحتینله برنسنه نك وجودینه دلالت ایدن نسنه یه دینور وحدیث وخبر معناسنه ده مستعملدر وکسر همزه ایله اایاق ایزی معناسنه در آثار فعل خود تتابع اضافاتی لامیه لردر (کلخن) ضم کاف فارسی وسکوت لام وفتح خاء معجمه ایله آتشکاه حمام یعنی حمام اوجاغی که ترکیده کاف عربیله کلخن دینور یا نسبت وراتخصیص ایچوندر (رو) ضم را ایله وجه یعنی یوز (سیه) وسیاه قاره رنك معناسنه در (دود) ضم دال ایله سود وزننده تتون ودخان معناسنه در وعربیده کوجك قور تجغزله دینور (یا) تردید ایچوندر (خاکستر) کافك کسریله نازکتر وزننده کل ورماد معناسنه درکه آتشدن حاصل اولور

﴿ محصول بیت ﴾ ٤٨

اکر سفیه وآلجق اولان کیمسه خجالت چکرسه یعنی اوتانورسه بنه کندو فعلنك اثرلرندندر زیرا کورمزمیسین کلخنیك یوزینك سیاه اولماسی توتندن ویاخود کولدندر ❊ یعنی کلخنی مشغول اولدیغی عمل خسیسی سببیله ملوث اولوب بین الناس منفور وبی اعتبار اولدیغی کبی ناموسنی وقایه ایتمیه رك اراذل ناس ایله الفت وذنیت ایدن کیمسه نك دخی سؤقرینی سببیله رسوای عالم اولماسی بی اشتباهدر شیخ عطار ﴿ نظم ﴾ هرکه کرد کورهٔ انکشت کشت ❊ جامه ازدودش سیاه وزشت کشت ❊ ازملامت تانمانی درامان ❊ باش دائم همنشین صالحان ❊ صائب ﴿ بیت ﴾ شد زوصل غنچه کلبوجامهٔ باد سحر ❊ در نیامیزی درین کلشن باهل دل چرا ❊

٤٩ ﴿ کوش حکمت کن طلب نی دیدهٔ صورت پرست ﴾
﴿ حظ کور ازشاهدان خوش نوابیش ازکرست ﴾

(کوش) بوراده ضم کاف فارسیله قولق معناسنه در واستماع معناسنه اولان کوشیدن مصدرندن وکاف عربیله چالشمق معناسنه کلان کوشیدن مصدرندن فعل امرده اولور حکمته مضافدر (حکمت) کسر حا ایله بونده علم وقرآن مراددر (طلب) فتحتینله استمك ومیل ورغبت ایلك معنالرینه عربیدر بوندن بشقه فارسیده استمك معناسنه کلان طلبیدن مصدرندن فعل امرده اولور کن امرینك مفعول اولی اولوب مفعول ثانیسی کوش لفظیدر (نی) ادات نفیدر (دیده) کسر دال ایله بوراده کوز وچشم معناسنه اسمدر وکورمك معناسنه اولان دیدن لفظندن اسم مفعول دخی اولور همزه سی اضافت ایچوندر (صورت پرست) وصف ترکیبی اولوب صورته طابیجی یعنی انجق ظواهر اشیایی کوریجی معناسنه در (حظ) حانك فتحی وظانك تشدیدیله بهره ونصیب معناسنه در کوره اضافتی لامیه در (کور) اعمی وبی چشم معناسنه ترکیده ده مستعملدر (از) بمعنی من بیانیه (شاهدان) قاعدهٔ فرس اوزره شاهدك جمعیدر شاهد عربیده شهادت ایدیجی یعنی برخصوص وقوعنده حاضر اولوب حاکم حضورنده دیکر بر کیمسنه نك قولنی تصدیق ایدیجی اولان کیمسنه یه دینور وفارسیده خوب ودلبر معناسنه درکه بوراده دخی مراد بودر خوش نوایه اضافتی موصوفك صفتنه درکه بیانیه در (خوش نوا) کوزل آوازلو معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه خوش کوزل معناسنه و (نوا) فتح نون ایله نغمه وآهنك وآواز معناسنه واون ایکی مقام موسیقیدن بر مقام ادیدر (بیش) کسر با ایله آرتق زیاده یه دینور (کر) فتح کافله صاغردر کی عربیده اصم دیرلر

حظ کور مبتدأ بیش خبریدر (است) ادات خبری بیشه مقیددر

۴۹ ﴿ محصول بیت ﴾

قرأن عظیم الشان ومواعظ حکمت نشان استماع ایلکه لایق برقولاق طلب ایدوب ظاهربین وصورت پرست اولان کوز طلب ایله زیرا محبوبان خوشنوادن کورلک حظ ونصیبی صاغردن دها زیاده‌در ❊ یعنی شاهدان نزهتکاه انس وحقیقت اولان ذوات رشاد تسمانک حضور سامیلرینه وارمزدن مقدم آنلرک کلمات قدسیت آیات عالیلرینی استماع وقبول ایلمکه شایان بر کوش جان پیدا ایدوبده وعال اولان طالب مستمع ایچون اولان حظ ونصیب مجرد روی مبارکلرینی مشاهده ایدنک حظندن دها زیاده‌در ❊ ابراهیم حقی قدس سره بیوررلر که (ای عزیز) معلوم اولسون که اهل حکمت وهیئت اتفاق اوزره دیمشلردر که افلاک بری برینی محیط ومماس بولنوب حرکتلری مختلف اولمغله هر بر فلک بشقه بر پرده‌دن صدا ویروب نغمات جانفزالرله تسبیح وتهالیل ایدوب علی الدوام کرمیت عشق یزدان ایله رقص ودوران ایدرلر ❊ وافلاکک بویله حالاتنی اصحاب ارصاد آلات وریاضات ایله استماع وتماشا ایدوب نیجه اسرارینه اطلاع ووقوف تحصیل ایتمشلردر ❊ وافلاکک اصوات ونغماتنی پرده‌لریله ضبط ایدوب اصول وفروع مقامات اعتباریله بری برینه حکیمانه مزج ایدوب ارواح ایچون نیجه بیک کونه معجون ولذتی شربتلر یاپوب هر بر مقسام جانفزایی نیجه درده دوا ونیجه مرضه شفا ونیجه طبعه صفا ونیجه قلبه جلا ونیجه روحه غدا بولمشلردر وبو علمه طب روحانی وهندسهٔ روحانی وقوت روحانی وفن موسیقی دخی تسمیه قیلمشلردر ﴿ نظم ﴾
موسیقی حکمته دائرفندر ❊ بیلنه بیلینه روشندر ❊ نیجه اسراری وارادراک ایده‌جک ❊ یرکاورسینه‌لری چاک ایده‌جک ❊ زیروبالاسی

هوادراما ❊ دائر اولورمی هواسز دنیا ❊ حکمتی جانده روان مضمردر ❊ آکلمز لطفنی اول کیم کردر ❊ کوش قیل نغمه‌سنی مرغانک ❊ اقتضا ایلرایسه انسانک ❊ نغمه برمنطق روحانیدر ❊ نغمه‌نک لذتی وجدانیدر ❊ کرحقیقتله اولورسک سامع ❊ اولمز اوقات حیاتک ضایع ❊

۵۰
﴿ چون فتد زاهنک صحت تاررک برعودتن ﴾
﴿ زخمه بهرسازآن آهنک زخم نشترست ﴾

(چون) چونکه (فتد) ضم همزه ایله افتادن مصدرندن فعل مضارعدر همزه‌سی لاجل التخفیف ساقط اولمشدر دوشر معناسنه (آهنک) همزهٔ ممدوده وهانک فتحی ونونک سکونیله خواننده وسازنده تقسیملرینه دینور وقصد واراده وطرزوروش معنالرینه آهنکیدن مصدرندن صیغهٔ امر اوزره اسم مصدرده اولور (صحت) صادک کسریله کسرورخنه کبی برطاقم عیب ونقیصه دن بریٔ وسالم اولمق معناسنه‌در (تار) بوراده سازقلی معناسنه‌در بوندن بشقه ابریشم تلی ووترقوس وبولانق صووارغج وقرارمش معنالرینه‌ده کلور که اضافتی بیانیه اولوب فتد فعلنک فاعلیدر وزآهنک وبرعودتن لفظلری مفعول غیرصریح محلریدر (رک) فتح را وسکون کاف فارسیه ایله طمر وعرق معناسنه‌در (بر) استعلا ایچوندر (عود) ضم عینله لاغوته نوعندن اون التی کریشلی برسازمش خواجه حافظ ❊ دانی که چنک وعودچه تقریر میکنند ❊ مصراعنده واقع اولمشدر ابتدا عربده عود ایله الحان فرسی اجرا ایدن نضر بن حارث بن کالده درتنه اضافتی بیانیه‌در (تن) تانک فتحیله بدن وجسم معناسنه‌در (زخمه) فتح زا ایله نغمه وزنده تخته‌دن وبوینوزدن یاپلمش سازچاله‌جق کوچک چوپدر عربیده کسر میمله مضراب دیرلر (بهر) ایچون (ساز) ساختن

مصدرندن خانك زايه قلبيله صيغهٔ امر اوزره اسم مصدردر يارمق
وقلمق معناسنه در اسم اشارته اضافتی مصدرك مفعولنه در آنك مشار
اليهی تاردكدر (زخم) زانك فتحی وخانك سكونيله ياره وجراحت
معناسنه نشتره اضافتی لاميه در (نشتر) كسر نون وسكون شين
وفتح تا ايله طمردن قان آله جق آلتدر كه نيشتردن مخففدر

٥٠ ﴿ محصول بيت ﴾

چونكه لاغوته كبی اولان بدن آدمی اوزرنده تل كبی اولان طمر
صحت قصدندن دوشوب يعنی صحتی زائل اولور ايسه آنك صحت ياب
اولمسيچون استعمال اولنان زخم، نشتر يارهسنك روشی وعادتيدر ※
يعنی حفظنا الله تعالى علل جسمانيه دن بری عارض اولمسيله وجود
انسان صحتدن قالدیغی حالده برطبيب حاذق بالايجاب قان المق كبی
تدابير حكيمانه سيله اول مرضك دفع وازاله سنه چاره جوا اولق
ومشكلترين امراض اولان علل روحانيه كه اخلاق ذميمه ورديه دن
عبارتدر ايسه‌دی برحكيم روحانیٔ عيسی دمه كمال تسليم وانقياد
ايدوب آنك تربيهٔ مرشدانه سيله سراچهٔ قلبی خاشاك رذائلدن
تطهير وتخليه واوصاف ممدوحه ايله تحليه وتصفيه ايتمكه همت
وغيرت ايلمك اهم اموردندر شيخ عطار ﴿نظم﴾ رنج اندكرا
بكن غمخواركی ※ ورنه بيتی عجزدر بيماركی ※ درد سرراچون
نجويد كس علاج ※ خوف آن باشد كه بدكرد دمزاج ※ لجناب
جامی رحمة الله عليه ﴿بيت﴾ تن اكر بيمارشد برسرميا ريدم طبيب
※ ای عزيزان كارتن سهلست فكرتن كنيد ※

٥١ ﴿ نقش پهلو نسخهٔ تفصيل رنج تن بسست ﴾
﴿ جامه جای راكه تاصبح ازحصيرش پسترست ﴾

(نقش) نونك فتحی وقافك سكونيله برنسنه يی برقاچ شیٔ ايله
الاجه ايلمك معناسنه در ※ پهلويه اضافتی لاميه در (پهلو)

باء فارسيه نك فتحی وهانك سكونی ولامك ضميله يان يعنی قولتق
ايله قالچه باشلری بيننده اولان قطعهٔ بدن معناسنه در ※ وفتح
لام ايله شهروبلده يه دينور واصفهان ايالتنه دير لرواهل حال معناسنه ده
كلور ربين المحققين راه پهلوی طريق عظمای اهل حقيقته اشارتدر ※
وسنبل زاده وهبی افندی مرحومك تحفه سنده ※ پهلو ينك دخی
شيرازيری ※ كلانه نظرا شيرازك ونواحيسنك اسميدركه پهلوی لسانی
اكا منسوبدر (نسخه) نونك ضميله كتابك ومكتوبك برقطعه
صورتنه دينور ومرضی دفع ايچون يازيلوب باشه وكردانه طاقيلان
دعايه دخی دينور تفصيله اضافتی قاعدهٔ فارسيه اوزره يعنی آخر
مضاف كسره ايله اوقنه رق عربی كلمه نك عربی كلمه يه اضافتيدر ※
(تفصيل) تفعيل وزننده برنسنه يی بيان ايلمك معناسنه در ※
مابعدينه اضافتی مصدرك مفعولنه در (رنج) رانك فتحی ونونك
سكونی وجيم ايله دردوعلت معناسنه در تنه اضافتی لاميه در
(بس) بانك فتحی وسينك سكونيله چوق وكفايت ايدر معناسنه در
(است) ادات خبر (جامه) قفتان واثوابه دينور (جای)
يرتق ويرتيج معناسنه (يا) وحدت (را) تخصيص (كه)
ربط (تا) انتهای غايت ايچوندر (صبح) صادك ضمی
وبانك سكونيله فجر صادق وقتنه واول نهاره دينور (از) بمعنی
من بيانيه (حصير) فتح حا ايله معروف بردوشمه دركه سازلردن
ايشلنور تركيده دخی حصير دينور فارسيده بو ريادير لر ضمير
معناده پستره مفيد اوله رق پسترش تقديرنده اولوب جامه جايی به
راجعدر (پستر) باء فارسيه نك كسری وسينك سكونی وتانك فتحی
ورا ايله دوشك ودوشمه معناسنه دركه عربيده فراش وبساط دير لر

٥١ ﴿ محصول بيت ﴾

يان طرفك نقشی بدن مشقتنك تفصيلنك نسخه سی اولمق كافيدر

اثواب واو رباسی یرتق اولان کیسه یه که آنك دوشكی و بساطی حصیردندر ❊ یعنی فقیرك مال دنیادن مالك اولوب كیجه و كوندز عریان اوله‌رق اوزرنده یاتوب قالدیغی حصیر كهنه سنك وجود فقیره تأثیر ایلمش اولدیغی نقشی فقیر بیچاره‌نك فقر واحتیاجدن چكدیكی محنت ومشقتنك شرح وتفصیلنی مبین بر نسخه‌در ❊ جناب ناظم قدس سره ❊ تاج وتخت سلطنت راخواب بیند وخیال ❊
شب چو آساید سر برخشت وتن بر بوریا ❊

۵۲ ❊ خوش بود خوشبو بهر صورت كه باشد چون عبیر ❊
❊ كش بسهوار غافلی تصحیف خـواند عنبرست ❊

(خوش) ایو (بود) فتح واو ایله اولور معناسنه مضارعدر (خوشبو) صفتی موصوفی اوزرینه تقدیم ایله اضافتسزجه وصف تركیبیدر كوزل قوقولو معناسنه بودك فاعلی در خوش مفعولیدر (با) بمعنی ظرفیت (هر) ادات سوردر كه داخل اولدیغی اسمك افرادینی استیعاب ایدر عربیده (كل) كلمه سی كبی (چون) كبی (عبیر) عینك فتحی ویانك كسریله كوزل رایحه‌لو بر تركیبك اسمیدر كه عنبر مرادفیدر (كش) كه حرف بیانیله ضمیر شیندن مركب اولوب ضمیر عبیره راجعدر (بسهو) یا كلمغله (ار) اكردن مخفف حرف شرطدر (غافل) اسم فاعلدر قلت تحفظدن ناشی ترك ایدیجی ودقت ایتمیجی معناسنه (یا) ادات وحدت (تصحیف) تفعیل وزننده بر كلمه‌نك خطأ نقطه‌لرینی تبدیل ایده‌رك معناسنی تغییر ایلمكدر (خواند) خواندن لفظندن فتح نون ایله فعل مضارع مفرد مذكر غائب ومفرد مؤنث غائبه‌در اوقور معناسنه زیرا فارسیده مذكر صیغه سی مؤنث صیغه سیله مشتركدر نتكم تثنیه صیغه سی جمع صیغه سیله مشترك اولدیغی كبی (عنبر) فتح عینله قنبر وزننده طیب معروفك اسمیدر بونك ماده سی بعض جزائر

هند جبالنده اولان بال آریلری خوشبو اولان برچوق نباتاتدن رعی ایله حاصل ایلدیكی عسلدر كه كثرت باران سببیله قوانلرینی سیل صویی دریایه كتوردكده اجزاء عسلیه سی محو اولوب اجزاء شمعیه سی باقی قالدقده موج ساحله آتوب آنده بوانورمش ❊ زیرا بعض عنبرلرده آری قنادی واایاغی وقوی روغی مشاهده اولنورمش متقدمینه كوره بونك ماده سی بردابه بحریه‌نك روث وفضله سیدر یاخود دریادن زفت كبی قینایوب دهنیتی سببیله صویك اوزرینه چیقوب منجمد اولدقده موج سوروب ساحل دریایه براغورمش

۵۲ ❊ محصول بیت ❊

عبیر كبی كوزل رایحه‌لو اولان شی هر قنغی صورتده اولورسه‌ده ینه كوزل اولور زیرا بر غافل كیمسه خطا ایدرك عبیر لفظنی تغییر ایله عنبر اوقورسه‌ده برضرر یوقدر یعنی لفظنی تغییر ایله معناسنده بر تغییر كلمز زیرا عنبر لفظی عبیر مرادفیدر ❊ یعنی عبیر كبی طیب طینت اولان برذات نیك سیرت براجهل ابترك صحبت جانكاهنه كرفتار اولوب اندن شاننه لایق اولمیان معامله كستاخانه كورسه اول كریم الذاتك قدر وشرف ذاتیسنه اصلا برخلل وضرر ترتب ایلمز شیخ سعدی رحمة الله علیه ❊ قطعه ❊ كرهنرمند زاوباش جفایی بیند ❊ تادل خویش نیازارد ودرهم نشود ❊ سنك بدكوهر اكر كاسهٔ زرین شكند ❊ قیمت سنك نیفزاید وزركم نشود ❊ بیت ❊ پاك طینت نشود عاقبت كارش بد ❊
پنبه چون كهنه شود كاغد قرآن كردد ❊

۵۳ ❊ كوس ناموس ارزنی ازچرخ انجم بركذر ❊
❊ چون دف رسواییست این پرجلاجل چنبرست ❊

(كوس) ضم كاف عربی ایله مشهور كوب كبی بیوك طاوله دنبور ناموسه اضافتی بیانیه‌در (ناموس) قاموس وزننده شریعت

وعفت وعصمت ومحرم اسرار ونام وشان معنالرینه عربیدر (ار)
حرف شرط (زنی) اورمق معناسنه اولان زدن مصدرشاذندن
مضارع مفرد مخاطبدر وفعل شرطدر اوزرسك معناسنه (چرخ)
جیم عجمینك فتحیله فلك وآسمان معناسنه در وحركت
دوریه‌سی اولان شیلرك مجموعنه اطلاق اولنور (انجم) فتح همزه
وسكون نون وضم جیمله كواكب یعنی یلدزلر معناسنه در كه مفردی
نجم در (بركذر) برتأكید ایچوندر (كذر) ضم كاف فارسیه وفتح
ذال ایله كذشتن مصدر ثانی شینیسندن شینك رایه تبدیلی ایله
فعل امر در كچ وصاوش معناسنه (چون) ادات تعلیل (دف)
فتح دال ایله معروف آلت لهودر تركیده دخی دف تعبیری مشهوردر
(رسوایی) ضم را وسكون سین ایله رسوایلق ورذالت واعتباردن
دوشمك در (پر) ضم باء فارسیله طلو معناسنه (جلاجل)
جیم ولامك فتحی وجیمك كسریله كوچك چاك ودف پوللری
معناسنه جمعدر بونده على طريق التشبيه كواكب مراددر مفردی
ضم جیمله بلبل وزننده جلجل لفظیدر (چنبر) فتح جیم
فارسیه ایله محیط دائره اولان نسنه‌یه دینور دف وفوچی وطبل
قصناغی وفلك وهاله كبی ودوران هیئتنه وحلقه‌یه دخی
اطلاق اولنور ❊

٥٣ ﴿ محصول بیت ﴾

اكر عفت وعصمت كوسی اورر ایسك یلدزلرك فلكندن صاوش
چونكه پوللر ایله طولو یعنی كواكب ایله مزین اولان فلك رسوایلق
دفیدر ❊ یعنی عالمده اهل عفت ونزاهت اولمق استیان ذات عالی
همت كواكبله مزین اولان چرخ دون وبی وفایه سرفرو ایلیوب
انجق اول خالق هفت آسمان واول رزاق هر انس وجان اولان
خدای منان حضرتلرینه توكل تام ایله ربط قلب ایدرك كافهٔ امورنده

كمال استقامت اوزره بولنسور كه آب رو وعز وشرف دخی بونده‌در
خواجه حافظ قدس سره بیوررلر ﴿ بیت ﴾ برو ازخانهٔ
كردون بدر ونان مطلب ❊ كین سیه كاسه در آخر بكشد مهمانرا ❊
عرفی شیرازی رحمه الله ﴿ بیت ﴾ خاك ازفلك بخواه ومراد
از زمین مجوی ❊ ماه اززمین بجواه وفا ز آسمان مخواه ❊

٥٤ ﴿ سوی معنی روكه كرماند بصورت باسپند ﴾
﴿ كی كند دفع كزند آن نقطه كاندر مجمرست ﴾

(سوی) سینك ضمی ویا ایله بمعنی جانب وطرف حذف یا ایله دخی
جائزدر روامر ینك مفعولیدر (معنی) بورادة حقایق كونیه
والهیه معناسنه‌در (رو) فتح را ایله رفتن لفظندن فعل امر در كیت
معناسنه وضم را ایله وجه یعنی یوزه دینور (كه) زیرا (كرماند)
فتح نون ایله بكزر ایسه ده بصورت صورتده (با) ظرفیت
ایچوندر (سپند) سینك كسری وباء عجمیه نك فتحی ونونك
سكونیله یوزرلك تخمی كه اصابت عینی دفع ایچون اطفاله بخور كبی
یاقرلر آتشه یاندیغنده چتردیسی سائر یانان نباتاتدن زیاده‌در
﴿ بیت ﴾ ای صبا مشتی سپندی برسر آتش بریز ❊ كر بپرسد
یار حال صائب دلتشنه را ❊ (كی) نصل (كند) ضم كاف ایلر
معناسنه (دفع) صاومق معناسنه كندك مفعولیدر وماندك مفعول غیر
صریحلری بصورت وباسپند لفظلریدر (كزند) كاف فارسیه نك
فتحی ایله كمند وزننده ضرر والم وآفت معناسنه دردفعك كزنده
اضافتی مصدرك مفعولنه‌در (نقطه) نونك ضمیله بنك وحرف معجمه‌نك
اوستنه ویاالتنه وضع اولنان كچوك بنك معناسنه‌در ومحل وموقع
معناسنه‌ده كلور ماند وكند فعللرینك فاعلیدر (كه) ادات ربطدر
(اندر) همزه‌نك فتحی ونونك سكونیله فی كبی ادات ظرفدر
(مجمر) كسر میمله منبر وزننده بخوردان معناسنه اسم آلتدر ❊

٥٤ محصول بيت

معنی جانبنه کیت زیرا اول نقطه که مجمر لفظنده در هرنقدر ترقیم
وتحریرده یوزرلك تخمنه بکزر ایسه ده نصل دفع ضرر ایده بیلور
یعنی چشم ظاهر بین ایله ظواهر اشیایه نظر ایدوبده انلرك خواص
وحقایقندن غافل اولوب قالمه زیرا کورمزمیسن که بخوردان
معناسنه اولان مجمر لفظنده کی جیمك نقطه سی هرنقدر بحسب الصورة
یوزرلك تخمنه مشابه ایسه ده لکن من جهة المعنی بینلرنده فرق اولدیغی
اظهر من الشمس در اللهم ارنا الاشیاء کما هی ❊ ودخی معنی انسانك
قلب وروحنده اولوب یوخسه جسد ولساننده دکلدر ❊ زیرا جسدنده
اولان صورت ولساننده اولان لفظدر ❊ معنی وحقیقت یاننده
لفظ وصورته اعتبار یوقدر ❊ بلکه لفظك کمالی معنی وصورتك
جمالی حقیقت ایله در ❊ وصورتك مذموم اولدیغی بی معنا اولمسیله در
والا معنایه مقارن اولان صورت مقبولدر ❊ اویله مقارن اولان
قشر کبی آنکیچون کیسهٔ مصحف شریف وکسوهٔ کعبة الله وامثالی
معظمدر ❊ زیرا سریان برکت ایله حرمت بولوب لفظ ایکن معنی
وصورت ایکن حقیقت رتبه سن احراز ایلمشلردر ❊ نتکم شیخ
سعدی قدس سره بیوررلر ❊ قطعه ❊ جامهٔ کعبه را که می بوشند ❊
اونه ازکرم پیله نامی شد ❊ باعزیزی نشست روزی چند ❊
لاجرم همچو او گرامی شد ❊ وارواح انسانیه تفاوت اوزره
اولوب بعضیسی بدندن بعد المفارقت حریق بالنار اولمقدن غیره
برامز وبعضیسی دخی دنیاده کسب ایتدیکی جلا وصفوت مقداری
معتبر اولور زیرا آخرتده هرکسك صفت باطنه سی تشکل ایدوب
حالنه مناسب اولان صورت ایله ظاهر اولسه کرکدر ❊ از مثنوی
شریف ❊ رو بمعنی کوش ای صورت پرست ❊ زانکه معنی بر سر
صورت پرست ❊ جان بی معنی درین تن بی خلاف ❊ هست

همچون

همچون تیغ چوبین درغلاف ❊ چون غلاف اندر بود باقیمتست ❊
چون برون شد سوختن راآلتست ❊

٥٥
❊ کم نشین زامثال خود ایمن که باشد در رقم ❊
❊ مثل خنجر خنجرا مابهر قطع حنجرست ❊

(کم) کافك فتحیله آز وقلیل وناقص معناسنه دروغ بیده
کم ایله مقداردن سؤال اولنور کم خبریه واستفهامیه کبی (نشین)
نونك کسری وشینك فتحیله نشستن لفظندن علی خلاف القیاس
فعل امردر اوتور معناسنه (امثال) فتح همزه ایله مثلك جمیدر
(مثل) میمك کسری وثانك سکونیله برشیئك بکزری ومانندی
معناسنه خوده اضافتی لامیه در (ایمن) همزه ومیمك فتحه لری
ویانك سکونیله امین معناسنه در (که) زیرا (رقم) رانك
وقافك فتحه لریله یاز ویازمق معناسنه در (حنجر) حاء مهمله نك
فتحیله سنجر وزننده نای کلو معناسنه در که بوغازده طعام کچه جك
مجرادر (خنجر) خاء معجمه ایله وزن مذکور اوزره معروف
آلتدر وقلیجه دخی اطلاق اولنور (اما) همزه نك فتحی ومیمك
تشدیدیله حرف شرطدر وتفصیل ایچون دخی اولور (قطع)
قافك فتحیله کسمك معناسنه در حنجره اضافتی مصدرك
مفعولنه در

٥٥ محصول بيت

کندو امثالندن امین اولدیغك حالده آز اوتور زیرا خاء معجمه ایله
بچاق وقلج معناسنه اولان خنجر لفظی هنکام تحریرده حاء مهمله ایله
بوغاز معناسنه اولان حنجر لفظی کبی اولوب انجق من جهة
اللفظ والصورة فرقلری برنقطه ایله ایسه ده لکن خاء معجمه ایله اولان
خنجر لفظی اشیا قطعی ایچون مستعمل برآلت جارحه اولمغله
ایکیسی بیننده من جهة المعنی فرق کلی واردر ❊ بيت ❊

اکر محرمی زو بیك نقطه غافل مشو ❋ که محرم بیك نقطه مجرم بود ❋ یعنی کشی تجارب کثیره ایله برکیمسه نك احوال واخلاقنه وقوف تام حاصل ایتمدکجه مجرد آنك حسن کفتاریله صورت زیباسنه فریفته اوله رق اول کیمسه یی امین بیلوب کندینه محرم راز ایدنمکده کمال حزم واحتیاط اوزره بولنوب (الحزم سوء الظن) مضمونیله عمل ایلمك لازمدر ❋ زیرا (آفة الشیء من جنسه) دینلمشدر ﴿ بیت ﴾ بدنفس مباش وبدکمان باش ❋ وزفتنه ومکردر امان باش ❋ شیخ سعدی ﴿ قطعه ﴾ توان شناخت بیك ساعت ازشمائل مرد ❋ که تا کجاش رسیدست پایکاه علوم ❋ ولی زباطنش ایمن مباش وغره مشو ❋ که خبث نفس نکردد بسالها معلوم ❋

---

٥٦ ﴿ طعن ازکس خوش نباشد کرچه شیرین کو بود ﴾
﴿ زخم نی بریده سختست ارهمه نی شکرست ﴾

(طعن) فتح طا وسکون عینله برکیمسه یی زبان درازلقله قدح وتعییب ایلمك معناسنه در (ازکس) کیمسه دن (خوش نباشد) ایو اولماز (کرچه) هرنقدر (شیرین کو) طتلو سویلیجی معناسنه وصف ترکیبیدر اصلنده کوینده شیرین ایدی (بود) اولورایسه ده (زخم) یاره معناسنه نی لفظنه مضافدر (نی) فتح نون ایله نای لفظنك مخففی اولوب مطلقا قامش معناسنه در همدخی بردودك ادیدر عربیده مزمار دینور بودخی برقاچ نوع اولوب وشاه ومنصور وکرفت وقوال دخی آنك افرادندندر ❋ حضرت مولانا ❋ بشنو ازنی چون حکایت میکند ❋ ازجدایها شکایت میکند (بریده) کوزاوزرینه (سخت) سینك فتحی وخانك سکونیله کوج ودشوار ومحکم معنالرینه در (ار) ادات شرطیه کاسبق (همه) فتحتینله هب وجمله معناسنه در (نی شکر) نی کلمه سنك شکره اضافتی بیانیه اولوب شکر قامشی معناسنه در ❋

٥٦ ﴿ محصول بیت ﴾

جناب ناظم قدس سره شخص طاعنی نی شکره وکلمات تعریضانه سنی نی مذکورك درونندهکی شکره تشبیه ایدوب بیورلر که برکیمسه دن طعن وتشنیع ایو اولماز اکرچه طاعن طتلو سویلیجی اولور ایسه ده زیرا قامشك کوزاوزرینه اولان یاره سی مشکلدر هرنقدر معهود قامش بتون شکر ایسه ده ❋ یعنی اکرچه طعن صفت قبیحه سیله متصف اولان طعان بدفعالك طعن وتشنیعندن خلاص ممکن دکل ایسه ده بنه کشی شخص لئیمك طعننه سررشته اوله جق حرکتده بولنمیوب هرحال وزمانده وقایه ناموس ایدوب حرفکیرانك دست وزباننددن هرنه وجهله ممکن ایسه تخلیص کریبان ایلمك مقتضای شعار انسانیتدر نتکیم (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) بیورلمشدر وبرکیمسه کندوسنك عیوب کثیره سندن اغماض عین ایدوب اصلاحنه همت ایتمیوب ده لغرض بردکرینك معایب ومساویسك ذکر وتعداد ایتمکله پرده ناموسنی هتك ایله خجل وشرمسار ایلمك شان انسانیت دکلدر ازسبحه صبیان ﴿ بیت ﴾ خلق ایچنده بوندن ارتق عیب اولورمی برکشی ❋ کندی عیبی وارایکن ذکر ایده عیب دیکری ❋ شیخ سعدی ﴿ قطعه ﴾ نبیند مدعی جزخویشتن را ❋ که دارد پرده پندار درپیش ❋ کرش چشم خدا بینی ببخشند ❋ نبیند هیچ کس عاجزتر ازخویش ❋ وله ﴿ بیت ﴾ سخن آخر بدهن میکذرد موذیرا ❋ سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن ❋

---

٥٧ ﴿ کر عروج نفس خواهی بال همت برکشا ﴾
﴿ کانچه درپرواز دارد اعتبار اول پرست ﴾

(عروج) عینك ضمیله خروج وزننده صعود کبی یوقارو چیقمق معناسنه نفسه اضافتی مصدرك فاعلنه اولوب خواهینك مفعولیدر.

(نفس) جان وروح وذات معنالرینه‌در (خواهی) خاء معجمه‌نك بین الفتح والکسر اماله‌سی وواومعدوله ایله خواستن مصدرندن سینك هایه قلبیله فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه‌در استرایسك معناسنه فعل شرط (بال) طیورده قناد وجناح وانسانده قول وعضد معناسنه‌در بوندن بشقه نشوونما بولمق معناسنه اولان بالیدن مصدرندن فعل امر دخی اولور وبحر حبشده کائن برنوع غایت ایری وبیوك بالقدر وعربیده قلب وفوأد معناسنه‌در همته اضافتی بیانیه‌در (همت) برنسنه‌اوزرینه جمع خاطر ایتمکدر شویله که خلافی خاطره کلمیه وبومقوله همتدن مراد تخلف ایتمز ❊ دیمشلردر که بعض نفوسك بحسب الفطره بعض امور غریبه‌یه اختصاصی واردر که غیریده بولنماز ❊ نتکم هندستانده بعض قوم واردر که برنسنه خصوصنده اهتمام ایتسه‌لر خلقدن عزلت اختیار ایدوب همتلرك اول نسنه جانبنه صرف ایدرلر واول نسنه دخی اهتماملری اوزرینه وجوده کلور ❊ وبوقبیلدندر که سلطان محمود غزنوی دیارهنده غزا ایتدکده برشهره مصادفه ایتدیکه هربارکه اکا قصد ایتسه مریض اولوردی سرندن سؤال ایتدکده اول شهر اهلنده بعض جماعت واردر که صرف همت ایتدکده مقتضای همتلری اوزره مرض واقع اولور ❊ پس دفعنه چاره طلب اولندقده سلطانك بعض اصحابی ضرب طبول کثیره ایله تشویش همته رأی ایتدی ❊ سلطان دخی حیله مذکوره ایله عمل ایتدکده مرضی زائل اولوب مدینه‌یی استخلاص ایلدی ❊ کذا فی روح المثنوی (بر) تأکید ایچوندر اوائل مشتقات ومصادره داخل اولور (کشا) کاف عربینك ویاخود فارسینك ضمیله کشودن ویاخود کشادن مصدرلرندن امر مخاطبدر آچ وفتح ایله معناسنه جزاء شرطدر فاعلی تحتنده

مستتر توضمیری ومفعولی بازلفظیدر (کاچه) که آنچه‌دن مخففدر (که) ادات تعلیل (آنچه) اول نسنه که (در) ادات ظرف (پرواز) باء فارسیه‌نك فتحی ورانك سکونی وواو ممدوده ایله اوچمق معناسنه‌در وقناد آچیجی معناسنه وصف ترکیبیده اولور (دارد) داشتن مصدرندن شینك رایه قلبیله فعل مضارعدر طوتاردیمکدر (اعتبار) همزه‌نك کسریله افتعال وزننده مصدردر بویله یرلرده عدایلك معناسنه‌در (اول) همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحیله برنسنه‌نك ابتداسنه دینور که آخری مقابلیدر (پر) فتح باء فارسیله قناد (است) ادات خبر ❊

❊ ٥٧ محصول بیت ❊

اکر نفس اماره‌نك سفلیدن علوی‌یه چیقمسنی استر ایسك همت قنادینی آچ زیرا پرواز وطیران ایتمکده اولا اعتبار طوتان یعنی مقبول ومعتبر اولان شیء قناددر ❊ یعنی اکر نفس اماره ومکاره‌نك تربیه وتزکیه ایله حضیض مذلت وسفلیتدن خلاص اولوب اوج عزت ورفعتده عروجنی مراد ایلیسان مرد سعادتمند بو مطلب اعلانك حصولنه عقل قاصر کفایت ایتمیوب طالبلری مطلوبه ایصال ایدر بر مرشد کامل ومربیء فاضل لازم اولدیغین بیلوب قلبی قرار ایدوب حسن ظن ایلدیکی برشیخه بیعت وآنك امرینه کمال اطاعت اوزره اولوب نفس خسیسك قطع مراتب عالیه ایلمسیچون اولابال همتی کشاد ایلمك لازمدر ❊ (نتکم المرء یطیر بهمته کما ان الطیر یطیر بجناحیه) دینمشدر ❊ شیخ ابراهیم حقی قدس سره معرفتنامه‌لرنده بیوررلر که (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که انسانك ایکی روحی واردر که حکمای اسلام آنك برینه روح حیوانی وبرینه روح انسانی دیرلر اما آنلرك روح حیوانی دیدکلری جوهر بخار لطیفدر که بدنده

اولان حيات وحس وحركت اراديه‌يى حاملدر وبز بوروحه نفس شهوانيه ونفس بهيميه اطلاق ايدرز ❊ پس بونفس ابدانه مشرق برجوهردر كه بدنك باطن وظاهرينه برابر اشراق ايلدكده حالت يقظه حاصل اولور وبدنك يالكز باطننه اشراق ايلدكده حالت نوم حاصل اولور وبدندن اشراقنى بالكليه قطع ايلدكده حالت موت حاصل اولور (سبحان الصانع الحكيم) واما حكمانك روح انسانى ديدكلرى جوهر نفس ناطقه‌در كه اول ذاتنده هرنقدر ماده‌دن مجرد برجوهر ايسه ده لكن كندى افعالنده ماده‌يه مقارندر وانجق (اماره) و (لوامه) و (ملهمه) و (مطمئنه) و (راضيه) و (مرضيه) و (كامله) اسماسيله تسميه قلنان بونفسدر ❊ وبونجه صفات ايله متصف اولدجه بو اسمانك بريله ذكر اولنمشدر ❊ پس اكر بونفس ناطقه اول نفس شهوانيه‌نك مطيع ومنقادى اولوب اكا هر حالده مرافقت وموافقت ايليه‌رك آنك تحت حكمنده بولنديسه بوكا (اماره) ديرلر ❊ واكر امر تكليف تحتنده ساكن اوله‌رق حقه تابع اولوب لكن هنوز آنده ميل شهوات فانيه قالديسه اكا (لوامه) واكر بوميلى زائل اولمغله نفس شهوانيه ايله معارضه‌ده متانت بولوب وكندى عالمنه زياده ميل ايله قابل الهامات اولديسه بوكا (ملهمه) واكر نفس شهوانيه‌نك حكمندن چيقه‌رق مقام عبوديته واصل واضطرابى ساكن اولوب شهواتى كليتله فراموش ايتديسه بوكا (مطمئنه) ❊ واكر بوندن ترقى ايدرك مقاماتى نظرنده محو ايله جمله مراداتندن كيچوب فانى اولديسه بوكا (راضيه) واكر بوحالى كمال بولوب عندالله مقبول وعندالناس محبوب القلوب اولديسه بوكا (مرضيه) واكر جميع كمال ايله متصف بولنوب وتكميل عباد ايچون خلقه رجوع ايله امر اولنديسه بوكا (كامله) تسميه ايدرلر ❊ وبونفس

ناطقه‌نك ظاهرى ومركبى واردر كه اول نفس شهوانيه‌دن عبارتدر وباطنى واردر كه روحدر وروحك باطنى (سر) وسرك باطنى (سرالسر) وسرالسرك باطنى (خفى) وخفينك باطنى (اخفا) در ❊ اما بر نسنه‌نك باطنى آنك حقيقتى وماده‌سيدر ❊ مثلا سريرك باطنى خشب قطعه‌لرى وخشب قطعه‌لرينك باطنى شجره وشجره‌نك باطنى عناصر اربعه‌در ❊ پس بوامر واحدر بانى غايت لطافتده بولنديغى حالنده (اخفى) تسميه اولنور وبردرجه تنزل ايدوب برمقدار تكثف ايلديكى حالنده (خفى) وايكنجى درجه تنزل ايدوب اندن زياده تكثف ايلديكى حالنده (سرالسر) بعده كذلك تنزلنده (سر) بعده كذلك تنزلنده (روح) بعده كذلك تنزلنده (قلب ونفس ناطقه ولطيفهٔ انسانيه وحقيقت انسان) دينلور كه بودرجه‌ده اسماء اربعه ايله تسميه اولنور ❊ واكر بردرجه دخى تنزل ايلديسه نفس اماره تسميه اولنور ❊ عصمنا الله تعالى من شر الاماره آمين وبو روح اعظم كه آنك حقنده حق تعالى ❊ قل الروح من امر ربى ❊ بيورمشدر بوامر ربانى برسر بز دانيدر كه آنك كنه وماهيتن حق تعالى انجق كندى نفسك بيلن خواص عبادينه طيورمشدر ❊

---

٥٨ ❊ كسندن بنياد دولت رابود سيل عظيم ❊
❊ رشحه كلك عوانان كرچه بس مستحقرست ❊

(كندن) كافك فتحى ونونك سكونيله مصدر درقازمق وتخريب ايتمك معناسنه‌در بنياده اضافتى مصدرك مفعولنه‌در (بنياد) بانك ضمى ونونك سكونيله اساس وتمل وبنا معناسنه‌در دولته اضافتى بيانيه (دولت) دالك فتحيله مال ورتبه واعتبار صاحبى اولمق معناسنه‌در (را) ادات تعليلدر (بود) ضم با وفتح واو ايله فعل مضارعدر اولور معناسنه (سيل) فتح سينله باب ثانيدن

آقق وجريان ايتمك معناسنه در ومصدرك اسم موضعنه موضوعيتى حسبيله جرياني چوق اولان صويه ده اطلاق اولنور فارسيده سيلاب ديرلر عظيم اضافتي بيانيه در مبالغة ادات تشبيه حذف اولنوب چون سيل عظيم تقديرنده در (رشحه) رانك فتحى وشينك سكونى وحاء مهمله ايله طملا وقطره معناسنه كاكه اضافتي لاميه اولوب بودك فاعلى وسيل مفعوليدر (كلك) كافك كسرى ولامك سكونيله عموما قامش خصوصا قلم اولان قامشه دينور عربيده يانك فتحيله يراعه ديرلر عوانانه اضافتي لاميه در (عوانان) قاعدهٔ فرس اوزره عوانك جمعيدر (عوان) عينك فتحيله معاونت ايديجى وياردمجى معناسنه در (كرچه) هرنقدر (ابس) بانك فتحيله چوق ديمكدر (مستحقر) استحقاردن ضم ميمله اسم مفعولدر حقير اولمش معناسنه

٥٨ ﴿ محصول بيت ﴾

قالمه معاونت ايدنلرك قلمنك صرنديسى اكرچه زياده خور وحقير ايسه ده براهل دولت وثروتك اساس اقبالنى تخريب ايتمك ايچون برسيل عظيمدر ❊ يعنى اشرف صنايع اولان صنعت كتابتده بولنان ذواتى حيثيتلرينه لايق حرمت ورعايت ايله مطيب الخاطر قلمق لازمدر ❊ زيرا انلرك هنكام تحريرلرنده قلم مشكين رقملرندن آواز زم وحزنله جريان ايليان مداد سواد نقابلرى هرنقدر بحسب الصوره برخال عنبرحال كبى غايت اصغر ومستحقر ايسه ده (ع) كه آب چشمهٔ حيوان درون تاريكيست ❊ مضموندن غافل اولميوب منشئ حقيقى اولان كيمسه يراعهٔ براعه سيله بركيمسه نك نائل مرام اولمسنه همت ايدر ايسه باذن الله شاهد مقصودينك رونما اولمسيله بكام اولور ❊ وانلره لازم كلان رعايتده قصور ايتميوب نحجهٔ عقاب قلملرينه كرفتار اولمقدن احترازايتمك لازمدر زيرا رشحهٔ قلملرى بحسب الصوره سياه اولديغندن

نظر كوته بينانده حقير كورينور ايسه ده لكن قلمك من جهة المعنى ﴿ ن والقلم ومايسطرون ﴾ آية كريمه سى و ﴿ لولا القلم لما قام الدين ولاصلح العيش ﴾ حديث شريفيله قدرى اعلا قلنديغندن اصحاب علم وارباب قلمه رعايت مخصوصه ده بولنمق لازمدر ❊ از بلبل نامهٔ شيخ عطار قدس سره ﴿ نظم ﴾ قلم كفتا كه من شاه جهانم ❊ كه تاج وتخت رامن ترجمانم ❊ قلم غواص درياى معانى ❊ سخنها يش همه چون دركانى ❊ ازجلاء الروح ناظم ﴿ بيت ﴾ حذر كن اى عوان ازنوحهٔ مظلوم واشك تر ❊ كه ميترسم كند كارى دعاى نوح وطوفانش ❊ (خفى) اولميه كه قلم مشكين رقمك قطع امور وتسويهٔ مصالح جمهورده سيف صارم كبى عظيم تأثيرى اولديغى نكته سنه مبنى عربيده ايكيسنه برلفظله صيغهٔ تثنيه اوزره اقطعان اطلاق ايلمشلردر ازسبحهٔ صبيان ﴿ بيت ﴾ اقطعان سيف وقلمدر ثقلان انسله جن ❊ نيران آى وكونشدر ملوان ليل ونهار ❊

٥٩ ﴿ نيست ازمردى عجوز دهر را كشتن زبون ﴾
﴿ زنكه فائق كشت برشوهر بمعنى شوهرست ﴾

(از) زائددر (مردى) آدملك (عجوز) عينك فتحيله پيره زن وقوجه قارى معناسنه در اشبو لفظك معانى كثيره سى قاموسده بيان اولنمشدر دهره اضافتي مشبه بهك مشبهه اضافتيدر (دهر) بمعنى زمان ومدت وبلانهايه اولان زمانه دينور (را) ادات صله (كشتن) كاف عجمينك فتحيله اولمق معناسنه شدن كلمه سنك مرادفيدر (زبون) زانك فتحيله عجوز وزننده پك ضعيف وقوتسز معناسنه در لكن بومقامده مغلوب معناسى ويرلمسى مناسب كوريلور (كه) حرف بيان (فائق) هرنسنه نك كزيده واعلاسنه اطلاق اولنور (كشت) كاف عجمينك فتحيله شد لفظى مرادفيدر (بر) حرف استعلا (شوهر) شينك فتحيله جوهر وزننده

ار و زوج معناسنه (با) حرف ظرف (معنی) بوند، حقیقت معناسنه در ※

﴿ ٥٩ محصول بیت ﴾

زمانه قوجه قاریسنه ضعیف ومغلوب اولمق شان آدمیت دکلدر زیرا زوجنه غالب وفائق اولان خاتون حقیقتده ار کیدر ※ انکیچون دیمشلردر که بوخانه‌ده ماکیاندن آواز خروس کلسه اوخانه ده فلاح قالمز ※ یعنی دائما حال وشانی مکروحیله دن عبارت اولوب ابله فریب اولان عجوز دهرك حقیقتده ملعبهٔ صبیان دیمکه شایان اولان زینت صوریسنه فریفته اوله رق نعم جلیلهٔ باقیه اوزرینه ایثار واختیار ایلك کشی‌یه موجب ندامت وموروث فضاحتدر زیرا ﴿ الرجال قوامون علی النساء ﴾ مضمون شریفی او زره استیلاء وتسلط رجالك شانیدر وحدیث صحیحده کاور ﴿ لن یفلح قوم تملکهم امرأة ﴾ ولکن امرأه ایکی نوعدر که حقیقی وحکمیدر پس رجولیتی ناقص ومروّتی قاصر اولانلر دخی زنانه ملحقلردر آنکیچون ظاهرده ضبطزن وباطنده قمع هوای نفس ایدر کیمسه کیابدر وخلافی دخی بوکا قیاس اولنه یعنی نیجه زنان واردر که عقل کامل وتصرف تام ایله رجال حکمنده‌در ※ شیخ عطار ﴿ نظم ﴾ این جهانرا چون زنی دان خوبرو ※ خویش راآرایداندر چشم شوی ※ مقبل آن مردی که شدزین جفت طاق ※ پشت بروی کردو دادش سه طلاق ※ برتوبادا ای عزیز باهنر ※ کرچنین مکاره باشی برحذر ※

٦٠ ﴿ راه عزلت پوی وخرم زی که چندین قهقهه ﴾
﴿ کبك ازان دارد که دوراز خلق برکوه ودرست ﴾

(عزلت) ضم عینله برکیمسه ایله اختلاط ایتیوب بریره چکلمك معناسنه در ※ راهك عزلته اضافتیله در (پوی) پوییدن لفظندن

امر مخاطبدر سرعت وشتاب ایله معناسنه (خرم) خاء معجمه‌نك ضمی وراء مشدده‌نك فتحیله مسرور وشادان وخوشحال معناسنه‌در (زی) زانك فتحیله زیستن مصدرندن امر مخاطبدر یشا وبرخیات اول معناسنه (که) تعلیل (چندین) چند ایله این دن مرکب اولوب بوقدر معناسنه‌در (قهقهه) قافلرك فتحه‌لریله قه‌قه‌دیو آوازایله کولمك‌در (کبك) کافك فتحیله ککلك قوشی‌در (دارد) طوتار فاعلی کبك‌در (که) تعلیل (دور) اوزاق (خلق) فتح خا ایله بمعنی مخلوق (بر) اوزره (کوه) کاف عربیله طاغ وجبل معناسنه (در) فتح دال ایله بوند، طاغ مغاره‌سی معناسنه در ※

﴿ ٦٠ محصول بیت ﴾

خلقدن عزلت وانزوا یوانه سکردوشادان وخوشحال اولدیغك حالده یشا ومعمر اول زیرا ککلك قه‌قه ایله کولدکی آنك ایچون طوتار که مخلوقدن دور اولوب طاغلرده ومغاره درونلرنده کندی عالمنده‌در ※ یعنی صحبت جانخراشی روح روانه عذاب الیم اولان برطاقم اشرار ناسله الفت وصحبت ایلمکدن اجتناب ایله کشی‌یه اختیار کوشهٔ وحدت ایدوب دائما کندی حالیله مشغول اولمق خیرلودر شیخ بهاء الدین آملی ﴿ بیت ﴾ صحبت نیکانت ازنبود نصیب ※ باری ازهمصحبتان بدشکیب ※ نتکم ※ من اختار العزلة فالعزله ※ بیورلمشدر کما قال محمد الغزالی رحمة الله علیه ﴿ ان الناس یفسدون مایحصل لك من العبادة والطاعة ان لم یعصمهم الله فعلیك بالعزلة عن الناس والاستعاذة من شر اهل هذا الزمان ﴾ شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ کسی کیرد آرام دل درکنار ※ کدازصحبت خلق کیرد کنار ※ خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ ببرزخلق وزعنقا قیاس کار بکیر ※ که صیت کوشه نشینان زقاف تاقافست ※

قطعه * بو عالم کیم کوکل قیدین چکرسین محنت و غمدر * فناسز عالی سیر ایله برخوشجه عالمدر * کوروب تنهالغی قبر ایچره نفرت قیله اولمکدن * طریق انسی طوت کیم هر آوج طبراق برآدمدر * شیخ بهاء الدین آملی * نظم * کر تو خواهی عزت دنیا و دین * عزلتی ازمردم عالم کزین * عزلت آمد کنج مقصود ای حزین * لیك اکر با زهد و علم آید قرین * عزلتی بی عین علم آن ذلتست * ور بود بی زاد زهد آن علتست *

٦١ حبس نیل کنبدی از کریه می شو غرق آب
شب چو مرغی کاشیانش غنچهٔ نیلوفرست

(حبس) حانك فتحی و بانك سکونیله منع ایلمك معناسنه مصدردر لکن بونده محبوس معناسنه در نیله اضافتی ظرفیه (نیل) کسر نون ایله فیل وزننده چویت اوتی و کوك و کبودرنك معناسنه ومصرده اولان نهر مشهورك اسمیدر وفتح نون ایله نائل اولمق معناسنه در (کنبد) کاف فارسیه نك ضمی و نونك سکونی و بانك فتحیله قبه معناسنه در نیل کنبد اصلنده کنبد نیلی ایدی ضرورتدن ایچون مضاف الیه مضاف اوزرینه تقدیم اولنمشدی آسماندن کنایه در یاسی خطاب ایچوندر (کریه) کاف فارسیه نك کسری و رانك سکونیله بکا واغلمق معناسنه اولان کریستن مصدرندن اسم مصدردر (می) زائد (شو) شدن مصدرندن امردر اول معناسنه (غرق) غینك فتحی و رانك سکونیله مغروق معناسنه آبه مضافدر (مرغ) میمك ضمیله یعنی قوش وطیر یاسی وحدت نوعیه در (که) حرف بیان (آشیان) شینك کسریله ماکیان وزننده لانه کبی قوش یوه‌سی و وطن معنالرینه در ضمیر مرغه راجعدر (غنچه) غینك ضمی و نونك سکونیله برکدرمك و طوپ ایتمك معناسنه در کل غنچه لرینه غنچه تسمیه سنك مناسبتی بودر همزهٔ

مجتلبه اضافت ایچوندر (نیلوفر) نونك کسری ولامك ضمی وفانك فتحیله عامه نك لوفر دیدکلری چیچکدر آفتابك طلوعنده صودن ظهور ایدوب چیچك آچار وغروبنده ینه صویه چکیلور ودیرلر که صویه چکلدیکی وقت برقوش کلوب اولدیغی موضعه قونوب آرام ایدر صودن ظهورنده قالقوب کیدر ایمش

٦١ محصول بیت

کبودرنك اولان قبه ده محبوسسین اغلمقدن صویه غرق اول برقوش کبی که کیجه اولنجه آنك یوه‌سی صوایچنده ثابت اولان لوفر چیچکی غنچه سیدر * یعنی بوجهان بی وفایه برکره چشم عبرتله نظر ایلیان روشن نظران * مثنوی * این جهان خود حبس جانهای شماست * هین روید آن سو که صحرای شماست * خواسنجه تن جانه محبس وتنه دخی بوعالم قفص اولدیغین فهم ایدوب بوعالم ملکده کسب کمال ایله اول وطن اصلی طرفنه میل ومحبت ایلر * نتکم خواجه حافظ بوانده بیورر * بیت * بال بکشا و صفیر از شجر طوبی زن * حیف باشد چو تو مرغی که اسیر قفصی * بوامر مشکلك حصول پذیر اولمسی انجق اول چاره ساز دردمندان واول دستکیر مستمندان اولان جناب خدای منان حضرتلرندن استمداد واستعانه اولمقسزین محال اندر محالدر * بنابرین شب تا بسحر چشمنه خواب کیرمیوب مانند دولاب سینهٔ سوزانله نالان وچشم خونبار ایله کریان اوله‌رق کندوسنی درون آبده ثابت لوفر چیچکینك غنچه سی کندینه آشیان اولان مرغ معهود کبی غرق لجهٔ خوناب ایلملیدر تا کیم شایان مرحمت الهیه اوله نتکم حضرت مولانا قدس سره مثنوئ شریفلرنده بیوررلر (مثنوی) چون خدا خواهد که ما یاری کند * میل ما را جانب زاری کند * ای خنك چشمی که آن کریان اوست * ای همایون دل که آن بریان اوست * ای خوشا چشمی که آن کریان اوست * ای همایون دل که آن بریان اوست * تا نکرید ابر کی خندد چمن * تا نکرید

طفل کی جوشد لبن ❊ کفت فالیکو کثیرا کوش دار ❊ تا بریزد
شیر فضـل کردکار ❊ ای خنك چشمی که آن کریان اوست ❊
وی همـایون دل که آن بریان اوست ❊ آخر هر کریه آخر خنده
ایست ❊ مرد آخربین مبارك بنده ایست ❊ هرکجا آب روان
سبزه بود ❊ هرکجا اشك دوان رحمت بود ❊ باش چون دولاب نالان
چشم تر ❊ تا زصحن جانت بررویـد خضر ❊ شك خواهی رحم کن
براشکبار ❊ رحم خواهی برضعیفان رحم آر ❊ وینه خشیة اللهدن ناشی
هنکام سحرده دوکیلان خون سرشکك نزد الهیده اولان فضیلتنی
بیان صدد نده لسان الغیب خواجه حافظ قدس سره دیوان حقایق
بیانلرنده بیوررلر ﴿ بیت ﴾ کریهٔ شام و سحر شکر که ضایع نکشت ❊
قطرهٔ باران ما کوهر یکدانه شد ❊ عرفیٔ شیرازی ﴿ بیت ﴾
چهره را از آب یاقوت ندامت برفروز ❊ چون کل روی دلارایان
زتشویش نکاه ❊ صائب ﴿ بیت ﴾ هیچ قفلی نیست نکشاید
با آه نیم شب ❊ ماندهٔ درعقدهٔ دل این قدر حیران چرا ❊
وله ﴿ بیت ﴾ بنومیدی منه ازدست خود دامان شبهارا ❊
که ازخاك سیه کلهـای رنکین میشود پیدا ❊ لمحرره المذنب الفقیر
﴿ بیت ﴾ اکر ایتسه جهانی پرسراسر برف عصیانم ❊ شموس
رحمتك یارب آنی برآنده محو ایلر ❊

٦٢ ﴿ منکرا نرا واردات عارفان نبود قبول ﴾
﴿ کافرا نرا معجزات انبیـاکی باورست ﴾

(منکران) منکرك جمعیـدر (منکر) میمك ضمی وکافك
کسریله انکار مصـدرندن اسم فاعلدر بیلدیکنـدن ناشی
اویله دکلدر دیو عناد ایلیان کیمسه یه دینور (را) تخصیص
ایچوندر (واردات) بونده اولیاء اللهك قلب عالیلرینه لایح
اولان فیوضـات الهیه مرادر عارفانه اضـافتی اسم فاعلك

مفعـولانه در (عارفان) عارفك جمعیـدر بونده مردان خدا
وعارف بالله مرادر ❊ خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ عارف از پرتو می
راز نهانی دانست ❊ کوهر هرکس ازین لعل توانی دانست ❊
ودخی اسمعیل حقی قدس سره پند شرحنده بو وجهله بیان
بیورمشلر که ❊ عند العلماء معرفت جزئیاتده وعلم کلیاتده استعمال
اولندیغندن علم معرفتدن اشرفدر زیرا علم ایکی مفعوله متعدیدر که
بری حق و بری عبددر ❊ زیرا عبد اکمل اودر که آنده بقاء رسم
اوله یعنی کندی جانبنی ملاحظه دخی بوانه یوخسه محو مطلقده
قالمیه معرفت ایسه مفعـول واحده متعدیدر بو یوزدن اکر حقه
تعلق ایدر ایسه کوندن واکر کونه تعلق ایدر ایسه حقدن محتجب
اولق لازم کلور چونکه علم اشرفدر ❊ جناب ناظم قدس سره
عارفان دیمیوب عالمان دیمك لازم ایدی ولکن ابتداده علماء رسومه
علماء دیمك عرف اولمغله انلردن تمیز ایچون عالم بالله اولنلره عارف بالله
وعالم باحکام الله اولنلره علماء دیدیلر ❊ پس عارفك معرفتی عالمك
علمندن کلیدر زیرا عارف اهل حکمتدر که اشیایی علی ماهی علیه
بیلمش واسما وصفات وذات حقی بقدر الطاقة البشریه فهم ایلمشدر ❊
زیرا معرفتی تقوی وعمل صالح وسلوك اوزرینه مبنی اولدیغندن
علمنه شبهه طاری اولماز ❊ فکر عقلی اهلی اولان ایسه بردالده
طورمز وحق شناس اولمیان کیمسه یه عارف دیمزلر کرك ایسه عارف
تخلص ایلسون وعلوم وقوانین عقلیه یی ورسوم عرفیه یی بیلسون ❊
زیرا مقصود اصلی علم الهی دروهر نسنه که کندینه مخصوص اولان
کمالدن عاری اوله کالطلاق اولنان اسم مجرددر ❊ انتهی بالخلاصه ❊
(کافران) کافرك جمعیدر (کافر) عرب فانك کسری وعجم فتحیله
اوقور مؤمن اولمیانه دینور ومنعم حقیقی جات نعمته حضرتلرینك
نعمتـلرینی انکار ایدن کیمسنه یه دینـور وظلمتیله هرشیٔ ستر

ایلدیکیچون کیجه یه دخی اطلاق اولنور وتخمی زمینده کیزلدیکیچون اکنجی یه دخی دینور (معجزات) معجزه نك جمعیدر (معجزه) میمك ضمی وعینك سکونی وجیمك کسریله اعجاز مصدرندن اسم فاعلدر انبیاء عظام علیهم السلام حضراتندن صادر اولان خارق عادهیه اطلاق اولنور که خصم منکر تحدی وانکاره مبادرت ایلدکده عاجز قلمق ایچون اظهار ایدرلر آخرنده کی ها مبالغه ایچوندر انبیایه اضافتی لامیه در (انبیا) همزه نك فتحیله نبینك جمعیدر (نبی) فعیل بمعنی فاعلدر ضرب بابنك مهموز اللامندن همزه یایه قلب اولنوب ادغام اولنمشدر ارباب حقیقت تعریف نبیده بووجهله تعبیر ایدرلر که (النبی هو الانسان الکامل المبعوث من عند الله الی خلقه لدعوتهم الیه وخلاصهم من الجهل والظلمة) یعنی نبی خلقی حقه دعوت وظلمت کفر وکدورت جهلدن تخلیص ایچون من عند الله مبعوث اولان انسان کامله دیرلر (کی) فتحین ونصل (باور) باء موحدهٔ ممدوده نك وواوك فتحه لریله اینانمق وتصدیق معناسنه اولان باوریدن مصدرندن امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر ❊ است بمعنی هست ❊

﴿ محصول بیت ﴾ ٦٢

عارفلردن وارد اولان انفاس قدسیه یی منکرلرك اخذ وقبولی اولماز یعنی استماع وقبول ایلمزلر پیغمبران عظام حضراتندن صادر اولان معجزاته غیر مسلم اولانلرك نصل ایمانی واردر ❊ یعنی پیغمبران ذیشان علیهم الصلوة والسلام حضراتندن ظاهر وباهر اولان معجزات علیه لره مؤمن اولمیانلر محضا تعندلرندن اینانمدقلری کبی اهل انکار پرادبار اولنلر دخی ورثهٔ حضرات نبیا اولان اعزهٔ کرامك کلمات قدسیت آیاتلرینی تصدیق وقبول ایلمزلر ❊ حضرت مولانا ﴿ مثنوی ﴾ کار پاکانرا قیاس از خود مگیر ❊ کرچه ماند در نوشتن شیر شیر ❊

جمله عالم زین سبب گمراه شد ❊ کم کسی ز ابدال حق آگاه شد ❊ همسری با انبیا برداشتند ❊ اولیا را همچو خود پنداشتند ❊ قصد جنك انبیا می داشتند ❊ جسم دیدند آدمی پنداشتند ❊ گفته اینك ما بشر ایشان بشر ❊ ما وایشان بستهٔ خوابیم وخور ❊ لجناب فضولی ﴿ قطعه ﴾ پاك ایتمكه ارباب خطا صفحهٔ قلبن اظهار کرامت قیلوب اهل نظر اما ❊ ظالمره اظهار کرامت اثر ایتمز قیلمز دل فرعونی منور ید بیضا ❊ نسئل الله الارشاد الی طریق خواص العباد ❊ ودخی شیخ ابراهیم حقی قدس سره معرفتنامه لرنده بیورمشلرکه اهل عرفان احوال قلوبی غیرت وحمیتلرندن کندی ارالرنده اشارتله سویلشوب کتابلرنده بیله رموز ایله یازمشلردر تاکیم بیگانه بولنان اهل نفس آنلره عقل قاصرلرنجه سوء ظن ایله دیمسونلرکه آزمشلردر لجناب حافظ قدس سره ﴿ بیت ﴾ سخن شناس نهٔ دلبرا خطا اینجاست ❊ چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست ❊ زیراکه اهل عرفانك کتبی اهل ونااهل بدینسه دوشوب کندی نفسینی بیلمیان جهلا اول عبارات ایله ادعای عرفان ایده جکلرین سزمشلردر ❊ پس طریق معرفت مندرس اولمیوب واضح اولسون وکندیلردن صکره طالب عرفان اولانلری ارشاد ایچون جهانده نائب قالسون قصدیله اول بابده نیجه کتاب تالیف ایدوب اصطلاحاتی لؤلؤ ترکیب دیزمشلردر ❊ تاکیم درر غررندن اول آشنالر بهره مند اولوب صفایاب اولسونلر زیراکه هر علمك اصطلاحاتی اهلندن سماع وتعلمسز بیلنمز ایکن طالب عرفان اولانلر بو علم قلوب اصطلاحاتنی اهل دلدن تعلمسز مطالعه سندن ذوق ایله تماما سزمشلردر که کانه کندیلر وضع ایدوب یازمشلردر ﴿ بیت ﴾ مرشد کامل اولنجه نایاب ❊ سکا مرشد یتشور رشمدی کتاب ﴿ بیت ﴾ صائب مطلب روی دل از کس که درین عهد ❊ رویی که نکردد ز کسی روی

كتابست ❊ واما كوكل احوالنى رمز و واشارتله نطق وكتابت ايليان اهل عرفانك نيجه كلماتك عوام ناس اكلامديغندن محبتلرندن محروم اولوب كتابلرندن ال اوزمشلردر ❊ حال بوكيم آنلرنور ايمانى بولدقلرندن حق ايله باطلى فرق وتميز قيلوب نفسلرين ومولالرين بيلمشلردر واهل جهل ايسه اهل عرفانى كاهى ردوانكار وكاهيجه قبول ايده كلمشلردر ❊ وبوانكار ومحبتده نيجه اسرار وحكمت واردركه اهل دل آنلرى بيلمشدر ❊ پس عارفه لايق دكلدركه اسرار محبتى اهل جهله اظهار ايده مكر اول محبته كه كندى ذراعنى فصد ايلدكده آنك ذراعندن قان روان اولمشدر حالبوكه اول مرتبهٔ محبتده كندى علوم وعرفانى واحوال دل وجانى كوكل يولندن جذبه وذوق ايله حصول بولمشدر ❊ زيراكه علم قلوب آنجق علم حالدركه تذكرله قلوبه طولمشدر وعلوم عقليه ايسه تعلم وتفكرله حاصل اولمشدر ❊

٦٣ ❊ فقره فقره ازكلام شيرمردان كوش كن ❊
❊ زانكه بربوجهل جهل آن ذوالفقار حيدرست ❊

(فقره) كسر فاوسكون قافله بونده روايت وحكايت معناسنه در جمعى فتح فاايله فقار لفظيدر ايكنجى فقره اولكى فقره نك تأكيد لفظيسيدر (كلام) فتح كافله سوز وقول معناسنه در كتب نحويه ده (ماتضمن كلمتين بالاسناد) تعريفيله معرفدركه كرك مفيد وكرك غيرمفيد اولسون على قول بنفسه مكتفى اولان سوزه دينوركه اسنادى متضمن تام ومفيد اولان سوزدن عبارتدر ودخى كلام جمله دن اخص درپس هركلام جمله اولوب هرجمله كلام دكلدر (شيرمردان) شيرمردك جمعيدر (شيرمرد) اضافتسز يعنى سكون را ايله دليرو بهادر كيمسه دن كنايه در واهل سلوك عندنده اول ذاته اطلاق اولنوركه عالم ملكوت وجبروت طريقنده كونا

كونا كرم وسرد مجاهدات چكوب وعالم لاهوت اقليمنده چكيلان رياضات شاقهٔ سيروسفروسياحتن ترش وتلخدن ذائقه دار وحظوظ نفسانيه دن فارغ واذكار الهيه ايله مستأنس ودوجهانك نعيمى آنك عندنده ناچيز وبى اعتبار اوله ايشته بوندن مراد جناب شاه ولايت امام على رضى الله عنه وكرم الله وجهه افندمز حضرتلريدر (كوش كن) استماع ايله (زانكه) اول سببدنكه (بربوجهل) جهالت ونادانى باباسى اولان ابوجهل ابن هشام عليه مايستحق اوزرينه (آن) اسم اشارتنك مشار اليهى فقره در (ذوالفقار) (ذو) صاحب معناسنه اولوب حالت رفعى واو وحالت نصبى الف وحالت جرى يا ايله اعراب اولنان حروف ستهٔ معتله دن بريدر (ذوالفقار) اصلنده عاصى بن منبهك وبرروايتده منبهك سيفى اولوب غزوهٔ بدرده كندوسى طعمهٔ شير شمشير اولمغله سيف مذكور نامزد خاصهٔ همايون بيورلدقده حضرت فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمزك طقوز قبضه قليجلرندن برى اولوب صكره حضرت على يه احسان بيوردىلر اورته سنده فقرات ظهر كبى فقره لى اولمغله ذوالفقار تسميه اولندى ❊ سيف مذكور على رواية بلقيسك حضرت سليمان عليه السلامه اهدا ايلديكى بش سيفك برى اولوب اول سيفلر (ذوالفقار) و (ذالنون) (ومخذم) و (رسوب) و (صمصامه) در (حيدر) فتح حا ايله صفدر وژنده شير وارسلان معناسنه در مراد شير خدا جناب على المرتضا كرم الله وجهه حضرتلريدر ذوالفقارك حيدره اضافتى لاميه در

٦٣ ❊ محصول بيت ❊

حضرت على رضى الله تعالى عنهك كفتار حقيقت رفتارلرندن فقره فقره استماع وقبول قيل زيرا ابوجهل پليدك اول فقره لرى

عدم قبول وانكاري يله كندوسني تبساه وهلاك ايتمكده حضرت
حيدر كرارك ذو الفقارلري كبي سريع الأثيردر ❊ يعني مدينهٔ علوم
ظاهره وباطنه نك بابي ومدخلي اولان جناب امام علي رضي الله تعالى
عنه وكرم الله وجهه نك كلمات حقيقت آيانلري كوش جان ايله استماع
وقبول قيلان طالب صادق ايچون سبب شرف وسعادت دارين اولوب
ومحضا تعندندن اول كلمات طيبه لري اصغا وقبول ايليان بدبخته
موجب اسف وندامت عظمى اولور ❊ زيرا اشتمدكي كه ابوجهل
شقاوت پيشه نك كمال استكبار وتعندندن ناشي كلمات طيبهٔ جناب
مرتضويه يي اصغا ايليوب انكار ايديشي يله كندوسني عاجلا هلاك
ايلمكده ذو الفقار صفدر كرار كبي سريع الأثير اولدي ❊ اول سركردهٔ
مشركين اولان ابوجهل دوزخ قرينك هلاكي غزوهٔ عظيمهٔ بدرده
وقوع بولمشدر ❊ (ودخي) علماء سير رحمهم الله اول غزوهٔ
مباركه يي شويله بيان بيورمشلردر كه غزوهٔ بدر كبرى هجرت
سنيه نك ايكنجي سنه سي ماه رمضاننك اون ايكنجي جمعه ايرتسي
كوني التمش درت مهاجرين فخام ايكيوز قرق برقدر انصار
كرامدن جمعا اوچيوز بش عدد مبارز ايله مدينه دن حركت وزيب
زين مطيهٔ عزيمت اولديلر بو سفردن غايت مرام قافله يي نهب
واغتنام اولمغله مهمات قويه ايله چيقليوب حتى لشكر نصرت پرورده
يالكز اوچ رأس آت ويتمش دوه بولنمغله بالمناوبه سوار اولديلر ❊
فئهٔ مشركين تمام بيك نفر اولوب يوز رأس آت ويوزللي دوه لري
وار ايدي اكابر قريشدن اوچ پهلوانك يعني شيبه وعتبه وعتبه نك اوغلي
وليد حملهٔ عظيمهٔ حضرت حمزه وحضرت علي يه طاقت كتوره ميه رك
سيف جهانستان حضرت حمزه وعلي ايله ميدانده مقتول
اولديغك طائفهٔ قريش كورنجه جمله سي بردن اهل اسلام اوزرينه
حمله وهجوم ايليه رك طرفين كمال كرميتله جنكه كيرشدكلرنده

جناب حق حضرت جبرائيل وحضرت ميكائيل عليهما السلامي
ابلق وكوزل آتلره بنمش وباشلرينه بياض عمامه لر صارمش انسان
صورتنده برچوق ملائكهٔ كرام ايله عسكر اسلامه اعانه وامداده
ارسال بيورمش ايدي ❊ اصحاب كزين ملائكهٔ كرام ايله برابر
كمال شجاعتله اعدانك كثرتنه باقميوب همان قيون سوريسنه
كيرمش شير ژيان كبي حمله وهجوم كوستردكلرينه بناء آز مدت
ظرفنده دشمن لشكرينك جمله سي مغلوب ومنهزم واكثريسي سيوف
غزاة موحدين ايله مقتول اولوب اياقلر آلتنده محقر ومخذول قالدي ❊
عليه الصلاة والسلام افندمز نزد والالرنده بولنان اصحاب كزينه
كيمدر اول مردلركه بزه عثل عنيد ابوجهل پليدن خبر كتوروب
صفابخش خاطر اوله بيوردقلرنده خدمتكذار عاقبت محمود
عبد الله ابن مسعود رضي الله عنه تكفل خدمت ايدوب ميدان
هيجاده مردهلر وخون آغشتهٔ زخم خوردهلر آراسنده ابوجهلي
خاكسار مذلتده خوار وزار ياتمش بولوب حضرت ابن مسعود آني
كورديكي كبي بي اختيار صدر سينه سنه اوطوردقده ابوجهل
كوزين آچوب نه بالا محله صعود ايلمش سين وبني سميسين قتل ايدن
بني اوكيمسه قتل ايلديكه بنم نيزهٔ جان ستنم آنك كوش سمندنه
يتشمز ديدي كه مرادي زبردستئ ملائكه ايله شكست اولدقلرين
افاده در زيرا ابوجهل نيزهٔ برق نماي حضرت ميكائل ايله انداختهٔ
چاه جهنم اولمشدر ❊ حضرت ابن مسعود هرنقدر شجيع ودلير
ايسه لرده اما بيغلري كليل وكند اولمغله كلهٔ ابوجهلي ربودهٔ چوكان
شمشير ايده مدي ابوجهل تيغ تيزيني زير زانودن ابن مسعوده حضرتلرينه
ويروب بنم شمشير سرتيزم ايله امضاي عزيمت ايله هم سنك ايشك بتوب
هم خيلي منتدر بكا نيوناز ايلينجه مشار اليه حضرتلري دخي
ابوجهلي كندي سيفيله فرسودهٔ شمشير ايلدي ❊ لله در من قال

(من سل سيف البغى قتل به) صائب رحمه الله ﴿ بيت ﴾ ظالم
ازشمشير ظلم خويش كرددرخنه دار ※ از براى زهر خود ترياق كردد
جسم مار ※ اول وقتده اول عنيد پليد يتمش باشنده ايدى
و برادر بداخترى عاص ابن هشام دخى قتل اولندى ولكن عكرمه
بن ابى جهل فتح مكه كونى كندو زوجه سى ام حكيم شفاعتيله
مظهر عفو وامان ومتعاقبا دخى نائل ايمان اولمغله اصحاب كرامدندر
رضى الله تعالى عنه ※ مصراع ※ خدا قادردر ايلرسنك خارادن
كهر پيدا ※ اول سردار اهل فسادك سر مقطوعى ثقيل وزشت
اولوب ابن مسعود حضرتلرى دخى رقيق الجثمان وضعيف التركيب
اولمغين كتوره مدكلرندن ريسمانه بند ايدوب كشان كشان دركاه
رفيع الشان سلطان انس وجانه عزيمت ايله سر بريدهٔ ابو جهلى
خاك قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم براقدقلرنده پيغمبرمز
عليه الصلاة والسلام جبين ساى محراب ملكوت اولوب بش كره
سجدهٔ شكر ايلديلر

٦٤ ﴿ نكتهاى پست كامل هست طالب را بلند ﴾
﴿ نقطهاى پاى حيدر تاج قاف قنبرست ﴾

(نكتها) قاعدهٔ فرس اوزره نكته نك جمعيدر (نكته) نونك
ضمى وكافك سكونيله فكرله استخراج اولنوب قلبده مؤثر اولان
لطيفه ودقيقه يه ديرلر خواجه حافظ ﴿ مصراع ﴾ هرسخن
وقتى وهر نكته مكانى دارد ※ ونقطه معناسنه ده كلور پسته
اضافتى بيانيه در (پست) باء فارسيه نك فتحى وسينك سكونيله
الچق معناسنه در على طريق الاستعاره دنى وخسيس آمه دينور
كامله اضافتى لاميه در (كامل) اسم فاعلدر اجزاسى تام اولان
شيئه دينور (هست) است كبى ادات خبر اولوب بلندده
مقيد اولەرق بلند ست تقديرنده در (طالب) ده اسم فاعلدر

خواهنده يعنى استيجى معناسنه (را) ادات صله در (بلند)
بانك ضمى ولامك فتحيله يوكسك وعالى معناسنه در (نقطها)
نقطه نك جمعيدر (نقطه) حرف معجمه نك اوستنه و يا آلتنه
وضع اولنان كوچك بنك درپايه اضافتى لاميه (پاى) اياق
واساس معناسنه در حيدره اضافتى لاميه (حيدر) دن مراد
جناب غضنفر محارب على ابن ابى طالب حضرتلريدر قافك قنبره
اضافتى لاميه در وبعض نسخه ده قاف يرينه فرق واقع اولشدر كه
فتح فا ايله باشك دپه سى معناسنه (قنبر) عنبر وزننده جناب صفدر
غالب على ابن ابى طالب رضى الله تعالى عنهك غلاملرى اسميدر بشير
ايله اول حضرتك قپوجيلغى خدمتيله مشرف ايديلر ودخى نكتها
مبتداسنك بلند خبرى ※ ونقطها مبتداسنك تاج خبريدر ※

٦٤ ﴿ محصول بيت ﴾

انسان كاملك ومربئ فاضلك كندو مقام عاليلرينه نسبتله كويا
ناچيز وبى اعتبار كبى اولەرق لسان حقيقت بيانلرندن صادر اولان
نكات ورموزات لطيفه طالب حقيقى ايچون عالى وبرتر درز يرا على لفظنك
نهايتنده بولنمسيله كويا اياغى مثابه سنده اولان حرف يانك تحتنده كى
نقطيتنى قنبر كلمه سنك اولنده كى قاف حرفنك فوقنده بولنديغندن
كانه نقطتين مرقومتين لفظ مذكورك تاجى مقامنده در ※
يعنى سرچشمهٔ اوليا مقتداى اصفيا حضرت امام على كرم الله وجهه
افندمزك وآنلرك اثر سعادتلرينه اقتفا ايدن ذوات رشادت
سماتك سيرت حسنهٔ جناب قنبرده بولنان بندهٔ مخلصلرينه خير محض
اولەرق استعداد وقابليتلرينه نظرا بيورمش اولدقلرى كلمات
پربركاتلرى اول سالكان راه خدانك نزد مباهاتلرنده تاج مجو
هرندن دها اعز ومقبولتريندر ※ متعنا الله بكلماتهم الشريفه
وباسرارهم اللطيفة آمين ※ لجناب حافظ ﴿ بيت ﴾ قدر مجموعهٔ

کل مرغ سحر داندبس ❊ کدنه هرکو ورقی خواند معانی دانست ❊

65 ❊ خاك یاران شوکه پشت کبر وکینت بشکنند ❊
❊ کحل اغبر چشم نصرت راغبار لشکرست ❊

(خاك یاران) خاك راء یار ان تقدیرنده، درخاکك اضافتی لامیه (یار) دوست ومحب ومعین معناسنه در ❊ لکن بونده مردان خدا مراددر واعانه ایلك معناسنه اولان یارستن مصدرندن فعل امرده اولور (شو) شدن مصدر شاذندن فعل امردر اول معناسنه (که) ادات تعلیل (پشت) باء فارسیه نك ضمی وشینك سکونیله ارقه معناسنه درعربیده ظانك فتحیله ظهر دیرلر بورادندر که مأبون اوغلانه ده پشت دیرلر (کبر) کافك کسریله نفسنی بیوك کورمك معناسنه درکه ابلیس صفتیدر واولواق وعظمت معناسنه ده کلور (واو) حرف عطفدر ودخی حرف عطفك ماقبلی حرف صحیح اولور ایسه حرف عطف تلفظ اولنمیوب ماقبلنك ضمه سیله اکتفا اولنور اکر ماقبلنده حروف املادن یعنی (واو یا الف ها) دن بری بولنور ایسه مثلا (ابرو وچشم) و (پاودست) و (صوفی وظریف) و (عاقلانه وحکیمانه) کبی اول زمان حرف عطف ضمه ایله تلفظ اولنور ❊ (کین) کسر کافله بغض وعداوت معناسنه درتای خطابه اضافتی لامیه در (شکنند) شینك کسری وکافك فتحیله قیرمق معناسنه اولان شکستن مصدرندن شاذ اوله رق قیرر معناسنه فعل مضارعدر باء مکسوره ادات استقبالدر تحتنده کائن اوضمیری فاعلی وکبر وکین لفظلری مفعوللریدر (کحل) کافك ضمی وحانك سکونیله کوزه چکه جك سرمه یه دینور اغبره اضافتی بیانیه در (اغبر) عنبر ورنده پایدار اولمیوب غبار کبی زائل وذاهب اولان شیئه اطلاق اولنور وتوز رنکنده اولان بوز شیئه ده دینور (چشم) جیم

فارسیه نك فتحیله کوز وعین معناسنه در نصرته مضافدر (نصرت) نونك ضمیله امداد وغلبه ومعاونت روحانیه معناسنه مصدردر (را) ادات صله (غبار) غینك ضمیله توز معناسنه درکه فارسیده کاف فارسیه نك فتحیله کرد دیرلر لشکره اضافتی لامیه در (لشکر) لفظده ومعناده عسکر کبیدر ودخی کحل مبتداسنك غبار خبری (است) ادات خبردر

65 ❊ محصول بیت ❊

دوستلرك ایاقلری التنده طپراق اول زیرا بوخصلت ممدوحه سنك کبر وعظمتکك وکین وبغضکك ارقه سنی قیرر چونکه نصرت وغلبه کوزینه سرمه انجق عسکرك ایاغنك توزیدر ❊ یعنی کورمزمیسین قیشین پایمال اولغله بی قدر واعتبار اولان اوناچیز طپراق ایام صیفده آفتاب عالمتابك نظر کیمیا اثرینه مقابل دوشمکین زمین مزلتدن غبار حالنده رقص کنان سوی آسمانه صعود ایدوب کوزلر وباشلر اوزرینه قوندیغی کبی حضیض رذیلت استکباردن اوج تواضع وفروتنی یه عروج ایله ارتفاع قدر وشرف مطلب اعلاسی دخی انجق خواجه حافظ قدس سره نك ❊ آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند ❊ آیابود که کوشهٔ چشمی بما کنند ❊ بیت مشهورلرین حسبحال ایدرك مردان خدانك درکاه فیض اکتناهلرنده هزار عجز وافتقار ایله سك اصحاب کهف کبی جبهه سای اوله رق آنلرك حلقهٔ صحبت پربرکتلرینه داخل اولوب نظر کیمیا اثرلرینه مظهرتیله برخوای ❊ من تواضع رفعه الله ❊ اول سعادت سرمدی حاصل اولور ❊ نتکم شیخ سعدی قدس سره کلستاننده بیورمشدر ❊ بیت ❊ سك اصحاب کهف روزی چند ❊ پی نیکان کرفت ومردم شد ❊ ودخی کبر ام العیوب واعظم ذنوبدرکه اخلاق ذمیمه نك منشأ ومادربدر

وآفات قلوبك اثقل واكبريدر بوكبردن خلاص بولان كوكل
هرمرضدن بعيد وهركدردن بريدر آنكچون اولياء كرام ازالهٔ
كبرده اهتمام تام ايدرلردى وطريق ذل وافتقاره كيدرلردى ❊
زيراكه حق تعالى بيورمشدركه ﴿ والله لايحب كل متكبر
جبار ﴾ وحديث قدسيده بيورمشدركه ﴿ الكبرياء ردائى
والعظمة ازارى فمن نازعنى فى واحد منهما ادخلته نارى ﴾
وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه
حق تعالى جميع شرلرى برخانه ده وضع ايدوب انك قپوسين كبر
ايلشدر ❊ از بهارستان ناظم قدس سره ﴿ قطعه ﴾
جمع ست خيرها همه درخانهٔ ونيست ❊ آن خانه را كليد بغير
ازفروتنى ❊ شرها بدين قياس بيك خانه ايست جمع ❊ وانرا كليد
نيست بجزمائى ومنى ❊

٦٦ ﴿ لشكر انعام ناديده بهانكى تفرقست ﴾
﴿ دفتر شيراز ناكرده ببادى ابترست ﴾

(لشكرك) اضافتى موصوفك صفتنه دركه بيانيه در
(انعام) كسر همزه ايله نعمتى غيره ايصال اتمكدر اول غير
ناطق اولمق شرطيله پس (انعم فلان على فرسه) دينلمز
(انعام ناديده) وصف تركيبى اولوب انعام كورمامش
معناسنه در (بانك) كاف فارسيله صيحه وآواز بلنده دينور
(باء) مفتوحه مصاحبت ايچوندر (يا) ادات وحدت نوعيه
(تفرقه) تانك فتحى وقافك سكونى ورانك كسريله برى
برندن آيرمق معناسنه تفعيل بابندن مصدردر (دفتر) دالك
فتحيله برى برينه ضم اولنمش صحيفه لرك هيئت مجموعه سنه دينور
لسانمزده ده دفتر تعبير اولنور جمعى دفاتر كلور ❊ شيخ سعدى رحمه الله
﴿ بيت ﴾ برك درختان سبز درنظر هوشيار ❊ هرورقى

دفتريست معرفت كردكار ❊ مابعدينه اضافتى بيانيه در (شيراز)
شينك كسريله كتابك يپراقلرينى ضبط اتمك ايچون مجلدلرك برنوع
صنعتيدر صائب رحمه الله ﴿ بيت ﴾ اكرنه مدبسم الله
بودى تاج عنوانها ❊ نكشتى تاقيامت نوخط شيراز ديوانها ❊
(ناكرده) ياپلمامش معناسنه (ببادى) برروزكار ايله ديمكدر
(ابتر) همزه نك فتحى وبانك سكونى وتانك فتحيله بوراده پريشان
وطاغلمش معناسنه در وعقبندن قطع اذريتى قالميان وحسن ذكردن
منقطع اولان كيمسه يه وخاسر وزيان ديده يه ومفلسه اطلاق اولنور

٦٦ ﴿ محصول بيت ﴾

احسان كورمامش اولان عسكر برصدا ايله طاغيلورلر زيراشيرازه
ياپلمامش دفتر برروزكار ايله پراكنده اولور ❊ يعنى كورمزميسن
اوراق كتب پراكنده وپريشان اولمامسيچون شيرازه ايله ربط وضبط
اولنديغى كبى برخدمته نصب وتعيين اولنان كيمسه لردخى خدمت
معينه لرنده دقت ودوام اوزره بولنملريچون برمنطوق ﴿ الانسان
عبيد الاحسان ﴾ هربرلرينه حاللرينه چسبان حسن معامله
ومكافات اتمكله امرينه رام ومطيع قيلمق لازمدر ❊ شيخ سعدى
﴿ بيت ﴾ بندهٔ حلقه بكوش ارننوازى برود ❊ لطف كن
لطف كه بيكانه شود حلقه بكوش ❊

٦٧ ﴿ ناپسندى كررسد ازيار روشن دل چه باك ﴾
﴿ نيست عيبى آب صافى راكه خاشاك آورست ﴾

(ناپسند) نامقبول ونامستحسن معناسنه درياسى وحدت نوعيه در
(كر) ادات شرط (رسد) فتح را ايله رسيدن مصدرندن
مضارعدر ايريشور معناسنه از حرف جرى رسد فعلنه متعلقدر يارك
روشن دله اضافتى بيانيه در (روشن دل) موصوفك صفتى
اوزرينه تقديميله سياه چشم قبيلندن اوله رق وصف تركيبيدر

آبدين كوكللو يعنى قلب سليم صاحبى معناسنه در (چه باك) نه خوف واحترازواردر (نيست) دكلدر عيبى ده يازلده در (آب) صوومامعناسنه در واستعاره طريقيله رونق ولطافت ووقاروفيض معنالرينه ده كاور صافى يه اضافتى بيانيه در (صافى) خالص وپاكيزه نسنه يه دينور (را) ادات صله (كه)صفتله موصوف بيننده ادات رابطه در (خاشاك آور) وصف تركيبيدر چورچوب كتوريجى معناسنه زيرا خاشاك سپورندى يه دينور و (آور) فتح واو ايله آوردن لفظندن كتور معناسنه فعل امردر

٦٧ ﴿ محصول بيت ﴾

قلبى صافى اولان دوستدن اكر برنامقبول شئ اير يشورسه دوستلغنه نه ضرر واردر زيرا صافى وبراق صويه عيب دكلدر كه چورچوب كتوريجيدر ❊ يعنى صافى وبراق صويك حين جريانده اوزرنده بعضا خس وخاشاك مقوله سى بولنمسى ماءمذبور حقنده عيب ونقيضه اولمديغى كبى صافيضمير وروشن دل اولان محب صادقدن دخى لحكمة ناكاه برناپسند ظهورنده آنى توبيخ وسرزنش ايلمكى بروجهله جائز كورميوب اندن اغماض عين بلكه آنلره محبتنى بركمال ايلك شان مروت وكمال فتوتدر ❊ شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ درياى فراوان نشود تيره بسيل ❊ عارف كه برنجد تنك آبست هنوز ❊ وله ﴿ مثنوى ﴾ ازخدادن خلاف دشمن ودست ❊ كه دل هردو درمشيت اوست ❊ كرچه تيرازكمان همى كذرد ❊ ازكماندار بيند اهل خرد ❊ ﴿ نظم ﴾ عيب يارانى كوروب اى يارجان ❊ ايلرسك كيمسه يه فاش وعيان ❊ مژده كيم هرعيبدن اولدك خلاص ❊ بوهنر ايلرسنى يارخواص ❊ عفو ايدرمرد خطا پوشى خدا ❊ بويله درقول رسول مجتبى ❊ حضرت مولانا

﴿ مثنوى ﴾ ظن نيكوبربراخوان صفا ❊ كرچه آيد ظاهرازايشان جفا ❊ اين خيال ووهم بدچون شد بديد ❊ صد هزاران يار را ازهم بريد ❊

٦٨ ﴿ دل بپرور بهر فيض نونبوكز نخل خشك ﴾
﴿ مى خوربد خرماى ترمريم كه عيسى پرورست ﴾

(پرور) باء فارسيه نك فتحى ورانك سكونى وواوك فتحيله بسلك وتربيت معناسنه اولان پروردن مصدرندن فعل امردر تربيت ايله معناسنه اولنده كى باء مكسوره تأكيد ايچوندر فاعلى تحتنده مستتر توضميرى ومفعولى دل لفظيدر (فيض) فتح فا وسكون يا ايله هبه معناسنه درحق تعالى حضرتلرينه فياض دينور كه وهاب ديمكدر نوبنو، اضافتى موصوفك صفتنه در (نوبنو) نونك فتحى وواوك سكونى وبانك فتحيله يكيدن يكى يه ديمكدر اصلى ازنو بنو يعنى ازحرف ابتدا اسنك حذفيله تخفيف اولنوب نوبنو دينلمشدر نتكيم سرتسر اكا قرينه درزيرا بودخى از سرتابسر ديمكدر كه تاانتهاء غايت ايچوندر وانتهايه ابتدا لازم اولغله ازتقدير اولنمغه باعث بودرزيرا از ابتداء غايت ايچوندر (كز) كه ازمخففيدر (نخل) فتح نون وسكون خا ايله خورما اغاجى معناسنه خشكه اضافتى بيانيه در (خشك) خانك ضمى وشينك سكونيله قورى ويابس معناسنه در (خورد) خوردن لفظندن فتح را ايله اكل ايلر معناسنه فعل مضارعدر (مى) لفظى مضارعه دخولنده زمان حاله دلالت ايدر اما ماضى ده ادات حكايتدر وكاه اولور كه مضارعده باء استقباليه معناسنى افاده ايدر وكاه اولور كه مقام استمرارده مستعملدر بونده كى كبى و(مضارع) شمديكى زمان ايله كله جك زمانه شامل اولان زمان عمومى يه دلالت ايدن صيغه در لسان تركيده اصول تصريفى ماده اصليه نك آخرينه (را) علاوه سيله مفرد غائبى و (ر) علاوه سيله جمع غائبى

حاصل اولور (یازر یازرلر) کبی و (حال) شمدیکی
زمانه دلالت ایدن صیغه‌در اصول تصریفی مادهٔ اصلیه‌نك
آخرینه (هاء) رسمیه کتورلدکدنصکره (یور) علاوه‌سیله
مفرد غائب و (لر) ایله جمع غائب اولور (یازه‌یور یازه‌یورلر)
کبی و (مستقبل) کله‌جك زمانه دلالت ایدن صیغه‌در اصول
تصریفی مادهٔ اصلیه‌نك آخرینه (هاء) رسمیه علاوه
اولندقدنصکره خفیفلرده (جك) وثقیللرده (جق)
کتوریله‌رك مفرد غائب و (لر) ایله جمع غائب اولور (کله‌جك
کله‌جكلر) و (یازه‌جق یازه‌جقلر) کبی کذا فی قواعد العثمانیه ❊
(خرما) ضم خا ایله ترکیده دخی بو اسمله معروفدر (مریم)میك
فتحی و رانك سکونیله امام قوم وعالم ملت اولان عمرانك کریمه‌سی
اسمیدرکه والدهٔ حضرت عیسادر علیهما السلام ومریمك معناسی عابده
دیمکدر ووالده‌سی اسمی حنه‌در رومی الیها حنهٔ حامله ایکن زوجی
عمران فوت اولدی ❊ منبع صدق اعجاز اولان فم مفخم حضرت
فخر عالمدن شرفصدور ایدن ❊ خیر نساء العالمین اربع مریم بنت
عمران وخدیجه بنت خویلد وفاطمه بنت محمد وآسیه امرأة
فرعون ❊ حدیث بشارت تحدیثیله حضرت مریمك عند الله
علو شان وارتفاع رتبه ومنزلتی اعلان بیورلمشدر ❊ ومریم خوردك
فاعلی خرما مفعول صریحی از نخل غیرصریحیدر (که) ادات رابط صفت
(عیسی پرور) عیسی تربیب ایدیجی معناسنه وصف ترکیبیدر (عیسی)
عینك کسریله عبرانی یاخود سریانیدر که سید ومبارك معنالرینه‌در

٦٨ ❊ محصول بیت ❊

تازه به تازه اولان فیض الهی ایچون طفل دلی بسله زیرا قوری
خرما اغاجندن تروتازه خرما اکل ایدر شول جناب مریم که حضرت
عیسی علیه السلامی تربیت ایدیجیدر (ودخی) کتب تواریخده

بیان اولندیغی وجه اوزره حضرت مریم حین صباوتنده
تیزه‌لرینك زوجی اولان زکریا علیه السلامك تحت تربیه‌لرنده اولوب
مؤخرا حضرت مریم بیود کده درون مسجدده ذاتنه مخصوص
اوله‌رق برحجره تخصیص وتعیینیله جناب مریم مذکور حجره‌ده
حضرت معبود حقیقی‌یه هردرلو طاعت وعبادتله مشغول وجناب
مریمك یاننه حضرت زکریا علیه السلامدن غیری کیمسه‌نك کیرمسی
ممنوع ایدی بعض وقت جناب زکریا علیه السلام حضرت مریمك یانده
موسمك غیری یمشلر کوروب بو یمشلر نره‌دندر دیو سؤال بیوردقلرنده
❊ هو من عند الله ❊ جوابنی ویرر ایدی حق تعالی حضرتلری
برکون جبریل امینی برکنج یکیت صورتنده حضرت مریمك اولدیغی
محله کوندروب قرآن کریم ناطق اولدیغی وجهله حضرت مریم
عمرنده هیچ کورمامش اولدیغی برذاتك ناکهانجه یاننه کلمسندن طولایی
زیاده‌سیله قورقوب سن کیمسن سندن اللهه صغنورم دینجه حضرت
جبریل علیه السلام کندوسنك جبریل امین اولدیغنی بیلدردکدنصکره
جناب مریمك اغزندن وبعض اقواله کوره قفتانی یقاسندن افوروب
قدرت حقله حضرت مریم حامله وبعده بیت لحم نام محلده که قدس
شریفه پك یقین برکویدر آنده وضع حمل ایله حضرت عیسی علیه السلام
مهدجهانی تشریف وتنویر ایدوب حضرت مریم بوصورتله پدرسزجه
چوجق طوغرمش اولمسندن طولایی خلقك طعنی قورقوسندن
زیاده‌سیله محزون ومکدره اولدیغی حالده حضرت عیسی
علیه السلامی آلوب مملکته کیرر ایکن راست کلنلر طاشلر آتوب تعریض
ایتمك استمشلر ایسه ده حضرت عیسی افندمز بشکده والده‌سی اوموزنده
بولندیغی جهتله قدرت بالغهٔ الهیه ایله نطقه کلوب صائب رحمه الله
❊ بیت ❊ زدعوی بسته کرد دچون زبان معنی شود پیدا ❊ بکفتار
آورد خاموشیٔ مریم مسیحا را ❊ بن اللهك قولیم والله بکا کتاب انزال

ایدوب نبی پیغمبر ذیشان قلمشدر دیو تکلم ایلدکده آرتق قومی
کندوسنه تعریض ایلمکدن کف ید ایتمشلر ایدی وحضرت مریم
رضی الله عنهانك عمر شریفلری اللی اوچ سنه قدردر ❊ زیرا
حضرت مسیحه حامله قالدقلرنده اون اوچ یاشنده ایدی صکره مخدوم
مفخم‌لری اوتوز اوچ سنه‌دن زیاده معمر اولوب حضرت عیسانك جانب
سمایه رفعلرندن صکره دخی التی سنه برحیات اولمشلردر ❊ حضرت
عیسی افندمزك احوال علیه‌لری کتب تفاسیر وتواریخده مفصلا
بیان اولنمشدر ❊ ودخی جناب ناظمك بو بیتدن مراد عالیلری ای طالب
عرفان معنوی اکر سندخی نفس محمدی یه مظهر اولمش برمربی
کامله بیعت ایله وجودکی تسلیم ایدرسك اولدخی مظهر اولدیغی
نفس عالی‌یی سنك اغزکدن ویاخود قولاغکدن القا ایلدکده اول
ساعت سنده‌کی میت عورت مثابه سنده اولان روح سلطانی اول
ذاتك ارمغاننده اولان روح سلطانی‌سی واسطه سیله حامله اولوب
استعداد که کوره برولد تولد ایلر که بین المرشدین اکا (ولد قلب)
دیرلر ❊ پس اکر اول ولد قلبی قابلیتك اقتضاسی وعربینك همت
علیه‌سی ایله مذکر اوله‌رق مدت قلیله ظرفنده تولد ایتدیر ایسك
سکا دخی مسیحا صفت اولان ولد قلبك تربیه سیچون والدهٔ مکرمهٔ
حضرت عیسایه احسان بیوریلان نعم جلیلهٔ الهیه کبی نو بنو
فیوضات نامتناهیه احسان بیوریلوب اول طفل دل تعبیر
اولنان ولد قلبن علم وکلامی اولان علم لدنه واقف وحقایق
الهیه‌یه کما هی حقها عارف اولورسین دیمکدر الله اعلم ❊ شیخ عطار
❊ نظم ❊ یاد حق آمد غذای روح را ❊ مرهم آمد این دل
مجروح را ❊ مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی ❊ تا بیابی در دو عالم آب روی ❊
ذکر را اخلاص می باید نخست ❊ ذکر بی اخلاص کی باشد درست ❊
اشتیاق حق بود ذکر دلت ❊ کوش تا این ذکر کردد حاصلت ❊

۶۹ ❊ کافری دان نفس سرکش را که لازم آیدش ❊
❊ سرکشی چون سرکش کافی که اندر کافرست ❊

(کافری) برکافر (دان) بیل (نفس سرکش را) باش چکیجی
یعنی اطاعتسز اولان نفسی (که) اویله نفس که (لازم آیدش)
اکا لازم کلور (سرکشی) اطاعتسزلك (سرکش) کافه
مضافدر (چون سرکش کافی) برکافك سرکشلکی کبی (که)
اویله کاف که (اندر کافرست) کافر لفظنده در

۶۹ ❊ محصول بیت ❊

اطاعتسز اولان نفس اماره‌یی برکافر بیل که اکا سرکشلك لازم کلور
برکافك سرکشلکی کبی که اول کاف کافر کلمه سنده در ❊ یعنی کافر
لفظنده‌کی کاف حرف الف زیاده‌سیله (کا) اولوب کویا سرکشلك لازم
کلدیکی کبی نفس امارهٔ بالسوء دخی همت مرشد کامل ایله تربیه اولنیوب
تا مقام راضیه ومرضیه‌یه وارمدقجه صاحبنه رام ومطیع اولمدیغندن
اطاعتسزلك آنك لازمهٔ حالندن اولور عصمنا الله تعالی من شرور
انفسنا آمین ❊ نتکم امام بوصیری رحمه الله قصیدهٔ بردهٔ مبارکه‌لرنده
بیورمشلردر ❊ نظم ❊ وخالف النفس والشیطان واعصهما ❊
وان هما محضاك النصح فاتهم ❊ ولا تطع منهما خصما ولا حکما ❊
فانت تعرف کید الخصم والحکم ❊

۷۰ ❊ ساغر عشرت مزن بازن که کرهست از نخست ❊
❊ رازدار سر عفت آخر از ساغر غرست ❊

(ساغر عشرت) عشرت قدحنی (مزن) اورمه (بازن) عورت ایله
(که) اویله عورت که (کرهست) هر نقدر ایسه ده (از نخست) ابتدادن
(نخست) نونك وخانك ضمه‌لریله اول وابتدا معناسنه (رازدار)
سرطوتیجی یعنی صاحب راز واهل سر معناسنه مابعدینه مضافدر
(سر) کسر سینله کیزلو اولان نسنه‌یه دینور عفته مضافدر (عفت)

عینك کسری وفاء مشدده نك فتحیله قبایحدن پرهیز ایدوب کیرو طورمق معناسنه‌در (آخر) خانك فتحیله تقریر وتأکید افاده ایدر وعاقبت وانجام معناسنه ده کلور (ازساغر) قدحدن (غر) غینك فتحیله فاحشه قاری معناسنه‌در وفاسد القلب اولان کیمسنه یه ده دینور

٧٠ ﴿ محصول بیت ﴾

عورتله عشرت قدحنی اورمه زیرا هرنقدر عورت ابتدادن عفتك سرینی محافظه ایلسه بیله انجامنده برقدح میدن فاحشه اولوب هتك ناموس وافشای سرایلسی درکاردر ﴿ یعنی زنان ایله همبزم اولوب عشرت ایتدرمه زیرازن هرنقدر ابتدادن عفیفه ومستوره ایسه ده اعاظم کبائردن اولان باده‌یی نوش ایلدکدنصکره آرتق کندوسنك اول حال عفت ومستورتی بتون بتون زائل اولدیغندن اسرار خفیه‌سنی کتم واخفایه مقتدر اوله میوب افشاسیله هتك پردهٔ ناموس وعار ایلش اولور ﴿ تتکم شیخ عطار قدس سره پندنامه‌لرنده ﴿ نظم ﴾ جام می را ای پسر باالب میار ﴿ ازخدای خویش آخرشرم دار ﴿ درمکش آن آب آتش رنك را ﴿ ترس آزان آتش که سوزد سنك را ﴿ وبلبل نامه‌لرنده دخی بیورمشلردر ﴿ نظم ﴾ شرابی را که بدمستی صفاتست ﴿ حرامش دان اگرآب حیاتست ﴿ حرام ازبهر آن کردندمی را ﴿ که با اوباش میخوردند ویرا ﴿ نشاط می خمارغم نیرزد ﴿ عروس یکشبه ماتم نیرزد ﴿ مکن مستی میان بزم اوباش ﴿ که‌مستی میکند اسرارهافاش ﴿

---

٧١ ﴿ بهره از جنسیت افزاید که چون در فصل دی ﴾
﴿ مهر عریان باشد از وی حظ عریان اوفرست ﴾

(جنسیت) جیمك کسری ونونك سکونی ویاء مشدده وتاایله جنس اولمق معناسنه‌در (جنس) نوعدن اعم اولانه دیرلر که نوع آنك

برضربی یعنی برصنفی در انسان حیوانك ضربی اولدیغی کبی ولکن حقیقت متحده افرادینه دخی جنس دینلور ﴿ ارالرنده بعض اوصاف واحوال ایله اختلاف وامتیاز اولیجق نتکم (الرجل جنس والمرأة جنس) دیرلر (افزاید) همزه نك فتحیله افزودن مصدرندن مضارعدر زاید ایدر معناسنه (که) بیانیه (چون) ادات علت فصل دیه مضافدر (دی) دالك فتحیله شتا یعنی قیش (مهر) کسرمیله کنش وآفتابه دینور بوندن بشقه مرحمت وشفقت معناسنه وفتح میله عربیده کابین یعنی نکاحه دینور (عریان) عینك ضمیله برهنه یعنی چپلاق معناسنه‌در (باشد) اولور باشدك مهرفاعلی وعریان مفعول صریحی ودرفصل دی ظرف زمانیدر ﴿ (وی) ضمیری کنشه راجعدر (حظ) حانك فتحی وظاء مشدده ایله نصیب معناسنه مبتدا عریانه اضافتی لامیه‌در ﴿ (اوفر) کثرت ووفرت معناسنه اولان وفرمصدرندن اسم تفضیل اولوب خبر مبتدادر

٧١ ﴿ محصول بیت ﴾

همجنس اولمقدن نصیب زیاده اولور چونکه فصل شتاده شمس عریان اولور ایسه آندن چپلاق اولانلرك حظی زیاده‌در ﴿ یعنی کشی‌یه دائما ابناء جنسیله الفت واختلاط ایلکده فائده زیاده‌در چونکه کورمزمیسین شمسك ایام شتاده جا بجا ازیر سحابدن ظهورنده لباس کهنه ایچنده صغوقدن دتره‌یان فقرا وبیچارکان کروهی اعلا سمور وسنجاب کورکلر کیان اغنیا وتوانکراندن دها زیاده محظوظ وممنون اولورلر ﴿ نتکم ﴿ لاتصاحبوا غیر ابناء الجنس ﴾ بیورلمشدر صائب ﴿ بیت ﴾ شهپر طاوس را آخر مکسران میکنند ﴿ فخر برعریان تنان ازجامهٔ رنکین مکن ﴿ خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ نخست موعظهٔ پیرمجلس این حرفست ﴿

که ازمصاحب ناجنس احتراز کنید ❊ نابی ❊ مصراع ❊
بنده همجنس بلور بربرینک مقدارین ❊ اسمعیل حق
❊ بیت ❊ اولمه ناجنسیله هرکز مشترك ❊ همنشینك کندی
جنسکدن کرك ❊ (معلوم اوله که) ایکی نسنه اراسنده انتظام
واتصال اولق والفت واجتماع بولنمق یامناسبت ظاهره ویامناسبت
باطنه حسبیله دریعنی باذاتده ویاصفاتده ویاافعالده ویااحوالده
ویاامراتبده اشتراکله در ❊ محکیدر که امام غزالی قدس سره
قدس شریفده برکبوترله برزاغی کوردیکه بربرلرینه متصل اولمشلر
وانس بولمشلر بواجتماع جنسین البت برمناسبته مبنیدر دیوا ایله
اشارت ایدوب اول ایکیسی یرلرندن حرکت ایتدیلر کوردیکه
ایکیسیده لنك درپس بیلدیکه اول اجتماع بوعرج مناسبتیله ایمش
❊ بیت ❊ همه مرغان کند باجنس پرواز ❊ کبوتر باکبوتر باز باباز ❊

٧٢	❊ دل مکن بازنده پوشان بدکه جاسوس دلند ❊ ❊ بهر جاسوسی چوشه کاندر لباس چاکرست ❊

(دل) کوکل (مکن) ایلمه (بازنده پوشان) یمالو البسه کیانلره
(بد) کوتی (که) زیرا (جاسوس دلند) کوکل جاسوسلریدرلر
(ژنده پوشان) زاء فارسیه نك فتحیله یمالو کیجیلر معناسنه وصف
ترکیبیدر (بد) بانك فتحیله فناو کوتی معناسنه درمکن نهی حاضرینك
دل وبدل مفعول صریحلری وبازنده پوشان غیرصریحیدر
(جاسوس) شره دائر اولان سری تجسس ایدن کیمسه یه دینور
آنان مبتداء محذوفنك خبریدرمابعدینه مضافدردلندده کی (ند) است
خبریه نك جمعیدر (بهر) ایچون (جاسوسی) جاسوسلق (که)
ادات ربط صفت (لباس) کسرلامله بدن اوزرینه کیه جك
اثواب معناسنه عربیدرچاکره اضافتی لامیه در (چاکر) فتح کافله
قول و بنده معناسنه در

٧٢ ❊ محصول بیت ❊

یمالو اثواب کیان فقرایه قلبکی بدوکوتی ایلمه زیرا آنلر جواسیس
قلوبدرلر چونکه پادشاه تجسس احوال عالم ایچون بنده سی لباسنده
تبدیله چقمشدر ❊ یعنی لباس کهنه ایچنده برصاحب حال واهل دل اولان
فقرایی کوردکده چشم حقارتله نظرایدرك درونکدن سوء ظن
وبغض وعداوت کبی شیلر کچوره رك بونلرك حقنده افکار فاسده یه
دوشمه ❊ زیرا طائفهٔ خرقه پوشان یعنی درویشان دلریشان
هرنقدرصورة ظاهره ده پریشان ایسه لرده لکن بواطن علیه لری
❊ اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله ❊ فحوای شریفنجه
انوار الهیه ایله منور اولوب نور فراستله احوال قلبیه یه واقف اولملریله
شاید آینهٔ قلب عالیلری غبار آلود اولور ایسه اول کیمسه مظهر غضب
الهی اولور حفظنا الله چونکه خدای متعال حضرتلری مخلص
اولان عبادینك دل آکاهلرینه تجلی بیورمسیله اول ذوات ولایتسمات
دخی قوهٔ قدسیه لریله حقایق اشیایی عارف وفطانت فطریه لریله
سرائر قلوبه واقف اولورلر ❊ بنابرین مشار الیهم حقلرنده بددل
وبدکمان اولمقدن بغایت احتراز واتقا اوزره اولوب ازدل وجان
آنلره محبت ایلمکله کندینی سودیره رك کعبهٔ دللرینه کیرمکی پك بیوك
صفا وسعادت بیلوب حج معنوی ایتمکه سعی ایتملیدر حضرت
مولانا ❊ مثنوی ❊ دل نکه داریدای بی حاصلان ❊ درحضور
حضرت صاحب دلان ❊ پیش اهل دل ادب برباطنست ❊
زانکه ایشان برسرائر فاطنست ❊ پیش اهل تن ادب برظاهرست ❊
که خدا زیشان نهانرا ساترست ❊ بی ادب کفتن سخن باخاص حق ❊
دل بمیراند سیه دارد ورق ❊ ازخدا جوییم توفیق وادب ❊ بی ادب
محروم کشت ازلطف رب ❊ ❊ نظم ❊ بوالعجبدر صحبت
ارباب دل ❊ کیم اولور مفتوح انده باب دل ❊ هرنه معنی اولسه

خاطرده نهان ❋ اولور اول مجلسده البته عیان ❋ بونلره مکشوفدر هرزشت وخوب ❋ اولدیلر زیرا جواسیس القلوب ❋ خواجه حافظ ❋ بیت ❋ کلید کنج سعادت قبول اهل دلست ❋ مبادکس که درین نکته شك وریب کند ❋

٧٣ ❋ چاره دردفع خواطر صحبت پیران بست ❋
❋ رخنه بریأجوج بستن خاصهٔ اسکندرست ❋

(چاره) مدد وتدبیر معناسنه در (دفع) دالك فتحیله صوبق معناسنه در خواطره اضافتی مصدرك مفعولنه در (خواطر) خاطره نك جمعیدر (خاطره) افکار وتدابیر ووساوس کبی انسانك درونده لایح اولوب جولان ایدن شیئه دینور (صحبت) ضم صاد ایله لغتده مطلق ملازمتدر برساعت اولورسه ده آنکچون اکثر علماء اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم حقنده بومعنایی اخذ ایدوب کثرت صحبتی اولمیانه دخی اطلاق ایتمشلردر وعرفده کثرت ملازمت وطول لبثه دیرلر انکچون مصاحبت واصطحاب اجتماعدن ابلغدر زیرا اجتماعده طول لبث معتبر دکلدر ❋ بعدذا صحبت ایکی وجهله در بری قبل الکمال اولان صحبتدر که امور لازمه دندر بری دخی بعد الکمال صحبتدر که امور واجبه دن دکلدر آنکچون اکثر علماء بالله تکمیل سلوکدنصکره عزلت اختیار ایتمشلر ردیمشلردر که سبب صحبت جنسیتدر پس شول کمسنه که اخص اوصافده مثلا طاعت ومعرفت کبی آخره مجانس اولوب انك حسن حالیله متخلق اوله شکر بلیغ لازمدر (پیران) پیرك جمعی اولوب مرشدان طریقت علیه معناسنه در ومسن واختیارده دینور (بس) فتح با ایله کافی معناسنه (رخنه) کدك (یأجوج) ضم جیمله یافث ابن نوح علیه السلام اولادندن برقبیله پدرینك اسمیدر ودخی یأجوج ومأجوج ابو البشر آدم علیه السلامك احتلامندن خلق اولنمشدر ❋ زیرا برکون

حضرت آدم لاجل الحکمه محتلم اولمریله نطفه لری ترابله ممتزج اولدی واندن حق تعالی برزن خلق ایدب ویأجوج ومأجوج آنك نسلندن کلدی ❋ پس یأجوج ومأجوجك یالکز بابا طرفندن بز اتصاللری واردر ❋ وآنلریکرمی ایکی قبیله اولوب اسکندر ذو القرنین سدی بنا ایتدکلرنده انلردن برامت اهل ایمان اولمغله ذو القرنین انلری حاللری اوزره ترك ایتمکله ضم تا ایله ترك اطلاق اولندی که تاتار طائفه سیدر کذا فی روح المثنوی ❋ (بستن) بغلمق رخنه بستنك مفعول صریحی و بریأجوج غیر صریحیدر (خاصه) برنسنه یه مخصوص اولان قوت وتأثیر ومنفعته دیرلر اسکندره اضافتی لامیه در ❋ (اسکندر) کسر همزه ایله ابو آدم معناسنه لغت رومیدر ودخی خفی اولمیه که اسکندر ایکی اولوب برینك اسمی صعب والقبی ذوالقرنیندر که یمن ده پادشاهلق ایلیان ملوك حمیردن برپادشاه عالیشان اولوب حضرت ابراهیم علیه السلامه ایمان کتورمشدی و (حمیر) کسر حاء مهمله وسکون میم وفتح یا ایله ملکت یمنده برعظیم قبیله نك اسمیدر مرویدر که جناب اسکندر ذو القرنین بطحاء مکه یه واصل اولوب حضرت ابراهیمك مکه ده اقامتیله اخبار اولندقده تواضعا مرکبندن نزول ایدوب ماشیا حضرت ابراهیمه ملاقی اولدقده حضرت ابراهیم جناب اسکندره سلام ویروب اعتناق ایلدی آنکچون ابتدا اعتناق حضرت ابراهیم علیه السلامدن صادر اولمشدر دیمشلر ❋ جناب ذو القرنینك نبوتنده اختلاف اولنوب لکن برصالح کیمسه اولدیغنده اصلا اختلاف یوقدر حضرت خضر آنك وزیری اولوب جستجوی عین حیات ایلدلری وخضر اول صویی بولوب وایچوب ذو القرنین ایچمدیکی مرویدر ❋ وذو القرنین تسمیه اولندیغنك سببی دنیانك ایکی قرنی یعنی شرق وغربی کزدیکی ایچوندر (ودخی) بو بیتده مذکور اولان اسکندردن مراد

دخی حضرت ذوالقرنیندر * ودیکری دخی آخر ملوك یوندر که
حکماء اشراقینك خاتمی اولان افلاطون الهینك شاکردی ورئیس
مشائین اولان ارسطونك شاکردی اولمغله فلاسفه‌دن برحکیم
مذهب آدم اولوب واجب الوجوده ووحدانیتنه مسلك حکما اوزره
مقر اوله‌رق اجدادی کبی کواکب واصنامه عبادت ایتمزدی *
اما بر پیغمبره ایمان کتوروب ده برشریعته تشبث ایتدیکی معلوم
دکلدر * پدری اولان فیلقوسك فوتندنصکره یونان وروم پادشاهلغنی
کندوده جمع ایلدیکندن اسکندر یونانی ورومی لقبیله مشهور وصکره
آخر ملوك فرس اولان دارانك اوزرینه دخی سفر ایدرك دارانك
ولایتنی الدی ایمدی اشبو اسکندرك سنی اوتوز آلتی ومدت سلطنتی اون اوچ
سنه مقداری زماندر * خواجه حافظ شیرازی قدس سره ﴿ بیت ﴾
آیینهٔ سکندر جام میست بنکر * تا بر تو عرضه دارد احوال ملك دارا *

٧٣ ﴿ محصول بیت ﴾

خواطر نفسانیه ووساوس شیطانیه‌یی دفع ایلکده مشایخ کرامك
صحبتی کافیدر زیرا یأجوج اوزرینه رخنه وکدك بغلمه انجق اسکندرك
خاصه‌سیدر * یعنی حضرت اسکندر ذوالقرنین سد یأجوجی بنا
بیورملریله قوم مرقومك اوزرینه غلبه ایلدکاری کبی سپاه شیطان
اولان نفس وهوا یأجوجلرینك اوزرلرینه دخی ظفر انجق اسکندر
سیرت اولان مرشدان طریقت وپیران حقیقتك حضور لامع
النورلرینه کمال آداب ومسکنتله داخل وغنچه صفت دهان بسته
وخاموش اوله‌رق آنلرك درج حکمتلرندن صادر اوله‌جق کلمات
حکمت آیاتی کوش دل ایله استماع وحسن قبول ایتمکله ممکن اوله بیلور *
فی ﴿ بیت ﴾ ارسطو سیر ایسه کده سد نطق ایت پیش کامله *
فلاطون حقیقت بیده نقل ماجرا اولماز * والامر شد کاملك همتی
اولمقسزین نفس وشیطان عدو اکبرلرینه غلبه ایلك ممکن اوله‌مز

﴿ نظم ﴾

﴿ نظم ﴾ ایله برصاحب درونه انتساب * کیم سن لطفندن
ایتسون کامیاب * بنده استعداد همت یوق دیمه * جوهرمده
قابلیت یوق دیمه * قلب سحنه کار ایدر فیض نظر * شمسی کور
خارایی ایلر لعل تر ﴿ مثنوی ﴾ کرتوسنك صخره ومرمر شوی *
چون بصاحب دل رسی کوهر شوی *

٧٤ ﴿ جان پژمرده زفیض پیر یابد زندکی ﴾
﴿ خضر ازان خضرست کزوی سبزهٔ خشك اخضرست ﴾

جانك پژمرده یه اضافتی بیانیه‌در (پژمرده) بای فارسیه‌نك فتحی
وزاء فارسیه‌نك سکونیله صولمش ومتغیر الحال ومحزون معناسنه‌در
فیضك پیره اضافتی لامیه‌در (یابد) یافتن مصدرندن فانك بایه
قلبیله فعل مضارعدر بولور معناسنه جان فاعلی زندکی مفعول
صریحی زفیض غیر صریحیدر (زندکی) زانك کسری ونونك
سکونیله دیرلك وصاغلق معناسنه در آخرنده‌کی کاف فارسیه هاء
رسمیه‌دن مبدلدر (خضر) خاء معجمه‌نك فتحی وضادك کسری
ویاخود سکونیله بلیان ملکانك لقبیدر وانبیاء اسماقبیلندندر ولکن
اسم مجرد کبی دکلدرمدحی ویاپمی اشعار ایدر مشار الیه حضرتلرینك
نبوتنده وحالا حیاتنده اختلاف اولنمشدر * وخیالی چلبی حاشیه‌سنده
کاور (ذهب العظماء من العلماء الی ان اربعة من الانبیاء فی زمرة الاحیاء
الخضر والیاس وعیسی وادریس فی السماء) پس بوندن نبوتی دخی
راجح اولق لازم کلدی حضرت موسی ایله مجمع البحرینده کوریشوب
رفاقت شریفه ومصاحبت لطیفه‌سی قرآن کریمده مندرج اولان
خضر علیه السلام بونلر اولدیغی وپادشاه زاده اولوب جناب
ذوالقرنینك طایی زاده‌سی ووزیری بولندیغی بعض مورخین بیان
ایلشلردر * خضر تسمیه بیورلدیغنك وجهی کندولری بفیضه
تعالی آب حیات ایچدکدنصکره قیامته قدر طول عمره نائلیتله برابر

اوتورديغى يرنقدر خشك وكياهدن خالى ايسه ده سبزه زار اولوب تروتازه كى بولوردى زيرا حيات حقيقيه اربابنك حيانى اجزاء عالمه ساريدر (از) بونده تعليل ايچوندر (خضرست) خضردر (كه) زيرا (زوى) حضرت خضردن (سبزه) سيننك فتحى وبانك سكونيله يشيل واخضر معناسنه در خشكه اضافتى بيانيه در (خشك) خانك ضميله قورى معناسنه در ضدى تردر مجازا ناكس وبخيل ودرشت طبع آدمه دخى ديرلر (اخضر) همزه نك فتحيله يشيل وسبزه وچمن زار وسبزه زار معنالرينه در سبزه مبتدا خشك خبريدر

٧٤ ﴾ محصول بيت ﴿

محزون وغمكين اولان جان مرشد كاملك فيضندن حيات بولور حضرت خضر اولسببدن خضردر كه آندن قورى اوت تازه اولور ❊ يعنى حضرت خضر عليه السلام قدم سعادت توأمليله تشريف بيوروب باصدقلرى يرلرده يشيل اوتلر بتوب چمنستان اولديغى كبى اكر خضر فرخ پى كبى مظهر علم لدنى اولش بر پير روشن ضمير وخجسته تدبيرى بولوب اصحاب كهفك قطميرى كبى جبهه ساى زمين مسكنت اوله رق هزار نياز ايله كنديني بند الكه قبول ايتديره بيلان مر دسعادتمند هجوم لشكر نفس وهوا ايله خراب ويباب اولان شهرستان وجودنده مانند اسير محكوم ومغموم اولان او بيچاره اميرالبدن بولنسان قلبنى اول ذات خجسته صفاتك صحبت پريمن وبركتيله قيد اسارتدن باخلاص كالاول امير كشور وجود قيلان كيمسه مانند خضر عليه السلام مظهر حيات جاودانى اولور يسرنا الله من هذه السعادة آمين ❊ ﴾ بيت ﴿ خواجه حافظ قدس سره ﴾ بيت ﴿ آب حيوان تيره كون شد خضر فرخ پى كجاست ❊ كل بكشت از رنك خون باد بهارا نراچه شد ❊ ناصر الدين ﴾ بيت ﴿ فراز وشيب اين راهست بسيار ❊

اكرمردرهى خضرى بدست آر ﴾ مثنوى شريف ﴿ پير رابكذين بى پيران سفر ❊ هست بس پر آفت وخوف وخطر ❊ چون كرفتى پيرهين تسليم شو ❊ همچو موسى زير حكم خضر رو ❊ نفعى ﴾ بيت ﴿ عقله مغرور اولمه افلاطون وقت اولسك اكر ❊ براديب كاملى كورد كده طفل مكتب اول ❊

٧٥ ﴾ بوى درويشى ندارى خرقهٔ پشمين چه سود ﴿
﴾ چند پيچى پشك درنافه كه مشك ازفرست ﴿

(بوى) ضم بايله قوقو ورايحه وامبد ومحبت وآرزو معنالرينه درما بعدينه اضافتى لاميه در (درويش) لغتده فقيردر كه غنينك مقابليدر ولكن عرفده طريق فقر وفنايه سالك اولان اهل تجرد درياسى مصدريه در اصلنده قاپويه دوشنجى معناسنه وصف تركيبيدر زيرا (در) قپو (ويش) واوك كسريله دوشمك معناسنه اولان ويشيدن لفظندن امردر (ندارى) طوتمازسين معناسنه نفى مستقبل بوى مفعوليدر (خرقه) كسرخا ايله پارچه وبعدن ياپلمش برنوع اثوابدر تركيده دخى معروفدر همزهٔ مجتلبه ايله مابعدينه اضافتى بيانيه در (پشمين) فتح باء فارسيه ايله صوف ويوكدن ياپلمش نسنه يه دينور ياسى نسبت ونونى تأكيد نسبتدر (سود) ضم سينله فائده ومنفعت معناسنه (چند) جيم فارسيه نك فتحيله سؤال عن المقدارده استعمال اولنور نيجه يه دك ونه وقته قدر معناسنه (پيچى) باء فارسيه نك كسريله بوكك وخلقه لمق معناسنه اولان پيچيدن لفظندن فعل مضارع مفرد مخاطبدر بوكوب خلقه لرسن معناسنه (پشك) باء فارسيه نك كسرى وشينك سكونيله آهو يعنى جيران وقيون فضله سنه دينور پيچى فعلنك مفعول صريحيدر (نافه) انسان وحيوان كوبكنه دينور ودريسى كورك اولان حيوانك قارنى التنده اولان دريلره ده دينور (كه) حرف رابط

صفت (مشك) میمك ضمی و كسریله عطر معروفدر وفتح میمله
قربه وطلوم معناسنه‌در ❊ ودخی مشك ختا وختن وثبت وچین
ولایتلرنده اولان آهوی مشكینك كه عرب اكا غزال المسك دیر
نافه‌سی وكوبكیدر همیشه سنبل تراوتلارلر ❊ میرصائب
تبریزی ❊ بیت ❊ خطادن كیمدی جیران قانی مشك ایلدی
صائب ❊ دیمن عصیانی طاعت كفری ایمان ایدك اولماز ❊ منقولدركه
حضرت آدم علیه السلام ارضه اهباط اولند قلرنده جمله وحوش
كاوب زیارتلریله مشرف ودعالریله مغتنم اولدیلر ❊ وآهولردن
برنوع كه آهوی مسكدر زیارت ایتدكده حضرت آدم آنلر
ایچون دعا وارقالرین یدمباركه لریله مسح بیوردی بوسببدن
بوخاصه ظهور ایتدی ❊ وحقیقت مسك برقاندركه آهونك
سره سنده سنه ده وقت معروفده مجتمع اولور ❊ اول سره معدن
مسكدركه هرسنه شجره میوه دار اولدیغی كبی سره دخی حامل
مسك اولوب مسك ظهور ایتمكه باشلدقده آهو مسك كامل اولنجه
قدر مریض اولور ❊ دیمشلردركه اول ولایتلرك اهالیسی مسكك وقتنده
ضرب اوتاد ایدوب تاكه آهو آنلره سورینوب نافجه اوراده ساقط اوله ❊
ومسك اذفر جانب شرقده ثبت دیدكلری ولایتده اولوب آهو ثبتدن
هند طرفنه مسافرت ایدوب مسكی اول طرفده القا ایلدكده آب
وهواسنك تأثیرندن ردی یعنی الچق ورایحه‌سی خفیف اوله‌رق ثبتده‌كی
كبی اذفر اولمازمش (اذفر) عنبر وزننده تیز رایحه‌لو اولان شیئه دینور

❊ محصول بیت ❊ ۷۵

درویشلك قتوسی طوتمازسین یعنی درویش حقیقی دكلسین صوف
ویوكدن طوقنمش خرقه‌نك نه فائده‌سی واردر نیجه‌یه دك آهو
وجیران فضله‌سنی اعلا مسكدر دیو كوبككده بوكوب مدور ایدرسین ❊
یعنی حقیقت درویشلكدن بی خبر اولوب مجرد جلب منافع دنیویه ایچون

خرقه وتاج كیمكله صورت صوفیان ودرویشانده بولنمق
پشیمانلقدن بشقه برشیء منتج اولمز ❊ نتكم شیخ سعدی قدس
سره بیورر ❊ قطعه ❊ ای هنرها نهاده بركف
دست ❊ عیبهارا كرفته زیربغل ❊ تاچه خواهی خریدن
ای مغرور ❊ روز درماندكی بسیم دغل ❊ ودخی بعض اعمال واردركه
اخلاصله اولمغله مرعای طیبدن حاصل اولان لبن طیب كبیدر ❊
وبعض اعمال دخی نفاقدن صادر اولمغله مرعای خبثدن حاصل
اولان لبن خبث كبیدر ❊ وعمل اكرچه شرائط ظاهره‌سی حسبیله
پاك كورینور فاما نفاق وریا واغراض فاسده ایله سركین كبی
اولور ❊ پس عملك طیب اولدیغی یا اصلی مشروع ویانفاقدن
پاك اولدیغندندر خبث دخی بوكا قیاس اولنه ❊ پس مرتاض اولان
كیمسه آهو كبی رایحه دارنسنه تناول ایتمامشدر ولكن امعاء انسان منبع
رائحهٔ جنت اولان قلبه مجاور اولمغله قلبده حاصل اولان حال طیبدن
كسب رائحهٔ طیبه ایدر ❊ بلكه جمیع وجودینه طیب ساری اولور ❊
نتكم ارواح طیبه دخول ونزول ایتدیكی مواضعدن رائحهٔ طیبه اشتمام
اولنورمش ❊ ودخی انسان كاملك قلبنده رائحهٔ كریهه‌یه آرزو
بولنمدیغندن دائما رائحهٔ طیبه‌دن احتظاظ ایدر بویله ذات شریفلرك
وجود مباركلری كدورتدن طیب وطاهر اولمق حسبیله فضلات
بدنیه‌لرنده بله رائحهٔ مسك اولورمش ❊ جناب ناظمك دخی (ع) چند پیچی
پشك درنافه كه مشك اذفرست ❊ بیوردقلری بوكا مبنیدر ❊ شیخ سعدی
❊ بیت ❊ اكر مشك خالص نداری مكو ❊ وكرهست خود فاش كرد
دبوی ❊ ودخی شارح مثنوی جناب اسمعیل انقروی قدس سره (منهاج
الفقرا) نام كتاب حقیقت نصابلرنده بیوررلر كه شیخلقدن خرقه كیمك
سنتدر ومخالف سنت دكلدر ❊ بوقولك مصدقی ام خالد رضی الله عنها
حضرتلرندن عنعنه ایله روایت اولنان حدیث صحیحدركه حضرت

پیغمبر علیه السلامه برنجه قفتانلر هدیه کتوردی انلرك اراسنده برسیاه کوچك خرقه وار ایدی ❊ حضرت علیه السلام جمله یه خطابا کیم استر بو قفتانی اکا کیدوره یم بیورد قلرنده جمله سی ساکت اولدیلر ❊ پس جناب پیغمبر کتورك ام خالدی بیوروب نبی حضور نبوی یه کتوردکلرنده اول حضرت دست مبارکلریله اول قفتانی بکا کیدردیلر ❊ معلوم اوله که خرقه و کسوه ایکی نوعدر بری خرقهٔ تبرك و بری خرقهٔ ارادت خرقهٔ تبرکی اول کیمسه لر کیررلر که ﴿ من تشبه بقوم فهو منهم ﴾ مقتضاسنجه مرید حقیقی یه تشبه ایدهلر اول شرطله که مجلس فقرایه حاضر اولوب آنلر ایله مصاحبت ایلیه تا برکت صحبت فقرا ایله خرقهٔ ارادته مستحق اوله ❊ و خرقهٔ ارادت آکا دیرلر که روز و شب اول درویش شیخك خدمتنده و حضورنده اوله بر درویش که شیخك ارادتنده و صحبت و خدمتنده اوله آکا مرید دیرلر اما بشرط آنکه اول خرقه (تبدیل الشکل لاجل الأکل) اولمیوب بلکه انکسار نفس و اصلاح قلب نیتیله اوله ❊ نتکم شیخ عطار قدس سره بیوررلر ﴿ بیت ﴾ ای که در برمیکشی پشمینه را ❊ پاك ساز از کبر اول سینه را ❊

٧٦ ﴿ ناز پرور در هوی با نفس نتواند غزا ﴾
﴿ زن که باشد لایق معجرهٔ مرد مغفرست ﴾

(نازپرور) ناز و نعمله بسلنمان آدمه دینور وصف ترکیبیدر (هوی) فتحتین و قصر ایله عشقدر که خیرده و شرده اولور ومد ایله (هوا) زمین و آسمانك اورته سیدر و دخی عناصر اربعه دن بریدر (نتواند) توانستن لفظندن حذف سین ایله نفی مستقبلدر قادر اولماز معناسنه (غزا) دشمنه جنك و قتال ایلمکه کتمك معناسنه در نازپرور نتواندك فاعلی غزا مفعولی با نفس در هوا غیر صریح محلریدر (زن) عورت (که) ادات رابط صفت (باشد) اوله (لایق) ضرب بابنك اجوف یائیسندن اسم فاعلدر مناسب اولیجی معناسنه

معجره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در (معجر) میمك کسری و عینك سکونی و جیمك فتحیله عربه مخصوص بر نوع باش اورتوسنه دینور (چه) کسر جیم فارسیله ادات استفهامدر نه معناسنه (مرد) فتح میمله آدم معناسنه مابعدینه اضافتله در (مغفر) کسر میم و سکون غین و فتح فا ایله زره کلاهنه دینور

٧٦ ﴿ محصول بیت ﴾

آرزوی شهوانیه سنده ناز ایله بسلنجی اولان کیمسه نفسیله غزا ایتمکه قادر اولمز زیرا باش اورتوسنه لایق عورت زرخ کیه جك اردکلدر ❊ یعنی عدو اکبری اولان نفس اماره سنی دائما آرزو و اشتها ایلدیکی شیلر ایله بسلیه رك توانا و بهادر قیلان کیمسه ارتق نفس اماره سنك مغلوب و محکومی اولمش اولدیغندن بردها انك ایله غزا و جهاد اکبر ایلمکه قدرتیاب اولمز ❊ و دخی وجود انسانی ایکی عالمدن عبارت اولوب بری عالم روح و بری عالم جسددر پس هوانك عالم جسددن عالم روحه طوغری حرکتی جسددن تعلقنك انقطاعنه و اندن تولد ایدن اخلاق ذمیمه و صفات قبیحه نك زوالنه دلالت ایدر ❊ زیرا اخلاق و صفاتك قیامی هوا ایله در اولادك قیامی پدر ایله اولدیغی کبی چونکه هوی ارادن چکه آکا تابع اولانلره پریشانلق کلوب بو پریشانلقده روحه جمعیت واردر ❊ عسکر عدو منهزم اولدقده عسکر اسلامه جمعیت حاصل اولدیغی کبی ❊ پس هوی ایله نفسك علاقه سی اولدقجه روح مرادندن جدادر و بوندن فهم اولنور که کاهیجه ﴿ نفسك مطیتك فارفق بها ﴾ وفقنجه بعض مساعدات حاصل اولور فاما نفس اکا مغرور اولمیه زیرا هر رضاعك غایتی فطام و هر اقصانك نهایتی انصرام درخصوصا که روحه تنزل واقع اولسه قاعدهٔ حکمای الهیه بودر که میزان شریعت و قانون طریقت او زره تشدید ریاضت و مجاهده ایدرلر تا که علوم

تازه ایله مشرف اولورلر ❊ لاسمعیل حقی قدس سره ﴾ بیت ﴿ شمشیرغزا چکمیجك نفس عدویه ❊ شری طوقنورشهر وجود ایچره قویه ❊ شیخ عطار قدس سره ﴾ بیت ﴿ كارنفس بدهمه شوروشرست ❊ جنك بانفسك جهاد اکبرست ❊

٧٧ ﴾ درجوانی سعی کن کربی خلل خواهی عمل ﴿
﴾ میوهٔ بی نقصان بود چون ازدرخت نوبرست ﴿

(جوان) جیمك ضمیله کنج وتازه معناسنه دریاسی مصدریه (کن) ضم کاف ایله امردر ایله معناسنه تحتنده مستتر توفاعلی وسعی مفعولی درجوانی ظرف زمانی در (کر) حرف شرط (بی خلل) بی رخنه وبی قصور معناسنه (خواهی) واومجهوله ایله استمك معناسنه اولان خواستن لفظندن سینك هایه قلبیله مضارع مفرد مخاطبدر (عمل) عینك ومیمك فتحیله فعل وایش معناسنه خواهی نك مفعولیدر (نقصان) ضم نونله اکسلمك معناسنه (بود) بودن لفظندن فتح واو ایله شاذ اوله رق مضارعدر اولور معناسنه (چون) چونکه (درخت) دالك کسریله اغاج وشجر معناسنه درنوبره اضافتی بیانیه (نوبر) فتح نونله عنبروزننده ترفنده میوه یه دینور بومقامده تازه معناسنه در

٧٧ ﴾ محصول بیت ﴿

اکر عملك بی خلل اولدیغنی استر ایسك جوانلقده طاعات وعباداته سعی ایت چونکه تازه اغاجك میوه سی بی نقصان اولور ❊ یعنی یکی یتشمش اولان نهال تازه نك میوه سی قورومغه باشلامش اولان قوجه قارت اغاجك میوه سندن دها لذیذ اولدیغی کبی جناب خواجه حافظك ﴾ نظم ﴿ شب صحبت غنیمت دان که بعد ازروزکارما ❊ بسی کردش کند کردون بسی لیل ونهار آرد ❊ بهار عمر خواه ای دل وکرنه این چمن هرسال ❊

چونسرین صد کل رعنا وچون بلبل هزار آرد ❊ نظم دل آراسن کوش هوشنه منکوش ایدوب فصل ربیع کبی پرطراوت واطاعت اولان عهد شبابك بردمی برعالمدن بهتر ایدوکن یتقن ایدرك حظوظات نفسانیه سندن تبتل وانقطاع ایدن جوان سعادتمندك مخلصانه ایلدیکی عباداتی نزد خدای بی نیازده آوان پیری وشیخوخیتده سست اندام اولوب متحسرانه (لیت الشباب یعود یوما فاخبره بما فعل المشیب) مآل محال اشتمالی کویا اوله رق هزار عجز وفتور ایله ایتدیکی عبادت بی حلاوتندن دها زیاده مقبولدر ❊ نتکم اسمعیل حقی قدس سره بیورر ﴾ بیت ﴿ اوله کورراه حقده تیزروان ❊ بردکل پیرایله سلوك جوان ❊ وشیخ سعدی بیورمشلردر ﴾ بیت ﴿ جوان کوشه نشین شیرمرد راه خداست ❊ که پیرخود نتواند زجای خود برخاست ❊ وله از کتاب بوستان ﴾ نظم ﴿ غنیمت شمار این کرامی نفس ❊ که بی مرغ قیمت ندارد قفس ❊ مکن عمر ضایع بافسوس وحیف ❊ که فرصت عزیزست والوقت سیف ❊ نکه دار فرصت که عالم دمیست ❊ دمی پیش دانا به ازعالمیست ❊ جوانا ره طاعت امروز کیر ❊ که فردا نیاید جوانی زپیر ❊ فراغ دلت هست ونیروی تن ❊ چو میدان فراخست کویی بزن ❊ خواجه حافظ قدس سره ﴾ بیت ﴿ ای دل شباب رفت ونچیدی کلی زعمر ❊ پیران سربکن هنری ننك ونام را ❊ ازنان وحلوای شیخ بهاء الدین آملی رحمه الله ﴾ نظم ﴿ حالیا ای عندلیب کهنه سال ❊ سازکن افغان ویکچندی بنال ❊ چون نکردی ناله در فصل بهار ❊ درخزان باری قضا کن زینهار ❊

٧٨ ﴾ عالم عالی مقام ازبهر جر خواند علوم ﴿
﴾ چون علی کش معنی استعلا وکار اوجرست ﴿

(عالم) داننده یعنی بلیجی معناسنه اسم فاعلدر مابعدینه اضافتی بیانیه در

(عالی مقام) اصلنده ترکیب اضافی ایدی صکره صفتك موصوفی اوزرینه تقدیمیله وصف ترکیبی اولوب یوجه مرتبه‌لی معناسنه عالمك صفتیدر (جر) فتح جیم ایله چکمك وکندویه طوغرو تحریك ایتمك وبر کلمه‌یی مکسور ایلك وکندوسنی تذلیل ایده‌جك ایش ایشلك معنالرینه‌در (خواند) خواندن مصدرندن فتح نون ایله اوقور معناسنه مضارعدر فاعلی تحتنده عالمه راجع اوضمیر غائبدر ومفعول صریحی علوم وغیر صریحی ازبهرجز لفظیدر (علوم) عینك ولامك ضمه‌لریله علمك جمعیدر (علم) کسر عینله بیلك معناسنه‌در (چون) کبی (علی) فتحه‌لرله عربیده حرف جردر که داخل اولدیغی اسمی کسره ایله اوقودر وبوندن بشقه عالی ویوجه اولدی معناسنه فعل ماضیده اولور (کش) (که) حرف رابطیله (اش) ضمیر غائبندن مرکبدر وضمیر معناسیله مقید اولوب علی‌یه راجعدر (استعلا) کسر همزه ایله برنسنه‌نك یوقاروسنه چیقمق معناسنه مصدردر (واو) حالیه‌در (کار) ایش معناسنه مبتدادر ضمیره اضافتی لامیه وجر خبریدر

٧٨ ﴿ محصول بیت ﴾

یوجه مرتبه‌لو اولان عالم جردن ایچون علومی اوقور یعنی تحصیل علم ایلرایسه اوکیمسه علی حرف جری کبیدر که معناسی استعلا ایچون اولوب حالبوکه آنك ایشی جردر ❊ ودخی پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام طلب علم شریف حقنده ﴿ طلب العلم فریضة علی کل مسلم ومسلمة ﴾ و ﴿ کن عالما او متعلما او سامعا ولاتکن رابعا فتهلك ﴾ و ﴿ اطلبوا العلم ولو بالصین ﴾ حدیث شریفلرین بیورمشلردر ❊ وفضائل علم برکیمسه‌نك اوزرینه خفی دکلدر زیرا علم انسانه مختص اولوب علمك ماعداسی اولان مثلا شجاعت وجرأت وقوة وشفقت کبی جمیع خصالده انسان وسائر حیوانات مشترکدر ❊ وعلم شریف

صاحبنی بروتقوایه تقریب ایدوب آنکله عندالله کرامت وسعادت ابدیه‌یه مستحق اولور ❊ صاحب مذهبمز امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلرندن (کیف عرفت العلم) دیو سؤال اولندقده جوابنده ﴿ باربعة اشیاء الاول تملقت کتملق الکلب والثانی تواضعت کتواضع الهرة والثالث صبحت کصباح الغراب والرابع صبرت کصبر الحمار ﴾ بیورمشلردر ❊ وتعلم علم زماننده نیتدن لازمدر زیرا ﴿ انما الاعمال بالنیات ﴾ فحواسنجه نیت جمیع افعالده اصلدر ❊ نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدر که ﴿ کم من عمل یتصور بصورة اعمال الدنیا ویصیر بحسن النیة من اعمال الآخرة وکم من عمل یتصور بصورة اعمال الآخرة ثم یصیر من اعمال الدنیا بسوء النیة ﴾ ایمدی طالب علمه لایق اولان اشبو حدیث شریف مقتضای عالیسنجه عامل اوله‌رق علم شریفی جر منافع دنیویه ایچون تحصیل ایتیوب انجق طلب علم ایله رضاء الهی نیت بعده نفسندن ازالهٔ جهل ایتدکدنصکره نشر علوم ایله سائرلره دخی ایصال نفعه نیت ایلیه تاکه ﴿ خیر الناس من ینفع الناس ﴾ سرینه مظهر اوله وبعد التحصیل ده موجبیله عامل اوله ❊ شیخ عطار قدس سره فرماید ﴿ بیت ﴾ هرکه علمی داردو نبود بران ❊ ازطریق عقل باشد برکران ❊ ودخی طفلان آموزندکان علم وادبه خفی اولمیه که تحصیل علم شریف ایچون التی خصلت لازمدر که خصال مذکوره اشبو قطعه‌ده بیان اولنمشدر ﴿ قطعه ﴾ علم را هرکز نیابی تا نباشد شش خصال ❊ حرص وافر فهم کامل جمع خاطر کل حال ❊ شفقت استاد باید هم درس خوانی مدام ❊ لفظ را تحقیق خوانی تا شوی مرد کمال ❊

٧٩ ﴿ مفتیٔ تردامن ازمستی نوازد همچودف ﴾
﴿ دفتر خودرا دف تر دامن آری دفترست ﴾

(مفتی) افتا مصدرندن ضم میمله اسم فاعلدر مسائل دینیه‌نك

جواب شرعیلرینی بیان ایلیان عالم کمسنه‌یه دینور تردامنه اضافتی بیانیه‌در (تردامن) مقام عالی کبی وصف ترکیبیدر کلمهٔ واحده حکمنده اولمغله دفترینك صفتیدر آلودهٔ چرکاب فسق وفجور اولان کیمسنه‌یه دینور که اهل عرض وعفیف معناسنه اولان خشك دامن مقابلیدر (مست) فتح میله باده مثللو برنوع مسکرات ایچمکله عقل وادراکی کتمش اولان سرخوشه دیرلر یاسی حرف مصدردر (نوازد) نونك فتحیله ساز چالمق وتغنی ایلك واوخشامق وتلطیف ایتمك معنالرینه اولان نواختن مصدرندن خانك زایه قلبیله فعل مضارعدر بومقامده ساز چالار وتغنی ایلر معناسی مراددر فاعلی تحتنده مستتر اولان اوضمیریدر که مفتی‌یه راجعدر ومفعول صریحی مصراع ثانیده واقع دفتر لفظی وغیر صریحی ازمستیدر (همچو) ادات تشبیهدر (دف) دالك فتحیله دائره معناسنه‌درکه معروف آلة لهودر ترکیده دخی دف تعبیری مشهوردر (دفتر) دالك فتحیله بری برینه ضم اولنمش نیجه اوراقی مشتمل نسخه‌یه دینور که لسانمزده دخی دفتر تعبیر اولنور جمعی دفاتر کلور خوده اضافتی لامیه‌در (خود) کندو دیمکدر (را) علامت مفعولدر دفترك تردامنه اضافتی لامیه دف مبتدا (آری) حرف تصدیقدر که جوابده مستعمل اولوب عربیده فتحتیله (نعم) وترکیده (بلی) ز(اوت) معناسنه‌در دفتر خبر مبتدادر

٧٩ ❊ محصول بیت ❊

فاسق اولان مفتی مستلکندن دفترینی دف کبی چالوب نغمه ایلر زیرا فاجر کیمسه‌نك دفینه کندوسنك دفتریدر ❊ یعنی علمیله عامل اولمیوب نفس وهواسنه تبعیت ایدرك ام الخبائث اولان شرب خمر کبی ارتکاب معاصیله مست مدام اولان عالم کیمسه کمال مستی و بیخودلغندن بی‌پروا کند و دفتر وکتابنی دف کبی چاله‌رق رقص ونغمات ایلر وبوحال بویله‌در زیرا کندوسنده خوف الله اولمیوب دائما مناهی

وملاهی ایله اوقات کذار اولان لاابالی عندنده خطا ایله صواب ودف ایله کتاب یکسان وسیان اولدیغندن آرتق بی قید واحتراز کندو دفتر وکتابنی دف کبی چالمغه باشلار ❊ بونکله برابر کشی‌یه لازم اولان عالم اولان ذاتك صورت ظاهرینه نظر ایلیوب همان اندن صادر اولان کفتار حقی استماع وقبول ایدرك موجبیله عمل ایلمکدر ❊ نتکم شیخ سعدی قدس سره کتاب کلستانده بیوررلر ❊ قطعه ❊ کفت عالم بکوش جان بشنو ❊ ورنماند بکفتنش کردار ❊ مرد باید که کیرد اندر کوش ❊ ورنوشته است پند بر دیوار ❊

٨٠ ❊ فلسفه چون اکثرش آمد سفه پس کل آن ❊
❊ هم سفه باشد که دارد حکم آنجا اکثرست ❊

(فلسفه) فتح فا ایله وسوسه وزننده علم حکمت طبیعیه والهیه‌در (چون) ادات تعلیل (اکثر) فتح همزه ایله چوق معناسنه اسم تفضیلدر ضمیر فلسفه‌یه راجعدر (آمد) کلدی معناسنه ماضیدر (سفه) فتحتیله عقل وادراك خفیف اولمق وجهل ونادانی معناسنه‌در (پس) ادات تفصیلدر که مابعدنده کی جمله‌نك ماقبلنده‌کی جمله‌یی تفصیل ایده‌جکنی افاده ایدر لسان عربیده (ف) حرفیله وترکیده (ایمدی) اداتی ایله ادا اولنور (کل) کافك ضمی ولامك تشدیدیله براسم مفرددر که جمیع اجزانك شمول واستغراق اوزره اسمیدر (آن) اسم اشارتنك مشار الیهی فلسفه‌در (باشد) اولور فاعلی کل ومفعولی سفه‌در (که) زیرا (دارد) طوتار (حکم آنجا) اول مکانك حکمنی (اکثرست) اکثردر

٨٠ ❊ محصول بیت ❊

چونکه فلسفه لفظنك اکثریسی سفه‌در ایمدی لفظ مذکورك کلیسی دخی سفه اولمش اولور ❊ زیرا اکثر ایچون حکم کل واردر ❊ یعنی

حروف خمسه دن مركب اولوب حكمت معناسنه دلالت ايليان
فلسفه لفظ مفردى فل لفظيله بى عقل وادراك معناسنه دال اولان
سفه لفظندن مركب فرض واعتبار اولندقده فلسفه كلمه سنك اكثر
حروفى كنديسنك جزؤ اخيرى اولان سفه لفظنده بولنمش اولمغله
جزؤا خيرمذكور فل جزؤ اولنه نظرا جزؤ اعظم واقع اولوب
واكثر ايچونده حكم كل اولديغى قاعده سنه بناء فلسفه لفظى دخى
كندونك جزؤ اعظمى اولان سفه لفظنك حكمنى اخذ ايلديكندن
ارتق لفظ مذكورك كليسى دخى سفه اولمش اولور

٨١ ﴿ فلسفى از كنج حكمت چون بفلسى ره نيافت ﴾
﴿ مى ندانم ديكريرا سوى آن چون رهبرست ﴾

(فلسفى) ياء نسبتله حكيم معناسنه در (از كنج حكمت) حكمت
خزينه سندن (چون) چونكه (بفلسى) بر پوله و بر منغره ديمكدر
چونكه (فلس) فانك فتحى ولامك سكونيله پول ومنقر معناسنه
عربيدر (ره) يول وطريق (نيافت) بولمدى فاعلى فلسفى
ومفعول صريحى ره وغير صريح محلرى از كنج حكمت و بفلسى كلمه لريدر
(مى ندانم) اصلنده نمى دانم ايدى ضرورتوزن ايچون نون نافيه
تأخير اولنمشدر بيلم معناسنه نفى حال نفس متكلم وحده در (ديكريرا)
برغيريسنه (سوى آن) اول خزينه طرفنه (چون) نصل (رهبر)
وصف تركيبيدر دليل ومرشد معناسنه در

٨١ ﴿ محصول بيت ﴾

فلسفى چونكه حكمت خزينه سندن بر پوله بيله يول بوله مدى
بلمم كه برغيريسنه اول خزينه طرفنه نصل رهبر اوله بيلور يعنى حكمت
الهيه يه وقوف واطلاع تام حاصل ايتدم ديو دعواى حكمت شناسى
ايليان كيمسه نك كندوسى احسان الهى اولمدقجه حكمت الهيه
خزينه سندن برذره جكه بيله نائل اوله مديغى حالده برغيريسنه اول

كنز مخفينك معرفتنه نصل رهبر اوله بيلور بيلمم ❊ نتكم
خواجه حافظ قدس سره بيوررلر ﴿ بيت ﴾ مزن دم زحكمت كه
در وقت مرك ❊ ارسطو دهد جان چو بيچاره كرد ❊ ودخى يونان
كاهنلرى طرفندن يدى كشى يه (سوفوس) نامى ويريلوب حكماى سبعه
اطلاق اولنمشيدى كه هفت دانايان يونان ديلك اولور مؤخرا (سوفوس)
اسمى جناب حقه مخصوص اولمق مطالعه سيله حكمايه بو اسم چوق
كوريله رك فيلسون تعبير اولنمشدر كه محب حكمت وكمال ديمكدر
و (سوفوس) عالم وحكيم وصاحب كمال معناسنه در ❊ ايلك ابتدا
فيلسون نامنى الان اصحاب (سليمان ابن داود) عليهما السلام
اخلافندن تحصيل كمال ايدوب رؤساى حكماى الهيندن اولان
فيثاغورث ايدى

٨٢ ﴿ حكم حال منطقى خواهى زحال فلسفى ﴾
﴿ كن قياس آنراكه اصغر مندرج دراكبرست ﴾

(حكم) حانك ضميله قضا معناسنه در كه شونسنه شويله در ديمكدن
عبارتدر حاله مضافدر حال اول معنادر كه من غير تصنع ولا اجتلاب
ولا اكتساب قلبه اوزرينه وارد اولور حزن وقبض وبسط وهيبت
وانس كبى حال متغير ومتحول اولمغله حال ديلدى نتكم مقام ثابت
ومستقر اولمغله مقام ديلدى يعنى حال دوام اوزرينه اولميوب
صفات نفس ظهور ايتدكده زائل اولسه حال ديلور دوام اوزره
اولان ملكه يه مقام ديلور مابعدينه اضافتى لاميه در (منطقى)
فتح ميم وآخرنده ياء نسبتله علم منطقه آشنا اولان كيمسه يه دينور
(وعلم منطق) معلومات حاصله دن مطالب مجهوله يى اكتسابده ذهنى
خطادن حفظ ايدن برفن اولوب فائده سى فكر ونظرده خطايى
صوابدن تميزدر (خواهى) استرسك معناسنه فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(فلسفه) لغت يونانده محب علم معناسنه اولان فيلسوف لفظندن

تعریب ومشتقدر (ودخی) علوم عقلیه دن اولان علوم فلسفه
باشلوجه درت علمی شاملدر اولکیسی (منطق) ایکنجیسی
(علم طبیعی) اوچنجیسی وراء طبیعیاتده اولان اموره یعنی روحانیاته
متعلق (علم الهی)دردنجیسی فنون اربعه یی یعنی علم حساب وعلم
هندسه وعلم هیئت وعلم موسیقی یی مشتمل اولان (علوم ریاضیه) در ❊
ایدی علوم فلسفه نك اصولی فنون سبعهٔ مذکوره دن
عبارت اولوب جمله سنك اقدمی منطقدر ❊ (کن)ضم کافله ایله
معناسنه امردر (قیاس) کتاب وزننده لغتده برنسنه یی مثال
اولان دیکر نسنه یه تطبیق ومقابله ایدرك اوصاف واحوالنی تقدیر
ایتمك وایکی نسنه یی ذهنا بربرینه بکزتمك معناسنه در واصطلاح
منطقیونده (هوقول مؤلف من اقوال متی سلمت لزم عنها لذاتها قول آخر)
تعریفیله معرفدر (آنرا) آنی (که) زیرا (اصغر) همزه نك فتحیله
اسم تفضیل اولوب زیاده صغیر وکوچك معناسنه در که بوراده علم منطق
مراددر اکبر دخی زیاده بیوك معناسنه در که علوم فلسفه مراددر
واصطلاح منطقده نتیجه نك موضوعنه یعنی جزؤ اولنه حد اصغر
ومحمولنه یعنی جزؤ ثانیسنه حد اکبر دینور (مندرج) اندراج مصدرندن
ضم میم وکسر را ایله اسم فاعل اولوب برنسنه ایچنده محفوظ اولان
نسنه یه دینور

❊ محصول بیت ❊ ۸۲

منطقینك جانك حکمنده ایسترایسك فلسفیدن قیاس ایله آنی که
جزؤ کلده داخل ومندرجدر ❊ یعنی کشی اکتساب سیرت حسنه ایله
تحلیهٔ درون واستحصال علوم نافعه ایله کسب فضلت عمل ایتمیوبده
انجق غیرلری الزام واسکات ایدرك اظهار معلومات ایتمك
غرضیله علوم فلسفه دن برقسم وبرجزؤ واقع اولان علم
منطقه توغل واشتغال ایلیان منطق بوافکار فاسده سنده تلف عمر

کرانبها ایلش اولور ❊ خفی اولمیه که بوفنده حکمای متقدمین بحث وتکلم
ایدرلردی انجق ابتدا کلاملری پارچه پارچه ومتفرق اولوب
ارسطونك ظهورینه دك هنوز مباحثی تهذیب ومسائلی جمع
اولنمامشیدی ارسطو ظهور ایتدکده مباحثنی تهذیب ومسائلنی فصول
اوزره ترتیب ایدوب فن مذکوری علوم حکمیه نك اقدمی
وفاتحه سی قیلدی آنکچون مشار الیهه معلم اول تسمیه اولندی ❊
(معلوم اوله که) امام محمد غزالی رحمة الله علیه زماننه کلنجه
اکثر متکلمین علم منطقی کفره تقین عد ایلشلر ایکن اندنصکره کلان
محققین فن مذکور فرض کفایه اولوب هر بلده ده عالم منطق اولان
برذاتك بولنمسی لازمه دندر دیملری محل عبرت واوته دنبرو افکار
وانظار علمانك بربرینه مخالف ومعارض وبلکه برینك بروقتده
اولان فکری وقت آخرده اولان فکرینه منافی ومناقض اوله کلدیکنه
برحجتدر لکن علم مذکور مقصود بالذات اولمیوب مقاصدی تحصیله
وسیله وآلتدر کذا فی ترجمة ابن خلدون ❊ عرفی شیرازی رحمه الله
❊ بیت ❊ کسی کز علم منطق دم زندبی عشق می شاید ❊ که بشماری
بدون انتساب فصل حیوانش ❊ فضولی بغدادی رحمه الله
❊ بیت ❊ ایلسك طوطی یه تعلیم ادای کلمات ❊ سوزی انسان
اولور اما اوزی انسان اولمز ❊

۸۳
❊ آن بداختر کش منجم کفتهٔ چون هر اثر ❊
❊ پیش اومسند باخترشد خدایش اخترست ❊

(آن) او واول معناسنه اسم اشارتدر (بداختر) بدبخت واوغرسز
معناسنه آنك مشار الیهیدر (که) ادات رابط صفت (شین)
ضمیر غائبی بداختره راجعدر (منجم) میمك ضمی ونونك فتحی وجیمك
کسریله تنجیمدن اسم فاعل اولوب نجومك طلوع وغروب وسائر
اوضاعی فننه آشنا اولغله احوالنی ضبط وتقویم ایدن آدمه دینور

(کفنۀ) سوباش سین معناسنه ماضئ مقید اولوب منجم مفعول قوابدر (چون) چونکه (اثر) همزه‌نك وثانك فتحه‌لریله برنسنه‌نك وجودینه دلالت ایدن نسنه‌یه موضوعدر وحدیث وخبر معناسنه ده مستعملدر (پیش او) منجمك اوکنده (مسند) برکلام وخبری برآدمه عزو ونسبت ایلك معناسنه اولان اسناددن ضم میمله اسم مفعولدر (با) صله‌در (اختر) یلدزه دینور (شد) اولدی (خدایش) اومنجمك خداسی دیمکدر مبتدا اختر خبری

۸۳ ❊ محصول بيت ❊

اول طالعسز که سن اکا منجم دیمشسین انك عندنده هر بر فعل واثر کواکبه اسناد اولنمغله انك خداسی کویا یلدزدر ❊ (ودخی) معلوم اوله که مقدمهٔ ابن خلدونك فصل سادسی ترجمه‌سنده بوتفصیل بیان اولنمشدر که کواکبك ماتحتنه تأثیری باطلدر زیرا جناب اللهدن بشقه فاعل یوقدر وانبیاء عظام علیهم السلام حضراتی نجومك شان وتأثیراتنی منکرلردر (تتکم) مرویدرکه ولد مکرم مصطفوی حضرت ابراهیمك وفاتنده اتفاقا خسوف واقع اولمغله بومصیبت سماویه آنك وفاتندن ناشیدر دینلکین بونی رد ایچون افندمز علیه الصلوة والسلام حضرتلری ❊ ان الشمس والقمر لاینخسفان لموت احد ولالحیاته ❊ حدیث شریفنی بیورمشلردر معناسی منیفی شمس وقمر برکیمسه‌نك موت وحیاتی ایچون طوتلمزلر دیمکدر ❊ امام ابو یوسف رحمة الله علیه بیورمشدر که اوچ علمدن ماعداهر علمی تعلم ایت اول اوچ علمدن بریسی علم نجومدرکه موجب شئامتدر ایکنجیسی مادهٔ مخصوصه‌سندن باشقه ماده ایله تخلیق ذهبدن عبارت اولان کیمیادر که افلاسی ایراث ایدر اوچنجیسی دینده بحث وجدالدر که بودخی زندقه‌یه بادی اولور ❊ ودخی فضلاء دین و علماء یقین ❊ من آمن بالنجوم فقد کفر ❊ حدیث

شریفنی تحقیق ایدوب حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم شول معنایه اشارت بیوررلر که شول کیمسه که تدبیر عالمده نجوم وکواکب حق سبحانه وتعالی نك امرینه مسخر اولمیوب حاشا هر بری امرنده بانفسها مستقله دردیو اعتقاد ایلسه تحقیق اول کیمسه کافردر ❊ امام محمد غزالی قدس سره العالی احیاء علومده بیوررلر که نجومده منهی عنه اولان ایکی امردر بریسی نجوم مستقله آثارینه فاعله دردیو تصدیق ایلکدر پس بو اعتقاد باطل ومنهی در وبریسی دخی منجمینی تصدیق منهیدر زیرا منجمین احکامی عن جهل در علم نجوم ایسه بعض انبیایه معجزه دربعده اندراس بولمغله مختلط اولان شئدن غیری باقی قالمیوب ارباب نجوم آنك ایچون خطادن صوابی تشخیص وتمییز ایتمامشلردر ❊ لکن کواکب بامر الله تعالی اسباب آثار اولوب وآثار مذبوره حضرت حق وقادر مطلق جل شانه‌نك خلق وتقدیری ایله حاصل اولور دیو اعتقاد اولسه قادح دین اولمیوب بلکه حق اوزره اعتقاد ایتمش اولور

❊ اختیاری نیست اورا اختیار ازوی مپرس ❊ ۸٤
❊ اختیار جمله کم در اختیار داورست ❊

(اختیار) اوزندولك معناسنه مصدر دریاسی وحدت ویاتنکیردر (نیست) یوقدر اختیار مبتداسنك خبریدر (او) ضمیر غائب منفصلی بیت سابقده‌کی اختر کلمه‌سنه راجعدر (را) تخصیص ایچون (ازوی) منجمدن (مپرس) ضم باء فارسیه ایله پرسیدن مصدرندن صورمه معناسنه نهی حاضردر اختیار مفعول صریحی وازوی غیر صریحیدر اختیارك جمله‌یه اضافتی لامیه‌در ومبتدا (داور) فتح واو ایله بونده اسماء شریفهٔ حاکم حقیقی جلت عظمته دندر اصلی دادآور اولوب کثرت استعمال ایله دال ثانیه حذف اولندی عدالت کتوریجی معناسنه وصف ترکیبیدر ادات خبر کم لفظنه مقیددر

(كم) كاف فارسيه نك ضميله ضايع معناسنه اولوب اختيارك خبريدر

٨٤ ﴿ محصول بيت ﴾

كواكبك سيروحركتى كندو اختيارلريله اولميوب آنجق آفريننده آسمان وزمين اولان رب العالمين حضرتلرينك ارادهٔ عليه سيله اولديغنه مبنى منجمدن اختيارات صورمه زيرا اجرام علويه واجسام سفليه نك اختيارى اول حاكم حقيقى جلت عظمته حضرتلرينك مشيت آلهيه سنده محواولمشدر ✽ نتكم ابو القاسم الدحوى برقصيده سنده ديمشدر ﴿ نظم ﴾ ماهذه الانجم السوارى ✽ الاعابيد اوآماء ✽ يقضى عليها وليس تقتضى ✽ ومالها فى الورى اقتضاء ✽ يعنى بو كواكب سياره آنجق قوللر وجاريه لريعنى عبوديت ومحكوميت حالنده اوله رق انلره حكم اولنوب انلر حكم ايده مز وانلرك خالق ايچنده بركونه حكم وتأثيرلرى بوقدر يعنى انلر دخى اجسام سائره كبى منفعل ومتأثر اولوب مدبر ومؤثر دكللردر

٨٥ ﴿ چرخ وانجم جن ومردم هريك اينجا مضطرند ﴾
﴿ اختيار جمله پيش من يجيب المضطرست ﴾

(چرخ) جيم فارسينك فتحيله فلك معناسنه در ومطلقا دوران صاحبى اولان نسنه لره ده دينور مثلا ساعتك چرخى كبى (انجم) همزه نك فتحى ونونك سكونى وجيمك ضميله نجمك جمعيدر (نجم) فتح نون ايله ستاره ويلدز معناسنه در (جن) جيمك كسريله مطلقا حواسك مجموعندن مستتر اولان روحانيونه اطلاق اولنوركه انس مقابليدر بوصورتده ملائكه وشياطين داخل اولور ✽ ايمدى ملائكه ايله جن بيننده عموم وخصوص مطلق واردر هرملائكه جن در وهرجن ملائكه دكلدر جن روحانيونك

بعضنه اطلاق اولنور ✽ زيرا روحانيون اوچ قسم اولوب قسم اول (اخياردر) كه ملائكهٔ كرامدر قسم ثانى (اشراردر) كه شياطيندر قسم ثالث (اوساط) دركه اخيار واشرارى مشتملدر كه جن طائفه سيدر ✽ (مردم) فتح ميم ايله آدم (هريك) هربريسى (اينجا) فعل وحركتنده (مضطر) احتياج ومجبوريت معناسنه اولان اضطرار مصدرندن اسم فاعلدر ✽ ودخى چرخ وانجم وجن ومردم لفظلرى مبتدا مضطر خبرى (ند) است ادات خبرينك جمعيدر (پيش) پاء فارسيهٔ ممدوده نك كسريله اوك معناسنه دركه مقابلى پس لفظيدر وايلرو معناسنه ده كلور مابعدينه مضافدر (من) ميمك فتحيله اسم موصولدر (الذى) معناسنه اكثرى ذوى العقولده مستعملدر وتشديد نون ايله بطمان وقدرت حلواسى ومنت معنالرينه در وفارسيده نفس متكلم وحده ضميريدر (يجيب) اجابت مصدرندن ضم يا ايله فعل مضارع معلومدر سائلك نيازينى قبول ايدر معناسنه فاعلى تحتنده مستترهو ضميرى من لفظنه راجعدر ومفعولى المضطر لفظيدر اولنده كى الف ولام حرف تعريفدر

٨٥ ﴿ محصول بيت ﴾

فلك وكواكب وجن وانسك هربرى افعال وحركاتنده مضطرلردر زيرا جمله نك اختيارى اول مجيب المضطرين اولان خداى متعال حضرتلرينك نزد عظمت الوهيتنده در ✽ يعنى شمس وقمر ونجوم وطبايع بونلرك جمله سى فاطر السموات والارض حضرتلرينك امرينه مسخر اولوب هيچ برينك بذاته فعل وحركتلرى اولمديغنى بيلوب اعتقاد ايتمليدر ﴿ ع ﴾ عالم اسير دست مشيت دكلبدر ✽ (ودخى) اخلاق علائى نام كتاب حكمت نصابده مسطوردر كه فلكيات انتظام امر بنى آدم ايچون واول عالم بالا بو عالم اصلاحيچون مخلوقدر ✽ نتكم

حدیث اولاك لولاك لماخلقت الافلاك دلالت ایدر ❊
ودیرلرکه توراتده وارد اولدیکه یابنی آدم خلقتك لاجلی
وخلقت الاشیاء لاجلك اجرام سماویه‌نك خدمتلرینه دلالت
ایدر ❊ نتکم شیخ سعدی دیباجهٔ کلستاننده بیورمشدر
قطعه ابرو بادومه وخورشید وفلك درکارند ❊ تاتونانی
بکف آری وبغفلت نخوری ❊ همه ازبهرتوسرکشته وفرمان
بردار ❊ شرط انصاف نباشد که توفرمان نبری ❊ وجناب
ناظم قدس سره دیوانلرنده بیوررلر نظم مبین هیأت
چرخ کردان که باشد ❊ نموش کهی بازغ وکاه آفل ❊ خلیل الله
آسازتایید فطرت ❊ جزآیات فاطرنخوان زین هیاکل ❊ اکر
قابلی فعل خود یکطرف نه ❊ ببین نور فاعل عیان درقوابل ❊

٨٦ معنئ معشرمعیت باشر آمد زان سبب
نیست زین معشرکسی بی شراکربومعشرست

(معنی) ازاسنده الفاظ وضع اولنان صورت زهنیه‌دن عبارتدر
بوند، کسر نون ایله در زیرآخرنده یاصورتنده الف اولان اسملر
فارسیده یاایله تلفظ اولنمق قاعده‌در مابعدینه اضافتی لامیه‌در ❊ خفی
اولمیه که آخرنده هاء رسمیه یاخودیاء ممدوده بولنان کلمه‌یه حال اضافتده
برهمزه واکرالف یاخود واو ممدوده بولنورایسه بریا زیاده قلنور
(خواجهٔ جهان) . (معنئ بیت) (یکتای عالم) (کیسوی معنبر)
کبی ❊ (معشر) میم وشینك فتحه لریله متحدالشان جماعته
دینور مثلا برآدمك اهل ومتعلقاتی ونوع جن ونوع انسان
کبی (معیت) فتح میم وکسرعین وفتح یا ایله برابرلك معناسنه‌در
(با) مصاحبة ایچوندر (شر) مقابل خیردر (آمد)
کلدی (زان سبب) اول سببدن ودخی لسان عربده سبب شول
حبله اطلاق اولنور که آنکله صویه ایریشه‌لر بعده هرشول نسنه که

آنکله غیری شیئه وصول میسراوله سبب آندن استعاره قیلندی ❊
نتکم (السبب هوالحبل الذی یتوصل به الی الماء ثم استعیرلکل
مایتوصل به الی شئ آخر) تعریفله معرفدر (نیست) دکلدر
ویاخود یوقدر (زین معشر) برجماعت منجمیندن (کسی)
برکیمسه (بی شر) شرسز (اکر) هرنقدر (بومعشر)
ابومعشرایسه ده (است) ادات خبردر

٨٦ محصول بیت

معشر کلمه‌سنك معناسی شرایله برابرلك کلدی اول سببدن بوجماعة
منجمیندن برکیمسه شرسز دکلدر اوکیمسه رئیس منجمین اولان
ابومعشرایسه ده ❊ یعنی معشر لفظی برابر معناسنه اولان (مع)
لفظیله خبرمقابلی اولان (شر) لفظندن مرکب اعتبار اولندیغینه
نظرا معنای ترکیبی شرایله برلکده دیمك اولوربوصورتجه معنای
بیت بومعشر منجمیندن هیچ بری شر وعقوبتدن خالی اولماز
هرنقدراول کیمسه فن نجومده ابومعشرکبی کسب مهارت ایتمش
اولسه بیله زیرا فن سببیله قضا وقدرالهیدن فرار ایدوب نجات
بولمق ممکن دکلدر ❊ لجناب شیخ عطار بیت هیچ کس ازخود
قضارا ردنکرد ❊ هرکه راضی شد قضارابد نکرد ❊ ودخی مومی الیه
ابومعشرك اسمی جعفرابن محمد ابن عمرالبلخیدر که مقدما بغدادده
اصحاب حدیثدن اولوب زمانك فیلسوفی اولان یعقوب ابن اسحاق
الکندیدن حساب وهندسه‌دن برمقدار مسائل نفیسه تعلم ایتمکله
ابومعشر متلذذ اولوب تحصیل علوم ریاضیه‌یه طالب وتعلم
وتکمیلدنصکره علوم نجومه اشتغال وتحصیل ایله اهل زمانه فائق
اولدی ❊ وکندونك هیئت وزیجدن تصانیف مقبوله‌سی واردر
واحکام نجومده مهارت تامه ایله معروف اولوب حتی برماده‌یی
وقوعندن اول خبر ویردیکیچون خلیفه مستعین کندویی

برخیلیجه قاپچی ایله ضرب ایتدیکندن (اصبت فعوقبت) دیرایمش دیومرویدر وفاتی ایکیوز یتمش ایکی سنه سنده وقوع بولمشدر

٨٧ نور توحیدست در دل مشعر ادراك حق
معشر اخترپرستانرا بکجا آن مشعرست

(نور) ضم نون ایله ضیا وآیدنلق معناسنه در که ظلمتك ضدیدر توحیده اضافتی لامیه اولوب مقدم خبردر (توحید) تفعیل بابندن مصدردر حق تعالینك وحدانیت حقیقیه سنه ایمان واقرار ایتمك وبرنسنه یی برقلمق معناسنه (در) ادات ظرف (دل) قلب (مشعر) فتح میم وسکون شین وفتح عین ایله محل ادراك وشعور معناسنه درادراکه مضاف اولوب مؤخر مبتدادر (ادراك) افعال بابندن عقل ایتمك وآکلامق وایرشمك معناسنه مصدردر حقه اضافتی مصدرك مفعولنه در (حق) فتح حا ایله اسماء حسنادن براسم شریفدر ومطابقت معناسنه ده کلور (اخترپرستان) اختر پرستك جمعیدر اخترپرست وصف ترکیبیدر یلدیزه طابیجی معناسنه که منجمه اصطلاح اولمشدر (را) ادات تعلیل (بکجا) ضم کاف ایله استفهام ایچوندر قنده معناسنه (آن) اسم اشارتنك مشار الیهی نوردر (است) یعنی هست

٨٧ محصول بیت

حق ادراك ایتمکه محل ان لله عبادا قلوبهم انور من الشمس حدیث شریفی فحواسنجه انجق قلبده لمعان ایلیان توحید نوریدر ایمدی معشر منجمین ایچون اونور قنده حاصلدر یعنی کافهٔ امورنی جناب مسبب الاسبابه تفویض ایلیان اهل توحیدك دل آکاهلرنده آفتاب عالم آرا کبی ضیاپاش وجمیع اذواق روحانیه یه مبتدا اولان نور توحید اجرام علویه یه تأثیر اسنادیله فاعل ومدبر

اطلاق ایلیان شرزمهٔ منجمین ایچون حاصل اولمز حافظ (ع)
بببین تفاوت ره کز کجاست تا بکجا

حکمت یونانیان پیغام نفسست وهوای
حکمت ایمانیان فرمودهٔ پیغمبرست

(حکمت) کسر حا ایله صفت الهیه دن اولدیغی حالده (معرفة الاشیا وایجادها علی غایة الاحکام والاتقان) عنوانیله وحکمت انسانیه یی (معرفة الموجودات وفعل الخیرات) عبارتیله تعریف ایلدیلر یونانیانه اضافتی لامیه در (یونان) ابن یافث ابن نوح علیه السلام اولوب بحر رومی ساحلنده مکث واقامت ایتمکله بعض اروام ایله مجاورت والفت ایلمشدر آخرنده کی یا ادات نسبت والف ونون ادات جمعدر (پیغام) پاء فارسینك فتحی ویانك سکونیله خبر معناسنه در نفسه اضافتی لامیه والفسز پیغم دخی بو معنایه در (نفس) نونك فتحی وفانك سکونیله جان وروح معناسنه در حکمت مبتدا پیغام خبری (است) ادات خبر (واو) عاطفه (هوی) فتحتینله برنسنه یه مفتونلغه دینور عشق معناسنه ونفسك اراده وآرزوسنه دینور که مراد شهواته آرزودر حکمتك ایمانیانه اضافتی لامیه در (ایمانیان) اهل ایمان وموحدلر دیمکدر (فرموده) فتح فا ایله فرمودن مصدرندن اسم مفعولدر بیورلمش معناسنه همزهٔ مجتلبه اضافت ایچوندر (پیغمبر) فی الاصل خبر کتوریجی معناسنه وصف ترکیبی اولوب صکره نبی ورسول معناسنه غالب اولدی حکمت مبتدا فرموده خبریدر

٨٨ محصول بیت

یونانلولرك حکمتی نفس وهوالرینك خبریدر اهل توحیدك حکمتی ایسه حضرت پیغمبر علیه السلامك بیورمش اولدقلری احادیث شریفه در یعنی یونانیانك علم حکمتی تلقاء نفسلرندن اولمغله عندیات وفرضیات

قبیلندندر لکن حکمای اسلامیه نك علم حکمتی پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك لسان درربارلرندن ❊ وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی ❊ نظم جلیلی فحوای عالیسنجه وحی الهی ایله صادر اولان کلمات حکمت آیاتلریدر ❊ شیخ بهاء الدین آملی نان وحلوا نام کتابنده بیورر ❊ نظم ❊ چندچند از حکمت یونانیان ❊ حکمت ایمانیان راهم بدان ❊ خواجه حافظ ❊ ع ❊ چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا ❊ (معلوم اوله که) یوناندن اول علوم حکمیه یه رغبت ایدنلرك اقدمی قدمای اهل بابل ومصر اولوب آنلره دخی بو علملر هنددن منتقل اولمشدر صکره فرسه انتقال ایلیوب انلردن دخی اسکندر ابن فیلقوسك دارایه غلبه سیله ممالکنی استیلا ایتدکده اهل فرسك بی حساب کتابلرینه مالك اولمسیله علوم حکمیه یونانه منتقل اولمشدر ❊ پس جناب ناظمك دخی حکمتی یونانیانه نسبت ایدرك حکمت یونانیان بیورملری بوکا مبنیدر ❊ خفی اولمیه که تاریخ میلاددن اوچیوز سنه مقدملری یونانستانك احوالی مختل اوله رق علوم وفنون دخی انقراضه یوز طوتوب صحیحاً حکما دینیله جك ذوات قالمامشدی ❊ وقتا که دولت یونانده منقرض وسلطنت قیاصره یه منتقل اولدیسه آنلر دخی بو علومی ترك ایدوب همان کتبده مسطور اوله رق خزینه لرنده باقی قالدی صکره خلفاء عباسیه دن یوز طقسان سکز سنه سنده یدنجی خلیفه اولان عبد الله المأمون بن هارون الرشید کلوب کندوسی دخی اهل علم اولمق حسبیله علمه زیاده رغبت واعتباری اولدیغندن بو علوم حکمیه یه زیاده حریص اوله رق علوم یونانیه یی استخراج وخط عربی ایله استنساخ ضمننده ملوك رومه یه پك چوق مترجملر ارسال ونسیر ایدرك علوم مذکوره یی کاملا جلب ایتدی وابتدالری حکمانك اکثریسی نصاری یاخود یهود دن اولوب رفته رفته ملت اسلامیه دن ظهور ایدن حکما ملل سائره یی باصدرمشدر

۸۹ ❊ نامه کش عنوان نه قال الله یا قال النبی ست ❊
❊ حاصل مضمون آن خسران روز محشرست ❊

(نامه) بونده کتاب معناسنه در سعادتنامه وهمایونامه کبی (کش) که ادات رابطه سیله شین ضمیر غائبندن مرکبدر ضمیر عنوانه مقید ونامه یه راجع اولوب نامه که عنوانش قال الله نیست تقدیرندهدر (عنوان) ضم عین ایله مکتوب وکتابك سرنامه ودیباجه سنه دینور کمال اصفهانی ❊ بیت ❊ جاودان رستی اکر حب رسول واصحاب ❊ برسرنامهٔ اعمال توعنوان کردد ❊ (قال) قول مصدر اجوفندن واوك الفه قلبیله فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر دیدی و بیوردی معناسنه در اسم جلال فاعلیدر (یا) حرف تردید الف لام حرف تعریف (نبی) فتح با ایله رسول و پیغمبر معناسنه در تفصیلی التمش ایکنجی بیتده مرور ایلمدی (حاصل) اسم فاعل مضمونه اضافتی لامیه در (مضمون) کلامك معنا ومفهومی وبر معنای لطیف وخفی یی متضمن اولان کلامدر اسم اشارته اضافتی لامیه در (خسران) ضم خاء معجمه ایله برکسه یولندن ازمق وکمراه اولمق معناسنه روزه مضافدر (محشر) حشر وجمع اولنوب طوبلنه جق محل روزك مضاف الیهیدر

۸۹ ❊ محصول بیت ❊

بر کتابکه آنك دیباجه سی قال الله تعالی ویاخود قال النبی علیه السلام دکلدر اوله کتابك حاصل معناسی روز محشرده خسراندر ❊ یعنی علم تفسیر وحدیث وفقه وآثار سلف صالحین کبی تتبع ومطالعه سی ومقتضاسیله عمل ایتمسی کشینك سبب سعادت سرمدیه سی اولان کتب شریفه یی ترك ایدرك کندوسنك امر دین ودنیاسنه متعلق اولمیان علوم غیر نافعه یه اشتغال ایله تضییع عمر عزیز ایلك روز جزاده موجب خسران وندامتدر ❊ نتکم حضرت ناظم قدس سره فرزندار جمندلری

يوسف ضياءالدين افندي يه تحصيل علم ضروري ايلمك حقنده كتاب بهارستانده بيوررلر ❊ قطعه ❊ علمى كه نا كزير تو باشد بدان كراى ❊ وانرا كزان كزير بود جست وجو مكن ❊ واندام كه حاصل تو شود علم ناكزير ❊ غير از عمل بموجب آن آرزو مكن ❊ وسنبل زاده وهبي افندي مرحوم نخبه سنده بيورر ❊ بيت ❊ علم بر دريادر آلمق آل ايو ابنجولرني ❊ يوخسه ممكن دكل انسانه كوره جمع علوم ❊ ودخي ❊ الحكمة ضالة المؤمن اخذها انما وجد ❊ حديث شريفي مقتضاسنجه ايشنه يارايه جق واعلاء كلمة اللهه مدار اوله جق بالجمله اسبابي جمع وادخار ايتمك مؤمن وموحد اولنلرك فريضهٔ ذمتلريدر ❊ خندق وقعه سي بو بابده بزه بر بيوك دليلدر مدينهٔ منوره نك اطرافنه خندق چورلمك خصوصني سلمان فارسي رضي الله عنه حضرتلري خاكپاى حضرت رسالتپناهي يه عرض واخطار ايتدكده بو كيفيت عربستانده مشهود اولمامش ومجوسيدن روايت اولنمش ايكن بوكا طرف نبويدن مساعده بيورلمق امته بر بيوك درسدر

90 ❊ نيست جز بوى نبي رهبر ترا سوى علا ❊
❊ ازعلى آن جو كه بوى بوعلى مستقذرست ❊

(نيست) يوقدر (جز بوى نبي) بوي قوقو واميد معناسنه در حضرت نبينك قوقوسندن غيري (رهبر) اصلندن برنده‌ره ايدي يوله كتوريجي معناسنه دركه مرشد ديمكدر (ترا) سكا (سوى علا) عينك فتحيله شرف جهتيله بلند مرتبه اولمق معناسنه درسويك علا يه اضافتي موصوفك صفتنه در (ازعلى) حضرت علي دن (آن) اول رايحهٔ عنبرين پيغمبري يي (جو) ضم جيمله طلب قيل معناسنه امردم آن مفعول صريحي وازعلى غير صريحيدر (كه) ادات علت (بوى بوعلى) ابو على سينانك قوقوسي (مستقذر) ضم ميمله اسم مفعول اولوب مردار ونا پاك ديمكدر

90 ❊ محصول بيت ❊

سكا جانب بالايه رهبر ومرشد رايحهٔ طيبهٔ حضرت پيغمبريدن غيري يوقدر ايمدي اول بوي عنبر تي بنيده حضرت علي دن طلب قيل زيرا بوعلى ابن سينانك قوقوسي ناپاكدر ❊ يعني كشينك سعادت ابديه سنه باعث وفوز وفلاحنه بادي انجق پيغمبريمز عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك شرع شريفلرينه اقتداء وآثار نبويلرينه اقتفا ايله اولوب بو سعادت سرمديه يه نائليت ايسه انجق شان ولايتپناهيلرنده ❊ انا مدينة العلم وعلي بابها ❊ بيورلان حضرت علي كرم الله وجهه ورضي الله تعالى عنهك كلمات حقيقت آياتلرك كمال محبت ايله تتبع وموجبيله عمل ايتمكله ميسر اولور ❊ يوخسه فلاسفهٔ اسلاميه دن رئيس ابو علي ابن سينانك مؤلفات فلسفيه سني مطالعه ايله بو سعادته وصول ممكن اوله من ❊ نظم ❊ خلاف پيمبر كسي ره كزيد ❊ كه هركز بمنزل نخواهد رسيد ❊ محالست سعدي كه راه صفا ❊ توان رفت جز بر پي مصطفى ❊ ودخي بوي مطلق اوله رق ذكر اولندقده كامله مصروف اولوب رايحهٔ طيبه مراد اولنور زيرا مقام مدح اكا قرينه در وبوي جنت وامثال روايح طيبه دندر بنابرين افنديمز عليه الصلوة والسلام رايحهٔ طيبه يه محبت بيورلردي ❊ حضرت يعقوب عليه السلام لطافت ذاتيه سي حسبيله رايحهٔ قميص يوسف عليه السلامي مسافهٔ بعيده دن حس ظاهرلريله استشمام بيوروب سائرلر استرواح ايده من لردي ❊ زيرا كثافت وجود وكدورت دللري مانع ايدي چونكه انسانده بيني معنوي اولمديجه بيني ظاهر بو مقوله روايح طيبه يي استشمام ايده من والاعوام وخواص مساوي اولمق لازم كلور بوي معنوي كشي يه جناب حقك جانب معنويسنه دليل ورهبر اولور ❊ زيرا استشمامدن مراد مشموم اولان نسنه نك محلنه وصولدر يعقوب عليه السلام رايحهٔ قميصي استشمامدن نفس قميصه ونفس يوسف عليه السلامه واصل اولديغي كبي ❊ وديوان

خواجه حافظده کلور ﴿ بيت ﴾ کس ندانست که منزلگه معشوق کجاست ❊ اين قدر هست که بانك جرسى مى آيد ❊ فى الحقيقه منزلگاه معشوق تعيين ايتمك ممکن دکلدر اما استشمام رايحه ايتمك دليل وشاهد مقوله سيدر ❊ پس بى دليل سلوك ايتمك مورث حيرت مذمومه وبادليل سالك راه اولمق موجب حيرت ممدوحه در ❊ ودخى بوى اول بويدر که دينى اوله يوخسه دنيوى اولميه يعنى معتبر اولان بوى دينى ومعنوى وحقيقى در بوى دنيوى وصورى واعتبارى دکلدر زيرا دنيوى اولان بويى ظاهر بورنى استشمام ايدر وکيمسه يه اختصاصى اولمازفامادينى اولان بويى انجق باطن بورنى استشمام ايدرکه خواصك صفتيدر ❊ ودخى مشاعر وحواسك هر برى حقدن نعمت جليلدر ازجمله بورون نعمتى که خاصيتى استشمام روايح ايتمکدر وطبى استعمالده ايسه منافع کثيره واردر

٩١ ﴿ دست بگسل ازشفاى اوکه دستور شقاست ﴾
﴿ پاى يکسونه ز قانونش که کانون شرست ﴾

(دست) يعنى ال بگسل امرينك مفعول مقدميدر (بگسل) کاف فارسينك ضمى وسينك کسريله گسيختن مصدرندن فعل امردرکه لازم ومتعدى اولور اوز وقوپار واوزل وقوب معناسنه بونك مضارعى قياس اوزره خانك زايه تبديليله گسيزد وامرى گسيز کله جك ايکن على غيرالقياس مضارعى گسلد وامرى گسل کلمشدر اولنده باء مکسوره تأکيد ايچوندر (ازشفاى او) آنك شفاسندن يعنى مؤلفات ابن سينادن اشبو (منطق) (علم طبيعى) (علم الهى) (هندسيه) (حساب) (موسيقى) (علم هيئت) علوم سبعه فلاسفه يى جامع برکتابدر (دستور) دالك فتحيله اجازت وقانون معناسنه اولور وضم داله عربيده وزير وقوانين مملکتى مشتمل اولان کتاب معنالرينه در (شقا)

عصا وزنده برکيمسه بدبخت اولمق معناسنه در (پاى) اياق (يکسو) برطرفه (نه) کسر نون ايله نهادن مصدرندن فعل امردر وضع ايله معناسنه پاى مفعول صريحى (زقانونش) غيرصريحيدر ابن سينانك قانون اسميله مسمى اولان کتابندن ديمکدر (که) زيرا (کانون) قانون وزنده اوجاق وآتشدان وطرز وقاعده معنالرينه در وسريانى لغتنده شهور روميه دن معروف ايکى آيدر برينه کانون اول وبرينه کانون ثانى دينور

٩١ ﴿ محصول بيت ﴾

ابوعلى سينانك شفا نام کتابندن الکى اوز زيرا شقاوت قانونى ونمونه سيدر آنك قانون اسمنده اولان کتابندن دخى اياغکى برطرفه قو زيرا شر اوجاغيدر ❊ امام محمد غزالى عليه رحمة المتعالى (المنقذ من الضلال) نام رساله لرنده بيورررلر معلوم اوله که فلاسفه طائفه سى فرقه لرينك کثرتى ومذهبلرينك اختلافى اوزره (دهريون) (طبيعيون) (الهيون) اسملريله اقسام ثلثه يه منقسمدرلر صنف اول اولان (دهريون) متقدميندن برطائفه درکه مدبر عالم اولان جناب صانع قادرى انکار ايدوب بو عالم من الازل بنفسه موجوددر بونى برصانع ياپمامشدر کذلك حيوان نطفه دن ونطفه دخى حيواندن حاصل اوله رق الى الابد بوحال اوزره کيدر ديو زعم ايدرلر بونلر زنديقه درلر وصنف ثانى اولان (طبيعيون) دخى برقومدرکه عالم طبيعتدن وعجايب حيوان ونباتدن بحثلرينى اکثار واعضاء حيواناتك تشريحى عمليله ده بحث ايلدکلرندن غايات امور ومقاصده مطلع اولان قادر حکيم حضرتلرينى اعترافه مضطر اولديلر لکن بونلر نفوس انسانيه نك بعد الفوت برداها ديرلميه جکنه ذاهب اولدقلرندن آخرتى وجنت وجهنمى وقيامت وحسابى انکار ايلديلر ❊ بونلرده کذلك زنديقلردر ❊ صنف ثالث اولان (الهيون)

فلاسفه دن متأخريندر اشبو (الهيون) طائفه سى (دهريون)
و (طبيعيون) طائفه لرينى رد ايدوب انلرك فضايحنى ايراد ايلديلر
صكره ارسطاطاليس دخى استادى افلاطونى وانك استادى سقراطى
واندن اول كلان الهيونى رد ايدوب كندوسى جميعسندن تبرى
ايلمش ايسه ده بوده انلرك رذائل كفردن بالكليه قورتيله مدى ❊
پس بونلرى وانلره اتباع ايليان متفلسفه يى تكفير ايلمليدر ❊ فارابى
وابن سينانك نقللرينه نظرا ارسطاطاليس الهيانده اولان مذهبنى
مذاهب اسلاميه يه يافلشدرمش انجق بونلرك مجموع غلطات اختلافاتى
يكرمى مسئله دركه بونلردن اوچنده انلرك تكفيرى اون يدى مسئله ده
تبديعى لازمدر پس كافهٔ مسلمينه مخالفت ايلدكلرى مسائل ثلثه دن برى
انلرك اجساد حشر اولنماز انجق مثاب ومعاقب اولان ارواح مجرده در
وعقوبات روحانيه در جسمانيه دكلدر قوللريدر بونلر عقوباتك
روحانى اولديغى اثباتنده هر نقدر صادق ايسه لرده چونكه عقوبات
روحانيه اوله جقدر لكن جسمانيتى انكارده كاذب اولوب شريعته
اينانمامش اولديلر ❊ مسائل مذكوره دن بريده انلرك الله تعالى كلياتى
بيلور جزئياتى حاشا بيلمز ديرلر بو دخى كذلك كفر صريحدر زيرا هيچ
برشى علم اللهدن خارج دكلدر ❊ مسائل ثلثه دن بريده انلرك عندنده
عالمك قديم اولمسى وازليتدر ❊ ايمدى شو اوچ مسائلدن برينه بيله
مسلميندن هيچ برى ذاهب اولمدى ❊ اما بو اوچ مسئله نك ماعداسى
اوله رق جناب حق عليم بالذاتدر زائد على الذات بر علم ايله عليم دكلدر
ديمك وبونك امثالى برطاقم ذهابلرى فرق اسلاميه دن معتزله فرقه سى
اعتقادلرينه يقين بر اعتقاددر بو مثللو ايله معتزله يى تكفير ايتمك ايجاب
ايتمز انتهى بالخلاصه ❊ بيت ❊ امير المؤمنين اين بحث ميكفت ❊ بالماس
حقيقت درمى سفت ❊ لامير المؤمنين كرم الله وجهه ❊ نظم ❊ زعم المنجم
والحكيم كلاهما ❊ لا تحشر الاجساد فقلت لهما ❊ ان صح قولكما

❊ فلست ❊

فلست بخاسر ❊ وان صح قولى فالخسران عليكما ❊ ❊ نظم ❊
چنين كفتست ابن سلطان حيدر ❊ حكيم افضل وخويش پيمبر ❊
كسى راكين سخن بهتر نيايد ❊ چه كويم بر چنين نادان ابتر ❊ معلوم
اوله كه حكيم ذوفنون ابن خلدون رحمه الله مقدمه سى فصل سادسنده
بو وجهله تنبيه بيوررلر كه علوم حكميه يى اوقويه جق كيمسه لر تفسير
وفقهه مطلع وعلوم شرعيه ايله مملو اولدقدنصكره اوقويوب علوم
دينيه دن خالى ايكن بر كيمسه بو علومه مكب اولماملیدر ❊ زيرا بو حالده
ضلالتدن رهياب سلامت اولان پك نادردر جناب حق جمله مزى حق
وصوابه هدايت وارشاد ايليه آمين ❊ ودخى حكماى اسلاميه ايچنده
فارابى ايله ابن سينا كبى كسب تفرد ايتمش يوقدر ❊ ابو نصر
فارابى اكبر فلاسفهٔ اسلاميه اولوب انواع علوم حكميه يه دائر آلتمش قدر
كتب ورسائل تأليف ايله مؤلفات سائره نك شهرتنى باصدرمش
وكندوسنه معلم ثانى ديدرمشدر وفاتى اوچيوز طقوز سنهٔ هجريه سى
خلالنده در ❊ وابو على بن سينا شيخ ورئيس حكماء اسلاميه اولوب
اكا دخى معلم ثالث دينلشدر فى الاصل قراى بخارادن بر قريه ده
اوچيوز يتمش اوچ تاريخنده متولد اولوب بعده والدى عبد الله ايله
بخارايه نقل ايلدى تحصيل علومه اشتغال ايدوب استعداد
خداداد ايله تحصيلدن فارغ اولدقده اون سكز ياشنده ايدى يكرمى
ايكى ياشنه بالغ اولدقده پدرى ارتحال ايتدى بعده سير و سياحت
ايدرك همدانه كلوب دولت آل بويه يه اتصال ايدوب شمس الدوله يه
وزير اولدى ايكى دفعه وزارت ايتدكدنصكره عزل اولدقده اصفهانه
توجه ايلدى بعده اصفهان حاكمى علاء الدوله ايله همدانه عزيمت
ايلدكده مرض قولنجه مبتلا اولوب غايت ضعفندن اختلال مزاجى
فوت بولدقده ارتق كندودن مأيوس اوله رق غسل ايدوب جمع
كناهلرينه توبه ايلدى ❊ ويانده اولان مالنى فقرايه تصدق

وقوللرینی آزاد ایلدی واوچ کونده برختم شریف ایلیوب بوحال اوزره درتیوز یکرمی سکز سنه سنده ارتحال داربقا ایلدکده همدانده دفن اولندی مشارالیه فوق العاده زکاوت فطره یه صاحبی برذات ستوده صفات اولوب فلسفیاته اولان انهماکندن طولایی ضعف اعتقاد ایله مدخولدر لکن خسته لکی هنکامنده اولان توبه سندن وسائر اعمال صالحه سندن فساد اعتقادینه دائر معنا حس اولنیوب قوی الاعتقاد برذات ایدوکی کورینور ❊ ودخی صوفیه ایله فلاسفه نك مشربلری مباینت اوزره اولدیغندن مشارالیهه (امام محمد غزالی) و (جناب ناظم مولانا جامی) قدس سرهما وبعض علما لوم ایلمشلردر ❊ لکن بزه نسبتله هر بری ❊ پیشوای راه دین ودنیادر ❊ ائمهٔ متبوع ومقتدادر ❊ پس طرفیندن برینك حقنده حدمزی تجاوزله اطالهٔ لسان ایتمك لایق دکلدر ❊ بزجمله سندن ده استمداد واستفاده یه محتاجز ❊ نفعنا الله ببرکاتهم

﴿ صاحب علم لدنی راجه حاجت خط ولفظ ﴾
٩٢ ﴿ صفحهٔ دل مصحف است آنرا که قرآن از برست ﴾

(صاحبك) علمه اضافتی لامیه در وعلمك لدنی یه اضافتی عامك خاصه اضافتیدر (علم لدنی) طرف الهیدن وجه مخصوص اوزره باطنا اعطا واحسان اولنان علم شریفدر (را) ادات تعلیلدر (خط) یازو یازمق (لفظ) افادهٔ مراد ایچون مستعمل اولان کلمه در (صفحهٔ) صادك فتحی وفانك سکونیله هر بر نسنه نك یوزینه دینور کاغد یوزی کبی نتکم جناب ناظم قدس سره نك بهارستاننده کلور ﴿ قطعه ﴾ صفحهٔ دهر بود دفتر عمر همه خلق ❊ اینچنین کفت خردمند چو اندیشه کماشت ❊ خرم آنکس که برین دفتر پاك از همه حرف ❊ رقم خیر کشید واثر خیر کذاشت ❊ دله اضافتی بیانیه اولوب مبتدادر (مصحف)

میمك ضمی وصادك سکونی وحانك فتحی وفا ایله بین لدفتین مجتمع اولان کتاب کریمه دینور خبردر (است) ادات خبر (آن) اسم اشارت بعیدر (را) ادات تخصیص (كه) حرف ربط ﴿ قرآن ﴾ ضم قاف ایله رجحان کبی مصدردر جمع وضم ایلمك معناسنه بعده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه نازل اولان کتاب مبینده علم اولمشدر سوره لری جمع وضم ایلدیکیچون (ازبر) حیدر وزننده خاطرده طوتمق که برشیئ حفظ ایدوب اونتمامقدر

٩٢ ﴿ محصول بیت ﴾

علم لدنی یه مالك اولان ذات ایچون خط ولفظه نه حاجت یعنی استاذدن اوقیوب یازمغه احتیاج یوقدر کوکلی لوحه سی مصحفدر اول کیمسه نك که قرآن عظیم الشان آنك حفظنده در ❊ یعنی خدای متعال حضرتلرینك اصطفا واختیار ایدوب دریای بی پایان علم لدنندن برقطره احسان بیوردیغی بندهٔ خاصینك بی استاذ وسبق کافهٔ سرائر وحقایق علوم وفنون آینهٔ قلبنده جلوه کر ورونمون اولور خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ زمصحف رخ دلدار آیتی برخوان ❊ که آن بیان مقامات کشف کشافست ﴿ حکایه ﴾ نقل صحیح ایله روایت اولنور که حضرت مولانانك مثنوی شریفده ثنا بیوردیغی جناب حسام الدین چلبینك جد پاکلری اولوب (امسیت کردیا واصبحت عربیا) دیمکله عند العارفین محترم اولان شیخ ابو الوفاء کردی حضرتلری امی اولمغله زمانه سی خلقی ظاهرینه نظر ایله سواد خوان اولمیان شیخوخته توجهله لایق اولور دیو بطریق السخریه استدعاء موعظه ایتدکلرنده اول عارف آکاه دخی انشاالله یارین مرادکز اوزره وعظ ایدرم بیوردیلر ❊ مرویدرکه اول کیجه شیخ ابو الوفا بارکاه اعلایه دعا وروح مقدس حضرت مصطفایه صلوات کثیره بعد الاهدا توجه تام ایله خوابه واردقده

رؤیاسنده حضرت رسول مجتبی سید الکونینك نور آفتاب جمالریله
دیدهٔ جانی روشنا اولمغله اول زبدهٔ کائناته عرضه داشت مافی الضمیر
اولهرق نالشلر ایلدکده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
تبسم ایله یاابالوفا نه غم اول ارحم الراحمین محض فضلندن سکا اسم
﴿علیم وحکیم﴾ ایله تجلی قیلدی دیو تبشیرد نصکره ﴿وعلمناه من لدنا
علما﴾ معناسنی تعلیم وتفسیر بیوردیلر ٭ ایرتسی علماء فخام واکثر
انام هنکام صباحده مسجده تجمع ایدوب دیدهٔ بصیرتلری اولیسان
بی اذعانلر اول زبدهٔ اصفیا ایچون بوسر دامی نه سویلیه جك عجب
تماشادر دیو کلام شیخه مترقب اولدیلر جناب شیخ بعد ادا الصلوة منبره
صعود ایتدکده بدأ کلاملری (امسیت کردیا واصبحت عربیا)
بیاننه مفتوح اولوب کتاب ربانیدن باب علم لدنی یی آچوب اولقدر
جواهر حقایق بذل ونثار ایتدیلر که قطرات نیسان واردات الهیه دن
اصداف اسماع مستعدین درر معارف ایله پر اولوب رحیق کلمات
قدسیه دن مست لایعقل وتمسخر ایدنلر شرمنده وخجل اولدیلر ٭
﴿بیت﴾ عوام الناس این عرفان چه دانند ٭ طریق وحالت
مستان چه دانند ﴿مثنوی شریف﴾ دانش آراستاندجان زجان ٭
نی زراه دفتر ونی از زبان ٭ بینی اندردل علوم انبیا ٭ بی کتاب وبی معید
واوستا ٭ بحر علمی در نمی پنهان شده ٭ درسه گز تن عالمی
پنهان شده ٭ ایمدی قصه دن حصه بودر که راه خداسالکلری
اولان اهل حالك صفحهٔ ادراکی حرف غیردن پاك اولدیغندن مرایای
قلوبی ژنك وصهبای عشقلری رنك طوتمز ٭ پس علم شریف فقط علوم
رسمیه یه منحصر درقیاسیله ظاهره اقرار وباطنی انکار ایلمك موجب
خجالت وندامتدر ٭ ایمدی بعضیسنی امی دیو تحقیر وبعضنه کلمات
نالایق ایله اذا وجفا ذوی العقوله روا دکلدر علی الخصوص
﴿ مااتخذالله ولیا جاهلا ولواتخذه لعلمه ﴾ وفقنجه حق جل

وعلی ولی اتخاذ ایتدیکی عباد اصفیاسنه مدرسهٔ نور حقیقت محمدیه ده
تعلیم علوم لدنیه بیورور ٭ کما قال المولوی فی کتاب المثنوی ٭
گفت پیغمبر که هست ازامتم ٭ کوبود هم کوهر وهم همتم ٭
مر مرا زان نور بینند جانشان ٭ که من ایشانرا همی
بینم بدان ٭ متعنا الله بمحبتهم آمین ٭

۹۳ ﴿جامی﴾ احسنت این نه شعر ازباغ رضوان روضه است ﴿
﴿ کاندرو هر حرف ظرفی ازشراب کوثرست ﴿

(جامی) ناظم قدس سره حضرتلرینك مخلصلریدر اسم
سامیلری (عبدالرحمن) درومولدلری ولایت جامدر که شیخ
الاسلام ﴿احمد الجامی﴾ قدس الله سره السامی مرقد شریفلری
اورادهدر ٭ نتکیم بعض مؤلفاتنده بیورمشلردر ﴿ نظم ﴾ مولدم
جام ورشحهٔ قلم ٭ جرعهٔ جام شیخ الاسلامی است ٭ لاجرم
درجریدهٔ اشعار ٭ بدومعنی تخلصم جامی است ٭ (احسنت)
افعال بابندن ماضئ معلوم مفرد مذکر مخاطبدر احسان ایلدك
معناسنه (این) اسم اشارتك مشار الیهی لجة الاسراردر (نه شعر)
شعر دکلدر (شعر) کسر عینله موزون ومقفی اولان کلامه دینور که
جمعی فتح همزه ایله اشعار کلور ودخی جناب ناظم قدس سره
بهارستانده بیوررلر که (شعر) عرف قدمای حکماده برشیئه موجب
اقبال ویابرشیدن موجب نفرت اولان معانی یی سامعك خیالنه القا
شانندن اولان مقدمات مخیله دن مرکب برکلامدر استرسه او کلام
نفسنده صادق اولسون استر اولمسون واسترسه سامع طوغری اعتقاد
طوتسون استر اینانمسون ٭ نتکیم دیرلر (خمر لعلیست مذاب
یایاقوتیست سیال) یعنی خمر اریمش لعلدر یاخود خمر اقیجی یاقوتدر
اشبو کلام موجب اقبال سامع اولوب و (عسل چیزیست تلخ

پاشورقی کردهٔ زنبور) وبال آجی برنسنه اولوب ویاخود بولانق
آری قوصموغیدر بو کلام دخی نفسك بالدن نفرتنه سبب اولور ❊
ودخی متأخرین حکما مقدمات مخیله ایله وزن وقافیه یی اعتبار
ایلشلردر ❊ لکن اصطلاح جمهورده اول کلامدهٔ وزن وقافیه نك
غیری شی معتبر دکلدر ❊ ایمدی شعر بر کلامدر که موزون
ومقفی اوله تخیل وصدق وعدم صدق آنده معتبر دکلدر ❊
(از) یعنی من (رضوان) کسر را ایله بو رادهٔ دربان جنت معناسنه در
خشنود وراضی اولمق معناسنه ده کلور (روضه) فتح را وسکون واو ایله
بغچه وبوستان معناسنه در که فارسیده (پالیز) دینور جمعی کسر را ایله
ریاض کلور (که) زیرا (اندراو) اوقصیده ده (هرحرف)
هر برحرف (ودخی) حرف برکیفیت مخصوصه ایله اغزك مخرج
معیننندن چیقان صوتدر ایکی نوع اولوب نوع اولنه حروف مبانی
وحروف هجا تسمیه ونوع ثانیسنه اصطلاح نحاتدهٔ کلمه نك اقسام
ثلثه سندن (اسم) (وفعل) مقابلی اولان حروف معانی تسمیه
ایدرلر وسوزسقطن طوتمق وسوز معناسنه ده کلور (ظرفی) برظرفدر
(ظرف) فتح ظا ایله قاب ایچنده نسنه قونمق ایچون استعمال
اولنان شی ومکتوب ظرفی کبی (از) من بیانیه معناسنه در (شراب)
ایچیله جك نسنه کوثره اضافتی بیانیه در (کوثر) فتح کاف ایله
حیدر وزننده جنت اعلاده واقع نهر مشهورك اسمیدر

٩٣ ﴿ محصول بیت ﴾

عادت شعرا غزللرنده بیت اخیرده تخلص ایلیوب لکن طویل الذیل
اولان قصیده لرنده نهایته برقاچ بیت قاله رق تخلص ایلدکلری مثللو
جناب ناظم قدس سره دخی قصیده لرینك ختامنه چند بیت قاله
اشبو بیت ایله تخلص بیورمشلردر که ای جامی احسان ایلدك
بوقصیده شعر دکلدر بلکه رضوانك باغندن بر بغچه در زیرا قصیدهٔ

مذکورده هر برحرف شراب کوثردن برظرفدر ❊ یعنی ای جامی
سراپا هر بیتی نیچه نصایح وعبری حاوی وحقایق حکم آمیزی
محتوی اولان سنك اشبو قصیده نك هرحرفی آب کوثر ایله مالامال
کؤس جنات عالیاتدن برظرفدر که انك آب زلال معانی ومضامیننه
تشنهٔ دل اولان یاران نکته دانان کویا انهار بهشت برین دن نوش
ایدن اهل سعادت مثللو نشئه یاب اوله جقلری بی شك وارتیابدر

٩٤ ﴿ درسواد خط اوانوار حکمت مختفی است ﴾
﴿ هرشب تاریك آبستن بصبح انوراست ﴾

(در) حرف ظرف (سواد) فتح سین ایله یازینك مسوده سی
وصورتی معناسنه در وسیاهلق وشهر وقصبه معناسنه ده کلور
سوادك خطهٔ وخطك اویه اضافتی لامیه در (انوار حکمت) حکمت
نورلری مبتدا (مختفی) کیزلنمك معناسنهٔ اولان اختفا مصدرندن اسم
فاعلدر خبرمبتدا (شب تاریك) موصوفك صفتنه اضافتی درقراکلق
کیجه معناسنه مبتدا (آبستن) دانستن وزننده کبه وحامل معناسنه
صورت مصدرده اسم جامد اولوب انسان وسائر حیواندن اعمدر
خبرمبتدا (شب آبستنست) امثال فارسیه دن اولوب عربیده
(اللیلة حبلی) یعنی کیجه لر حامله در مثل مشهوردر ❊ ابو المعانی
﴿ بیت ﴾ حوادث رافلك آبستنست هرشام حکمت زای ❊ که
صد کونه حوادث زاید ازوی پیش خورشیدش ❊ (صبح انور)
شب تاریك کبی بیانیه اولوب نورلی صباح دیمکدر

٩٤ ﴿ محصول بیت ﴾

اوقصیده نك هر برخطو لفظنده حکمت نورلری کیزلودر هر برقراکلق
کیجه صبح انوری حاملدر شیخ سعدی قدس سره ﴿ بیت ﴾
دل ازبی مرادی بفکرت مسوز ❊ شب آبستن است ای برادر بروز ❊
یعنی هرشب تاریك عقبنده خورشید عالم آرا جانب خاوردن رونما

اولمسيله استار ظلماتى برطرف ايدوب عالمى ضياسيله ضيادار قلديغى مثللو بو قصيدهٔ مباركه‌نك قوالب الفاظنده مندرج ومندمج اولان بونجه انوار معانئ حكم دخى مطالعه‌سندن ذوقياب اولان ذوات سعادت سماتك دل وجانلرين منور ايلر

٩٥ همچو بكر فكر خسرو زاده است از لطف طبع
در كمال خوبى اين يك خواهر آن يك خواهر است

(همچو) ادات تشبيه‌دن اولوب دائما مشبه به اولنه ادخال اولنور (بكر) كسر با وسكون را ايله قيز اوغلان قيز وقيزك قيزلغى معناسنه‌در فكره اضافتى مشبه بهك مشبهه‌در (فكر) كسر فا ايله دوشنمك واانديشه ايتمك معناسنه‌در خسروه اضافتى لاميه ❊ (خسرو) خاء معجمه‌نك ضمى وسينك سكونى ورانك فتحى وواو ايله يعنى پادشاه ذى قدرت همدخى اعلام رجالدندر بو مقامده اولديغى كبى كه مراد ديباجهٔ كتابده مذكور اولان جناب امير خسرو دهلويدر ❊ پس جناب ناظم ايله مير مشار اليهك ترجمهٔ احوالى ان شاء الله تعالى زيرده بيان اولنور (زاده است) طوغمشدر (از لطف طبع) طبيعتك لطافتندن (در كمال خوبى) كوزللكك كمالنده (اين) بو لجة الاسرار نام قصيده (يك خواهر) بر همشيره (آن) او درياى ابرار (يك خواهرست) بر همشيره‌در ❊

٩٥ محصول بيت

بو قصيده‌م امير خسروك بكر فكرى كبى لطافت طبيعتدن ظهور ايلمشدر كوزللكك كمالنده بو قصيده‌م ايله او قصيده كه بر بر همشيره‌درلر

٩٦ اى بسا خواهر كه با خواهر چو گردد جلوه گر
در جمال اكبر بود در سال اگرچه اصغرست

(اى) كسر همزه ايله حرف ندا اولوب مناداسى محذوفدر (بسا) فتح با ايله بونده بسيار كبى كثير معناسنه‌در (با) مصاحبت (چو)

ادات تعليل (گردد) كاف فارسيه‌نك فتحيله كشتن وياخود كرديدن مصدرندن اولور معناسنه فعل مضارعدر (جلوه گر) جلوه ايديجى (جلوه) دلبرلك بعض كونه دلربا وسامانسوز اولان حركتنه ديرلر (گر) كاف فارسيه‌نك فتحيله ادات اسم فاعل اولوب دائما آخره لاحق اولور (در جمال) كوزللكده (اكبر بود) زياده بيوك اولور (در سال) ييلده يعنى ياشده (اگرچه) هرنقدر (اصغرست) زياده كوچكدر

٩٦ محصول بيت

اى كيمسه چوق همشيره واردر كه همشيره ايله برابر بو عالم فانى يه جلوه گر وظهور ايديجى اولور هرنقدر سن وسال جهتيله كوچك ايسه‌ده لكن خوب وزيبالغى كمالده‌در ❊ يعنى حضرت ناظم قدس سره‌نك زادهٔ طبع عاليلرى اولان اشبو (لجة الاسرار) نام قصيدهٔ بليغه‌لريله يديوز يكرمى بش تاريخنده عازم دار السرور اولان امير خسرو دهلوى عليه رحمة رب القوينك (درياى ابرار) نام قصيده‌سى ايكى قيز قرنداش كبى‌در ❊ ودخى مير مشار اليهك قصيدهٔ مذكوره‌يى انشاد بيوردقلرى تاريخه ظفرياب اوله‌مديغمزدن هنگام وفاتلرندن بش سنه اول انشاد بيورمش اولدقلرى فرض واعتبار اولندى الله اعلم بالصواب ❊ وجناب ناظمك دخى اشبو قصيده‌لرينى رشتهٔ جواهر بيانه كشيده بيوردقلرى زمان (فرخ) لفظنك مدلولى اولان (سكز يوز سكسان) تاريخيدر پس اشبو ايكى زمان بيننده بولنان يوز التمش سنه فاصله مقدارى دوشيزهٔ طبع خسرو اولان (درياى ابرار) نام قصيده اگرچه ناظمك (لجة الاسرار) نام قصيده‌سندن سنا اكبر بولنمش ايسه‌ده لكن مولانا جامى حضرتلرينك قصيدهٔ رعنالرى حسن وملاحت جهتيله جناب خسروك قصيده‌سندن دها خوبتردر ❊ متعنا الله بفيوضات انفاسهما المتبركة آمين

٩٧ لجة الاسرار کر سازم لقب آنرا سزا است
زانکه ازاسراردین بحری لبالب کوهر است

(لجة) لامڭ ضمی وجیمڭ فتح وتشدیدیله بحرونهرڭ انکـین یرینه دینور وآینه وکومش معنالرینه ده کلور اسراره مضافدر (اسرار) همزه‌نڭ فتحیله سرڭ جمعیدر (سر) کسر سین ایله درونده کیزلو اولان شیدرکه فارسیده راز دیرلر (سازم) ساختن مصدرندن مضارع متکلم وحده‌در قیلارم وایلرم معناسنه (لقب) فتحتینله برآدمڭ اسم اصلیسندن ماعدا مسمی اولدیغی اسمدر لقبده جانب معنی مرعی اولوب اعلامده مرعی اولمازولقب اوج کونه اولوب (لقب تشریف) و (لقب تعریف) و (لقب تسخیف) درمخلص شعرانوع ثانیدندر ومنهی اولان نوع ثالثدر (آن) اسم اشارتڭ مشار الیهی قصیده‌در (را) ادات مفعول (زانکه) زان سبب که تقدیرنده‌در اسرارڭ دینه اضافتی لامیه‌در (لبالب) کلمه‌سنده‌کی لامڭ الف مقابله والف مساواتدرکه برجنسدن اولان ایکی کلمه‌نڭ آرالرینه کلوب کلمهٔ واحده حکمنی اجرا ایدر اغزینه برابر طولودیمکدر کوهر معلوم

٩٧ محصول بیت

جناب ناظم قدس سره قریحهٔ عالیه‌لرندن سراسر لآلئ نصایح وحکم ایله مشحون اوله‌رق سلك سطوره نظم بیوردقلری اشبو قصیدهٔ مبارکه‌لرینه لجة الاسرار تسمیه‌سی وجهنی بیان صددنده بیوررلر اکربن آنی لجة الاسرار لقبیله ملقب ایدرسم سزا ولایقدر زیرا بنم بو قصیده‌م سرتاسر درر اسرار دین مبین ایله مملو برعمان بی پایاندر جلعنا الله من النائلین آمین

٩٨ حجت الاحرارا کر با آن کنم ضم هم رواست
زانکه برمطلوب هرآزاده حجت کستر است

(حجت الاحرار) ترکیب اضافیٔ عربیدر (حجت) حانڭ ضمی وجیمڭ فتح

وتشدیدیله دلیل و برهان یعنی کلامڭ صحتنی اثبات ایدن نسنه‌در (احرار) همزه‌نڭ فتحیله حرڭ جمعیدر (حر) حانڭ ضمیله کشی زاده وآزاده معناسنه عبد مقابلیدر (باآن) لجة الاسراره (کنم) ضم کاف ایله فعل مضارع نفس متکلم وحده‌در ایلرم معناسنه (ضم) ضادڭ فتحیله علاوه ایتمکدر (هم روا) دخی لایق (برمطلوب هرآزاده) یعنی قیدوغائله‌دن فارغ اولان هربر کیمسه‌نڭ مطلوبی اوزرینه (حجت کستر) برهان بسط ایدیجی معناسنه وصف ترکیبی اقسامندن اولوب اصلنده کاف فارسیه‌نڭ ضمیله کسترندهٔ حجت ایدی

٩٨ محصول بیت

اکر قصیده‌نڭ (لجة الاسرار) نامی اوزرینه (حجت الاحرار) نامنیده ضم وعلاوه ایدرسم لایقدر * زیرا قصیدهٔ مذکوره هربر آزاده‌نڭ مطلوبی اوزرینه حجت ودلیل بسط و بیان ایدیجیدر

٩٩ مر بود پنجاه چون ابیات اوآمدد ومر
درصفا ومحکمی شاید که کویم مرمرست

(مر) هروزننده (بود پنجاه) اللی اولور یعنی اللی دیمك اولور بود مضارعنڭ فاعلی مر ومفعولی پنجاه لفظیدر یعنی اللی عدده (یك مر) ویوز عدده (دومر) ویوزاللی‌یه (سه مر) وهکذا اطلاق اولنور وصایی وحساب معناسنه‌ده کلور وتشدید را ایله عربیده مرور ایتمك وضم را ایله پك آجی برنوع علاج معناسنه‌در (چون) چونکه (ابیات) فتح همزه ایله شعرده اولان بیتڭ جمعیدر خانه معناسنه کلان بیتڭ جمعی باویانڭ ضمه‌لریله بیوت کلور (آمد) آمدن مصدرندن کلدی معناسنه ماضیدر (دومر) عرمرکه مائه یعنی یوز دیمکدر فارسیده (صد) دینور (درصفا) پاك وصافی اولقده (ومحکمی) دخی متانتده (شاید) شایستن مصدرندن حذف سین ایله مضارع مفرد غائبدر لایق اولور معناسنه

(که) بیانیه (کویم) کفتن مصدرندن علی خلاف القیاس فعل مضارع نفس متکلم وحده اولوب سویلرم معناسنه‌در (مرمر) ترکیده دخی بو اسمله مشهور بر نوع سرت طاشدر که خارا دخی دیرلر عربیده ضم را ایله رخام دینور

٩٩ ✻ محصول بیت ✻

اللی عدده (مر) و یوز عدد ایله سنک خارایه (مرمر) اطلاق اولندیغی کبی بنم دخی کمال صفوت و متانتده مانند سنک خار الطیف و مستحکم و صد بیتی مشتمل بولنان اشبو قصیده‌مه مرمر اطلاقم لایق و شایاندر

---

١٠٠ ✻ سال تاریخش اکر فرخ نویسم دور نیست ✻
✻ زانکه سال دولت تاریخ او فرخ فرست ✻

(سال) ییل و سنه معناسنه تاریخه اضافتی لامیه‌در اصلی همزه ایله تأریخ و یاخود واو ایله توریخ اولوب تفعیل بابندن مصدردر وقعه‌یه تعیین وقت ایتمک و وقعه‌نک وقوعنه وقت تعیین ایدن کلام و ارقام و وقوعات عالمی زمانه نظراً ترتیبیله بیان ایدن کتاب معنالرینه‌در ضمیره اضافتی لامیه‌در (فرخ) فانک فتحی و راء مشدده‌نک ضمیله مبارک معناسنه (نویسم) ضم نون ایله نوشتن مصدرندن شاذ اوله‌رق مضارع متکلم وحده‌در یازارم معناسنه (دور) ضم دال ایله بمعنی بعید (سال دولت تاریخ او) تتابع اضافات ایله آنک تاریخی دولتنک سنه‌سی دیمکدر (دولت) رتبه و اعتبار صاحبی اولمق و کندو قانونلریله حکم و اداره اولنان ممالک مستقله‌در خواجه حافظ ✻ بیت ✻ سحرم دولت بیدار ببالین آمد ✻ کفت برخیز که آن خسرو شیرین آمد ✻ (فر) فتح فا و تشدید را ایله فارسیدر بو راده تخفیف اولندیغی وزن ایچوندر معناسی قوت و رونق و طراوت و فروغ دیمکدر عربیده فرار ایتمکه دینور (فرخ فر) مبارک شوکتلو و رونقلو و شانلو معنالرینه‌در

٢٠٠ ✻ محصول بیت ✻

اکر (فرخ) لفظنی او قصیده‌یه سال تاریخ یازارسم بعید دکلدر زیرا آنک تاریخنک دولتی سنه‌سی مبارک شانلو و رونقلودر ✻ یعنی جناب ناظم قدس سره اشبو قصیدهٔ مبارکه‌لرینی تنسیخ دردانه کبی رشتهٔ بیانه نظم ایله خامهٔ مشکین فاملرینه آرام ویردکاری هنکام فرخنده انجام (فرخ) عددنجه سکز یوز سکسان سنهٔ هجریه‌یه ایدر ✻

پس تاریخ ختام قصیدهٔ نضیده ایله اوزرینه بو کم‌بضاعه سید محمد صالح فقیرک قلم پریشان رقیله تحریری میسر کردهٔ رب المستعان اولان و ختامی دخی ✻ غفور ✻ اسم جلیلی حسابنجه سال مبارک فال هجرت نبویه‌نک اشبو بیک ایکیوز سکسان التیمی شهر رمضان شریفی اواخرنده وقوعبولان اشبو (مبهجة الابرار) نام شرح حقیرانه‌مک ماینی (دربوز التی) سنه دیمک اولمش اولور

✻ بیت ✻

✻ نیست برطبع نازکت پنهان ✻
✻ نکتهٔ تحفهٔ الفقیر حقیر ✻

✻✻

✻

مولانا عبدالرحمن
الجامی قدس سره السامی
حضرتلرینك جملهٔ قصائدندن
﴿ لجة الاسرار ﴾ نامیله بنام فارسی العباره
اولان قصیدهٔ نضیده لرینك اوزرینه مكتب
اعدادیٔ شاهانه ده فارسی خواجه سی بولنان
بیكباشی السید محمد صالح افندینك ﴿ بعونه تعالی زبان
عذب البیان تركی اوزره شرحنه موفق اولوب (مهجة الابرار)
اسمیله توسیم ایلدیكی كتاب معارفنصابنك طبع وتمثیلی شارح مومی
الیهك اجرا ایوردقلری تصحیحاتی ایله مصحح اولدیغی حالده
(برنجی دفعه) اوله رق سایهٔ شاهانه ده مهندسخانهٔ بریٔ
همایون مطبعه سنده بیك ایكیوز سكسان سكز سنهٔ
هجریه سی شعبان شریفی آواخرنده
رسیدهٔ حسن ختام اولمشدر
وبالله التوفیق

﴿ مهجة الابرار ﴾
﴿ اشبو كتابك طبع ونشرینك حقوق امتیازی ﴾
﴿ باارادهٔ علیه شارح مومی الیهه مخصوصدر ﴾

﴿ ترجمهٔ احوال علیهٔ حضرت مولانا عبدالرحمن ﴾
﴿ جامی قدس سره السامی بر وتبرهٔ اجمال ﴾

اول صفا بخش بزم عرفانك پدر معارف پرورلری مولانا محمد فی الاصل مملكت اصفهاندن اولوب حوادثات جهان سببیله خراسان جانبنه رحلت وجام نام قصبه ده اقامت وتأهل ایلیوب سكزیوز اون یدی سنه سی شعبان شریفنده، اول مخلده كوهر كرانبهای ذات معالی صفاتلری شرف افزای كهوارهٔ عالم شهود اولمشدر ﴿ بش یاشنه وارد قده پدرلریله شهر هراته عزیمت واول بلده ده اقامتله تحصیل علوم شتایه همت ایلمشدر ﴿ ذات عالیلری وقت قلیلده سرآمد علماء فحول اولمشلر ایكن معرفت الهی یه وصلت جایكیر قلب صفوتلری اولمغله شیخ بهاء الدین نقشبندی حضرتلرینك خلیفه لری شیخ سعد الدین محمد كاشغری حضرتلرندن خرقه پوش ارادت اولوب سلوك ومجاهداتله دخی مقامات عالیه یه ارتقا ایلیوب علم تصوفده درجهٔ علیایه موصول وپرتو آفتاب معارف وفضائللری سرحد شرقدن تاحد غربه ایرشمش اولمغله مسند نشین طریقت اولوب سلاطین واركان دولتدن وباخصوص سلطان حسین بایقرا ووزیر اعظمی اولان علیشیر نوائیدن شان عالیلرینه شایان اولان تعظیم وتبجیلرنده ذره قدر قصور ظاهر ونمایان اولمامشدر ﴿ مدت عمر شریفلرینی تصنیفاتله كذار ایتدكلرندن ﴿ آثار وتألیفات معارفشعارلرینی بوسیاق اوزره بیان ایلرلر ﴿ تفسیر آیت فایای فارهبون ﴿ شواهد النبوة ﴿ نفحات الانس ﴿ رساله طریقت صوفیان ﴿ شرح فصوص الحكم ﴿ شرح بعض ابیات تائیهٔ فارضیه ﴿ شرح رباعیات ﴿ شرح بیت چند مثنوی ﴿ شرح بیت خسرو دهلوی ﴿ سخنان خواجه پارسا ﴿ ترجمهٔ حدیث اربعین ﴿ مناقب حضرت مولوی وشیخ الاسلام الانصاری ﴿ رسالهٔ تحقیق مذهب صوفیه ومتكلمین

وحكما ❊ رسالهٔ لا اله الا الله ❊ مناسك حج ❊ هفت اورنك مشتمل
هفت كتاب ❊ ديوان غزليات و رباعيات ❊ بهارستان ❊ رسالهٔ معما
❊ وعروض ❊ وقافيه ❊ وموسيقى ❊ ومكاتبات ❊ فوائد الضيائيه
فى الشرح الكافيه ❊ وتأليفات سائره سى كلياتنده مندرجدر ❊
اشعار آبدارلرينك دخى جهانده كمال رونق واشتهارى ظاهر وآشكاردر
سكز يوز طقسان برتاريخنده زيارت بيت اللهه عزيمتله نائل سعادت
اولدقدنصكره سمت عراقه عازم اولدقلرى اثناده سلاطين آل عثماندن
جنتمكان (سلطان بايزيد ابن سلطان محمد خان) حضرتلرى طرفلرندن
اعزاز وتوقير وهمت ودعالرى اغتنام اولنمشدر (سلسلة الذهب) نام
تأليفلرينك ديباجه سنى اسم سامئ پادشاه مشار اليهله تزيين
ايلمشلردر ❊ اول يكانهٔ دهرك عمر عزيزلرى سكسان برسالنه
رسيده اولدقده سكز يوز طقسان سكز سنه سى
محرم الحرامنده تارك عالم خواب وخيال اولديلر
مدفن مباركلرى شهر هراتده زيارتكاه
انامسدر ❊ اكرمه الله تعالى برؤية الجمال ❊
ونفعنا الله بفيوضاته ❊
آمين

❊ ترجمهٔ احوال دريای معنوى امير خسرو ❊
❊ دهلوى عليه رحمة القوى ❊

جناب خسروك پدر سعد اخترلرى امير محمود عن اصل ماوراء النهرده لاچين امیرزاده لرندن اولوب چنكيزخان معركه سنده هنده فرار دهلى پادشاهى اولان سلطان محمد تغلقشاهه تقرب وبكلك اعطاسيله درجهٔ علیايه نائل اولوب بعد زمان غزاى كفارده شهيد اولمشدر ❊ فرزند ارجمندى (خواجه خسرو) نه امارتله پدرى مقامنده قائم وخدمتيله مشغول اولهرق انواع فضائلى تحصيل وتكميل ايلدى ❊ اشعار مابجى دل عاشقانه محض لطف وشفا وكفتار لطيفى ارباب عرفانه عين صفادر ❊ فضائل وكمالاتنى كما هو حقها تحرير حد امكانده اولمامغله همان بعض حالات وآثارينى تسطيرايله اكتفا اولندى ❊ بحر الابرار ❊ وانيس القلوب ❊ ومرأت الصفا ❊ مثللو قصائدى مشهور ومقبول وعصرينك فضلاسى تنظيريله مشغول اولمشلردر ❊ ازجمله بو فقير حقير دخى محضا همم روحانيه لرندن استمداد امنيه سيله عاجزانه ترجمه ايلديكى ❊ لجة الاسرار ❊ نام قصيدهٔ غرارينى حضرت (جامى) قدس سره السامى مير مشار اليهك (بحر الابرار) نام قصيده لرينه نظيره اولهرق انشاد بيورمش اولدقلرى ديباجه ده بيان اولنمشيدى ❊ قصيدهٔ مذكوره يه امير عليشير نوايى دخى نظيره سويلشدر كه مطلعى اشبو ❊ آتشين لعلى كه تاج خسروانرا زيورست ❊ اخكرى بهر خيال خام بختن درسرست ❊ بيتيدر مير مشار اليهك اون سكز بيك بيت مقدارى خمسه سى وموسيقى وغيريده منظوم ومنثور رسائل كثيره سى واردر سلطان سعيد امير خسروك ابياتنى جمع ايتمكه جد وسعى ايليوب يوز يكرمى بيك بيت جمع ايده بيلمشدر بوندنصكره دخى بيك بيت غزلياتى بولنوب باقيسنه دسترس اولنه مديغندن متروك قالمشدر ❊ شيخ سعدئ

شیرازی پیرلکی حالنده، امیرخسروی کورمك ایچون شیرازدن
قالقوب کتمشدر وملاقات ایدوب بینلرنده مشاعره واقع اولمشدر ❊
اواخر حالنده، صغر سنندنبرو یاپدیغی اشعاری درت قسمه تقسیم ایلیوب
هر برینه بر راسم تسمیه ایلمشدر کنجلکی حالنده یاپدیغی اشعاره
(تحفة الصغر) هنوز بدأ سلوکی حالنده سویلدیکنه (وسط
الحیوة) کمال واوائل شیخوختی حالندهکی (قرة الکمال) ونهایت
شیخوخیت هرمی وقتنده صدور ایدن اشعاری (بقیة البقیه) دیو
یاد قلنمشدر ❊ نهایت حالده دنیا ومافیها نظر همتنده خار وخس اولوب
کاملین مشایخ هنددن شیخ نظام الحق والدین حضرتلرینك خدمت
ونظرنده مقامات علیه یه پرواز ایتمکده اولدی ❊ امیر مشار الیهك اکرچه
تاریخ مدت ولادتی معلوم دکل انجق چوق معمر اولوب (یدییوز یکرمی
بش) سنهسی دهلیده وفات ایتمشدر ❊ شیخلرینك اشارت کرامت
نشانلریله حضرت خضر علیه السلامه ملاقات ایدوب مبارك دهن
شریفلریله دهن مشار الیهه صو اتمالرینی التماس ایلدکلرنده جناب
خضر سعدیء شیرازی متقدم بودولتله مشرف اولدی بیورملریله
مشار الیه محزون اوله رق حضور شیخه کلدکده همان شیخ
مشار الیه مبارك دهنلریله امیرخسروك فمنه القا بیورزلر
اول آنك فیض وبرکاتیله کتب کثیره تصنیف وتألیف
ایدوب شیخ سعدی اقران اولمشلردر قدس الله
سرهم ومتعنا الله بفیوضاتهم ❊ آمین

لجة الاسرار
لمولانا جامی

بسم الله الرحمن الرحیم

۱ کنکر ایوان شه کزکاخ کیوان برترست
رخنه‌ها دان کش بدیوار حصار دین درست

۲ چون سلامت ماند از تاراج نقد این حصار
پاسبان درخواب و بر هر رخنه دزد دیکرست

۳ چیست زرناب رنکین کشته خاکی ز آفتاب
هر که کرد افسر ز زرناب خاکش برسرست

۴ کر ندارد سیم و زرد انا منه نامش کدا
در برش دل بحر دانش او شه بحر و برست

۵ زن نهٔ مردی کن ودست کرم بکشا که زر
مرد را بهر کرم زنرا برای زیورست

۶ کیسه خالی باش بهر رفعت یوم الحساب
صفر چون خالیست زارقام عدد بالاترست

۷ عاشق همیان شدی لاغر میانش کن ز بذل
حسن معشوقان رعنا درمیان لاغرست

۸ نیست سرخ از اصل کوهر تنکهٔ زر کو بیا
بهر داغ بخل کیشان کرده سرخ از آذرست

۹ زر بود در جیب ما رومیل او در جان وبال
لعل آتش رنك بر کف در دل او اخکرست

۱۰ بکذر از ویرانهٔ کیتی سلامت کرچه هست
کنجها در وی که بر هریك طلسم دیکرست

۱۱ هر کجا بینی در کنجی و بر در حلقهٔ
حلقه ماری حلقه کرده در دهان اژدرست

۱۲ حرص کار مور باشد کر روی با آن بکور
حشو کور خویشتن بینی که مور بی مرست

۱۳ شد دهان حرص سنجر پر ولی از خاك مرو
این سخن بشنو که مروی از دهان سنجرست

۱۴ معنیٔ زرا ترك آمد مقبلی کوزد تو
زامتثال امر زر در ترك دنیا بوذرست

۱۵ زر بده وز نخش اولاد الزنا را لب ببند
دیده باشی قفل زر از بهر فرج استرست

۱۶ کرچه خوش باشد زر ابرا کن که خود ابراست تاج
بهر ابراهیم وزر نعلین پای آزرست

۱۷ از ریا پیشه مجو حاجت که جودش عارضست
میوه کی آرد درخت خشك کز باران ترست

۱۸ لب نیالایند اهل همت از خوان خسان
درخور دندان انجم کردهٔ ماه وخورست

۱۹ طامعان از بهر طعمه پیش هر خس سر نهند

قانعا نراخنده برشاه ووزیر کشورست

٢٠ ماکیان ازبهر دانه می برد سر زیرخاك
قهقهه برکوه وبردرشیوهٔ کبك ترست

٢١ نفع عامه عامه را اولیست آری دم خر
خوش مکس رانیست لیکن کون خررادرخورست

٢٢ مردکاسب کزمشقت می کند کفرادرشت
بهرناهمواری نفس دغل سوهان کرست

٢٣ ساغر عشرت بود ازکسب برکف آبله
وقت آنکس خوش که راحت یافته زین ساغرست

٢٤ فرج را بند ازکلوکن کزنان سعتری
فارغست آنکس که قوت اوزنان وسعترست

٢٥ هرکراخرساخت شهوت نیم خردل کوبعقل
خودبفهم خرده دانان نیم خردل هم خرست

٢٦ سفله رامنظورنتوان ساختن کوخوب روست
میخ رابردیده نتوان کوفتن کواز زرست

٢٧ شاهدان زرطلب را عارض پرخط وخال
درکف طامع بقصد مال مردم محضرست

٢٨ روز کارت تیره دست خالی ودل پرهوس
شب درازوناخنان افتاده اعضا پرکراست

٢٩ دست ده باراستان درقطع پشتیهای طبع
بی عصامکذرکه درراه توصدجوی وجراست

٣٠ باش دردین ثابت ارترسی زقهرحق که پا
کرده محکم درزمین عرعرزبیم صرصرست

٣١ نیکی آموزازهمه ارکم زخود آخرچه عیب
راستی درجدول زرکرزچوبین مسطرست

٣٢ نیست قدر عالی ودون جز بمقدار هنر
قصرشه راپاسبان ربام ودربان بردرست

٣٣ حکمت اندررنج تن تهذیب عقل وجان تست
قصد واعظ زجراصحاب ولکد برمنبرست

٣٤ ناقص وکامل نه یکسانند درقطع امور
آنچه ازشمشیر می آید نه حد خنجرست

٣٥ چون کنند اهل حسدطوفان طریق حلم کیر
کاه موج آرام کشتی را زثقل لنکرست

٣٦ باحسودان لطف خوش باشدولی نتوان باآب
کشتن آن اتش که اندرسنك وآهن مضمرست

٣٧ کرنهٔ همکار بانیکان زهمنامی چه سود
یك مسیح ابرأ اکمه کردودیکر اعورست

٣٨ خلق نیکو کیرد آن کزنیك کیرد تربیت
شیرحکمت نوشدآن کام الکابش مادرست

٣٩ فعل نیك ازنیك خوبان جو که درتصریف دهر
مشتق اندرصورت ومعنی بوفق مصدرست

٤٠ خارخار شك درون دل بودجانراچوکر
معنی آن کزبرای شك یودزان روکرست

٤١ هست مرد تیره دل درصورت اهل صفا
آن زن هندوکه ازجنس سفیدش چادرست

٤٢ هرخلل کاندرعمل بینی زنقصان دلست
رخنهٔ کاندرقصربینی ازقصور قیصرست

٤٣ نفس ظلمت رو بحبل الله زجنبش بازماند
رشتهٔ خو رشید بندبال مرغ شبپرست

٤٤ بی کناهی رازجرم دیکری ازروی جهل
سرزنش کردن نه رسم عاقل ودانشورست

٤٥ کرم راکش می توان عین کرم خواندن چه عیب
کربزعم مردمش ام الخبائث دخترست

٤٦ هرچه می یابی زوی آن خاصیت کش ممکن است
طعن او بر فقدهر ناممکنی مستنکراست

٤٧ نیست کره ازبهر همرای که کویی مزمن ست
نیست شرازبهر همغوایی که کویی ابخرست

٤٨ سفله کرخجلت کشدزآثار فعل خود کشد
کلخنی راروسیه ازدود یاخاکستراست

٤٩ کوش حکمت کن طلب نی دیدهٔ صورت پرست
حظ کوراز شاهدان خوش نوایش از کرست

٥٠ چون فتد زآهنك صحت تارك برعودتن
زخمهٔ بهر سازآن آهنك زخم نشترست

٥١ نقش پهلو نسخهٔ تفصیل رنج تن بسست
جامه چاکی راکه تاصبح از حصیرش بسترست

٥٢ خوش بود خوش بو بهر صورت که باشد چون عبیر
کش بسهوار غافلی تصحیف خواند عنبراست

٥٣ کوس ناموس ارزنی ازچرخ انجم برکذر
چون دف رسوا یست این پرجلاجل چنبرست

٥٤ سوی معنی روکه کرماند بصورت باسپند
کی کند دفع کزند آن نقطه کاندر مجمرست

٥٥ کم نشین زامثال خود ایمن که باشد در رقم
مثل خنجر خنجرا ما بهر قطع خنجرست

٥٦ طعن ازکس خوش نباشد کرچه شیرین کو بود

زخم نی بردیده سختنست ارهمه نی شکرست

٥٧ کرعروج نفس خواهی بال همت برکشا
کانچه درپرواز دارد اعتباراول پرست

٥٨ کندن بنیاد دولت رابود سیل عظیم
رشحهٔ کلك عوانان کرچه بس مستحقرست

٥٩ نیست ازمردی عجوز دهرراکشتن زبون
زنکه فائق کشت برشوهر یعنی شوهرست

٦٠ راه عزلت پوی وخرم زی که چندین قهقهه
کبك ازان دارد که دوراز خلق برکوه ودرست

٦١ حبس نیل کنبدی ازکریه می سوغرق آب
شب چومرغی کاشیانش غنچهٔ نیلوفرست

٦٢ منکرانرا واردات عارفان نبود قبول
کافرانرا معجزات انبیاکی باورست

٦٣ فقره فقره ازکلام شیرمردان کوش کن
زانکه بربوجهل جهل آن ذوالفقار حیدرست

٦٤ نکتهای پست کامل هست طالب رابلند
نقطه های پای حیدر تاج قاف قنبرست

٦٥ خاك یاران شوکه پشت کبروکینت بشکند
کحل اغبرچشم نصرت راغبار لشکرست

٦٦ لشکر انعام نادیده بیانکی تفرقست
دفتر شیرازناکرده بیبادی ابترست

٦٧ ناپسندی کررسد ازیار روشن دل چه باك
نیست عیبی آب صافی راکه خاشاك آورست

٦٨ دل پیرو ربهر فیض تونبوکز نخل خشك
می خورد خرمای ترمریم که عیسی پرورست

٦٩ کافری دان نفس سرکش را که لازم آیدش
سرکشی چون سرکش کافی که اندر کافرست

٧٠ ساغر عشرت مزن بازن که گر هست ازنخست
راز دار سر عفت آخر از ساغر غرست

٧١ بهره از جنسیت افزاید که چون در فصل دی
مهر عریان باشد از وی حظ عریان اوفرست

٧٢ دل مکن با ژنده پوشان بد که جاسوس دلند
بهر جاسوسی چو شه کاندر لباس چاکرست

٧٣ چاره در دفع خواطر صحبت پیران بسست
رخنه بر یأجوج بستن خاصهٔ اسکندرست

٧٤ جان پژمرده زفیض پیر یابد زندگی
خضر از آن خضرست کز وی سبزه خشك اخضرست

٧٥ بوی درویشان نداری خرقهٔ پشمین چه سود
چند پیچی پشك درنافه که مشك ازفرست

٧٦ نازپرورد ز هوی بانفس نتواند غزا
زنکه باشد لایق معجرچه مرد مغفرست

٧٧ در جوانی سعی کن گر بی خلل خواهی عمل
میوه بی نقصان بود چون از درخت نوبرست

٧٨ عالم عالی مقام از بهر جر خواند علوم
چون علی کش معنی استعلا و کار او جرست

٧٩ مفتئ تردامن ازمستی نوازد همچو دف
دفتر خود رادف تردامن آری دفترست

٨٠ فلسفه چون اکثرش آمد سفه پس کل آن
هم سفه باشد که دارد حکم آنجا اکثرست

٨١ فلسفی از کنج حکمت چون بفلسی ره نیافت

می ندانم دیگری را سوی آن چون رهبرست

٨٢ حیکم حال منطق خواهی زحال فلسفی
کن قیاس آنرا که اصغر مندرج در اکبرست

٨٣ آن بداختر کش منجم گفتهٔ چون هراثر
پیش او مسند باخترشد خدایش اخترست

٨٤ اختیاری نیست او را اختیار از وی مپرس
اختیار جمله کم در اختیار داورست

٨٥ چرخ وانجم جن ومردم هریك اینجا مضطرند
اختیار جمله پیش من یجیب المضطرست

٨٦ معنئ معشر معیت باشر آمد زان سبب
نیست زین معشر کسی بی شر اگر بومعشرست

٨٧ نور توحیدست در دل مشعر ادراك حق
معشر اختر پرستانرا کجا آن مشعرست

٨٨ حکمت یونانیان پیغام نفسست وهوا
حکمت ایمانیان فرمودهٔ پیغمبرست

٨٩ نامه کش عنوان نه قال الله یا قال النبی ست
حاصل مضمون آن خسران زوز محشرست

٩٠ نیست جز بوی نبی رهبر تراسوی علا
از علی آن جو که بوی بوعلی مستقذرست

٩١ دست یکسل از شفای او که دستور شقاست
پای یکسونه ز قانونش که قانون شرست

٩٢ صاحب علم لدنی راچه حاجت خط ولفظ
صفحهٔ دل مصحف است آنرا که قرآن ازبرست

٩٣ (جامی) احسنت این نه شعر از باغ رضوان روضه است
کاندر و هر حرف ظرفی از شراب کوثرست

٩٤ درسواد خط اوانوار حکمت مختفی ست
هرشب تاریك آبستن بصبح انورست

٩٥ همچو بکر فکر خسرو زاده است ازلطف طبع
درکمال خوبی این یك خواهر آن یك خواهراست

٩٦ ای بساخواهر که باخواهر چو کردد جلوه کر
درجمال اکبر بود درسال اکرچه اصغرست

٩٧ لجة الاسرار اکر سازم لقب آنرا سزاست
زانکه ازاسرار دین بحری اباالب کوهراست

٩٨ جنة الاحرار اکر با آن کنم ضم هم رواست
زانکه برمطلوب هرآزاده جنت کسترست

٩٩ مر بود پنجاه چون ابیات اوآمد دوم
درصفا و محکمی شاید که کویم مرمرست

١٠٠ سال تاریخش اکر (فرخ) نویسم دورنیست
زانکه سال دولت تاریخ اوفرخ فرست

مهندسخانهٔ بریٔ همایون مطبعه سنده
طبع وتمثیل قلنمشدر
فی ٢٧ شعبان سنه ١٢٨٨